

XANƏLİ KƏRİMLİ

PAYIZ
DUYĞULARI

(ŞEİRLƏR)

BAKI – 2013

Çağdaş Azərbaycan poeziyasının tanınmış nümayəndələrindən biri, pedaqoq, tədqiqatçı Xanəli Kərimlinin bu kitabında poetik yaradıcılığından seçmələr toplanmışdır. Şairin əsərlərinin cövhəri olan vətəndaş yanğısı, Haqqa sədaqət, yurda bağlılıq, insana sevgi bu şeirlərdə aşkar görünür. Şübhə etmirik ki, toplu oxucular tərəfindən maraqla qarşılanacaq.

XANƏLİ KƏRİMLİ
PAYIZ DUYĞULARI

/şeyrlər/

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2013, 540 səh.

Tərtib edən və nəşrə hazırlayan:
Nəriman ƏBDÜLRƏHMANLI

Redaktor:
Sabir BƏŞİROV
fəlsəfə doktoru

Korrektor:
Ceyran ABBASOVA

ISBN 978-9952-26-647-4

© Qanun Nəşriyyatı, 2013
© Xanəli Kərimli, 2013

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., II Alatava 9.
Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18
Mobil: (+994 55) 212 42 37
e-mail: info@qanun.az
www.qanun.az
www.fb.com/Qanunpublishing

HƏYATI

Xanəli Kərimli (Kərimli Xanəli Abbasəli oğlu) 1951-ci ilin noyabr ayının 27-də Şahbuz rayonunun Mahmudoba kəndində anadan olub, şair, ədəbiyyatşünas, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti və həmin universitetdə Əcnəbi tələbələrlə iş üzrə dekan, ikinci çağırış Naxçıvan MR Ali Məclisinin deputatı, Naxçıvan MR-in Əməkdar müəllimi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.

O bir sıra elmi, ictimai və publisist məqalələrin, "Ay işığında" (1998), "Anamdan məktub" (2001), "Bu da bir nağıldı..." (2004), "Mənə elə gəlir ki..." (2008), "Duyğularım, düşüncələrim", "Mənim könlüm bir ümmandır" (İran, Urmiya, 2011) şeir kitablarının, "Ali və orta məktəblərdə Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatının tədrisi metodikası" (2000) metodik vəsaitin müəllifidir. Haqqında "Şairə məktub" (2007), "Sözün Əlincə qalası" məqalələr toplusları və fəlsəfə doktoru Sabir Bəşirovun "Xanəli Kərimli: Bir ömrün nağılı" (2011) monoqrafiyası nəşr edilib.

BU DA BİR NAĞILDI...

**Ata, bir nağıl kitabı tap, oxuyaq.
Övlad istəyi**

Mən özüm canlı bir nağılam, bala,
Hələ oxunmayıb bir xəttim belə.
Oxunsam, görərlər qaya ömrümü
Necə əritmişəm mən gilə-gilə.

Od oldum, ocağım, külüm olmadı,
Yandıım duyğularda, ürəklərdə mən.
Ağrısız, acısız günüm olmadı,
Alışdım ümid tək bəbəklərdə mən.

Çox olub dəndənə daşına dönüb
Qoymadım uçula bir komanı da.
Səhrada nişangah daşına dönüb
Həqiqət eylədim çox gümanı da.

Bəzən bir dilsizə dil olmuşam mən,
Dili söz tutanda kəsib dilimi.
Bəzən bir əlsizə əl olmuşam mən,
Əli əl tutanda kəsib əlimi.

Bir vaxt damarımdan qan verdim də
Məni div tanıtdı Məlikməmmədə.

Mən isə haqq deyib Haqqa sığındım,
Çünki inanmadım başqa qüvvətə.

Demirəm peyğəmbər övladiyam mən,
Mənim heç günahım, suçum olmayıb.
Yox, mən də insanam, adi bir insan,
Heç insan anadan pak doğulmayıb.

Mənim də qəlbimdə şeytan hissi var,
Allah eşqi ilə durub döş-döşə.
Ancaq bir şər işə sərpendə əlim,
“Lənət kor şeytana” dedim həmişə.

Nə müti olmuşam, nə də başkəsən,
Mənim də meydanım, atım olubdu.
Hər ucuz başlara baş verməmişəm,
Mənim öz nəcabət-zatım olubdu.

... Keçən ömür-günü ələklədim mən,
Gələn ömür-günüm nə ola-ola.
Yaxşım, yamanım da göz qabağında,
Bu da bir nağıldı danışdım, bala.

04.09.2000

BİRİNCİ KİTAB

**VƏTƏN
VƏ
VƏTƏN DAŞI**

Xanəli Kərimli yeni dövr Azərbaycan şerində vətəndaşlıq lirikasının əsas yaradıcılarından biridir.

İSA HƏBİBBƏYLİ,
Akademik, Əməkdar elm xadimi

AZƏRBAYCAN

İçi özünü yandıran, çölü düşmən bağı yaran
Tariximin şəhid yaşı, şəhidləşən, Azərbaycan!

Yüz illərdir taleyinə gizli-gizli qol çəkilir,
Müəmmalı oyunların baş qurbanı, Azərbaycan!

Bir ölkə ki, alver üçün cahad edə başdan-başa
Necə çıxır qaranlıqdan aydınlığa, Azərbaycan?!

Daş-qaşları papağından ağır gələn "kişilərin",
Alverinə qurban gedən, qurbanı qan Azərbaycan!

"Oğulların" yad ellərdə dollar yığır dar gün üçün,
Ağsaçlı bir ana kimi darda qalan Azərbaycan!

"İgidlərin" kefxanada badə içir şərəfinə,
Yad əllərdə fəryad edir yarı canın, Azərbaycan!

Allah səni qarğıyıb ki sənin biz tək övladın var.
Zatımıza dönük çıxdıq, bölükləndik, Azərbaycan!

Sən Xətai babamızdan bizə böyük əmanətdin,
Əmanətə xəyanətlik biz çoxumuz, Azərbaycan!

Öz-özünə eyləyənə el yığıla edə bilməz,
Biz özümüz özümüzə qənim olduq, Azərbaycan!

Sən adlı bir vətənimizdə vətənsizlik, hörmətsizlik,
Vətənsizlər vətən edib indi səni, Azərbaycan!

Sənsiz bizim bundan belə yaşamağa haqqımız yox,
Haqlı ikən haqsızlaşan, haqqı talan Azərbaycan!

Bəsdə daha özgələrdən çarə umdun dərdinə sən,
Dərdlərinin çarəsi də sən özünsən, Azərbaycan!

Sən nə qədər can versən də, qan versən də bilərsən ki,
Can verən xalq, qan verən xalq yaşayacaq, Azərbaycan!

Şərəfsiz bir ömür sürmək, aləm bilir, sənə yaddır.
Bir şərəfli ömür üçün ayağa dur, Azərbaycan!

Daha bıçaq sümükdədir, taleyinə özün qol çək,
Əyninə gey kəfəni, kəfəni qan Azərbaycan!..

10.03.1993

AZƏRBAYCAN BAYRAĞI

Mənim başımın üstə
İki səcdəgahım var:
Biri uca Allahım,
Biri – yenməz Bayrağım!

Bayrağımın rəngində
Yerin-göyün rəngi var.
Yurdumun azadlığı,
Pozulmaz ahəngi var.

Mən onu qoparmışam
Köləlik zəncirindən.
Ona səcdə edirlər
Dünyanın hər yerindən.

O qalxıb ucalanda
Bayraqların içində,
Ucalır millətim də
Millətlərin içində.

O mənim yad ellərdə
Danışan saf dilimdi.
Vüqarım, ləyaqətim,
Vətənimdi, elimdi.

Onu sevən ölkələr
Doğmalaşır gözümdə.
Onu sevməyənlərin
Tökəcəyəm gözün də...

Onda olan əzəmət,
Ondakı çarpan ürək
Hayqırır: sabah üçün
Daha ciddi döyüşək.

Çünki döyüşdən doğub
Millətimin xoş çağı!
Bayraqlar bayraqdarı
Azərbaycan bayrağı!..

ONU ZAMAN DOĞMUŞDU

O, dünyaya gələndə
Təkcə özü ağladı.
Dünyadan köçəndəsə
Cahan qara bağladı.

O bir Tanri elçisi,
O bir Göy adamıydı.
Hava kimi, su kimi
Hələ yaşamalıydı.

O, insan azadlığı,
Sülhün əlifbasıydı.
O bir millətin deyil,
Bəşərin dühasıydı.

Onu zaman doğmuşdu.
O yaşatdı zamanı.
Ağlıyla, zəkasıyla
Fırladırdı cahanı.

Onun bir çağırışıyla
Millət səfərbər idi.
Bu torpağın hər oğlu
Yenilməz öndər idi.

O, Ali Baş Komandan
Həm də bir əsgər idi.
Siyasət meydanında
Alınmaz səngər idi.

O, dönməz iradəli,
Polad ürəkli insan!
Sən, ey ona qənim kəs,
Sən də düşün, sən də qan.

Heydər özü bir əsr,
Əsrlər ona möhtac.
Heydərsiz çox əsrlər
Qalacaqdır beyni ac.

O, Sahibi-zamanmış,
Sən demə, bilmədik biz.
İndi onun yoxluğun
Ovudammır qəlbimiz.

Heydər kimi bir düha
Yetiribdirsə bu xalq,
Bu xalqa ölüm yoxdur –
Əbədi yaşayacaq!!!

13.12.2003

HARDA AZƏRBAYCAN BAYRAĞI QALXSA

*Azərbaycan xalqının böyük öndərlərindən biri
Məmməd Əmin Rəsulzadə Ankaranın
“Əsri məzarlığı”nda uyuyur.*

Gəldim görüşünə bir qış günündə,
Göylərdə parçalı bulud gəzirdi.
Mənim ürəyimi bir zindan kimi
Sənin qəribliyin sıxıb əzirdi.

“Əsri məzarlığı” sonsuz bir şəhər
Neçə qapısı var, neçə caddəsi.
Burda hər məzarın öz ünvanı var,
Burda hər məzarın öz nişanəsi.

Gəzdim məzarlığı qarışbaqarış
Gözümün heyrətdən saraldı kökü.
Bir məzar qəhrini çəkə bilmirəm,
Sən necə çəkmisən bir millət yükü.

Qışın qışlığında daş da qışlaşır
Sənin məzar daşın od verir nədən?!
Bəlkə də vətəndən nigaran qalan
Bir quru nəşindir göynəyib tütən.

Məzarlar içində sənin məzarın
İstiqlal arzulu o bir üsyandır.
Yatdığın bir qarış bu türk torpağı
Cənublu-Şimallı Azərbaycandır.

O Azərbaycan ki, onun yolunda
Yaxılan Simurq quşuna döndün.
Ağsaçlı anantək nazını çəkib
Pərvanə tək onun başına döndün.

Sən vətənə həsrət, vətən də sənə,
Bu nankor taleyin alın yazısı.
Məzar ayağına yazılan andın
Oldu azadlığın ilk əlifbası.

“Bir dəfə yüksələn bayraq bir daha
Enməz” amalını hayqırdın Şərqə.
Yüz illər məhkum tək yaşayan xalqı
Tanıtdın Cənuba, Şimala, Qərbə.

Bir vaxt ucaltdığın üçrəngli bayraq
Yenə dalğalanır başımız üstdə.
Ancaq Zəngəzurum, Qarabağımda
Qalmayıb bir daş da daşımız üstdə.

Səni vətəninəndən didərgin salan
Əzəli, əbədi düşmənlərimiz.
Bu gün də “Qurd-quzu” oynu oynayır,
Artıq tükənir ta o dağ səbrimiz.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

“Əsrin Səyavuşu” təklənir yenə,
Əlimə uzanan əllər kəsilir.
Harda Azərbaycan haqqı deyilir,
Ağızlar yumulur, dillər kəsilir.

Tanrı da, elə bil, üz döndəribdir,
Bezib millətinin əzablarından.
Onunçün də haqqa uzanan əllər
Boş gəlir umduğu haqq dərgahından.

Şeytana uymayan, şərə uymayan,
Biz haqdan doğulan əzabkeşlərik.
Nə qədər müsibət çəksək də belə
Ölmüşük, ölərik – haqdan dönmərik!..

Gorun nurla dolsun, ey böyük öndər!..
Ruhunla mələklər arasındasan.
Harda Azərbaycan bayrağı qalxsa,
Sən də o bayrağın sırasındasan.

Ankara, 12.12.2000

NAXÇIVANIM MƏNİM

Naxçıvanım – şanıım mənim!
Qəlbimin şah damarında
Axan təmiz qanıım mənim!
İftixarım, şərəfətim,
Basılmaz ad-sanıım mənim!
Sən ecazkar tariximin
Möhtəşəm bir səhifəsisən.
Azadlığın bayraqdarı,
İnqilablar müjdəsisən.

Dost üzünə gülər gözüüm,
Düşməinə şax sözüüm mənim!
Lap ölüm ayağında da
birsifətli üzüm mənim!
Sən halallıq ocağısan,
Onunçün də haqq sənindir.
Tanrının pak qucağı tək
Azərbaycan vətənidir.

Köküm, soyum, izim mənim,
Rəngim, ruhum, özüm mənim!
Aylı gecəm, sübh şəfəqlim,
Günəşli gündüzüm mənim!
Min illərdir yol gəlirsən
zülmətləri yara-yara.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sən tarixə bəyan etdin:
Millət hara?!. Kölə hara?!.

Ey şəhidlər qanı ilə
yoğrulan torpağım mənim!
Fırtınalar qucağında
sönməyən ıraqım mənim!
Sən cahana sığışmayan
özün boyda bir qüdrətsən!
Sən peyğəmbərlər vətəni,
bir müqəddəs məmləkətsən!!!

Ucalığım – tacım mənim,
Hər an ehtiyacım mənim,
Dar günüm, ağır çağırda
əlacım, ilacım mənim!
Nur çilədin qoca Şərqə
tarix boyu öz zəkanla.
Diz çökdürdün düşməni
pozulmaz bir ehtişamla.

Bu dünya bir cənnətdirsə,
O cənnətin qapısı sən!
Varım, yoxum – nəyim varsa,
Cümləsi sən, hamısı sən!
Yaşa, xoşbəxt anım mənim –
Əbədi ünvanım mənim –
Doğma Naxçıvanım mənim!!!

15-17.02.1999

ÖZ DİLİMSƏN

Sən, ey mənim OĞUZ dilim!
İlkin mayam – ağız dilim!
Tarixlərin sədlərini
yara-yara tarixləşən
alnıaçıq, ağız dilim!

Sən mənim daş yaddaşımın –
Daş dilimsən.
Döyüşdə savaş dilimsən,
Xoş anımda, dar çağımda
Arxadaş, qardaş dilimsən.

Nənəmin nur əlləriylə
ilmə-ilmə ilmələnen,
Bir butanın yaxasında
naxış-naxış düymələnen
al dilimsən.

Füzulinin kədərində,
Arazımın qədərində,
Bəhruzumun əsərində...
Ürəyi xal-xal dilimsən.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sən, ey qopuz dilim,
Sən, ey saz dilim,
Şirinli avaz dilim,
Payız şumum,
Yaz dilim...

Savalan, Qoşqar dağıtək
Kürsülərdə söz dilimsən.
Od yurdumun od rəngisən –
Köz dilimsən.

Mənim dilim!
Tarix boyu vətənimə
şərikləşən tapılsa da,
Sən əzəldən vətən kimi şəriksizsən –
Öz dilimsən!..
Öz dilimsən!!!

XALQIM

Gözlərində sevinci,
Üzündə təbəssümü.
Dodağında gülüşü,
Sozalıb, solan xalqım!

Sənə ağı yaraşmaz,
Ağlamaqla iş aşmaz.
Qara günlə barışmaz
Yurdu dağılan, xalqım!

İçin, çölün ağrısı,
Köksün qarğı-qarğıdı.
Səni haqımı qarğıdı?!.
Haqqı boğulan xalqım!

“Gəl-gəl” deyən çox olar
Çörək verən yox olar,
Məngənədə sıxılar
Ortada qalan, xalqım!

Baxmaqla hey barıdan,
“Donuz çıxmaz darıdan”.
Şirin vədlər sarıdan,
Könlü “xoş olan” xalqım!

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sən tufanlı dəryasan,
Cahanı fırlatmısan.
İndi niyə yatmısan,
Vətəni talan xalqım!

ŞƏHİDLƏR XİYABANINDA

*Şəhidlər bu yurdun tale yazısı,
Şəhidlər bu yurdun qan yaddaşıdır.*

Burda daşa dönüb əsrin yaddaşı,
Burda heykəlləşib nakam ömürlər.
Burda korun-korun yanıb-yaxılır.
Yaralı ürəklər, dərddli könüllər.

Bir ana saç yolur qəbir üstündə,
Kasıbçılıq yağır əyin-başından.
Bir ata baş qoyub bir başdaşına
Min əzab duyulur baxışlarından.

Bir bacı heykələ dönübdü sanki
Qardaş məzarının astanasında.
Bir əli qabarlı qardaş diz çöküb
Şəhid qardaşının qəbri yanında.

Alıb körpəsini yanına gəlib
Bir üzü gəlinlər, bir üzü qızlar.
Ağlayırlar nakam talelərinə
Tez yanan ulduzlar, sönən ulduzlar.

Baxıram şəhidlər məzarlığında
Bir "adlı-sanlının" balası yoxdur.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Ömrü boyu xalqı talayanlara
Niyə bu Allahın bəlası yoxdur?

Sən demə, vətənin namus-qeyrəti
Kasıb-kusubların isməti imiş.
Vətənin varınca yedirtmək, yemək
“Tirboyunluların” qisməti imiş.

...Siz şəhid olduz ki, darda qalmasın
Bu torpaq, bu vətən, bu el, bu oba.
Daha dəyişibdi damarlarda qan
Çoxları “haqq yolun” tapıbdı, baba!

Sizin gördüyünüz “vətən daşları”
İndi milyon vurur – milyonerdilər.
“Xalq” deyib, yalandan ləbbey gedənlər,
İndi “padşahdılar”, indi “merdilər”.

Bir vaxt meydanlarda yumruq tutanlar,
Hərdən acıyırlar əməllərinə.
Ehtiyac içində qovrulan bu xalq,
Hələ vədlər yeyir haqqın yerinə.

“Alver” öldürübdü qeyrətimizi,
Səngərdə ölənə kəfən tapılmır.
Hər şeydən pul vuran dəllələ nə var,
Kəfən pula getmir, kəfən satılmır.

Siz, ey başa çıxan bəzi başçılar!..
Müstəqillik bumu, azadlıq bumu?

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Kimin başındadı kimin papağı
Elə qarışıb ki, görünmür sonu.

Gorunuz nur ilə dolsun, şəhidlər,
Yaxşı ki, görmədiz siz bu günləri.
Ancaq... yavaş-yavaş yüksələn yeni
Yumruqlar açacaq bu düyünləri.

23-25.09.1992

BU QAN YERDƏ QALAN DEYİL

*Şəhidlər xiyabanında ağı deyən
bir ananın dilindən*

Bu zülmü sən necə götürdün, Allah,
Nə qəfil gülləydi balama dəydi!..
Özümüzdən özümüzə qənimlər
Elimin-günümün qəddini əydi.
Bu qan yerdə qalan deyil!..

Ey xalqın qanıyla alver edənlər,
Vəzifə güdənlər, mənəsb güdənlər,
Cah-calal içində şişən “mənəm”lər,
Bu qan yerdə qalan deyil!..

“Xalq”, “xalq” deyib xalqın haqqın yeyənlər,
Çəkməsini xalqın üstə silənlər,
Şəhidləşən oğullara gülənlər,
Bu qan yerdə qalan deyil!..

Xalqın səbri Allah səbritək böyük,
Çox dağıdıb haram yuva, haram yük,
Bu vətən satıb-sovan, bir bölük!..
Bu qan yerdə qalan deyil!..

Eyş-işrətlə açırsınız sabahı,
Axı bu millətin nəydi günahı?!
Bir gün bu xalqın da gələr pənahı,
Bu qan yerdə qalan deyil!..

14-15.03.1990

KİMSƏ YAŞAMASIN...

Min doqquz yüz doxsan ikinci ilin
İyirmi altı fevral qış gecəsindən
Faşist cəlladların qanlı əliylə
Silindi Xocalı Yer kürəsindən.

O gecə şəhidə döndü Xocalı
Kəsildi azadlıq hayqıran səsi.
O zaman Xocalı faciəsinə
Kar oldu, kor oldu bu Yer kürəsi.

Bir gecə döyüşdü Xocalı, ancaq
Yazıldı adına min dürlü dastan.
Cahana sığmayan şəhid ruhların
Hələ də haqqını verməyib zaman.

Tarix çox görsə də qanlar-qadalar,
Belə qan-qadanı görməmişdi heç.
Xocalı vəhşəti ölçüyə gəlməz,
Xocalı vəhşəti olmamışdı heç.

Ağappaq geyinmiş dərələr, düzlər,
Doymuşdu günahsız axan qanlardan.
Sanki təbiət də heyrətə gəlmiş
Başları kəsilmiş gül fidanlardan.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Düşmənə min nifrət, qəzəb yağırdı
Donmuş cəsədlərin baxışlarından.
Cəsədlər tanınmaz olmuşdu, Allah
Şaxtanın açdığı naxışlarından.

Düşmənə haqq verdi haqqımı yeyən,
Düşmən haqlı oldu, haqsız olan mən.
Ancaq qoca tarix verdi hökmünü –
Haqsızı yendirdi haqq səhnəsindən.

Xocalı mənimtək bir türkün deyil.
Dünya türklərinin faciəsidir.
Onun kəsilməyən acı fəryadı
Şəhid ruhlarının üsyan səsidir.

Qoy Turan elinin qan yaddaşında
Ucalsın "Xocalı" abidələri.
Dayansın yanında çiyin-çiyinə
Şəhid oğulların daş heykəlləri.

Bu birlik qorusun "türkəm" deyəni
İblis tuzağından, şeytan şərindən.
Xocalıtək qanlı faciələri
Kimsə yaşamasın bir də yenidən.

Hollandiya, Haaqa şəhəri

24.02.2007

XİYABANI DEMİŞ...

*“Dəryalar mürəkkəb, meşələr qələm”
Dərdini yazmaqla qurtarmaz, vətən!*

Sən Tanrıya yaxın bir məmləkətsən,
Cənnət tək gözəlsən, cənnət tək təksən.
Onunçün də dərdin böyüyün Tanrım
Sənə bəxş edib ki, sən dözəcəksən...

Hardandır bu qədər səndəki səbir?
“Böyükələr” yanında, qurdlar yanında
Dərdlərin bir qara qəpiyə dəymir.
Nə ölü tək ölü, nə sağ tək sağsan.

Onunçün çoxalıb başından basan.
Adını, sanını oğurlayırlar.
Qəlbinin, süfrənin genişliyindən
Səni ovundurub fağırlandırlar.

Dilin də, dinin də vətənsizləşib,
Hərə bir tərəfə yaxasın çəkib.
Bala da anadan kəsib salamın,
Dibi ta görünür hər cür yalanın.

Yalandan nə qədər səni öyən var,
Yolunda “ölməyə” sinə döyən var.
Səni öyə-öyə sənsizləşirik,
Özümüz özmüzün ipin kəsirik.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Qəlbimizdə Tanrı xofu yoxalıb,
Şeytanın, iblisin sanı çoxalıb.
Dilimiz dil qoymur, dilçəyimiz yox,
Filimiz bir yana, milçəyimiz yox...

Sənin "sağlığına" tost deyə-deyə
Başına minrəngli papaq qoyurlar.
Tükənməz varınla sən tək ölkənin
Qalmayıb əlində heç bir ixtiyar.

Sənin bu halını görəndə bəzən,
Tarixə, Tanrıya küfr edirəm mən.
Bəlkə yorulmusan, əldən düşmüşsən!
Bəlkə ağlamaqdan dildən düşmüşsən!

Çox da ki, sənə min quyu qazılıb,
Çox da "ölümünçün" fərman yazılıb.
Əlləri qoynunda durmaq da olmaz,
Düşmənlərə boyun burmaq da olmaz.

Səndə günah yoxdur, ay yazıq Vətən!
Səni yazıq günə qoyan biri mən...
Vaxtlar vardı "Təbriz", "Araz" deyəndə,
Üzlərə Savalan mehi dəyəndə
Dodaq titrəyərdi, qan qaynayırdı.

Sabaha ən şirin ümidlər vardı,
Adiləşdi bizə vətən qeyrəti.
Araz həsrəti, Təbriz heyrəti.
Yarısı ölmüş bir ilan kimiyyik,
Sabahı dumanlı güman kimiyyik.

Sağ canın sayrusu olar – demişlər.
Bülbülsüz qızılgül solar – demişlər.
...Olana əlçatmaz olan ta olub,
Dərdinə əlac ta özünə qalıb,
Xiyabani demiş – qaldır başını!..
Düşmənlər görməsin qoy göz yaşını.

Sənin ki hər zaman suludur canın,
Coşqun Xəzər kimi qaynardı qanın.
Axı milyon ildir qılinc çalmısan,
Döyüşə-döyüşə sən ucalmısan.
Nə qədər düşsən də borana, çənə,
Diz üstə yaşamaq yaraşmır sənə!..

Qaldır, bayraq kimi başını qaldır!..
Bu da səninçün son gümandır – yoldur..
...Mən sənin çiyində gora gedəcəm,
Ey mənim çiyimdə ucalan VƏTƏN!..

Cənubi Azərbaycan, Marağa
14-15.05.2003

EN RUHLARIN ARASINDAN...

Sən, ey mənim türk xaqanım, sən ey mənim nəsildaşım!
Dünənimdən bu günümə axıb gələn qan yaddaşım!
Sən, ey qılınç bahadırım, sən ey mənim güvənc yerim,
Atlarının ayağının dəyən yerdə qurban kəsim, xalı sərim!
Sən bəşərə mədəniyyət, işıq verən ilk qüvvəsən,
Bu gün sənin varlığını kimsə duymaz – kükrəməsən,
Sən tufanlar yara-yara tufan oldun yer üzünə,
Tarixlərin gecəsini çevirmisən gündüzünə...

Fəqət mənim deyəcəyim, öyəcəyim bunlar deyil.
Tarixin də üzü dönüb, zaman da o zaman deyil,
Yüz illərdir məni məndən aldırən da, öldürən də,
Zaman-zaman düşmənləri üstümüzə güldürən də,
Öz dilini yad dilinin ayağına atmağıdır.
Tanrı dili türk dilində şeir yazan şairlərin
“Günahların” üzə vurub, başlarına qaxmağıdır.

Çörəyini yeyən sənin əmrin ilə əsər yazdı,
Əvəzində babanı da iblis etdi...
Bu da azdı.
Yad dilində divan qurdun, yad dilində “Divan” yazdın,
Bununla da öz-özünə kəfən biçdin, qəbir qazdın.
Sarayına topladıqca millətinə qənimləri,
O qənimlər damarına yeritdilər tünd zəhəri.

“Madər” dedin döşündən süd əmdiysin o türk anana,
“Pedər” dedin peyğəmbər tək pak alınlı türk atana.
“Nərmə-nazik” dildir dedin bir cələbin al dilinə,
Nəfəsi də yalan olan dadsız, duzsuz kal dilinə.
O dildur ki, sarayında rişə atıb pöhrələşib,
Əvəzində bayatıma, nəğməmə də şərikləşib.
“Alp Ər Tunqa”, “Oğuz xaqan”, “Dədə Qorqud” ...
dastanları
Türk xalqının ən müqəddəs, basılmaz söz sultanları
Nədən sənin sarayına, qələminə yaraşmadı?!.
Nədən sən tək türk xaqanı bu adlara “sığışmadı?!“.

Kimliyimi, tariximi bilmək üçün gərək səni
Yad dilində oxumaqla açmalıyam kələfcəni.
Sən tarixlər yaratmışan, tarixini yazmamısan.
Tarixini “yazanların” fərqi də yozmamısan.
Tarixini özləşdirib kölgənə də yalmananlar:
Cəmşidlər, kiyanilər, arakellər... neçə yanlar,
Dünənəcən ayağını yalayaraq yaşayanlar,
Birləşərək öz kökünə qovuşubdu indi onlar.

Qan birliyi olmayanın din birliyi yalan imiş,
Bu haqq sözü unutmağın sənin böyük bəlan imiş.
Axı niyə belə etdin, ey xaqanı, ey öndərim?!.
Sən özünü suçlamısan, mən başıma nə əndərim?!..
Səpdiiyim o bəd toxumlar indi qalxıb meşə olub,
O meşənin üfunəti içimizə yaman dolub.
Səndən sonra məmləkətin dilim-dilim paralanıb,
Heç bilinmir qəbir daşın, görün harda haralanıb?..

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mən başıma nə daş töküm, indi əlim yetmir sənə,
Sən tökdün qardaş qanını, meydan açdın düşməninə.
İndi sənə lənət deyir sənə quyruq bulayanlar,
Sənin qahmar çıxdığındır vətənin talayanlar.
Bəsərəti kor olmusan, görməmişən burnunu da,
Bir ləçərə qurban verdin vətəni də, ordunu da.
Məğrurluğun bəla oldu öz başına, yurddaşına,
Bu günahlar yaraşmırdı nə yaşına, nə başına.

Zəngəzurum, Göyçə gölüm, Dərbəndim də getdi əldən,
Borçalım da, Təbrizim də – o tayım da getdi əldən.
Qarabağım gedir əldən, dərdi düşmür dilimizdən,
Belə getsə, bütöv Vətən çıxacaqdır əlimizdən.
Təklənmişəm ortalıqda, sağım düşmən, solum düşmən,
İndi səni hansı üzlə üzə tutum, nə deyim mən?!
Sən ey mənim türk xaqanım, sən ey mənim qiblə daşım!..
Səvabınla, günahınla haçanadək, de uğraşım?!.

Nə ata bilirəm, nə tuta bilirəm səni,
Qalmışam yol ayrıcında, istər asdır, öldür məni.
Məzarı da yad atların tapdağında qalan Xaqan!
Qılıncının qəbzəsində əl izləri solan Xaqan!
Elə tora salmışan ki, açammıram ilgəyini,
Təkbaşına meydan olmaz, əsirgəmə köməyini.
En ruhların arasında, oturaq baş-başa bir an,
Görək necə xilas olur bu bələdan
Ulu vətən –
Ulu Turan!..

ULA, QURDUM...

*Bir zaman kişnəyəndə türkün atı,
Qırılardı bir ölkənin qanadı.
H.Cavid*

İçimdə bir qurd ulayır;
ya qəzəbdən,
ya heyrətdən,
ya qəhərdən,
ya qeyrətdən,
Fərqi nədir, ulayır qurd...
Oğulsansa, odu sönmüş
baxtı çönmüş,
yurd-yuvası çölə dönmüş
gəl bu miskin qurdu ovut.
Nə ularsan, nə sızlarsan,
ciyərinə dağ basılmış?!.
İndi sənin ulartına
bir kimsənə
bir çimdik də verməz qurut.
Çünki sən ta sən deyilsən,
Zaman dişə vurdu səni.
Çətin bir də eşidərsən
"Turan" adlı xoş müjdəni.
Ulartının nə rəngi o rəngdə qalıb,
Nə də dadı o daddadır.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İndi sənin ulartının
şöhrəti də, hörməti də
daş yaddaşda, daş altdadır.
Ancaq ruhdan düşmək olmaz,
Bu dövrandır, keçər, qalmaz.
Ulartını kəsmə, Qurdum,
Sənin haqqın daha böyük.
daha ulu –
Yapış bizim yaxamızdan
Silkələyib ayılt, soruş:
– Hanı elim, hanı yurdum?!
Mən ki, sizə
Bu dünyanın yarısı boyda
bir el qurdum!..
Ula qurdum!
Sən gördüyün sənlə getdi.
İçimizdə sədlər bitdi,
hörmət itdi.
Sənlə getdi
xeyrimiz də, şərimiz də
Sənlə getdi –
qılınc çalan ərimiz də.
İndi bizim çölümüzdə
Atillalar, Metelərin
havası var,
İçimizdə baş kəsməyin,
qan tökməyin davası var.
Yaşayırıq mənəmliyin havasıyla.
Yaşayırıq yuxuların xülyasıyla.

Elə buna görədir ki,
İşin düşüb hələ düyün.
Yoxsa sənin hər ulartın
ləngəriydi Yerin-Göyün.
Bəlkə də bir xof gələcək
Haqdan bizə.
Bəlkə də bir vaxt gələcək
qəlbimizi didib-sökən
şeytanlığı öldürərək
biz tapındıq Tanrı sözə.
Hələ bunlar “bəlkələrdir”,
Bu bəlkələr davası da
Çətin bizə güc gələrdi,
Çətin bizi silkələrdi.

Ula, Qurdum!
Hər ulayan Boz Qurd olmur!
Hər ulartı xalqa çatmır,
Hər ulartı xalq oyatmır!
Ulartını kəsmə, Qurdum!..
Ulartını kəsmə, Qurdum!..

01-09.09.2003

YUXUDA GÖRDÜYÜM DAĞ

(Lirik monoloq)

*Yurdun tarixi ərazi bütövlüyü,
azadlığı və böyük gələcəyi üçün son damla
qanını əsirgəməyən müqəddəs vətən övladına*

Tanrı dağı –
Dağlar Tanrısı!
Danış, qoy silinsin,
könlünün pası,
Danış görüm, necə olub
Ulu türkün düyünü, yası?
Danış görüm,
Türkmən bəyi,
Qıpçaq bəyi...
Ərənlərin əri Qazan,
Dəli Domrul,
Qara Çoban
Baş kəsəndə,
Qan tökəndə,
“Mərə kafir” deyə-deyə
diz bükəndə,
bel bükəndə
ürəyindən,
baxışından
nələr keçib?

Düşmənini dostlarından,
Dostlarını qardaşından
necə seçib?!
Danış görüm –
Türk oğlu at belində
Gündoğandan Günbatana
Bayrağını sanca-sanca
Turan adlı məmləkətin
necə qurub?
Köhlənini ormanlarda,
yarğanlarda necə qovub,
necə yorub?
Bunlar mənə toranlıqdı,
sirdi axı.
O sirləri bilənlərin
Bu dünyadan köçüb çoxu.
Üstəlik də yazdıqların
“qorxusundan” gizləyiblər.
Subaşına gedəndə də
izləyiblər.
Qanımıza susayan o tarixbazlar
Məni mənə sirr etdilər
bilə-bilə.
Turanımı,
Millətimi bölə-bölə
“Xırdalandım”,
paralandım.
Neçə min yol
yaralandım...

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

“Məlhəm” adlı duz basdılar
ürəyimin yarasına.
Səbr üçün köz basdılar
gözlərimin qarasına.
Qan ağladı didələrim
uzun zaman
Baxdıqca hey
Türk yurduunun harasına.
Tanrı dağı!
Biz nə qədər yurdumuzdan,
elimizdən
yad ellərə sürülsək də,
döyülsək də,
söyülsək də,
şükür –
hələ yer üzündə
Türk törəsi, adı qalıb.
Bu ad özü çoxlarını dərdə salıb,
küyə salıb.
Tarix özü möhür basıb
Türk – qəhrəman,
Türk – ərəndir.
Türk öz yurdu,
eli üçün
qan tökəndi,
can verəndi.

Mən də türkəm...
Oğuz boylu –
Qorqud soylu.

Öz adım var,
Öz elim var,
Vətənim var,
Millətim var,
Dövlətim var,
Bayrağım var...
Ancaq hələ
Yad əllərdə dustaq olan,
Nə zamandır xilas üçün
Saçın yolub, haray salan
Yurd parçası – gözdağım var.
Ən pisi də odu, dağım!
Öz içimdə “öz yağım” var...
Nə yaxşı ki, onlar azdı,
Nə yaxşı ki, başım üstə
Zaman-zaman hey hərlənən
qara bulud
Zərrə-zərrə seyrəkləşdi,
Damla-damla yazıdı.
Bu da mənim taleyimdə
bir naxışdı,
bir yazıdı.
... Mən görürəm, türk yurdunun
Dənizləri qabarıbdı.
Daha sığmır yatağına.
Tanrı dağı!..
Bax soluna, bax sağına,
İndi artıq qarışqa da
Çarpışır ki, sahib çıxax
Bir vaxt əldən alındığı

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Dədə-baba torpağına.
Bir qulaq ver...
Eşidirsən?
Özümüzə dönmək üçün,
Turan adlı
o müqəddəs məmləkətin
sərhədinə çönmək üçün
daha zaman
qapımızı döyür yaman.
Bir də bizim bəxtimizə
Belə fürsət düşməz – inan!
Sonra bizə gec olacaq,
Sonra bizə güc olacaq.
Çünki bizə tarix boyu
Qənim olan qənimlərin
İliyi tam vurulmayıb.
Öz kökünə, budağına
Qan rəngində zəhər vuran
Ürəyinin şah damarı
Heç də hələ qırılmayıb...
Tanrı dağı!..
Zaman döyür qapımızı!..
Yaman döyür qapımızı!..

Sentyabr-noyabr 1997-ci il

MƏRAMSIZ YAŞAMAQ

Məqsədsiz, məramsız yola çıxanda
Adam sərsəriyə dönür bir anda
Yaşamaq cəhənnəm rənginə çalır,
Közərir ürək də, soyuyur qan da.

Məramsız millət də, xalq da belədir,
Hardan hara gedir – özü də bilmir.
Hər yetən başına bir papaq qoyur,
Əyrini də bilmir, düzü də bilmir.

Qarışqa yuvadan çıxanda çölə
Bilir ki, mənzili, yolu haradır.
Qartal da zirvədən qıya baxanda
Seçir ki, düşməni ağdır, qaradır...

Məramsız millətin əzəldən bəri
Başında qoz qırıb məramlı millət.
Vətənin də alıb, şanın da alıb,
Əvəzində verib dərdü-səfalət.

Millət var, məramı qalxıb ucalmaq,
“Millətlər diz çöksün önümdə” – deyir.
Millət var, məramı qalxanın yıxıb,
“Yaşamaq haqqım var mənim də” – deyir.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mərəmsiz millətdə doğulan başlar,
Allah qarğıdığı əzabkeşlərdir.
Şam tək yansalar da onun yolunda,
Axırı peşmanlıq, sonu hədərdir.

Nə qədər məramsiz millət silinib,
Tarixin tərəfsiz daş səhifəsindən,
Ölkələr yaranıb, dövlət qurulub
Ölən millətlərin ərazisindən.

Məramla yaşayıb bizim babalar,
Onunçün dünyanı tutmuş şöhrətim.
Bu gün bölünsə də beş yerə Vətən,
Mərəmsiz yaşamaq olmaz, millətim!..

ÖZGƏ MİLLƏT

Əsrimiz də başa çatır.
Biz hələ də –
gərəyincə seçəmmədik
          xeirimizlə şərimizi,
                          mayamızla nərimizi.
Seçəmmədik min illərdir
kimlər kəsir başımızı,
          kimlər soyur dərimizi.

İnciməyək, arxadaşım,
badə “dostum”, çay “yoldaşım”,
İnciməyək, can sirdaşım,
yol yoldaşım, məsləkdaşım.
Millət var ki,
bu dünyanın o başında
          soydaşının dırnağına
                          çınqıl dəysə,
Ya bir küçə dalanında
bir kimsəyə əl açaraq
          boyun əysə,
Bu başında yüz minləri
qara geyib ağı deyər,
Əlləri haqqa yetməsə,
başına, dizinə döyər.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bizim isə sağ əlimiz
yana-yana külə dönür,
Sol əlimiz badə tutub
şeir deyir iki gülün sağlığına.
Bir tərəfdə al-qanımız
Şoralanıb gölə dönür,
Bir tərəfdə uyumuşuq
“Məlikməmməd” nağılına.

Yüzellərdir birlik olub
şüarımız, harayımız.
Araz olub göz dağımız,
qəm çayımız.
Çox demişik:

– Bu vətənin Dərbəndi də
nisgillidir.

Borçalısı, Zəngəzuru,
Göyçəsi də dərd dilidir.

Çayxanada, toyxanada
“Vətən”, “millət” deyə-deyə
tərləmişik.

Sonra, qardaş, hərəməz bir
azar ilə “çərləmişik”.

... Min illərdir qılınc çalan,
süngü tutan əllərimiz

unudaraq keçmişini,
yadırğayıb vərdişini,
əl çalmaqdan qabar olub.

Hərdən də bir şirin sözlər
bizim üçün nübar olub.

Əl çalmışığı –
Vətən üçün ölənə də!..
Əl çalmışığı –
Vətənimə bölənə də!..
Əl çalmışığı –
Diri ikən ölümüzə,
Ölü ikən dirimizə.
Biz fərqiñə varmasaq da,
salonlar da, meydanlar da
əriyibdir yerimizə.
Nə zamandır “döyüş” gedir
“xeyir”lə “şər” arasında.
Əvəzində neçə fəsad
rişə atıb
bu millətin yarasında.
“Xeyrimiz” də millət deyir,
“Şərimiz” də millət deyir,
Qaçanım da millət deyir,
Qovanım da millət deyir.
Canıyla əlləşən millət
qalıb yollar arasında..
Bu millətlər dözür, vallah,
hər ağrıya, hər acıya,
Bu millətdir dözür, vallah,
hər nağıla, tapmacaya.
Özgə millət özgə olar –
Ya məhv edər,
Ya məhv olar!..

Yanvar-fevral, 1993

SƏNLƏ NECƏ DƏRDLƏŞİM...

Xacə Nəsrəddin Tusiyə

Səkkiz yüz ildən sonra
Görüşünə gəlmişəm
Sən, ey Tusda doğulub,
Marağada yaşayıb,
Bağdadda ölən kişi,
Sevincini, qəmini,
Zamanın sitəmini
Göylərlə bölən kişi.
Sən fəzilət şahısan,
Elmlər Allahısan.
Əsrin sənə sığsa da,
Sən sığmadın əsrinə.
Ömrün boyu düşündün:
– Bu Allah möcüzəsi
Kainatın sirri nə?
Zəkanla fəth eylədin
Bəşərin dühasını.
Ehkamları qıraraq,
Qaranlığın, zülmətin
Pərdəsin qaldıraraq
İnsanlara öyrətdin
Göyün əlifbasını,
Yerin fırlanmasını.

Uzağı yaxın edib
Görüşünə gəlmişəm.
Bu görüş baş tutunca
Neçə kərə ölmüşəm,
Neçə yol dirilmişəm.
Heyrət içində qalıb
Yığram gözlərimə
Rəsədxana yerinin
Yovşanlı torpağını.
İçimdə bir sızıltı,
Bir hıçqırıq çağlayır,
Hardasan, ey ustadım,
Ustad belə qarşılar
Öz şagird qonağını?..

Sənin ayaq basdığıın
Rəsəd dağı üstündə
Zərrəbinlə gəzirəm
Addımını, izini.
Zamanın gərdişində
Ovulub torpaq olmuş
Hər kərpicdən, hər daşdan,
Başımın üstdən uçan
Müjdəli qaranquşdan
Soruşuram adını,
Ürəyinin odunu,
Gözlərinin rəngini,
Dodağının sözünü.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Burda hər daş bir ovsun,
Hər ovsun bir möcüzə,
Ruzigar dumanında
Çox şeylər dəymir gözə...
Uzaqdan... çox uzaqdan
Yarıb dumanlıqları
Bir parlaq ulduz yanır.
Duyğumda, düşüncəmdə
Min bir güman oyanır.
– Bəlkə o ulduz sənsən
Əbədiyyət donunda.
Sənlə necə dərdləşim
Yerlə-göy arasında.
Cismin torpaq altında,
Ruhun haqqın yanında.

Marağa,
14.05.2003

NECƏ Kİ...

Biz niyə bu günə düşdük, ay dada!

M.Araz

Şükür, bu günə də, ay Məmməd Araz!
Bundan betərindən saxlasın Allah!..
Necə ki, ay ustad, ay qadan alım,
Ürəyimiz deyəni dilimiz demir,
Əlinin sözünü Vəlimiz demir,
Düşəcəyik bundan pis günə, vallah!..

Ölkədə nə qədər partiya olar..
Bölünən içimiz oymaq-oymaqdır.
Seyid Əzim demiş, çoxunun fikri
Bu yazıq, bu fağır xalqı soymaqdır.

Məşədi İbadın gününə düşüb
Bu xalqın, vətənin, millətin dərdi,
Yenə Məşədinin bəxti var imiş,
Yatmış küt ağılından ümid cüçərdi.

Millətin başını tovlamaq üçün,
Yalan söyləməyə söz də qalmayıb.
Vətəni yadlara satan alçaqlar
Nə utanmaq bilir, nə də ki, ayıb.

Bir ömür bəs etmir bir ev qurmağa,
Millətin evini yıxdı naşılar.

Səbri qeyrətindən uca millətin
Torpağı bölünər, ruhu aşınar.

Çıxanda kürsüyə dil-dil ötmüşük
Ağla gələni yox, ağza gələni!..
Öpüb gözümüzün üstə qoymuşuq
Milləti, vətəni, eli böləni.

Millətə köləlik təlimi verdi
Yədəyi yad əldə olan nökərlər.
Kim ki, bir balaca qanmaq istədi
Sibirdə, Nargində güllələdilər.

Əl çaldıq tökülən qanlarımıza,
İlan soyuqluğu, ilan qanıyla.
Başımızı kəsən “yanlarımızın”
Sevindik, öyündük “şərəf”, “şanıyla”.

Bir əsr içində azı dörd dəfə
Torpağımız getdi, arımız getdi.
“Başbilənlərimiz” – “alimlərimiz”
Buna “xülya” – dedi,
Bu, xəyanətdi!!!

Necə ki, hər kəs öz yükünü çəkmir,
İmanlar, inamlar qalıb “bəlkədə”.
İpi çəkilməyən azğın ağıllar,
Hələ bulandırır suyu ölkədə.
Bunu şah da bilir, gədə da bilir,
Biz niyə bu günə düşdük, a Məmməd?
“Biz niyə bu günə düşdük, ay Dədə!”

DÖYÜŞ GEDİR ÖZ İÇİMDƏ

Bezmişəm ta “kürsülərdən”,
boş-boşuna danışmaqdan.
Bezmişəm ta quru soyuq
çəpiklərdən, alqışlardan.
Bezmişəm ta üzəvarı
təbriklərdən, təriflərdən.
Gündoğandan Günbatana
ayaq açan, söz gəzdirən,
İnsanlığa yamaq olan
pis üzlərdən, xəbislərdən.
Bezmişəm ta qulaqdibi
ikiayaqlı bitlərdən.
Astar-üzü bilinməyən,
ürəyində iynə ucu
ışığı belə görünməyən
bu şillələrdən, bu tiplərdən.
Özümdən də bezmişəm ta!!
Yaxınımdan, uzağımdan
ümidimi üzmüşəm ta!..
Deyirlər ki, ümitsizlik
şeytanlıqdan nişanədir.
Ümitsizlər Allaha da biganədir.
... Gözün görə-görə səni
oynadılar hər havaya.
Sən qaçsan da iblislikdən,
şeytanlıqdan – qan-qadadan

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

hey çəkirlər iblisliyə,
Şeytanlığa –
sürükləyirlər davaya.
Min illərdir cin tuturlar
“vələzaalli” sədasıyla,
Böyük cinə yol tapırlar
Şeyx Nəsrullahlar tasıyla.
Gətirməkçün hər an ələ
tas qururlar
Bəhlul ilə İskəndərə.
Bu “dəlilər”, “divanələr”
tasdan bezib.
Bu “dəlilər”, “divanələr”
zülmətlərin içindəki
çimdik boyda haqqı görüb,
haqqı sezib.
“Dəli” kimi, “kefli” kimi
o haqq üçün döyüşüblər.
Zamanıyla, mühitiylə əyişiblər.
Mən nə Bəhlul ola bildim,
nə İskəndər...
Bu dünyaya doğulsam da,
Öz içimdən doğulmadım.
Onunçün də
döyüş gedir öz içimdə
kandan ta məkana qədər.

Gah ruh olub cəsədimi
tərk edirəm bilə-bilə,
Gah baxıram cansız,
ölü cəsədime gülə-gülə.

Cansız cismim ruhum üçün
yararışdan məkan olub.
Cismim ruha,
Zaman mənə zindan olub.
Keçəmmirəm zamanımın sərhədini.
Qırammıram
qadağalar kəməndini.
Mən bilirəm içimdəki
qovğaların son həddini.
O hədd mənim son gümanım,
son anımdı.
O an mənim
Ədəbiyyat ünvanımdı!!!

GƏZİRƏM VƏTƏNDƏ İTƏN VƏTƏNİ

Vətəndə vətənsiz yaşamaq çətin,
Bunu da öyrəndik anlayan günü.
Ayıra bilmədik ağıl kəsəndən,
Ötəri məzhəblə əbədi dini.

...Vətən torpağının boz adamları,
Vətən torpağının "öz adamları",
Satılmış bir para "söz adamları"
Öldürdü içimdə Vətən eşqini.

Qaçıb çörəyinin dadı da, Vətən!..
Sönüb ocağının odu da, Vətən!..
Batıb ərənlərin adı da, Vətən!..
Çökdürür bu duyğu içimdən məni.

Çürümüş bir ovuc torpaq olmusan,
Budaqda quruyan yarpaq olmusan,
Əl dəysə, üşürsən, çılpaq olmusan.
Varı yer yıxanın yoxdur kəfəni.

Hayınan, küyünən yaşanmaz Vətən,
Ciblərdə sikkə tək daşınmaz Vətən.
Lüt-üryan qadın tək yaşınmaz Vətən,
Gəzirəm "vətəndə" itən Vətəni...

Tehran-Şiraz
11-13.10.2011

MƏRMƏRƏ DƏNİZİ

Mərmərə dənizi!
Mərmərə dənizi!..
Şükür, taleyinə...
Göz dəyməsin,
Xoşbəxtlər xoşbəxtisən,
İstanbul tək incidir
sənin bəxtinə düşən.
Bir əlin Avropada,
bir əlin Asiyada.
Bu barış möcüzənlə
məşhurlardan məşhursan
İçə savaşı dünyada.
Göylər tək təmiz suyun,
Hamını heyran qoyan
hüsnün, camalın, boyun.
Sağ əlin, xoş taleyin
Mazut iyi qoxuyan
Yarımcan nəfəsiylə
yarıkönül oxuyan
Xəzərimin başına.
Köksündən çağlayan neft
çoxdan soyuq su qatıb
onun isti aşına.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Deşik-deşik bağrını
boru-boru soran çox,
Yarasına bir çimdik
hələ məlhəm qoyan yox...
Mərmərə dənizi!
Dənizlərin əzizi!
Sənə bu xoş taleyi
Qoy çox görməsin Allah!..
Bir cüt ciyarparamın
kaş arxamca uzalı
əlləri olmasaydı,
Bir də Vətən savaşı
yarımçıq qalmasaydı,
Sənə könül verməyim,
Görüşünə gəlməyim
Uca haqq dərğahında
Olmazdı mənə günah.

İstanbul,
05.04.2004

SEVGİ

İstanbulda –
Eresin Topqarı hotelində
odamın pəncərəsi
açılır Gündoğana.
Mən istərəm Günəşə,
Günəş mənə sığına.
Yeni bir rəng çalana
həm Günəşin ömrünün,
həm də mənim ömrünün
durumuna, çağına.
Dan yerinin bağrından
Odlanır qızıl Günəş.
Mənim köksümü yaxıb –
yandırır gizli atəş.
Günəş atəşə möhtac,
Atəş də Günəşə ac
Qovuşur bir-birinə
Çöhrəylə bəniz kimi,
Mərmərə dəniziylə
Qaraca dəniz kimi.

İstanbul,
04.04.2004

İSTANBULDA DÜŞÜNCƏLƏR

İstanbul!..
Tariximin hünəri –
Fateh, Mehmet zəfəri,
Dünənilmə günümün
Möcüzələr şəhəri.
Xaqanlar yuxusunu
Qaçıran süslü mələk,
İllər boyu Türkünistan
Eşqi ilə yaşayan,
Alovlu, odlu ürək.
Görüşünə gəlmişəm
Mavi gözlü ölkərim,
Taleyimə açılan
Nurlu, aydın şəhərim!..

Mərmərə dənizinin
Laylasıyla uyuyan,
Qara dəniz mehiylə
Cilvələnilib oynayan,
İki qitə önündə
Sual kimi dayanan
“Ayasofya” qüdrətli,
“Topqarı” əzəmətli,
“Sultaniyyə” qamətli,

“Gülhanə” parkım mənim,
Şeir, sənət, ətirli,
Təzə-tərli gülşənim.

Sənə qovuşmaq asan,
Səndən ayrılmaq çətin.
Səndən ayrılan andan
Başladı ağrıları
Balan Nazim Hikmətin.
Nə zamandır qürbətdən
Boylanır sənə sarı,
Nə zamandır uzalı
Qalıb yorğun qolları.
Çünki ona “gəl” deyən
Bir ölüm kabusunun
Yox ona ehtiyacı
Orda Nazim ruhunu
Oxşayıb ovutmağa
Nə “Gülhanə” parkı var,
Nə də cövüz ağacı!..

Eh, İstanbul... İstanbul!..
İlk baxışda adama
Elə gəlir ki, sənin
Dünyanın bu çağında
Cənnətin qucağında
Beşdə alacağın yox,
Üçdə də verəcəyin.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Ancaq:
Gözlərindən oxunur
Allahın bəxş etdiyi
Bütün nemətlər kimi
Qayğın, kədərindən də bol,
Sevinc, fərəhin də bol,
İstanbul...
İstanbul!..

İstanbul,
23-26.03.2000

TÜRKƏ AĞI DEMƏK OLMUZ

*17 avqust 1999-cu il
Türkiyədə baş vermiş zəlzələnin
törətdiyi ağır faciəyə ağılar yazıldı...*

Türkə ağı demək olmaz,
Türk Tanrının törəsidir.
Quru daş da bilir ki, o,
Yer üzünün Haqq səsidir.

Min illərin tarixini
Bir arayın varaq-varaq,
Görün, hansı sorumunu
Türk həll edib ağlayaraq?!

Türk yaranan gündən bəri
Tanrı çəkir sınağına.
Qoca Türk baş əyərmi heç
Bir zəlzələ qınağına?!

Türkə ağı demək olmaz!
Lap ölüm ayağında da.
Türkə türkü oxuyublar
Ən dözülməz çağında da...

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Haqdan gələn bəlanı da
Haqdan gələn sevgi bilib.
Onunçun də ulu Türküm
Haqq dərgahına yüksəlib.

Yaxşı bilir türk oğlu türk
Öz soyunun nişanəsin.
Qoy yazılsın yaddaşına
Qələm tutan hər bir kəsin:

– Türkə ağı demək olmaz!
Türk Tanrının törəsidir!
Qınına sığmayan qılinc
Ünlü döyüş nəğməsidir.

02.10.1999

AĞRIDAĞI

Ağrıdağı, ağır ellər ağrısı,
Gəlmişəm ağrını ağırlamağa.
Gəlmişəm hüsnünün vurğunu kimi
Qoynunda beşgünlük qonaq qalmağa.

Sənə yol gəlirdim nə vaxtdan bəri
Yolumu kəsmişdi sarı tikanlar.
Sənə qovuşmaqçün illərdən bəri
Vermişəm neçə yol dəryaca qanlar.

Sənin də kürlüyün, əyilməzliyin
Bəxtinə yazdırdı Nuhun qarğışın.
Onunçün bir kimsə seçə bilməyib
Ömrünün baharın, payızın, qışın.

Ucanın, məğrurun əzəldən bəri
Çəkilməz başından dumanı, çəni.
Böyüklük özü də bir dərdmiş, dağım,
İçi özün yaxar, çölü düşməni.

Bizim özümüzdən dərdimiz böyük,
Dərdi daşqırlıqda ha daşqırlayaq...
Ələnən ələnər öz içimizə,
Ələnməyəni bəs hara tullayaq?..

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Məni bölüklədi yad bilə-bilə,
Özümdə-özümü itirim deyə.
Axıtdı qanımı hey gilə-gilə,
Düşməni qoynumda bitirim deyə.

Bizim köksümüzə sapladı düşmən
Hayıstan adlanan paslı xəncəri.
Əl tulası kimi hey qısqırırlar
Hayları bizlərə nə vaxtdan bəri.

Ağrıdağ, dağların ağır ləngəri,
Azəri türkünün ağır çağıdır.
Qan verib sustalan, haqqı talanan,
Əlin haqqa açan fağır çağıdır.

Mənim kimliyimi yaxşı bilirlər...
İndi qəza vurub, qədər dönübdü.
İndi də içimdə bir vulkan yatır,
Nə püskürə bilir, nə də sönübdür.

Bizim soyumuz da, yağımız da bir,
Niyə birləşməsin soydaşlarımız?..
Mən yağı əlində zəlil olanda
Xoş günə çıxacaq qardaşlarımız?..

Mən bir boğazam ki, kəsilsəm əgər,
Baş bədənsiz qalar, bədənsə başsız.
Lap tanrı yanında, haqq dərgahında
Qiymət verilərmə üzüyə qaşsız?..

Quru mənəmliyin qurumuş arxı
Çarxını fırlatmaz bu dəyirmanın.
Meydanda durmasaq ər oğlu ertək
Qovğası sovuşmaz azğın şeytanın.

Ağrıdağ, zamanın rəngi sürüşkən,
Haqlı haqsızlanıb, haqsız haqlanıb.
Arxasız millətin, arxasız elin
Varlığı, yoxluğu Allaha qalıb...

*Türkiyə, Van,
09-10.06.1996*

VAN GÖLÜ

*İstəyirsən Van,
Verməlisən qan.
Türk sözü*

Başı qar çalmalı dağlar qoynunda
Çırpınan, nazlanan yatan Van gölü.
Sən türkün əbədi qan yaddaşısan,
Dünəni bu günə çatan Van gölü.

Sən mavigözlü bir türk anasıtək,
Türkün dağlarına layla çalırsan.
Geniş ürəyinlə, açıq qəlbinlə
Çoşqun Xəzərimi xatırladırsan.

Sənin də zərrəndə ulu türkünün
Sevinci, kədəri, qəmi uyuyur.
Sən mənim əzəldən can sirdaşımsan,
Can öz sirdaşımdan necə soyuyur.

Hər nəğmə, hər xəfif pıçıltıların
Mənimçün tarixin bir səhifəsidir.
Kükrəyə, hayqıran sərt dalğaların,
Bir Haqqa tapınan türkün səsidir.

Kükrəyən, hayqıran səsin, harayın
Ayağa qaldırsan batmış Turanı.
Düşmən hiyləsinə, düşmən felinə
İllərcə uyuyub yatmış Turanı.

İndi yavaş-yavaş türk soydaşların
Nəğməsin kökləyir nəğmələrinlə.
Məni haqqa çağır, haqqa yetir sən
Turançılıq adlı qədim dininlə.

Bir qızıl almadır çoxuna Turan
Ağacı tərəgöz ölkəsindədir.
Cənnət bulunarmı tökülməsə qan,
“Cənnət qılıncların kölgəsindədir”.

Van gölü, əlvida demirəm sənə,
Sən mənim duzumda, çörəyimdəsən.
İllər dolansa da, ömür keçsə də
Sən elə əbədi ürəyimdəsən.

*Türkiyə, Van,
07.06.1996*

QARA DƏNİZ

Qara dəniz,
yadımdamı –
mən səninlə ilk dəfə
görüşdüm İstanbulda!
Sonra da Samsunda,
Sonra da Artvində...
İndi də görüşürük
əski türk yurdu olmuş
Mavi gözlü Batumda.
Hər görüşdən şirin bir
xatirə qalıb yadımda...

Yenə də dayanmışam
dəniz iyi qoxuyan
çınqıllı sahilində,
Dinləyirəm qəlbinin
məhrəm pıçılısını
türkün ortağ dilində.
Yenə də ləpələrin
çırpılır ayağıma.
Yenə də dalğaların
sevincək uşaq kimi
atılır qucağıma.

Üzün sakit qıvırcıqlar olsa belə
bətnindəki qasırganı,
yatmış, gizli sərt tufanı
gərəyincə görməyibdi,
duymayıbdı zaman hələ.

Sənin adın,
soyun qədim, Qara dəniz...
Bu gününlə, sabahınla
uğraşmağın öz yerində...
Hərdən-hərdən dünənini
keçmişini ara, dəniz!..
Bir vaxt sənə nəğmə qoşdu,
şeir yazdı Əhməd Cavad.
Onda belə deyil idi
nə zəmanə, nə də həyat.
Bu gün səni seyr edirəm
dayanıb üzünü qibləyə,
Çətin bir də bu zəmanə
məni qıra, səni əyə!..

Mənim rəngim rəng alıbdı
camalından, Qara dəniz!..
Neçə milyon arxadaşım,
soyadım var –
sənin kimi dəli-dolu,
ağırləngər, əsmərbəniz
Qara dəniz!..

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bəlkə də sən
Turan adlı məmləkətin
yoxluğunu dərd edərək
qəzəbindən
boğulmusan, qaralmısan?!.
Bəlkə də sən
qanı ilə, canı ilə
dəyişməz imanını ilə
türk olanı
özünə qaytarmaq üçün
var olmusan?!.
.

Ey tanrılar dərgahına
baş əyməyən
Prometey xislətim mənim!..
Yarandığın gündən bəri
haqsızlığa dönməz qənim
Məğrurluğun,
yenməzliyin ucbatından
zaman-zaman
çarmıxlara çəkilsən də,
Gah qabarıb sədlər yarıb,
Gah da geri çəkilsən də
sən yenə də
içindəki kürlüylə
sığmayırsan Yerə, Göyə.
Mən bilirəm,
laldın dilin
öz anası bilən kimi.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Sən qəlbinin ağrısını,
əzabını, acısını
qan qardaşın,
can sirdaşın,
məndən özgə
açammırsan bir kimsəyə.

Qara dəniz!..
Qara dəniz!..
Məni elə ovsunlayıb
ürəyimi çalmısan ki,
heç bilmirəm
hara gedim,
hara, dəniz!..

Batum,
01.10.2004

ŞÜKÜR SƏNİN HÜSNÜNƏ

Mirzə Cəlil ruhuna

Mənə qələm vermişən – dərdimi yazmaq üçün,
Dərdimi bol etmişən – nəşəmi pozmaq üçün.
Bir kor iynə vermişən – gorumu qazmaq üçün,
Şükür sənin hüsnünə, şükür sənə, İlahi.

Mənliyi olanların əldən aldın mənliyin
Tərsinə çevirmişən toy-bayramın, şənliyin.
Sonu görünür hələ vəhşətin, sitəmliyin...
Bu nə hüsnü-kərəmdir, bu nə haqdı, İlahi.

Nadanlara yaş verdin bir əsirə bərabər,
Böyrək tək yağ içində, üst-başları qızıl-zər.
Soydular bu Vətəni başdan-başa, sərəsər,
Bu nə mizan-ölçüdü, nə qanundur, İlahi.

Tökülür abır-həya, tapdanır qeyrət-namus,
İnsanda insanlıq yox, istəyirsən köpük qus.
Hər yerindən duranlar hökmü-fərmandır, əfsus...
Bu nə bəladır belə, tutdu bizi, İlahi.

Bir tikə çörək üçün kəndirbaza dönmüşük,
Əl ətəyindən uzun dilənçiyə dönmüşük.
Gündə bir büt qibləmiz, bütprəstə dönmüşük,
Az qalıb səndən qaçaq, səndən çönək, İlahi.

Əl açdıq dərgahına, əlimiz boşa çıxır,
Üz tutduq haqq yoluna, yolumuz daşa çıxır.
Ana-bala söhbəti axır savaşa çıxır...
Bu nə qarğışdır belə, bu nə gündür, İlahi.

...Bizə mərhəmət göndər – insan həddinə düşək,
Bizə səxavət göndər-tikəmizi bölüşək,
Bizə ədalət göndər – haqqımıza yetişək,
Bizə məhəbbət göndər – bir kök üstə birləşək,
Bir də ki Allah xofu, bir də insaf, İlahi.

HEYKƏLƏ XİTAB

*Mirzə Cəlilin heykəli
önündə düşüncələr*

Salam, Mirzə Cəlil!..
Heykəlləşmiş kişi!..
Necəsən?!
Yenə düşüncədəsən...
Burax ta bu vərdişi,
Sənin kimi kişilər
Allah olsalar belə,
dəyişəmməz gərdişi.
Səni Allah qarğıdı
Səni qanan yaratdı.
O andan da başladı
ağrın, acın, əzabın,
Əlin yerdən üzüldü,
Harayın ərsə çatdı.
İndi ələyi ələnmiş
Xəlbiri də fırlanan
fatehlər təki
fikir dəryasına cummusan.
Sağlığında, insafən,
hamıdan beş qat artıq
millətinin yolunda
şam kimi ərimisən,
Günəş kimi yanmışan.

Nə olsun?!.
Tutalım ki, sən
bir Şeyx Nəsrullah yaratdın,
bir də Kefli İsgəndər.
Nə qazandın, nə dəyişdin?!
Əvəzində zəmanənlə
əyişdin.
İndi də var Şeyx Nəsrullah,
İndi də var İsgəndər.
Ancaq indiki İsgəndərin
dərd başından aşsa da
nə Hacı Həsən kimi
dədəsi var, nə də ki
araq içməyə varı.
Bir tikə çörək üçün
ora-bura yortmaqdan
əynindən düşür şalvarı.
Sənin İsgəndərinin
artıq arağı varsa,
Əgər mümkün olarsa,
mən ölüm, bircəsini
bizim İsgəndərə göndər.
O bədbəxti də
Kefli İsgəndərə döndər...
... Amma insafən, Mirzə Cəlil,
Sənin Şeyx Nəsrullahın kişiydi.
Hər gecə bir mələyi "çığırtmaq"
Allah "əmrilə" – işiydi...

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Heç olmasa, kişinin
üzünün suyu varmış
Utandı el qınağından...
Gecələrin birində
səssiz, səmirsiz qaçdı
Hacı Həsənin otağından.
İndiki Şeyx Nəsrullahlar,
(Allah göstərməsin)
mələyini mələdir,
yediğini yeyir,
dediyini də deyir!!!
Nə utanmaq bilir,
nə qızarmaq.
İsgəndərlər bir yana,
millətin də üstünə
silkiirlər barmaq!!!
... İndi heykələ dönüb
qaşlı-qabaqlı,
peşman-peşman
baxırsan üzümə.
Vallah, yazığım gəlir
inanmıram gözümə...
Məmmədhəsən əmilərin,
Pırpız Sonaların,
Molla Abbasların,
Dul Zeynəblərin,
nə bilim, kimlərin,
kimlərin...
dərdlərini çəkmək
sənəmi qalmışdı?!

Ay rəhmətlik!
Onsuz da onlardan
Allah almışdı.
Elə səndən də
Allah almışdı.
Sənin də dərdlərin
Allaha qalmışdı...
Öz dərdlərin bir yana,
yanırdın Məmmədhəsən əminin
eşşəyinin halına.
Rəhmətliyini oğlu,
Eşşək elə eşşəkdir,
Ya qabağına düş,
Ya yanınca get,
Ya da ki, min dalına.
Nə fərqi?!
Sən də usanmadan
bunlara boy verib
eylədin bəşər dərdi.

Öz aramızdır, Mirzə Cəlil,
İsmətli, qeyrətli,
gül kimi
bəy qızı almışdın.
Bəxtin yaman çalmışdı.
Yaşayaydın kefikök,
damağıçağ.
İndiki medallı, ordenli
bir para yazarlar tək
bığlarından damaydı yağ!

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Yoxsa:

“Ax, unudulmuş Vətən,
ax, yazıq Vətən” – deyib
əritməzdin ürəyinin yağını,
Pozmazdın növrağını,
Keçirməzdin çırağını...

Hərdən düşünürəm, Mirzə,
(Mən ölüm, demə ki,
danışaram hərzə)
Deyirəm ki, kaş
sən alman olsaydın,
ya da ingilis,
yaxud da yapon,
ya da ki, fransız...
(Onda, da öləcəkdi
“Yasin”siz, “Quran”sız.
Mollalar deyəcəkdi:
“Kafirdir imansız”)
Vallah, dünya gələcəkdi
səcdənə!..
Sən də çıxacaqdın ağ günə!

Nə isə, kişi!..
Dərdin böyüyü –
Zamanın yükü...

Sən görən əhli-qələm
yənə dərd əhli idi.

İndi qələmbazların
heç də tərənmir tükü!..

...Bəxtin kimi qara rəngli
qara heykəl, Mirzə Cəlil!..
Nə qədər dəyişsə də
Zamanların havası,
Yenə də Zeynəblərin,
Məmmədhəsən əmilərin...
ağlamaqdan gedibdi
gözlərinin qarası,
Yenə də Xudayar bəylərin,
Şeyx Nəsrollahların...
səngimək bilməyir
gödən davası...

30.10.2005

USTAD

H.Cavidin məqbərəsi önündə

Salam!

Xoş gördük səni!

Salam, ey ulu Cavid!

Gəldim ziyarət edim müqəddəs ocağını.

Gəldim öpüb-oxşayım, gəldim bağırma basım

Sinəyə çəkdirilən çalın-çarpaz dağını.

Sən elə qüdrətsən ki, sənə əlimiz yetməz!..

Sən xalqın ələmisən, kədərisən, dərdisən.

Bütün qadağaları, bütün sədləri qırıb

Haqqa haqq deyən kişi, zəmanənin mərdisən.

Qələmin qüdrətilə ömrünü uzatdın

“Cavid” mənasındaki əbədi bir varlığın.

Əqidənin quluna dönüb aldın əlindən

Qul olan şairlərin şair ixtiyarlığın.

Sən nə göydə, nə yerdə aramadın İblisi,

Dedin: İblis xudpəsənd insanın köksündədir.

Zaman fəvqündə duran bir şair əqidəsi

Bir də gözün açdı ki, ölüm kürsüsündədir.

Sən, ey əyilməzliyin əyilməzlik dahisi!

Ölümünlə ölümü öldürdün öz içində.

Vətəmindən, elindən, ocağından çox uzaq
Sibirin o şaxtalı tənha bir gecəsində.

...Tarix ən böyük mizan, tarix böyük hakimdir,
O heç zaman haqlını haqsıza qurban etməz.
O hər kəsi ələkdən ələyib deyir – kimdir,
Onun geniş qəlbində yaxşı-yamanlıq itməz.

Səni bayraq tək başı üstə qaldıran xalqın
Alıb Sibirdən səni gətirdi ünvanına.
Tükənməz eşqin ilə çarpan böyük bir ürək
Bir məqbərə ucaltdı halal şöhrət-şanına.

Məqbərənin o təmiz, ağappaq süd rəngində
Gördüm 37-nin günahsız qurbanların.
Gördüm aqibətini ucuz şöhrət, ad üçün
Rəyasətlər önündə quyruqbulayanların.

Gördüm sənin ölümünə imza atıb qol çəkən
Döşü orden-medallı zaman gədalalarını.
Anasının döşünü bircə “sağol” a kəsən
Kürsü dəllallarının köpük ədalarını.

Gördüm lovğa mənələrə, məsləksiz qələmlərə,
Vəzifə güdənlərə tarixin sərt şilləsin!..
“Xəyyam”, “Topal Teymur” tək əbədi ərənlərə
“İblis”in intiqamın, “Peyğəmbər”in müjdəsin.

Ustad! Sənin hüsnünə ucaldılan məqbərə,
Məsləkin, əqidənin yenilməz qüdrətidir.
Tarixin sınağında əyilməz millətinin
Gələcək nəsillərə böyük əmanətidir!..

29.01.1997

CAVİD ƏFƏNDİ

Cavidlərin ruhuna elegiya

Daha çox da Turanın –
Son ciyərpəranın
Ölümündən sonra
Səni hörmətdən saldılar,
CAVİD ƏFƏNDİ!..

Heç bilmirəm, axı, nədəndi,
Sənin şərəfini, ləyaqətini
bir şişlik kababa,
bir ciblik xərcə
qurban verdilər.
Abır, həya bilmədən
hər üfunətli " işi"
Sənə yamaq etdilər.
Allahdan qorxmayanlar,
qırx gündən bir yetişən
"professor", "doktorlar"
vicdanı kor,
əxlaqı naqis,
əliqanlı cəlladlar...
Səndən "elmi iş" yazırlar,
yazdırırlar, özləritək
ara adamlarına.

Sənin tək peyğəmbəri
çox ucuzca satırlar
kiminin “ad-sanına”,
kiminin də puluna...

Vətən bütövlüyünü
qoruya bilmədiyimiztək
Sənin bütövlüyünü də
qoruya bilmədik,
CAVİD ƏFƏNDİ!..

Təkcə sənin yox:
Nəsimilərin,
Füzulilərin,
Sabirlərin –
neçə-neçə söz sərrafı,
fikir, düşüncə adamı –
dahlilərin də!..

Ancaq bilirəm,
sizlərin ruhu
tüpürəcək üzümüzə
qiyamətin günündə.
Qana-qana, bilə-bilə
endirdilər sizləri
dizdən aşağı –
...səviyyəsinə.
Məhəl də qoymadılar
sərgərdan ruhunuzun
bağırın haqq səsinə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Qeyrətimiz "çatmadı"
aşkara danışmağa.
Sözbaz arvadlar kimi
çayxana, toyxanada
başladıq "alışmağa".
Dərimizi qoruduq qorxudan.
Qorxduq ki, şərəfini
üç qəpiyə satanlar,
Alaq otları kimi
hər yerə kök atanlar
bizi vurur arxadan.
Qınama bizi, CAVID ƏFƏNDİ!!!

Bizik bu dünyada
bədbəxtlərin bədbəxti.
Zaman-zaman vətəni –
torpağı əldən gedən,
Yavaş-yavaş dünənini –
keçmişini itirən
bir millətin "nə dərdi?!".
Sən xoşbəxtlər xoşbəxtisən,
Sən tanrı bəxtəvərisən.
Sənə güllə atan əllər,
Sənə böhtan deyən dillər
bütün aləmlərə bəlli.
Bizi içimizdən yeyən,
bizi güllələyən əllər,
bizə böhtan deyən dillər
daha güclü, daha gizli!..

O əllərdir göz-görəti
hər gün, hər an bizlə birgə
bir süfrəyə uzanırlar.
O dillərdir
bizə böhtan deyə-deyə
“hörmət”, “izzət” qazanırlar.
Gözümüzə kül üfürüb
özlərini bu Vətənə,
bu millətə
sadiq kimi tanıdırlar.
Bu əlləri,
Bu dilləri
kəsən yoxdur!..
Dərdlərimiz sayə gəlməz,
Yaman çoxdur!..
Yaman çoxdur!!!
CAVİD ƏFƏNDİ!!!
Bəlkə də bu vətənin
satılmış torpaqları,
O keçmiş xoş çağları
qayıdacaq nə vaxtsa...
Satılmış vicdanımız,
Satılmış əxlaqımız,
Şərəfimiz, şanımız
qayıtmayacaq...
Füzulilərə,
Sabirlərə,
Cavidlərə –
Ruhları təhqir olmuş
o bədbəxt dahilərə
hörmət, ehtiram yoxsa!!!

09-10.10.2005

YÜKSƏL

Ruhun şad olsun Turan xanım

– Gəldinmi, Turanım, yavrum!

– Gəldim, babam!..

Anam!..

Qardaşım!..

Sizsiz mənim

əbədiyyət sirdaşım.

İllərdir ki, yol gəlirəm

tək-tənha,

yalqız...

– Ah, məsum, zavallı qız!..

– Sizə qovuşmaq üçün,

Haqqa yovuşmaq üçün,

həyatımı, ömrümü

Tanrının dərgahına

bağışlamışam bu gün.

Açın qucağınızı, açın!!!

Basın məni müqəddəs,

mehriban bağrınıza.

Bilirəm, nə zamandır

dönmüşəm ruhunuzu

sarsıdan ağrınıza.

– Nə müddətdir ki, sənin

yolunu gözləyirdik.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Səni səndən xəbərsiz
nigaran ruhumuzla
    kölgətək izləyirdik.
Axır ki, gözümüzü
yığdın fani dünyadan...
Şükür sənə, İlahi!..
Şükür sənə, Yaradan!..
Gəl, yavrum, gəl!!!
– Gəl balam, gəl!!!
– Gəl, bacım gəl!!!
Sən də bizimlə
Haqq dərgahına yüksəl...

13.09.2004

APARMAĞA

Ustad Şəhriyarın məzarı önündə

Şahbuz dağlarından bir möhtac kimi
Gəlmişəm odundan qor aparmağa.
Dilgir ürəkləri ovutmaq üçün
Tükənməz xəzinəndən var aparmağa.

Mənim taleyimdə bu da yazıdı,
Yoluma çökən qar ayazıdı,
Həsrətin qəlbimdə qara yazıdı,
Könlüm ovcumdadır, var, aparmağa.

Əlləri havadan asılı qalan,
İllərcə qapısı basılı qalan,
Sənin dərgahında aciz bir qulam,
Gəldim dərgahından lor aparmağa.

Mənim dərdlərimin yolu dərin di,
Açılıb üzümə, ustad, dər indi,
Könlümün varını alın, dərin di,
Qoymayın varımı sar aparmağa.

Nə yaman yatmışan – yuxun şirindi?..
Məzarın, elə bil, qəsri-Şirindi.
Yoxdur sənin kimi ünlü şir indi,
Gəlmişəm o şirdən zor aparmağa.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Xanəli, köksündə min bir yara var,
Dərmançün nə təbib, nə də yara var,
Sənin dərdlərinə bircə çara var,
Şəhriyar “ruhunu” vur aparmağa.

Tabriz,
10.12.1995

TOĞLUQAYANIN SAVALANA MƏKTUBU

Ustad Şəhriyarın xatirəsinə

Mən bir dağam səninlə qan-qardaşı,
Daha bəsdir, sil, axıtma göz yaşı,
Torpağımın hər qarışı, hər daşı
Sənin ana diyarındır, Savalan,
Əyilməyən vüqarındır, Savalan.

Araz çayı xısın-xısın oyulur,
İlan kimi qabıq qoyub soyulur,
Zərrəsindən min ah-aman duyulur,
Bu yazığın nə günahı, Savalan?!
Azadlığın var pənahı, Savalan.

Mənim boy-buxunlu bir gözəl oğlum,
Sənin bir qələmqaş qızına vurğun.
Baxır bir-birinə hey oğrun-oğrun...
Varı-yoxu yoxlamazlar, Savalan,
Xeyir işi saxlamazlar, Savalan.

Qoca dünya gərdişindən dayanmaz,
Çox qəfillər yuxusundan oyanmaz.
Hər yol ötən öz canına qıyammaz,
Düşmənin söysələr də, Savalan.
Döşlərinə döysələr də, Savalan.

Bu torpağın Vətən andı əyilməz,
Arxalının arxasınca söyülməz,
El bir olsa, axı heç vaxt döyülməz,
Tək qalanı təkləyərlər, Savalan.
Hər əzabla yükləyərlər, Savalan.

Qurban olum igidlərin xasına,
Çarə qılaq zəncirlərin pasına,
Gələmmədik Şəhriyarın yasına,
Halal eylə eldən-elə, Savalan.
Ağın gəzir dildən-dilə, Savalan.

Anam Təbriz – inqilablar beşiyi,
Bir səngərdir hər bir evi, eşiyi.
Səhənd dağ Təbrizimin keşiyi,
Vurulmuşam cəlalına, Savalan.
Əhsən sənin bu halına, Savalan.

Kökümüz bir, ulumuz bir qardaş,ıq,
Odumuz bir, külümüz bir qardaş,ıq.
Ağımız bir, dağımız bir qardaş,ıq,
Biz nə ögey, nə də yadıq, Savalan.
Xoş çağına biz də şadıq, Savalan.

Söhrab Tahir, Məmməd Araz, Bəxtiyar –
“Bir ömürdü qəm üstünə qəm qalar”.
Ümidliyik, axır aydınlıq olar,
Qaynarıq, qovuşarıq, Savalan.
Hər qadadan sovuşarıq, Savalan.

18-19.09.1988

SAGLIĞINA

Bu gün mənə bir tələbəm
sual verdi:
Şərimizdə
Məmməd Araz uca yerdi,
ya Ulutürk Xəlil Rza?..
Doğrusu, yazığım gəldi
həm özümə,
həm də sual verən qıza.
Çox düşündüm:
Axı niyə biz hər kəsi
Öz yerində görəmmirik?!
Axı niyə biz hər kəsə
Düz qiymətin verəmmirik?!
Bu sualların cavabını
Öz vaxtında tapmadıq ki,
Tarix boyu millətimin
qılınc çalan nərlərini,
Şeir-sənət ərlərini
qarşı-qarşı qoya-qoya
məhv elədik!..
Handan-hana ayılında
gördük yaman səhv elədik!..
– Şərimizdə
Məmməd Araz – Xan Arazdı...
Hər misrası, hər sözüylə
bir ümmandı, bir Arazdı.

Xəlil Rza Ulutürküm –
məcərasına sığışmayan,
Köləliyin zəncirinə yovuşmayan
Dəli Kürdü.
İçindəki,
Şerindəki
kürlüyüylə
İldırım tək hayqıraraq
Düşmənin təpəsinə
od töküdü
Kür Araza,
Araz Kürə.
Qovuşduğu gündən bəri
daha sığmır yatağına
mavigözlü Xəzərimin
gur dalğası, sərt ləngəri.
Gəlin, birgə alqış deyək
Dəli Kürün sağlığına,
Xan Arazın sağlığına,
Bu torpağın üz ağılığı
Mavi Xəzər sağlığına!..
Azərbaycan sağlığına!

SUAL

*Ustad Şəhriyarın oğlu
Hadi Behcət Təbriziya*

Mən canam, sən mənim ruhumsan, qardaş,
Can ruhsuz, ruh cansız yaşaya bilməz.
Fillərin yükünü fil çəkər, ancaq
Fil yükün qarışqa daşıya bilməz.

Bu qəfil gəlişin yuxumu, nəmi?..
Axır ki, ayağın qırdın şeytanın.
Nə qədər qadağa, qanun olsa da,
Tərsinə fırlanmaz çarxı dünyanın.

Sənin gözlərinin dərinliyindən
Oxudum o tayın əzablarını.
Duydum ürəyinin hərarətində
Atan Şəhriyarın etibarını.

Vətəndən Vətənə qayıdanda sən
Azadlıq toxumu apar özünlə.
Gorda da nigaran yatan şairin
Məzarı üstə səp dərin hüznə.

Sənin baxışın da, gülüşün də qəm,
Elə bil, dünyanın dərd anasısan.

Necə ki, öz əlin öz başın deyil...
Qardaş, bax beləcə hey yanasısan.

Sən əsr içində azı dörd dəfə
İnqilab eyləyən xalqın oğlusan.
Bəs niyə yaşının vuran çağında
Əlləri qoynunda donub qalmısan?!

Mənim qollarımda zəncir izi var,
Sənin qollarında zəncirin özü.
Ancaq mən görürəm, məğrur Təbrizin
Yenə yanmaqdadır ocağı, gözü.

Araz da əvvəlki Araz deyil ta,
İndi Kür ahəngli, Kür nəğməlidir.
Bu gün kölə kimi yaşayan millət
Ya azad olmalı, ya ölməlidir.

Azadlıq dönəmi başa çatmamış
Çox para vətənlər bütövdür daha.
Biz də Vətənimizi bütövlətməsək
Nə üzlə baxarıq gələn sabaha?!

15-17.10.1998

ƏBƏDİYYƏT HEYKƏLİ

2 dekabr 2004-cü il,
Telefonum zəng çaldı qəfil...
Azdramanın möhtəşəm binası,
Bu gün, “oynanılacaq”
Məmməd Araz ömrünün
son matəm tamaşası.
Baş rolda – Zaman –
dəliqanlı... çaşqın...
həyəcanlı.
Qolları qara qolçaqlı,
əlləri qanlı.
Salon sükut içində,
Salon heyrət içində.
Baxışların sualı,
rəngi də bir biçimdə.
Son güman, ümid kimi
uzanıbdı səhnəyə
min-min insanın əli.
Mavi tüllü səhnədə
Postament üzərində
MƏMMƏD ARAZ ünvanlı
əbədiyyət heykəli!..
Başının üstündəsə
qoşa ipdən asılmış,

İsa peyğəmbər kimi
çarmıxa çəkilmiş
zamana sual şəkli.
Bəzəyib tabutunu
Vətən çiçəklərinin
al-əlvan, süslü əkli.

Cənnət mələyi kimi
yatıb behişt içində.
Mələklər dayanıbdı
bu söz peyğəmbərinin
ruhunun keşiyində.
Neçə-neçə ağır baş
tərpənir ağır-ağır.
Elə bil ki, səhnəyə
Göylərdən rəhmət yağır.
Biri deyir astaca:
"O bir Günəş misallı
o bir nur heykəliydi!..
Bunu hər "vətən daşı"
vaxtında bilməliydi!"
Son vida, görüş üçün
salon qalxır səhnəyə.
Kimsənin dili gəlmir
"Şair ölübdür" – deyə!..
Pərdələr yavaş-yavaş
üzümüzə bağlanır
Cənnət qapısı kimi.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Salon ayaq üstündə
dinləyir zəmanənin
pərdəarxa səsinə:
...O, Məmməd kimi gəldi,
Getdi Məmməd Araz tək!..
Günlərin bir günündə
Dönüb bir daş heykələ,
Bir qaya sərkərdəyə
Vətən torpağı üstə
Yenidən yüksələcək!..

Bakı,
03.10.2004

QAYIDA BİLSƏN

Sən məni tanımaya-tanımaya,
ömründə bircə yol görməyə-görməyə
yuxuma gəlmişdin, Rəsul Rza,
Əlində bir dəstə ağ varaq,
Üzündə şirin, süzgün bir təbəssüm.
Ürəyi dərd dolu
sözlü adamlar kimi
gözlərin bənzəyirdi
bir cüt yanar ulduza...
Nə dindin, nə danışdın.
Sonra ağ bulud olub
məvi səməyə qarışdın, Rəsul Rza.
Haqqın dərgahına qovuşan kişi!..
Sən də Mirzə Cəlil kimi,
Sabir kimi...
çürütdün ömrünü
bu millətin dərdlərini yaza-yaza.
O dərdləri min bir yerə yoza-yoza
Xalq şairi də oldun,
Sosialist Əməyi Qəhrəmanı da.
Millət vəkili də seçildin.
Xalq dərdini sənə dedi.
Sənsə: "Dünya dolu adamdır,
dərdimi kimə deyim" – dedin.
Bu idi yaşadığın
rejimin qadağası,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Zamanın sərt günahı,
Bu qadağa, günahın
yox idi etirafı.
Ona görə də səni
məngənə tək sıxırdı
“Gah avtomat qələmin bahalığı,
Gah sözün ucuzluğu,
Gah köynəyinin yaxalığı”
Sıxıntılar içində
nə əyildin, nə sındın.
Bir qranit qaya tək
əsrin küləklərinin
qarşısında dayandın –
Əli Kərimləri,
Vaqif İbrahimpləri,
İstedadlı gəncləri
zəmanənin gümüşü
hörümçək toplarından,
Gözlüklü korlarından,
Qulaqlı karlarından...
qorumaqçün qəlbini
yandırdın ki, Günəştək
təki yaşasın gələcək.
...Yuxuma gələn kişi,
Gəlmişdin, getməyəydin.
Barı bircə kəlməlik
ürəyini deyərdin.
Bu dünyamızda sənin
neçə gözləyənin var.
Qayıda bilsən, qayıt!!!
O dünyada nəyin var...

01-08.09.2005

ŞÜKÜR Kİ...

Mirzə müəllim, qəbrin nurla dolsun!

Mirzə qələminin yadigarları,
A yastı səlmanlar, lal hüseynlər,
Üçüncü minillik gəlib çatsa da,
Hələ “yetişməmiş” kal hüseynlər,
Bəsdə, saman altdan su yeritdiniz,
Meydan savaşında, ər döyüşündə
Sürüşüb aradan, gözdən itdiniz.

Bircə yol kişi tək çıxmadıız üzə,
Tülkü tək yatdınız marağada siz.
Nə vaxt ki, əliniz çatdı məqama,
Qara tikan kimi, qara kol kimi
Yaxşılar yolunun üstə bitdiniz.

Üzdə mələksima, içi iblislər,
Bənzəri olmayan orijinal tiplər,
Sizə təlim verən, sizə yal verən,
Sizə meydan verən, sizə xal verən
Pərdə arxasında pərdələnənlər,
Sizi vəba kimi, sizi dərd kimi
Vətən torpağına səpib getdilər.

Onunçün pərpərən toxumu kimi
Artırsız həndəsi silsilələrlə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Anadan olandan qəbr evinədək
Yaşayırsız murdar düşüncələrlə.

Aydan arı olan, sudan da təmiz
Girib bu millətin qılığına siz
Bir çeynəm saqqıza, bir ciblik xərcə
Satdınız Vətənin namus-arını...
Qazandız düşmənin etibarını.

A yastı səlmanlar, lal hüseynlər,
Çoxunun gözündə "mal" hüseynlər,
Bir vaxt sovka kimi, çayırtkə kimi
Daraşib millətin varın yediniz.
İndi də "ELM" adlı bir məbədgahı,
Sənət aləmi tək ulu dərgahı
Çevirib bazara zibillədiniz.

...Ağlınız kəsəndən, ayaq tutandan
Quyu qazsanız da bu millətə siz,
Bircə təsəlli var:
Sizin mininiz
Şükür ki, bir Rüstəm kişiyyə dəyməz.
Bu qaya səbirli, dəniz xislətli
Millətim, nə sınar, nə də əyilməz.

ELEGİYA

Xəlil Rzanın qəfil ölümünə

Sən əsrinin gur səsiydin,
Azadlığın təşnəsiydin,
Azərbaycan nərəsiydin,
Hayıf sənə, Xəlil Rza.

Tufanlardan doğulmuşdun,
Bu torpaqla yoğrulmuşdun.
Çoxlarına dağ olmuşdun...
Hayıf sənə, Xəlil Rza.

Bir od idin od içində,
Bir dad idin dad içində,
Milyon-milyon ad içində,
Hayıf sənə, Xəlil Rza.

Sən vətənə oğul verdin,
Təbriz adlı nağıl verdin.
Ağlıçaşa ağıl verdin...
Hayıf sənə, Xəlil Rza.

Lefertovo zindanında,
Qeyrət qaynardı qanında.
Çoxları kef-damağında,
Hayıf sənə, Xəlil Rza.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sən Vətənin özü idin,
Xalqın görən gözü idin,
Allah-taala sözü idin,
Hayıf sənə, Xəlil Rza.

Zaman yəhərin qaşında,
Öz yazında, öz qışında,
Qoy yazılsın baş daşında:
“Hayıf sənə, Xəlil Rza”.

ZİRVƏ ÖMRÜ

*Əməkdar elm xadimi,
fəlsəfə elmləri doktoru, professor,
böyük mənəviyyat adamı Camal Mustafayeva.*

İldırım yenə də zirvəni vurdu,
Çiçəyi çırtladı boz təpələrin.
Zirvə nə titrədi, nə də yıxıldı,
Heyrətin artırdı uca göylərin.

Ayaqlar altında qalan təpələr
Qəzəbdən boğuldu, qəzəbdən yandı.
Zirvə kölgəsinə sığınsalar da,
Zirvəni əbədi qənimi sandı.

Təpələr arxadır biri-birinə
Zirvələr tək-tanha, zirvələr yalqız,
Təpələr bölüşür dərdi-sərini,
Zirvələr içində çəkirlər yalnız...

Zirvəlik – özü də bir faciədir,
Dolaşır başının üstə buludlar.
Ucalar ucanı sevməz dünyada,
Ucadan ucaya hər an qorxu var.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Olsa da nə qədər qara-qorxusu,
Zirvələr həmdənim, kəsindir mənim.
Min təpə ömürü yaşamaqdansa,
Bir zirvə ömürü bəsidir mənim.

BİR ÇINAR GÖYƏRDİ...

Akademik İsa Həbibbəyliyə

Bir çinar göyərdi Araz üstündə,
Kökü min illərin dərinliyində
Başı göy üzünün dibsiz yerində...

Yay da yaylığını yaşadı onda,
Qış da qışlığını yaşadı onda,
Yaşadı onunla vaxt da, zaman da...

Yaşı böyüdükcə dərdi böyüdü,
Nəmərdi böyüdü, mərdi böyüdü,
Sağı da, solu da şərdi, böyüdü...

Min boran, min tufan döydü budağın
Leysanlar, gürşadlar "yudu" yarpağın
Ancaq pozammadı onun növrəğın...

Böyüdü dünənin təpəri kimi,
Hər günün şəfəqli səhəri kimi.
Bu günün sabaha xəbəri kimi...

Çinar böyüdükcə qeyrət böyüdü,
Torpağa, millətə hörmət böyüdü,
Cahana sığmayan şöhrət böyüdü...

Bir çinar göyərdi Araz üstündə...

05.10.2009

RƏHMƏT SƏNƏ

Rəhmət sənə, Xəlil Rza!
Sən dedin ki:
– Məndən başlanır Vətən!
Lənət mənə, Xəlil Rza!
Mən deyirəm:
– Çindən¹ başlanır Vətən!
Elə buna görədir ki,
Səni sevən,
Öyən də çox!
Mən bədbəxti,
İt yerinə qoyan da yox!
Döyən də çox...
Sən mənim inam yerimsən,
Sən mənim iman yerimsən,
Sən mənim güman yerimsən,
Sən mənim uman yerimsən.
Məni qınama, Xəlil Rza!
Bu yazdan bir yaz çıxmadı,
Ümid qalıb gələn yaza...

07.06.2003

---

¹ Çin – burada “rütbə”, “mənsəb” mənələrindədir.

QƏRİB QUŞUN NƏĞMƏSİ

*Qaldığım qonaq otağının pəncərəsi
qarşısında ala-toranlıqdan
bir quş oxuyurdu...*

Hələ ki, sağıq,
Bu dünyada qonağıq,
Bilək
Bir-birimizin qədrini,
Bölüşək
bir-birimizin
sevincini, fərəhini,
kədərinə, dərdini.
Öləndən sonra
yuxuna da gəlməyəcəm,
sevincini, fərəhini,
kədərinə, dərdini –
bölməyəcəm.
Nə sənənlə ağlayacam,
Nə sənənlə güləcəm.
Yerin istidirmi,
soyuqdurmu –
bilməyəcəm...
Olacağıq min illərin ayrısı,
Çoxalacaq, artacaq
sənənlə yalan dünyanda,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

mənimsə haqq dünyamda
ömrümüzün, günümüzün qayğısı.
... Hələ ki, sağıq,
Bu dünyada qonağıq,
Anlayaq bir-birimizi,
Qoruyaq bir-birimizi!..

Haaqa,
25.02.2007

ŞİRAZA GƏLMİŞƏM

Hafizin məzarı üstə oxunan şeir

Şiraza gəlmişəm, Hafiz Şirazi!
Gəlmişəm gəzdiyin yerlərə baxam.
Gəlmişəm ki, səni şair eyləyən
Şirazlı gecəli göylərə baxam.

Burda gecələrin öz aləmi var,
Burdakı ulduzlar daha işıqlı,
Burda ay, elə, bil süslü gəlindi,
Burda buludlar da çox yaraşlıqlı.

Sən sözə bir Şiraz ətri gətirdin,
Onunçün hər sözün can dərmanıdır,
Torpağın bağrından çiçəklər çıxar,
Sənin şeirlərin ruhun canıdır.

Gəzirəm Şirazi qonağın kimi,
Hər küçə, hər kərpic səndən danışır.
Şirazi qoynunda uyudan dağlar,
Səninlə olduğu gündən danışır.

Səni Şiraz verdi böyük cahana,
Gətirdin cahanı sən də Şiraza.
Nə qədər sən varsan, Hafiz Şirazi,
Şiraz da diz çöküb getməz güdaza.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Şiraza gəlmişəm sənin eşqinə,
Gəlmişəm baş əyib, diz çöküm sənə.
Heç nə gərək deyil mənə dünyada,
Sənin xeyir-duan bəs edər mənə.

Şiraz,
12.10.2011

MUZEYDƏ DÜŞÜNCƏLƏR

*Naxçıvan şəhərinin Əcəmi seyrangahında
əsrlərin yaddaş tarixini yaşadan açıq səma
altında bir muzey yaradılıb.*

Açıq səma altında
Bir muzey yaradılıb.
Burda zaman daşlara,
Sükut tək hopub qalıb.

Burda əbədiləşib,
Beş min illik yaddaşım.
Bu daşların hər biri
Beşik daşım, yurd daşım.

Daş dilində danışır
Min illərin tarixi.
Hər tarixin öz adı,
Hər adın öz tarixi.

Daşa dönüb inancım
Qoçların heykəliylə.
Hər heykəl də söyləyir
Tarixi öz diliylə.

Hər heykəlin öz ruhu,
Öz düşüncə rəngi var.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Hər birində zamanın
Bir ritmi, ahəngi var.

Bu muzeydə qoşadır
Sinə daşı, baş daşı.
Bu daşlarda yaşayır
Adətimin yaddaşı.

Bürünüb heykəllərə
Tariximin sovxası.
Hər heykəlin üstündə
Kimliyimin damğası.

Dəyirman daşları da
Mürgü vurur nə vaxtdan.
Elə bil, bu daşlar heç
Od almayıb ocaqdan.

Bu dəyirman daşları
Qurtarıb eli dardan.
İndi zaman dəyişib
Onlar da düşüb kardan.

Bir misralıq nəğmədir
Hər heykəlin görkəmi.
Məhdən pozulur belə
Buranın sükut dəmi.

Bir məzar sükutluğu
Yaşayır bu muzeydə.

Nə qədər sənətkarın
Ruhları var bu yerdə.

Kim yonub bu daşları
Nə izi, nə tozu var.
Amma hər bir əsərdə
Bir sənətkar sözü var.

Onlar sözünü deyib
Daşların daş diliylə.
Yaşadıblar ruhların
Ölməz əsərlərilə.

Sən də baş əy, şair dost,
Bu ruhların önündə.
Elə sənət yarat ki,
Hopub qala biləsən
Əsrin daş heykəlinə.

GÜMAN SƏNƏ QALIB...

Bu millət çıxarıb Allahı yaddan.
Onunçün Allahın çıxıb yadından.
Bu qədər torpağı daşınan olmaz!..
Bu qədər əxlaqı aşınan olmaz!..
Bu qədər baharı qışınan olmaz!..
Bu millət Allahın çıxıb yadından.

İtirib ağzının dadını çoxdan.
Yediyi çörəyin qaçıb tamı da.
Bu millət özünü itirən vaxtdan
Çəkilib göylərə bəxti, kamı da.

Özgəyə bağ salıb, cənnət becərib.
Kəsib oturduğu budağı dibdən.
Özgəyə qurbançün başını verib.
Yıxılmış özünü qaldırmır yerdən.

Əli qabar olub əkin-biçində.
Özgələr əlindən qarıb payını.
Gəzib harayçını Çini-Macində,
Özü duymayıb heç öz harayını.

Ona ev tikənin yıxıb evini.
Başını kəsənə olub duaçı!..

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Bu millət tapmayıb hələ yerini
Eyləyib özünü küflə tıxası.

Elə bil ki, Allah qarğışı keçib.
Baxır, seçə bilmir ağı qaradan.
Bu millətin halı bəndədən keçib...
Güman sənə qalıb, sənə, Yaradan!..

27.09.2005

SABAHLARIN SABAHINA

Bu gün şeir yazsam da mən,
Yazmamışam bu gün üçün,
Mən yazıram sabahların
sabahının sabahıçün!..
Qoy sabahların sabahları
bilsin mənim yaşadığım
zamanımın havasını.
Sevincini, kədərini,
Çəkişmələr qovğasını,
Didişmələr davasını.

Qoy sabahlar
bilsin necə yaşamışam
dişlə dırnaq arasında.
Bilsin nələr dəfn olunub
sinəsinə çalın-çarpaz
dağ çəkilməmiş bu Vətənin,
bu millətin
yetişməmiş qorasında.

Qoy bilsin ki, bu zamanın
neçə-neçə qılınc ağız,
köksü ümman mərdi vardı.

O mərdlərin "Azad Vətən"
"Azad dövlət" adlı böyük
dərdi vardı.

O mərdlərin neçəsinin
güllə deşdi sinəsini.
Neçəsinin bilə-bilə,
qana-qana batırdılar
haqq səsini –
söndürdülər ümidinin
pöhrələyən şöləsini!..

O mərdlərin bir çoxu da
həyatını kül elədi
meydanlarda, üsyanlarda.
Əvəzində qan qusdular
məhbəslərdə, zindanlarda.

Qoy bilsin ki,
"Azad Vətən"
"Azad dövlət" şərəfinə
bircə damla
qanına da qıymayanlar,
Tülkü kimi mısa-mısa
kol dibində kollananlar,
Özləri tək şərəfsizlər
kölgəsində yallananlar,
Bu Vətənin, bu dövlətin
yola çıxan qatarında
yerləşdilər bronlaşmış
rütbələrə, məqamlara.

Cilləşdilər, kök atdılar
neçə-neçə ünvanlara.
Başladılar tələ qurub
şər atmağa.
Vətən üçün, millət üçün
sağlığında heykəlləşən
oğullara.

Qoy bilsin ki, zamanında
kimlər necə tost deyərdi
bütләşənlər şərəfinə.
Görsünlər ki,
bircə çeynəm saqqız üçün
utanmadan, qızarmadan
kimlər necə keçirdilər
Vətəninə,
Millətinə,
Dövlətinə
satqınların,
qənimlərin tərəfinə.
Qoy bilsin ki,
zaman-zaman içimizə
hardan əsib sənum yeli,
Tarix boyu
haqqı deyən dilimizi,
şərə qənim əlimizi
kəsib elə
süfrəmizdə harınlaşan
yada yalaq,
yada calaq
düşmən əli...

Qoy bilsin ki,
bir çox gizli mətləbləri
yazmaq üçün,
Açılması çətin olan
yuxuları yozmaq üçün
mən qəlbimin yarasını
qan sızınca qaşımışam.
Zamanımın qorxusunun,
hürküsünün qarşısında
əyilməyən, yenilməyən
bir müqəddəs, bir şərəfli
ŞAIR adı daşımışam!..

...Mən sözümlün bir parasın
dedim artıq
sabahların sabahına.
Qoy sabahın sabahları
batmasınlar bu günümün,
zamanımın günahına.

Bir az ayıq,
bir az sayıq dolansınlar
içi ilə, çözü ilə.
Boş-boşuna öyünməsin
keçmişimin, bu günümün
ilgımlı heykəli ilə.
Qoy özləri
İnansınlar özlərinə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Qoy özləri
bələd olsun əyrisinə,
düzlərinə.
Qoy özləri öz içində
kükrəsinlər,
çalxansınlar,
ayılsınlar!..
Vətəninə sahib çıxıb
Dövlətinin,
Millətinin
keşiyində dayansınlar!..

18-19.05.1993

Müstəqillik yaxşı şeydir –
Bununçün də
“müstəqillik” bağırmaqdan
dilimiz döyənək.
Şaxtada, istidə yumruq tutmaqdan,
meydanlarda, küçələrdə
beton üstə yatmaqdan
çoxumuz olduq siyənək...
İnsafən, bizim kimi
müstəqil ölkələr
bu dünyada tək-tək...
...Kimlərinsə
yüzdə bir donu açılıb indi,
bəxtlərinə Günəş saçılıb indi...
Kimlərə də yaşamaq
can verməkdən çətindi,
indi hamı danışıq özü-özünə,
dərdini, sevincini
müstəqil bölüşür içində
əyrisinə, düzünə
müstəqil barışıq,
müstəqil küsüşürlər.
Bəzən də,
Müstəqil-müstəqil
Gah aşkar, gah gizlin
beş qəpik üstə didişirlər.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İndi, maşallah,
Vətən, millət sağlığına
müstəqil tost deyənlər.
Əvəzində vətəni, milləti
xımır-xımır
müstəqilcə yeyənlər
çoxdan da çoxdur...

Di gəl ki,
vətən, millət naminə
ortaq məxrəcə
müstəqil olaraq gələn yoxdur.
Çox yaxşı şeydir müstəqillik
Azadlıq da üstəlik –
Kaş, Allahın altında
Vətən, millət naminə
Heç olmazsa, bircə çimdik
birlik olardı,
birlik...

28.05.1998

GÖRDÜM... GÖRMƏDİM

Çox şeylər gördüm bu yaşım da...
Çox şeylər ilişib qaldı yaddaşımda
Bu millətin
ömrünün ahıl çağında
mühacirət ömrü yaşayan,
Qəlbində əbədi
    Vətən nisgili daşıyan,
        şairini də gördüm
            alimini də.

Sinəsi orden, medal
qəbiristanlığına dönən
yazarını da gördüm,
"Üstüörtülü" bazarını da,
Vətən uğrunda şəhidləşənlərin
    kimsəsiz məzarını da.

Gördüm altdan-altdan
bir-birimizin ipini kəsməyini də,
Aşıqarda ağız-ağıza öpüşüb
"sağlığıza"
    içməyini də.

Gördüm
beş qəpikdən ötrü çoxumuzun da

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İynənin deşiyindən keçməyini də,
Avara-avara, boş-boşuna
gen-gen addımlarla
küçələri ölçməyini də.

Özgələri sevən kimi
özümüzü sevəmmədik.
Özgənin milçəyini fil bildik,
Özümüzün dəvəmizə
güvənmədik.

Gördüm...
Çox şeyləri yazmaq olmur.
Hər şeyin də
kökünü qazmaq olmur...
Ancaq görmədim bu millətin
bir çox "ziyalısında"
ziyalı işığını,
Əvəzində gördüm
qan qarışığını.
Onunçün də
qoruya bilmədik
Vətən adlı minillik əmanəti,
babalardan
qalma ləyaqəti, qeyrəti...
İndi quyu dərin
daş ağır.

Ha yüyür,
Ha çığır,
Ha bağır...

20.02.1993

BİGANƏLİK

Elə bil, minillik ölüyəm indi,
Qəlbim də, beynim də don içindədir.
Elə bil, bu dünya zülmət daşdır,
Elə bil, dünya da son içindədir.

Nə çiçək, nə bulaq, nə çayın səsi
Mənimçün indi kor qəpiyə dəyməz.
Dağların zirvəsi, buludlar tacı
Yastı-yapalaq bir tərəyə dəyməz.

Nə ana laylası, nə ocaq közü
Heç bircə damcı da eynimə gəlmir.
Elə bil, hər şeydən əlim üzülüb
Hərdən aldanmaq da beynimə gəlmir.

Sanki Allahdan da uzaq düşmüşəm,
Şeytandır həmdəmə, şeytandır andım.
Mən ki, haqq yolunun nişanəsiydim,
Bəs niyə haqq adlı özümü dandım?!

Bumu yaşamağın dadı, ləzzəti?
Hər şeydə yarımçıq izim qalıbdı.
Könlümü qarsayan bütöv həsrətim,
Bir də ki yarımçıq sözüüm qalıbdı.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Yarımçıq vətənin harayı kimi
Yarımçıq sözlər ta gəlməyir kara.
Babək qılıncını qapsam da belə,
Qılınc da üz tutub, yatıq ovxara.

Bir vaxt Gündoğandan, Günbatanacan
Qılınc sıyırmışam, başlar kəsmişəm.
İndi üzün dönsün, ay salaq dünya,
İndi gör kiminlə cəngə düşmüşəm...

Dünən kəhərimin nalını öpən
Bu gün cıdır açıb köksümün üstdə.
Məni məndən alan ucuz mənəmlik
Hələ də dağ çəkir yaramın üstdə.

İndi ha məhşərə çəkim özümü,
Ta satan satıbdır, alan da alıb.
Satan da, alan da kef içindədir...
Tək Vətən şərəfi ortada qalıb!..

BAYAĞI ŞEİR

Nəticələrim üçün

Vətəni bütöv olanın
Ürəyi də bütövdür,
çörəyi də,
yumruğu da...
Mənimsə
ürəyim də,
çörəyim də,
yumruğum da paradır.
Onunçün də
yüzillərdir
    qoymadılar görəm ki,
qibləm haradır,
yolum haradır...

*Tehran,
7-9.12.1995*

HAYIF SƏNƏ, TƏBRİZ YOLU

Həyatda şəxsən tanış olmadığım qeyrətli qələm sahibi:

“Təbriz namusu” romanının müəllifi, rəhmətlik

Fərman Kərimzadə yuxuda məndən soruşdu:

– Təbriz yolu açıldı?

– Bəli, açıldı.

İstehzayla başını bulayıb,

küskün halda uzaqlaşdı.

İllər boyu “Təbriz” deyib öymüşük,
Bu torpağı bölənləri söymüşük.
İndi gördük, haraymışıq, küymüşük...
Hayıf sənə, Təbriz yolu, min hayıf.

Çox deyirdik: – “Biz aslanlar yurduyuz,
Hər birimiz Koroğluyuq – orduyuz”.
Yad da bildi: fırlıdağıq, qurğuyuz,
Hayıf sənə, Təbriz yolu, min hayıf.

“Təbriz” deyib yola çıxan kişinin,
Ürəyində Təbriz boyda od gərək.
Qulağında Şəhriyarın haqq səsi,
Məsləkində, amalında saf dilək...
Hayıf sənə, Təbriz yolu min hayıf.

Sən bir vaxtlar Xətəinin yoluydun,
Şeir-sənət məbədinin yoluydun.

Səttarxanın, Bağırxanın yoluydun,
Hayıf sənə, Təbriz yolu, min hayıf.

İndi artıq saqqızsatan yolusan,
Oğrubaşı, dəllalbaşı yolusan,
“Cib kəsənin, pul kəsənin” yolusan,
Hayıf sənə, Təbriz yolu, min hayıf.

...Təbriz yolu, belə fürsət yaranmaz,
Vaxt var ikən çarə qılaq zillətə.
Yoxsa tarix bağışlamaz bizləri,
Gün ağlayaq dərdi böyük millətə,
Çarə qılaq ayrılığa, zillətə,
Çarə qılaq ayrılığa, zillətə.

QABAQDADIR

Mən qalxdığım tərə imiş,
Zirvə hələ qabaqdadır.
Sirri mənə müəmmalı
Dünya, demə, duvaqdadır.

Çox arzular çıxdı boşa,
Çox diləklər dəydi daşa,
Yaz gəzirdim, düşdüm qısa...
Güman hələ qabaqdadır.

Çox vicdanlar kölgələndi,
Çox vicdanlar silkələndi,
Ha yuyuldu, ha ələndi...
Mizan hələ qabaqdadır.

Çox nidalar yola saldım,
Çox nöqtələrdən bac aldım.
Bir vergüldə çaşıb qaldım,
Sual hələ qabaqdadır.

Hər görüşə vüsal dedim,
Hicran əlindən qəm yedim,
Yol aldım Təbrizə gedim
Gördüm Araz qabaqdadır,
Gördüm Araz qabaqdadır.
Vüsal hələ qabaqdadır.

NİYƏ QAYIDIRSAN

Təzə açılmışdı səhərin gözü
“Araz qırağından keçirdi qatar”.
Mənim şam ürəyim – ömür dirəyim
Bir yoğun həsrətdən çətin ki yatar.

Gözlərimdə ümid, qəlbimdə arzu,
Söykənib vaqonun pəncərəsinə.
Qulaq kəsilmişdim dərddə Arazın
Bir əsr yarımliq şikəstəsinə.

...Gördüm ki, tikanlı məftil dalında
Bir ceyran yer gəzir keçsin bu taya.
Sərhəd dirəkləri yol vermədilər
Kor-peşman qayıdıb döndü o taya.

Gümanlar, şübhələr tutdu yaxamdan,
Bir sözü min yerə yozdu ürəyim.
Sinəmi dağlayan, köksümü qarsan
Elə bil, bir parça közdü ürəyim.

Deyirəm ki, bəlkə, ay çöl ulduzu,
Sənin bu taylarda tayın qalıbdı?
Ata ocağından köçən qız kimi
Son qismətin qalıb, payın qalıbdı?

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bəlkə də gəlmişdin bir gözəl qızın
Bu taydan o taya sözün almağa?
Bəlkə də gəlmişdin bir kor ocağın
Alovun almağa, gözün almağa?

Deyirəm, bəlkə də gəlmişdin ki, sən
Bu taydan o taya körpü salmağa?
Qardaş həsrətlişi bir bacı kimi
Gəlmişdin beş günlük qonaq qalmağa?

Deyirəm, bəlkə də bir düşkün ana
Səni göndəribmiş oğul dalınca?
Barı son nəfəsdə, axır çağında
Baş qoysun övladla qoşa balınca?

Savalan ülkəri – cənub gözəli,
İnandım sənin də sədaqətinə.
Bəlkə də gəlmişdin burda can verən
Bir şair qəbrinin ziyarətinə?

Niyə qayıdırsan, qayıtma, ceyran,
Mənim də sənintək dərdim, sərim var...
Düz əsr yarımdaydı paralanmışam,
Mənim də o tayda param qalıbdı.
Nə bir qayğı görəni, nə məlhəm görəni
Hələ sağalmayan yaram qalıbdı.

Niyə qayıdırsan, qayıtma, ceyran,
Onsuz da sahillər yovuşacaqdır.
Niyə qayıdırsan, qayıtma, inan
Çırpınan ürəklər qovuşacaqdır.

A KÜR BACIM

(Arazın dilindən)

lirik monoloq

Mən bir nazlı gəlin idim
Yüz altmış il bundan əvvəl.
Nə bir dərdim, qəmim vardı...
Qulac-qulac hörüklərim
Dağılırdı bu torpağın sinəsinə
Oxuyardım şirin-şirin
Xoş avazım qarışardı
Dan üzünün meh səsinə.

İndi gözlərinin odu səngiyən,
Taleyi kür gəlib, bəxti ləngiyən,
Bir namərd toruna düşüb tənkiyən
Qolları zəncirli dustaq olmuşam.

Ay mənim pənahım,
ay ümidgahım!..
Ürək-dirək verib mənə
Deyirsən ki, səbrin olsun
Axır hər şey düzələcək.
Nə vaxtadək?!
A Kür bacım, nə vaxtadək?!

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Gözüm baxa-baxa mənim
Behrəngimi öldürdülər,
Sonra mənə şər atdılar
“Araz boğubdu”, – dedilər.

Balasını anasına boğduranlar,
Ürəklərə çalın-çarpaz dağ vuranlar,
Qapımıza böhtan daşı yağdıranlar
Bax, beləcə qara yaxır, ləkə vurur
Mənim xal-xal ürəyimə.
Zəhər qatır, ağu qatır
Mənim yavan çörəyimə.

A Kür bacım,
Qanını da qaraldıram hərdən sənin,
Danışdıqca oyalanır dərdim mənim:
Öz balası gözlərinin qabağında
Şikəst qalan analar tək
Gündə bir kərpici düşən
Xudafərin körpüsünün
Nisgilini ağlayıram.
Gündən-günə qabar atan,
Qanı sızan yarasına
Məlhəm qoyub bağlayıram,
Sağalmayır...
Sağalmayır...
Sağalmayır...

A Kür bacım,
dərdlərimin hansın deyim?..

Axşam-səhər sahilimdən
neçə-neçə qatar keçir.
Vaqonlardan boylanırlar
Min arzuyla, min diləklə mənə sarı.
Hamının da ürəyini oxuyuram gözlərindən:
Kimi mənə ağı deyir,
Kimi mənə yağı deyir,
Kimi də göz dağı deyir.
Eh... nə bilim,
Üzü dönsün bu dünyanın,
"Toxun acdan,
atlının da piyadadan nə xəbəri".
Bir də axı, a Kür bacım,
Dağları yarğa eyləyən,
Qartalı qarğa eyləyən,
Köhləni yorğa eyləyən,
Bu dünyadan nə gözləyim?!

Sevindim ki, Günəş doğdu
Azalacaq ağrım-acım.
Bu günəşin istisi də
İsitmədi məni, bacım.

A Kür bacım,
Mən kiməmsə, nəçiyəmsə,
Tarix özü yaxşı bilir...
Daha bəsdir!..
Bu zillətə, bu əzaba dözməmişəm,
dözməyəcəm;

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Dərdlərimə əlac üçün
qarı-qarı gəzməmişəm,
Gəzməyəcəm.
Ya məcranı dəyişəcəm,
Ya da üsyan qaldıracam,
Döyüşəcəm,
Döyüşəcəm,
Döyüşəcəm...

VAXT VAR İKƏN

İstiqlal şairi Söhrab Tahirə

Ürəyimin ağrısına
ayılıram bu gecə.
Kimsə duymasın deyə
Bu ağrının əzabını
yaşayıram gizlicə.
Pəncərədən boylanıram,
yatıb şəhər,
yatıb küçə.
Hərdən qulağım çalır
ağrıdan ulayan,
sahibsiz itlərin səsini,
Bir də yarpaqları tökülmüş
qoca, çılpaq çinarın
üşüyən nəfəsini.
Pişik yerışıylə
keçirəm iş otağıma,
açıram süfrə varaqları
Ağrı qonağıma,
Süzgün şam işığında
qalırıq başbaşa,
göz-gözə.
İşıq işığı döyənəcən
Deyir:
Səni tək qoymadım bu günəcən,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Səni tək də qoymaram ta ölənəcən.

Deyir:

Mən olmasaydım, yatmışdın –

dünyadan xəbərsiz,

dünya səndən xəbərsiz.

Bilməyəcəkdin

ölən kimdi, qalan kim,

Vətəninin, millətinin

Qismətini çalan kim.

Şair dərdlər sarğısıdır,

Şair millət ağrısıdır.

Sən də ağrı olmalısan –

mənim kimi.

Ürəklərə dolmalısan –

mənim kimi.

Ağrı olub

oyat yatmış qeyrətini!..

Oyat yatmış millətini!..

Qələm gəlib Yer üzünə

Adəm oğlun Adəm edə.

Gəlməyib ki,

ucuz tərif, şöhrət uma,

ənam güdə.

Papağını qoy qabağa

yaxşı-yaxşı

düşün bir az,

Yalan, yalaq yazanlarda

qeyrət olmaz.

...Hanı elə bir millət ki,

Sizin kimi
Vətəninə vətənsizdi!..
Hanı elə bir millət ki,
Şəhidi də qəbr evində kəfənsizdi?!.
Hanı elə bir millət ki,
dədə-baba düşməninə
yadırğaya yavaş-yavaş,
Öz içində düşmən gəzə,
özün düşmən edə qardaş?!.
Hanı elə bir millət ki,
hər əsrdə torpağının yarısı gedə,
Əvəzində halay qurub
şənlik edə,
yallı gedə?!.
Hanı elə bir millət ki?!.
...O millət ki, ağrısını duya bilir,
O millət ki,
dar ayaqda ağrısını
Qanı ilə yuya bilir,
O millətin şairi də,
əsgəri də olmaq xoş,
O millətin ölüm-dirim savaşında
kişi kimi ölmək də xoş!
Bir gün haqqın dərgahında
Məşhər günü başlayacaq.
Ağrı olub millətini
ayıltmayan şairləri
Yer də, Göy də daşlayacaq.
Soracaqlar:

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sənə qələm göndərmişdik
millətinin dərdlərini yazmaq üçün.
Sənə qələm göndərmişdik
o dərdlərin çarəsini yozmaq üçün.
Əlli kitab söz yazmısan...
öz vicdanın, öz Allahın,
De –
hansını düz yazmısan?!.
Onunçün də
vaxt var ikən
sən də ağrı olmalısan, şair qardaş,
özün boyda.
Ürəklərə dolmalısan sözün boyda.
Ağrı olub
Oyat yatmış millətini,
Oyat yatmış qeyrətini –
Zamanının heyrətini...

QIZIMLA SÖHBƏT

*Hər bir kəsin bir dərdi var,
kimsəyə deməz – ağlayar...
El sözü*

– Ata, mənim barmağında
bir yara var,
Ağrısına, acısına dözəmmirəm.
– Gətir öpüm o yaradan,
mənim balam.
– Ata, sənın yaran hanı?..
Mən də öpüm o yaradan.
– Yox, ay bala,
Mənim yaram dərindədir,
Öpülməklə, ovunmaqla
o sağalan yara deyil.
Mən yaramı sağaltmaqçün
Öz əlimlə öz qolumu
kəsəm gərək...
Bəlkə onda yaralarım
yavaş-yavaş sayalana.
Bəlkə onda, heç olmasa,
bir atadan, bir anadan
maya tutan qardaşlarım,
candaşlarım
Məni duya, məni qana.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

– Ata, axı öz əlinlə
öz qolunu kəssən əgər,
o ağrıya, o acıya dözmək olar?..
– Olar, qızım, olar, bala?
Ondan sonra biləssən ki,
Sənə səndən qənim yoxdur.
Düşməninin ocağına kösöy atan
“Dayın” yoxdur, “əmin” yoxdur.
Ondan sonra biləssən ki,
“Sənə gələn, səndən ötən
nəydi belə,
Səndən ötüb vətəninə
dəydi belə”.
Qızım susdu, söz demədi,
Baxışımız qoşalaşdı.
Pəncərəmə qonan qarsa
xəfif-xəfif pıçıldadı:
Hələ qışdı,
Hələ qışdı...

10.01.1996

İKİ ÖMÜR

Eyni qəbiristanlıqda
bir cüt qoşa məzar var:
Birisinin üstünü
alıb otlar, tikanlar,
Birisinin üstündə
qranit daşdan heykəl,
Baxışından, duruşundan
məğrurluq yağır
hər şeydən əvvəl.

Ölümündən sonra
heykəl ömrü yaşayan,
Bu Vətənin, millətin
azadlığı yolunda
kırpıklə od daşıyan
əsl vətəndaş olub.
Qəbri tikan bitirən
sağlığında vətənə
tipik gödəndaş olub.
Onun üçün “yüz qram”
bir şiş kabab gərəkdi.
Nə olsun ki, Vətəni
od içində çalxanır,
darda qalıbdı – təkdi.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İki məzar görkəmi
İki ömrün mənası
Biri – vətəndaşlığın
müqəddəs əlifbası,
Biri – gödəndaşlığın
ucuz, nirdaş sovxası.

AĞRI

Yalquzaq qurd kimi
düşmüşəm şəhərin ağına.
Baxıram nə soluma, nə sağıma.
Ağlım ayaqlarımın ucunda.
Əllərim arxamda
bir-birinin ovcunda.
Havalı adamlar kimi
hərdən
özü özümə oxuyuram da,
Kiminsə arxamca
güldüyünü duyuram da.
Ayaqlarım girdən düşəndə,
Dizlərim dözməyib büküləndə
otururam bir skamyada
tək-tənha,
İçimdən bir səs gəlir –
Təvəkkül Allaha...
Yanımdan ötüb keçirlər
dəstəbədəstə.
Hərə öz hayında,
Hərə öz dərdində.
Günah bilmirəm
Əsla, heç kəsdə.
Nə ötüb keçənlər tanıyır məni,
Nə də mən ötüb keçənləri.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Fikirləşirəm... bu şəhərdə
yaşımın qürubunda
nə təzə dost tapmalı gündü,
nə də dostsuz yaşamaq mümkündür.

Baxıram, bir qarışqa
ağzında çöp aparır.
yırıla-dura.
Görünür, o məndən ümidlidir sabaha...
Çünki o bu şəhərdə doğulub.
Bu şəhərdə böyüyüb.
Nə mənimtək söyülüb,
nə mənimtək döyülüb.
Papirosun odunu calayıram.
fikrimin oduna
On ildir bu şəhərdə
tuş olduğum bir xoş an
hələ gəlmir yadıma.
Ürəyimin başında
çözələnib qatbaqat
dərdlərimin sarğısı,
İndi bildim –
nə böyük ağrı imiş,
yurd itirmək ağrısı!..

“SAĞLIĞINA”

Bir şairə

Mən də yazdım,
Sən də yazdın,
O da yazır...
“Qalx ayağa, Azərbaycan!”
Zaman-zaman bu millətin
iliyini vuran deyir,
“İnamını axtalayıb”,
ümidini qıran deyir:
“Qalx ayağa, Azərbaycan!”
Vətənin şah damarını
zəli kimi soran deyir,
Torpağını, qeyrətini
düşmənlərə sata-sata
çayxanada,
meyxanda,
toyxanada...
bala-bala vuran deyir:
“Qalx ayağa, Azərbaycan!”
Harın-harın gəzə-gəzə
bığlarını Koroğlu tək
qulağının dibinəcən
buran deyir,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Xülasə ki, hər yerindən
duran deyir,
“Qalx ayağa, Azərbaycan!”
Bəsdə daha!..
Yetməzmi ki,
yüzcillərdir əl çalırıq
bu millətin
qaragünlü çağlığına?!
Quru-quru tost deyirik
bu torpağın,
bu Vətənin sağlığına!..
Bu tosların havasından,
İçindəki, çölündəki
çəkişmələr davasından
Bir gün qəfil can verməzmi
Azərbaycan
Sənin...
Mənim...
Hamımızın...
“Sağlığına?!”

May 1996-cı il

YAVAŞ-YAVAŞ

Nakişini öldürmə
Vətən torpağında.
Onun qanı murdarlar
şəhidlərin qanını!..
Ləkələyər Vətənin
şərəfini, şanını!..
Onlar tülkü kimidir...
qırx gündən bir balalar.
Hərdən on, on beş bala.
Üfunət iyi verir
dağ-daşı bulayrlar.
Girərlər virus kimi
"böyüklərin" qanına.
Dişləri batan kimi
birə tək daraşarlar,
bu millətin canına.
Çirkin əməllərilə
baş töhməti olarlar
Vətəndən uzaqda da
Vətənin ünvanına.
Onlar üçün ləyaqət,
qeyrət, şərəf, namus, ar...
dəyməz qara qəpiyə.
Əl tulaları kimi
bir qarın yemək üçün
öyrəniblər hər iyə...

Bu qəbil "kişilərin"
yerişi, danışığı,
duruşu təmtəraqlı.
Geyimləri zər-ziba.
"Böyükələr" qabağında
"qadınlar" tək nazlanıb
satırlar min cür əda.
Gözü, könlü təmiz xalq
İnanaraq onlara –
bu "diplomət" canlara
çıxardır başı üstə!..
– Onlar da altdan-altdan
yıxıb millətin evin
qoymur daşın daş üstə.
Hər şeyə inanan xalq
elə bilir ki, guya,
bunlar olmasa, əgər,
sönər Günəş, batar Ay.
Göy üzü də tökülər,
Yer qatı da sökülər,
Kainat da məhv olar.
Sönər həyat laybalay.
...Bu dərdlərə biganə,
Yaşayışı şahənə,
Orden gəzdirən "alim"
Xalta-xaralı "şair" –
Buyruq qulu qaravaş!..
Çıxarın gözünüzdən
xomelyon gözlükləri!..

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Açın tir boynunuzdan
qalstuklu dəbləri!..
Qazın qulağınızdan
daşlaşmış kir-ərpləri!..
Sizlərin ucbatından
Bu məmləkət, bu millət,
dünya xəritəsində,
millətlərin içində
əriyir yavaş-yavaş!..
əriyir yavaş-yavaş!..

25-26.09.1992

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İKİNCİ KİTAB

MƏN TÖVBƏLƏR QAPISIYAM

...Xanəli Kərimli indi özünün oxucu auditoriyasına malik olan, geniş hörmət qazanan şairlərdəndir. Şerində, həyatında səmimi, riyakarlığa yabançı, bir sifətli sənətkardır. Onu yaxından tanıyanlar halal təbiətli olduğunu xüsusi vurğulayırlar.

...Şairin sufilik düşüncə tərzini saf dindarlıqla daxilən qovuşur. Ruhunda Allah ideyasını dərk edən, kamilliyə yönəldən sufi eyni zamanda səmimi dindardır. Onun bu fəaliyyəti, mahiyyət etibarilə, əxlaqi niyyət daşıyır.

...Xanəli Kərimli sufinin fərqi “mən”ində “imanla küfr” təzadından azad olmaq istəyindən danışır. Haqqın yolunu göstərən imana tapındığını ürəklə dilə gətirir...

*Camal MUSTAFAYEV,
Fəlsəfə elmləri doktoru, professor,
Əməkdar elm xadimi*

HƏR ŞEYİN ƏVVƏLİ-AXIRI SƏNSƏN...

Şükür qismətinə, min şükür, Allah!
Səni tanımayan bəndəyə lənət...
Mənim qismətimə yazıldı günah,
Bir də ki ömrümü çürüdən zillət.

Görünür, günahkar bəndənəm sənin,
Bu qədər dərd olmaz, bu qədər ağrı.
Dəryadır kədərim, ümmandır qəmim,
Hardan tapacaqdın məntək fağırı?!

Hər şeydən ucadır sənin kərəmin,
Məndən də lütfünü əsirgəmə sən.
Sənin əlindədir çarxı aləmin,
Olubmu mənimtək gözündən düşən?!

Deyirlər, "fəali-muxtar" dır insan.
Vallah, yalan sözdü, vallah, boş sözdü.
Bir anlıq sonranı bilməyən insan,
Sənə "təvəkküllə" yaşayıb dözdü.

Mən özüm kim idim gələm dünyaya,
Məni də dünyaya sən gətirmisən.
Mən kim idim düşəm özgə sevdaya,
Məni hər məqama sən yetirmisən.

Hər şeyin əvvəli, axırı sənsən,
Görürsən mənim də dərd-əzabımı.
Sən görünməzləri bilib görənsən,
Açsan, sən açassan bağlı qapımı.

Mən sənin əlində bir toz dənəsi,
Bir cansız fırfıra, bir cansız heçəm.
Mən qəm dünyasının tək yeganəsi...
Zəhərlə, ağuyla yoğrulub tikəm.

Kaş, fürsət verəydin bircə anlığa,
Özümü dərk edib başa düşəydim,
Nə düşəydim onda bədgümanlığa,
Nə də bəxt-taledən umub-küsəydim.

...Deyirlər, Allah dərd çəkənlə dostdur!..
Şükür, bu dostluğa, bu məhəbbətə.
Məni diri-diri dərdinlə basdır,
Qovuşdur bu yolla əbədiyyətə...

12.08.2008

HAQQA TAPIN...

Daim başımın üstə Allah dayandığından
Mənə tamam yad olub allahlıq iddiası.
Haqq deyib haqq yoluna yol aldığım bir andan
Könlümü qul eyləyib İlahinin sədası.

Nə gördüm Haqda gördüm, Haqda tapdım özümü
Haqq özü nurlandırıb ocağımı, közümü,
Mənə haqq əta edib bu ilahi dözümlü,
Məni dözümlü doğurdu, bir də Haqqın duası.

Haqq yolu əzab yolu, haqq yolu qan yoludur,
Bu yol başından keçən şahı-mərdan yoludur.
Haqq tapınmayanın yolu şeytan yoludur,
Şeytanlıqdır Allahın insana bəd duası.

“Haqqa tapın, haqqa gəl” – dedi Ulu Nəsimi,
Nəsimi tək mələkdən mən almışam dərşimi.
Onunçun haqq eşqinə çaldığım hər tər simi
Duydu haqqa sığınan pak könuüller dünyası.

Mən Haqdan gələn nida, haqdan gələn səs oldum,
Haqq qul olanlara can oldum, nəfəs oldum.
Mən Haqqın ələyində ələklənib Kəs oldum
Onunçun xoşdur mənə haqqın cövrü cəfası.

MƏN BUYRUQ QULUYAM...

Mənim yazdığımı, yazmadığımı
Tanrım min illərdir yazıb göndərib.
Nöqtəli, vergüllü, sözlü, cümləli,
İynədən sapacan düzüb göndərib.

Tanrım kəlamlarla, sözlərlə birgə
Göndərdi məni də bu Yer üzünə.
Ki, yolunu azmış naşükür bəndə
Heç vaxt ağ olmasın Haqqın üzünə.

Görsün ki, dünyada "Haqq" deyilən şey
Nəsimi demişkən, insan özüdür.
Onu Haqq yolunun yolçusu edən
Tanrı kəlamıdır, Tanrı sözüdür.

Yoxsa mən kiməm ki, söz deyəm, yazam,
Kiməsə "haqqa gəl, haqqı bil" deyəm.
Mən buyruq quluyam – Haqq buyruqçusu,
Mən onsuz heç kiməm, onsuz heç nəyəm.

Onun dərgahına baş əydiyimdən
Kimsənin önündə baş əyməmişəm.
Nə də ki kimsəyə üstədən baxmışam,
"Mənəm, mən" – deyərək döş döyməmişəm.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bu xalqa, vətənə, torpağa, daşa...
Mənə nə deyilib onu demişəm.
Haqqın buyruğu olmayan yerdə
Nə kağız, nə qələm götürməmişəm.

Bəzən aylar keçib, həftələr ötüb,
Yaza bilməmişəm bir nöqtəni də.
Ürəyim supsusuz torpağa dönüb,
Cücərdə bilməyib bircə dəni də.

Ancaq Haqdan gələn qəfil bir mehdən
Dalğalı, tufanlı ümman oluram.
Sığışa bilmirəm öz yatağıma,
Dağları əridən vulkan oluram.

Çoxdandır vəhy də qəlbimə yaddır,
Bəlkə mən də daha günah əhliyəm...
Bu dünya yatsa da, Tanrım oyaqdır,
O özü bilir ki, mən kiməm, nəyəm...

YOL GEDİRƏM...

Günəş olammadım –
ola bilmədim.
Kainat yuyunsun nurumda mənim.
Şam olub zülmətin bağırını yardım,
Zülmətlər əridi qorumda mənim.

Əridim, alışdım, yandım içimdə,
Ağrın, acılarım çökdü qəlbimə.
Yandıqca aradım Haqqı içimdə,
Sirrimi açmadım, əsla heç kimə.

Gördüm ki, haqq elə söz donundadır.
Mən Haqqə sirr verdim – sözə sirr verdim,
Yaxşım-yamanım da Haqq yanındadır,
Haqqə aşıq olan düzə sirr verdim.

Ruhumla, cismimlə, könül varımla
Tanrı dərgahında elçi daşıyam.
Sən məni yolumdam sapdırma, qardaş,
Mən Haqq yolçusunun yol yoldaşıyam.

Bu yolda nələr var, nələr görünür,
Astarı üzündən bəllidir elə.
Çox Haqq aşıqləri yol ayrıcında,
Mənsə yol gedirəm,
Gedirəm hələ...

MƏN SÖZDƏN QORXURAM...

Mən sözdən qorxuram –

Tanrıdan qorxan kimi,
Çünki söz Tanrının, Tanrı sözün özüdür.
O, bir nurdur süzülüb ərş-ələdan gəlir,
Ərşlə fərşin zətı, astarıdır, üzüdür.

Şair Tanrı ruhu, söz şairin ruhudur,
O boyun əyməmiş xaqanlara, şahlara.
Haqdan gələn haqçün haqqa tapındığından
Sözləri də şairlər tək çəkiblər dara.

Hər şairin sözü qanının rəngindədir.
O rəngdə dünyasının sirli ələmi var.
Zamanın düşüncəsi, dövrün vuran nəbzi
Sevinci, həyəcanı, nəşəsi, ələmi var.

Sözümün də rəngi özümün rəngindədir,
O, məğrur dünənəm, çarpışan bu günümdür.
Bir misram, bir sözüm ölü doğulacaqsa,
Tanrım, sözümdən ön mənəm özümü öldür.

BİR YOL TUTUB GEDİRƏM...

Mən doğuldum boranlı, tufanlı bir qış günü,
Bir günlük qundaq ikən duydum qışın hökmünü.
Bəlkə elə onunçün belə dəliqanlıyam,
Bəlkə elə onunçün bahara gümanlıyam,
Həyatımda həmişə tufan, boran görmüşəm!
Bu döyüşdə min dəfə ölmüşəm, dirilmişəm.

Onunçün də vədəsiz ağardı saç-saqqalım,
Ancaq dəyişməmişdi nə əhvalım, nə halım!
Sözə qadağa vaxtı mən demişəm sözüümü,
Bütlər önündə heç vaxt döyməmişəm gözüümü.
“Atılmışam meydana qolumda yüz dost gücü”,
Çəkmişəm fil çəkməyən dağlardan ağır yükü.

Məni doğan ananın əlləri qabar-qabar,
Bu qabarlar könlümdə doğurubdu ilk bahar.
O əllər mənə dedi halallıq, haram nədir,
Haramla böyüyənlər halala biganədir...
Hallaların çiyində ucalıbdı bu Vətən,
Vətənə dayaq olmaz haram yeyən, acgödən.

Mənim dostum, qardaşım şəhidləşib, ucalıb,
Cəsədi torpaq altda, ruhu Haqdan güc alıb.
Mən hələ qələmimin, sözüümün şəhidliyəm.
Düşmən əhatəsində dözümün şəhidliyəm,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bu torpağın rəngi var mənim tale yazımda,
Onunçün od rənglidir sözümdə, avazımda!

Milyonların içində seçilir səsim mənim,
Gələcək əsrlərə çatar nəfəsim mənim.
Bir yol tutub gedirəm üzün Günəşə sarı.
Bu yolda yoldaşladım ləyaqəti, vüqarı!
Bu yol mənim əzəli, əbədi bir yolumdur,
Məsləyindən dönənin yolu ancaq ölümdür!!!

26.05.2000

NƏYİMDƏN YARIDIM, NƏYİMDƏN BEZDİM

Bar ağacı bara yadırğayan tək
Mən də yadırğadım şeirə, sözə.
Duyğum, düşüncəm ta korşalıb yaman
İçim həsrət qalıb söz adlı közə.

Elə bil, bir çiçək ləçəyi üçün
Bir vaxtlar can verən mən olmamışam.
Bir damla göz yaşsı görəndə qəfil
Vədəsiz tellənən dən olmamışam.

Bir otaq küncündə bir ağ vərəqlə
Tək-tənha qalmışam illər uzununu.
Ancaq milyonların dərdi, kədəri
Qaçırıb hər zaman dəmin duzunu.

İndi odu sönmüş kösöv kimi yəm,
Çölüm qapqaradır, içim od, atəş.
Çölümü görənlər içimi görməz
İçimi görənlər eyləyərlər qəşş...

Nəyimdən yaradım, nəyimdən bezdim,
Elə taraz gəldi xeyrimlə şərim.
Fikrimlə, duyğumla dünyanı gəzdim,
Ancaq heç bir yerdə görünmür yerim.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Yerim görünmürsə, demək, yoxam mən.
Mən özüm mənsizəm, yerim də yersiz.
Urvasız şerim də, odsuz sözüm də
Söyüd odu kimi oldu kəsərsiz.

Bütün ömrüm boyu ələkçi oldum.
Ələdim yaxşını yamanla birgə.
Bəzən də ələyin dargözlüyündən
Atmışam dəni də samanla birgə.

Əlimin istisi, bərəkəti yox,
Təkcə əl qabarım qazancım olub.
Bir Allah, bir qələm, bir də ağ vərəq
Mənim son ümidim, son andım olub.

Nə qədər and yeri gördüm dünyada,
Mənim başqa anda yoxdur ta andım.
Bəzən kafirlikdə suçlansam da mən
Bəzən də haqq üçün yersiz qınandım.

Üfüqdə nöqtədir tale yelkənim,
Bir qəfil qasırga qurbanıdır o.
Bir şair ömrünün, insan ömrünün
Acılı, şirinli dövranıdır o.

TANRININ GÜNAHKAR BƏNDƏSİ – ŞAIR

Tanrının günahkar bəndəsiyəm mən,
Onunçün bir şair yaradıb məni.
Mənə əzab üçün, işgəncə üçün
Zindana döndərib bütün aləmi.

Özgələr qadadan, qovğadan uzaq,
Qəzəbə mən gəlib tələyə düşdüm.
Aldanıb qələmin haça dilinə
Adəm tək cənnətdə kələyə düşdüm.

Adəmdən fərqlidir mənim taleyim.
Hər sözün qəlb qırar, könüllər qurar.
Tanrım ürəklərə girib-çıxmağa
Mənə də şeytan tək verib ixtiyar.

Bir anda gəzirəm Yer kürəsini,
Fikirlər, duyğular söz qanadında.
Heç yerdə görmədim xoş bəxti olan
Bir Tanrı bəndəsi şair adında.

Onu almasa da dünya vecinə,
Dünyanın hər dərdi şairə yüküdür.
Əsl şairlərin sözü bir yana,
Ürəyi dünyadan on qat böyükdür.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Yoxsa yumruq boyda adi bir ürək
Dözməz bu dünyanın əzablarına.
Şeytan tək şair də bel bağlamayıb
Zamanın, dünyanın etibarına.

Yaradan xəlq edib şeytanı oddan.
Şairin qəlbi də oda mübtəla.
Bəlkə də... bəlkə də elə bununçün
Şairlər həmişə gəlir zavala.

Şeytan qanı vardı şair qanında,
Onunçün baş əymir o, dərgahlara
Bir haqq fikir üçün, bir haqq söz üçün
Nə qədər şairi çəkiblər dara.

Yüz min ordu ola, yüz min topxana,
Onlar bir şairin verməz yerini.
Bu dünya o vaxt ki, Haqqa gələcək,
Onda dərk edəcək şairlərini.

ALLAH

Hər şeyi qiymətə mindirən insan
Özünü qiymətə mindirə bilmir.
Tacları başlardan yendirən insan
Tamahı başından yendirə bilmir,
Sən özün çarəsən, çarə qıl, Allah.

Ağllar çırpınır zillət içində,
Gödənlər bir zəli qiyafəsində.
Şəhid torpaqların acı fəryadı
Əriyir, yox olur "haqqın" səsində,
Sən özün də Haqqsan, haqqı gör, Allah.

Qazdan ayıq olub dünənki gəda,
Alimsə itirib kələfin ucun.
Bir canı qalıb ki, dünya malından
Onunla ödəsin ölümün borcun...
Sən kərəm əhlisən, kərəm ol, Allah.

Dənizlər kiçilir, dağlar alçalır
Gölməçə önündə, təpə önündə.
Tufanla çarpışan qartal inadı
Əyilir, qırılır ləpə önündə,
Sən axı adilsən, adil ol, Allah.

Dünya dünyagirlər yedəyindədir,
"Qa" desə "qa" deyər, "qu" deyəndə "qu".

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Tək günəş yaradan bəbəyindədir
Onun da canına düşübdü qorxu...
Özün nizama qoy, nizam ol, Allah.

İlan köynəyində qızdırar səni,
Hardandı insanda bu soyuqqanlıq?..
Qurd gözü üstündə gəzdirər səni
Kükrəyib coşduqca vəhşi nadanlıq.
“...Nə qədər sürəcək bu kor qaranlıq?..”
Özün bir nəzər sal bizə bir anlıq,
Sən axı nəzərsən, nəzər ol, Allah!
Sən özün çarəsən, çarə qıl, Allah!

12.01.1996

DUA

Daşı tərəziyə düz qoyan Allah,
Sən dağıt yolumdan dumanı, çəni.
Hər bəndə qəlbində iz qoyan Allah,
Düşmən qabağında xar etmə məni.

Qəlbində insanlıq hissi ölənə
Bir çimdik insanlıq bəxş elə, Allah,
Şeytan xislətilə yaşayanlardan
Nə qədər bəlalər çəkmişik, vallah.

İnsanın xislətin sən yoğurmusan,
Onunçün bir sirdir özünə insan.
Şeytanımı, mələkmi?.. Özün bilirsən,
Hər şeyə agahsan sən, ey Yaradan!

Aldanıb bir tikə dünya varına
İnsan uzaq düşüb insanlığından,
Uyubdu dünyanın qeylü-qalına
Baxışında qəzəb, fikrində də qan...

Halallıq, haramlıq götürülüb ta,
Kimdir günah əhli, savab əhli kim?..
Şeytan da, Mələk də bir don içində,
Şeytanı Mələkdən kim seçəcək... kim?..

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Çoxluğun qarnı ac, gözləri toxdur,
Azlığın gözü ac, qarınları tox.
İlahi, sən kərəm qılmasan əgər,
“Bizlərdən” bizlərə yoxsa haray yox.

İtiyimiz çoxdur qazancımızdan,
İtənin dalınca göynəyənlər az.
Qeyrət qılıncımız pas atsa qında
Bizə məzarlıqçün torpaq da qalmaz.

Tutdu gözümüzü lovğa mənəmlik,
Onunçün də qaldıq şeş ayağında.
Alçaldı şahanə ucalığımız
Günümüz – qaraçılar sayağında.

Bizə nə oldusa, “bizlərdən” oldu,
Heç seçə bilmədik astarı üzdən
Düşməni bəslədik bucağımızda,
Qardaşı yadlayıb itirdik gözdən.

İlahi, sən “bizi” bizlərə tanıt,
Barı dərk eyləyək kimliyimizi.
İlahi, sən bizi “bizlərdən” qoru
Barı itirməyək mənliyimizi.

Böyüklük, kiçiklik həddi yox olub,
Bəndə bəndə kimi bəndəlik etmir.
Torpaq da üz tutub qısırlaşmışdı,
Əkinçi babamla heç yola getmir.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Üfüqdə saralan, sozalan Günəş,
Mənim millətimin çönən baxtıdır.
İlahi, məsləhət sənindir, ancaq
Sahib-zamanın gələn vaxtıdır!..

10-25.12.1992

ŞAIR ÜRƏYİ

Sığışa bilmirəm öz içimə mən,
Az qalır partlasın bağrımın başı.
Bir zərrəm od tutub alışsa birdən,
Qalmaz bu dünyanın daş üstə daşı.

Şair ürəyidir dözüb-dayanır,
Zamanın min cürə böhtan-şərinə.
Bəzən sərkərdətək öndə dayanır
Ədalət yerinə, haqqın yerinə.

Baxırsan, gördüyün görünən deyil,
Görünənin içi çölündən uzaq.
Elə tum səpilib çürüyən deyil –
Birini qazıb at, mini çıxacaq.

Haqqı gəzə-gəzə tapırsan yalan,
Qəhr edir yalanlar ömürü, günü.
Bir haqq nişanı gör – oğulsan, inan...
Yalanla açılmaz haqqın düyünü.

Ömür min il deyil, tən yarısını
Çürüdüb tökəsən qeylü-qallarda.
Dünyanın yalançı daş-barısını
Şairlər dağıdıb bütün hallarda.

Şair ürəyinin tamı özgədir,
Min tamın içindən seçilir bu tam.
Behişt almasının tamıdır, nədir...
Dadanlar ayılıb eyləyir qiyam.

Dünyanı titrədən şair ürəyi
Bəs niyə içindən dağılmır, niyə?!
Bəlkə də tək odur Allah gəlir
Ki, haqqın hökmünü bəndəyə deyə?!.

ÜMİD

*Son vaxtlar ürəyim çox ağrıyır,
yaman qorxuram.
Bir dost zəngindən*

Ürəyin ağrıyır?!
Niyə qorxursan?!
Demək, sən qanırsan, sən yaşayırsan.
Başı daşdan daşa dəyən Vətənin
Halal övladısan, dərd daşıyırsan.

Ürəyin ağrıyır?!
Demək, ürək var!
Var olan varlığın ağrısı olar.
Zaman sınağında, Haqq dərgahında
Ağrılı ürəklər öndə dayanar.

Bir əsri dizinin altda qoyan var,
Ürəyinin yerini bilməyir belə,
Çin səddi çəkilib sinəsi altda,
Yüz il bundan belə yaşayar hələ.

Ürəklə yaşamaq, ürəklə ölmək,
Qardaş, hər kişinin hünəri deyil.
Bir milyon ürəksiz kişi olsa da,
Bir Qaçaq Nəbinin Həcəri deyil.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Ağrılı ürəklər qorxusuz olur,
Qorxma, inamla at addımlarını.
Ağrılı ürəklər yandırmalıdır
Vətənin sökülən ocaqlarını.

QAYITMALIYAM

Laylası tufanda çalınan kəslər
Buyruq qulu kimi yaşaya bilmir.
Saxta ucalığı, ucuz şöhrəti
Minnətli yük kimi daşıya bilmir.

Ağıl kəsə-kəsə, göz görə-görə
Təpəyə nə qədər dağ demək olar?..
Vicdan oğrusunun, cib oğrusunun
Qara əməlinə ağ demək olar?

Çox bazar görmüşdüm yaşım olalı,
Mən elm bazarı görməmişdim heç.
Burda qiymətlərin qiyməti baha,
Burda insanlıqdan danışma – düz keç...

Burda bir arxalı nadan-müqəddəs,
Burda arxasız bir alim – heç nədi.
Burda çoxdan itib mizan – tərəzi,
Burda ağılım çaşdı, qəlbim göynədi.

Burda “alim” var ki, dəllalbaş idi.
Beş qəpik üstündə keçir iynədən.
Burda “alim” də var hələ naş idi,
Bilmir “Haqq yolunu” başlasın nədən...

Burda alim də var fikri işıqlı,
Ürəyi xalqının ayağındadı.
Di gəl ki, üst-başı, alim görkəmi
Miskin bir dilənçi sayacağındadı...

Mən özüm-özümə qayıtmalıyam
Çatdığım ocaqlar sönməsin deyə.
Mən özüm-özümə qayıtmalıyam
Əqidəm yolundan dönməsin deyə.

10.03.1989

ŞAIR HAQQIN YOLÇUSUDUR

Şair haqqın yolçusudur,
Haqq yolu kəfən yoludur.
Kəfənin özü biçənin
Yolu da Vətən yoludur.

“Sən özünü özündən sor”.
Özünü görməyəndi kor.
Özündə özün görənlər
Haqqın elmilə doludur.

Surələrin “Yasin”iyəm,
Həm “Əlif”əm, həm də “Sin”əm...
“Kaf”am, “Nur”am, “Lam”am,
“Mim”əm...
Ayətim şandan uludur.

Mən tövbələr qapısıyam,
Haqq yolun əlifbasıyam,
İmanla küfr arasıyam,
Könlüm imanın quludur.

Bir rübabın nəsimiyəm,
Həm pərdəsi, həm simiyəm.
Mən Haqqın divanəsiyəm,
Sözüm də Haqqın nurudur.

Özüm özümə qibləgah,
Həm sevincəm, həm də ki ah,
Həm savabam, həm də günah,
Hər kəs kimsə – yolu odur.

Şair qərrib anasıdır,
Tanrının söz hanasıdır.
Nadan çətin qanasıdır,
Sən, ey nadan, qıraqda dur.

ŞEİR GƏRƏK...

Şeir gərək Haqdan gələ,
Zorla şeir yazmaq olmaz.
Haqdan gələn bir sözün də
Mizanını pozmaq olmaz.

Gərək Haqla düz olasan,
Haqq da sənə söz göndərə.
Ürəyinə ilham odu,
Ocağına köz göndərə.

Nə vaxt ki, qəlb xıltlı olur,
Söz də qaçaq düşür səndən.
Təmizlənilib durulduqca
Tər-tər sözlər çırtır dən-dən.

Odur səni səndən sonra
Ağladan da, güldürən də.
Səni min il yaşadan da,
Səni vaxtsız öldürən də...

ƏSİRGƏMƏ LÜTFÜNÜ

Sən, ey gözəgörünməz,
Həm də görünən Allah!
Sən, ey yeri bilinməz,
Həm də bilinən Allah!

Sən, ey adlar içində
Ən gözəli, ucası!
Sən, ey sirlərin kanı,
Sirlərin əlifbası!

Sən yaranmış deyilsən,
Sən ancaq yaradansan.
Nə ərəz, nə mürəkkəb,
Nə cisimsən, nə cansan.

Sən varı yox eyləyən
Yoxu da var edənsən!
Haqsız haqdan edib
Gününü tar edənsən!

Sənsən əvvəl-axırı
Bu sonsuz kainatın.
Hökmünlə bəyan etdin
Hər şeyin əslin, zatın.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Dərgah qapın açıqdır.
Səni haqq bilən kəsə.
Haqdan dönməz haqq bilən,
Şeytan, iblis nə desə.

Hər zərrənin odunda
İşığında sən varsan.
Hər müşkül qapıları
Qüdrətinlə açarsan.

Əl üstə əl olmayan
Yalnız sənsən aləmdə.
Bütün canlı, cansız tək
Sənin qulunam mən də.

Sən bir zərrə içində
Yaratdın min bir aləm.
Aləm sirrin açmağa
Göndərdin sözlə qələm.

Buyurdun: “Bəni-adəm,
Oxu, tanı özünü.
Özünü tanıdınsa,
Görərsən, haqq üzünü.

Haqq üzünü görənlər
Dönüb işıq, nur olur.
Həm öz için nurladır,
Həm aləmə sur olur”.

Ey əzəli, əbədi
Qibləgahım, pənahım.
Mənim sənin qarşında
Tükənməzdi günahım.

Sənə qovuşmaq üçün
Aç bəsarət gözüümü.
Sən gördüyün tək görüm
Astarımı, üzümü.

Görüm kiməm, nəçiyəm.
Yolum, təriqətim nə.
Sevgim, fərəh, nifrətim,
Bir də məhəbbətim nə.

Sənin adını tutub
Seçim haqqı nahaqdan.
Barı tək birçə kərə
Özüm çıxım sınaqdan.

Əsirgəmə lütfünü
Mənimtək bir qulundan.
Mən ki sənin yolçunam,
Yolçu dönməz yolundan.

30.12.2009

YAZIRAM

Yunus İmrə eşqinə

Mən bir Allah quluyam ki,
Gələn vəhyləri yazıram.
Bir hatifi-misal olub
Rəngdə rəngləri yazıram.

Hər bir sözüm başdaşımdı,
Hər misram can sirdaşımdı,
Qələm yolçu yoldaşımdı,
Lövh-i-qələmdən yazıram.

Ayəti bilinməz şandan,
Haqqa aşiq olan candan,
Cəsədin özü yuyandan,
Sahib-nişandan yazıram.

Əlifi-lama bağlanan,
Kafü-nun ilə dağlanan,
Mim, hey, dal ilə çağlanan,
Sahib-zamandan yazıram.

Hər varlığın sirri olan,
Hər sirri eyləyən bəyan,

Haqqı nahaqdan ayıran,
Adili-haqdan yazıram.

Ərşlə fərşin qatından,
Hər zərrənin öz zatından,
Çərxi-fələk ovqatından
Qeybi lisandan yazıram.

Həm dərd olan, həm də dərman,
Həm haqq olan, həm də iman,
Zatına şübhə qalmayan,
Dərdə dəvadan yazıram.

Nəfsinə cihad edəndən,
Haqq üçün qurban gedəndən,
Dinlər dini olan dindən,
Dini Adəmdən yazıram.

Mən də sirrəm ir içində,
Bir cövhərəm dürr içində,
Astar üzü bir biçimdə
Özüm-özümdən yazıram.

Türkiyə, Eskişehir
08.05.1997

GƏZMƏ HAQQI HAQQ YANINDA

Bu axarlı gen dünyada
Hərə tapınıb bir ada.
Hərə bir cürə dərd çəkir
Mən düşmüşəm sönməz oda.

Nə qananın var qananı,
Nə qanmazın qorğananı,
“Haqqam” deyən bəndə hanı...
Haylayanda yetə dada.

Haqqı tapan Haqdan uzaq,
Haqq olana Haqq da uzaq.
Yer də uzaq, Göy də uzaq...
Kimsə yox ki, düşə yada.

Hər zamanın öz havası,
Hər havanın öz sədası,
Hər sədanın öz nidası,
Nidasızlar gedər bada.

Zirvənin var zirvə haqqı,
Təpənin də təpə haqqı,
Vay o gündən haqq nahaqdı...
Onda xəmir getməz bada.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Gəzmə haqqı Haqq yanında.
Haqq sənin öz canındadır –
İliyində, qanındadır...
Nadan bunu çətin dada.

Mən özümdə tapdım Haqqı,
Həm şeytanı, həm nahaqqı,
Bu dünyanın mənə haqqı
Gah sevinçdi, gah da qada...

18.01.2011

GÖRƏ-GÖRƏ, BİLƏ-BİLƏ

Tək ömür tək əl kimidir.
Nə harayı, nə səsi var.
Tayı itmiş vəl kimidir.
Bir quruca kölgəsi var.

Tək ağacın bar-bəhəri
Talan olar yel ağzında.
Təklənib yurd-yuva quran
Axıb gedər sel ağzında.

Hər təklikdə bir bütövlük.
Hər bütövdə bir təklik var.
Tək ömürdə, tək harayda
Həm kövrəklik, həm sərtlik var.

Allah da tək, şeytan da tək,
Mən nə Allah, nə şeytanam.
“İncil”də... tək, “Quran”da tək,
Mən nə “İncil”, nə “Quran”am.

Təklikdə təklik şahıyam.
Yetməz səs, ün ətəyimə.
Öz içim özümə dayaq
Çatar özüm köməyimə.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Bir təklik var, bir tənhalıq,
Mən tənha deyiləm hələ.
Ancaq ömür tənhalaşır
Görə-görə, bilə-bilə...

İslamabad (Pakistan)

14.03.2010

MƏNİ

Haqq itirən çatmaz Haqqa,
Düşər nahaqdan nahaqqa.
Sən özünü tapşır Haqqa,
Peşman olsan, çağır məni.

Üz bağlama üz üstünə,
Kimsə durmasın qəsdinə.
Baxıb boyuna, şəstinə
Çox da bilmə fağır məni.

Gəl bu qədər olma nadan!
Çörəyi itirməz adam...
Mən bir atəş, sönməz odam,
Sən eyləmə yağır məni.

Məni bilən bilir kiməm,
Sədəfli saz üstə siməm.
Mən Tanrıdan gəlmə dinəm,
Qanan eylər ağır məni.

MƏNİM KÖNLÜM

Mən Tanrıdan gələn surə,
Şeirlərim ayələrdir.
“Əlif”lə “Lam”la başlanan
Hər bir sözüm təzə-tərdir.

Haqq adında bir nişanam,
Küllü ərzin cövhəri.
İnsanlığın Nuh tufanı,
Yerin, Göyün məhfəri.

Naşı məni bir rəng bilir...
Mənsə rənglərin cəmiyəm.
İnnilə Cinnin vəhdəti,
Bəzmi-əzəl həmdəmiyəm.

Bir rəngə min bir rəng vuran
Nəqqaşların nəqqaşıyam.
Həm ərəzəm, həm mürəkkəb,
Zatımla Əsvət daşıyam.

Bu kainat bir candırsa,
O canın da qanı mənəm.
Tanrıdan aşağı nə var –
Cümlənin sultanı mənəm.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mənim könlüm bir ümmandır,
Qəvvası Sahibi-zaman.
Bu ümmandan qətrə-qətrə
Dürr çıxarar əhli-iman.

Nəfsi şeytan nəfsi olan
Batar-gedər bu ümmanda.
Sidq ilə könül bağlasa,
Şəfa tapar ölü can da.

Cənnət sevdasına düşən,
Xəbərsiz Haqq ölçüsündən.
Bil ki, Cənnət yolu keçir
Cəhənnəmin körpüsündən.

O körpüdən keçəmmədi
İmanın buğdaya satan.
Cənnətini dəyişdirirdi
Cəhənnəmə Adəm atam.

Görünsəm də göz önündə
Məqamım sirri-dərgahdır.
Özüm-özümə pünhanam,
Zatım Haqqıma agahdır.

Agah olduğum zərrədən
Duydum min zərrənin dadın.
Hər zərrə dadın içində
Zikr etdim mövlamın adın.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

... Açıb hər sirri sirr ilə
Aləmə eylədim bəyan.
Məni duysa, dərk eləyə
Haqq zatında zatın duyan.

DİRİYƏM

...Bir damlada min aləm,
Min aləm bir damladır.
Hər damlanın zərrəsi
Özlüyündə əmmadır.

Hər şey sirdən yaranıb,
Hər şey sirdir özünə.
Heç varlıq baş açammır,
Astarı nə, üzü nə.

Milyon illərdir insan
Açamıadı sirrini.
Onunçün tapa bilmir
Kainatda yerini.

Sirr tək gəldim dünyaya,
Sirr tək çıxıb gedirəm.
Cismim torpaq tək ölü,
Ruhum ilə diriyəm.

KƏDƏRDİR BİRLƏŞDİRƏN

Hər damla göz yaşında
Bir bəşəri kədər var.
Payızın da, qışın da
Bətnində bir qəhər var.

Kədərdir birləşdirən
İnsanı bir-birinə.
Kədərdir insan oğlun
Qoyan insan yerinə.

Kədər sirli bir aləm,
Kimsə bilməz sirrini.
Sirr içində insanlar
Bölüşüb kədərini.

Kainatın sirri də
Onun özünə kədər.
İnsan kədər içində
Öz-özünü kəşf edər.

Bu dünya başdan-başa
Özü boyda kədərdir.
Kədər əbədi qalan,
“İnsan gəldi-gedərdir” ...

ÜÇÜNCÜ KİTAB

DÜNYA VƏ MƏN

Xanəli Kərimlinin şeirlərində xalqın cilalaya-cilalaya günümüzə qədər gətirdiyi söz uğurlu mənəvi sərvətdir.

Ölçüsü-biçisi, hər cür əndazəsi yerində olan bu milli-mənəvi sərvət onun şeirlərində məqamında sərt, məqamında dadlı-duzlu fikirləri ifadə edir. Yaradıcılığındakı uğurları da, bəlkə sözə həssaslıqla, ehtiyatla, sənətkarlıqla yanaşmasıdır.

*Maarifə HACIYEVA,
Filologiya elmləri doktoru, professor*

BUNDAN BELƏ

Bir cümlə yazmağa əlim də gəlmir.
Qafiyə deməyə dilim də gəlmir.
Qalmışam od ilə su arasında
Ömrümdən, günümdən, varım-yoxumdan
Əlimə bir çəngə külüm də gəlmir,
Bundan belə nəyə gərəyəm daha?!

Bu yalan dünyada düz olmaq çətin,
Yalan od-ocaqda köz olmaq çətin.
Girib bir güllənin qiyafəsinə
Hədəfə tuşlanan söz olmaq çətin...
Bundan belə nəyə gərəyəm daha?!

Kəndirbaz ömrü yaşamağım yox,
Daha fil yükü də daşımağım yox.
Gümanlar yox olub, inamlar itib
Nə solum qalıbdı, nə də sağım yox...
Bundan belə nəyə gərəyəm daha?!

Qalsam da illərin il yaddaşında,
Qalsam da bir qırıq tel yaddaşında,
Bir urvatlı sözüm, urvatsız üzüm
Qalsa da bir xalqın gil yaddaşında...
Bundan belə nəyə gərəyəm daha?!

Daha rənglərin də rəngi dəyişib,
Daha bu dünyanın cəngi dəyişib.
Coşan dənizlərin, daşan çayların,
İldırım ovudan sərt qayaların
Ahəngi dəyişib, dəngi dəyişib...
Bundan belə nəyə gərəyəm daha?!

28.04.2006

XEYİRLİ GÜNLƏRİM, ŞƏRLİ GÜNLƏRİM

Hərdən öz-özümlə hesabım olur.
Ayıra bilmirəm xeyrimi şərdən.
Özüm öz içimdə divan qururam.
Şər xeyrimdən deyir, xeyrim də şərdən.

Yaşadım xeyirlə şəər arasında,
Bir əlim xeyirdə, biri şərdədir.
Ümidim göylərdə, ruhum qəfəsdə,
Yaxşı ki, ayağım hələ yerdədir.

Günəşdən, ulduzdan, Aydan... savayı
Nə gördük Göy adlı bir asimanda...
İnsanda bir inam, ümid göyərir
Qəlbinin günəşi doğduğu anda.

Qəlbimin günəşi ildə bir doğar.
Onda bu dünyanın xoşbəxtiyəm mən.
Onda bu kainat, bu Yer kürəsi
Mənə həm dost olur, həm də ki həmdəm.

Şər də uzaq düşür könül varımdan,
Çağlayır gürşad tək qəlbimin varı.
Ruhum ilk baharın qaranquşu tək
Müjdələrlə döyür dost qapıları.

Xeyirli günlərim, şərli günlərim
Ömür ağacımın bəhər-barıdır.
Əməlim yazılan, imzam atılan
Mənim kimliyimin vərəqləridir.

VİCDAN AĞRISI

“Özümdən özümə” silsiləsindən

Mənim şairliyim başıma dəysin,
Qoruya bilmədim bir ocağı da.
Gah nala, gah mıxa vurdu qələmim,
İsidedə bilmədim bir bucağı da.

Kitablar nəsr etdim – çeşidbəçəşid,
İçləri çölündən kəsafətlidir.
Ağıldan, fikirdən şikəst sözlərim
İndi ruhumu da tapdayıb didir.

Bozarır üzümə sözlərim bir-bir,
– Bizi yaşatmağa çatmır hünərin.
Onunçün də böyük söz meydanında
Çəkilmir nə adın, görünmür yerin.

Çatmadı qeyrətin bircə yol belə
Ağa ağ deyəsən, qaraya qara.
Qaşıyıb boynunu irişdin elə...
Bu üzgün ömrünlə gedirsən hara?!

Yalandan küy saldın obaya, elə,
“Şairlər haqq üçün doğulubdular”.
Sən şair olmazsan bu sifətinlə
Şairlər edamda boğulubdular!..

Sən necə şairsən, ay evi bərbad,
İçinin çölündən xəbəri yoxdur?!
Acından qan qusur bu "anan-millət",
Yazırsan: "Millətin əhvalı toxdur".

Daha bu vətənə bayquş nə gərək,
Sənintək şairi ulayan yerdə.
Kaş sənin ömrünə qüllə dəyərdi,
Qapılarda quyruq bulayan yerdə.

Tövbənin qapısı bəndəyə açıq.
Şairin tövbəsi ölümdür ancaq.
Sözünü öldürüb "özünü tutan"
"Şairdən" bu millət nə anlayacaq?!

Sən özün özünü öldürdün, yazıq,
Bir çimdik yalavac, yalaqlıq üçün.
"İndi hayın gedib, vayın qalıbsa",
Bu ömür də yetər alçaqlıq üçün.

Sənə baxıb barı ibrət götürsün,
Sonradan meydana gələn şairlər.
Kəfəni boynunda doğulur ancaq
Çox az sənətkarlar, çox az şairlər.

... Axır vicdanımı oyatdın, Sözüm!..
Ən böyük ağrıdır vicdan ağrısı.
Məni öz-özümə qaytardın, Sözüm!..
Heyif, bağlanıb ta tövbə qapısı.

10.01.1999

İNAMLA... VÜQARLA...

Bir vaxtlar çinartək yenilməz idim,
Zirvələr də həsəd çəkərdi mənə.
Min boran, min tufan görsə də üzüm,
Heç vaxt baş əyməzdim borana, çənə.

Bilirdim arzum nə, istəyim nədir.
Öz əlim, öz başım, öz dünyam vardı.
Kimsəyə nə möhtac, nə əl açardım
Əllərim Günəşə, Aya çatardı.

Nə paxıllıq bildim, nə həsəd çəkdim.
Kimsənin adına, şan-şöhrətinə.
Yaşadım Tanrıdan gələn qisməti
Uymadım bədxahın bəd niyyətinə.

Bilmirdim qəlbimin yeri hardadır.
Bilmirdim kədər nə, qüssə, qəm nədir.
Sən demə, zamanın öz arşını var.
Sən demə, çox şeyə o biganədir.

...İndi ayım, günüm qarışıq düşüb.
Gördüyüm yuxular düşmür yadıma.
Bir saman çöpüyəm sanki su üstdə,
Bir kibrit çöpü də yanmır oduma.

Bir xəfif meh əsir, üşüyür içim,
Əzəlim ələlib xəzəlim olub.
Bir ümman sevincim, dərya həvəsim
Əriyib, yoxalıb, bir çəlim olub.

Daha gərəkliyim gərəksizləşib.
Daha yer içində görünmür yerim.
İndi ciblərimə sığınıb qalıb
Bir vaxtlar əllərdən tutan əllərim.

“Bir vaxtlar...”, “bir vaxtlar...”, təəssüfə bax...
O vaxtlar vaxt olub qaldı zamanda.
İnsanda bir inam, vüqar itməsə
Yaşayar insantək istəyən anda.

İnamdan, vüqardan danışmaq asan.
İnamlı, vüqarlı olmaq çətindir.
İnamla, vüqarla yaşa, ey könül,
İnam da, vüqar da ləyaqətidir...

BİR ALLAH BİLİR

Mühacirət ömrü yaşayan Vətən şairinə

Sən qürbət ölkədə qərubsən, qardaş,
Mən doğma Vətəndə qürbət çəkirəm!..
Nə dostlar qalıbdı, nə də ki, sirdaş
Özüm qəm biçirəm, kədər əkirəm.

Vətən torpağından sıxsan bir ovuc
Bir dəniz qəm, kədər süzüləcəkdir.
Daha bu dövrəyə yoxdur bir sonuc
Çətin, dərdlərimiz çözüləkdir.

Düşünən başların başı amanda,
Ortada yallanır bic, bicəngələr.
Belə bir dövrandə, belə zamanda
Allah da şeytana çətin güc gələr.

Millətin yaxası nadan əllərdə,
Soyub taladılar yadlar Vətəni.
Bu millət qalıb ta indi çöllərdə
Nə öləni bəlli, nə də itəni...

Ləl, mərcañ beşiyi olan ölkənin
Övladı kölədir öz Vətəninədə.
Sərvətimi soran gəlmə millətin
Gərək danışasan ana dilində.

Kirayə qalırıq ana Vətəndə.
Əlimiz Vətənin aşına çatmır.
İndi bir rəngdədir "mələk" də, cin də,
Səsimiz ölkənin başına çatmır.

Hərəməz bir yanda baş girələyib
Tapşırıdığ vətəni, "bəzirganlara".
İblislər Allahın donuna girib
Çəkdilər milləti əyri yollara...

Arzular, ümidlər kül oldu getdi,
Qönçə açılmamış soldu budaqda.
Bu Vətənin dərdi sel oldu getdi...
Qulağımız səsdə, gözümüz haqda...

Sən qürbət ölkədə qəribsən, qardaş,
Mən doğma Vətəndə qürbət çəkirəm.
Bəlkə sən bir xoş gün görübsən, qardaş,
Bir Allah bilir mən nələr çəkirəm!..

15-22.07.1989

BU ŞÖHRƏTİN İNDİSİNDƏN QORXURAM

Bu taleyin gözü kormuş əzəldən,
Nə ağardı, nə açıldı bircə yol.
Zəmin vaxtsız başaq oldu dənəbdən,
Yetişmədi ruzi üçün bircə kol.

Çapalamaq, çalışmaq da yalanmış,
Əkən əkdi, biçən biçdi... əliboş.
Olub-qalan yel ağzında talanmış,
Yel dalınca ha toz qaldır, ha da qoş.

Nə qismətədi taleyimə düşən o,
Nə qismətədi qazanımda biçən o,
Bir qismət var – ürəyimi deşən o,
Qismət də var, şöhrət kimi yalanmış.

Düz yolumu əyri saldı bu dünya,
Dərəsindən, təpəsindən xəbərsiz.
Tovlayıb başımı verdi yuxuya
Sonra da ad qoydu mənə – “Təpərsiz”.

Təpərsizdən təpərsizə haray yox,
Təpərlidən təpərliyə yol açıq.
Günəş batıb, ulduz çıxıb, tək ay yox,
Tut bir ümid ətəyindən yola çıx.

Bir ümid dir, bir inamdır həmdə mİM.
İki ayaq, iki dayaq üstə yəm.
Gah də mİM kükrə yir, gah da ki qə mİM,
Gah ziləm, gah bə məm, gah ahə stə yəm.

Bir nə ğmə yəm sə də f güllü saz üst də,
Bir nə ğmə li sözdür Haqdan qİ smə tim.
Alışdı qca, tutuşdu qca söz üst də,
Bülə nd olub ə rşə çatdı şö hrə tim.

Bu şö hrə tin indİ sİ ndə n qorxuram,
Çox şö hrə tlər yava ş-yava ş da şlan ır.
Dünə nİ mdə, bu gün İ mdə mən varam.
Sabah ım da bu gün İ mdə n başlan ır...

DÜNYAYA

*Əvvəli "gəl-gəl" eyləyir,
Axırı da yalan dünya.
Bir aşığın qoşqusundan*

Bu sözdən sonra söz demək çətin,
Astarı üzündən baha dünyaya.
Oğulsansa əgər, elə yaşa ki,
Heç vaxt verməyəsən yaxa dünyaya.

Bircə yol yaxanı tanıdı bəsdı,
Görərsən vaxt-vaxtsız qapını kəsdi.
Bir əli xeyirsə, bir əli nəsdi,
Neyləyərsən belə saxa dünyaya.

Gah yalan, gah doğru, gah miyanədir.
Bilmirsən məsləyi, amalı nədir.
Nə hörmət biləndir, nə də ki qədir...
Kim qıyar canını yaxa dünyaya.

Dizinin üstədir fərmanı, möhrü,
Bir an da məhv edər hökmünün qəhri.
Bilinməz qazancı, bilinməz bəhri,
Söz də demək olmur koxa dünyaya.

Heç vaxt dəm üstündən azalmaz dəmi,
Hərlədir, fırladır bütün aləmi.
Nə dostu bilinir, nə də həmdəmi
Dar gündə bir qahmar çıxır dünyaya.

Balıq tək sürüşüb çıxır əlindən,
Baş açır bilmirsən fitnə-felindən.
Nəgəhan şərindən, bəd əmələndən
Bezənlər çətin ki, baxa dünyaya.

Sən özünü yorma, əli qələmli!..
Amalı həqiqət, boynu kəfənli!..
Hayqırsan da gah zil, gah da ki bəmli
Kar etməz ürəyi "yuxa" dünyaya...

29-30.06.2010

ALTMİŞ İL

Altmış anlıq yuxu imiş altmış il,
Hardan gəldi, hara getdi ömür-gün.
Bir anlığa dönüb baxdım geriyə
Nə səs gəldi, nə bir haray, nə də ün.

Mən dünyanı tanısam da qundaqda,
Dünya məni tanımadı bu yaşda.
Ürəyimə yük etsəm də dünyanı,
Ömrüm keçdi dünya ilə savaşıda.

Xırman qurdum, heşan yaydım, vəl qoşdum,
Sovruq atdım samandan dən seçilsin.
Olan dən də qurda-quşa yem oldu,
Bu fələyin, görüm, evi tikilsin...

Ocaq çatdım öləzidi köz kimi.
Çırpısında, kösövündə günah yox.
Ha üfürdüm, ha yellədim qızıışsın,
Sevincə ac, kədərə qul, qəmə tox.

Qaçıb dadı çörəyin də, duzun da.
Biləmmədim yaxınım kim, yadım kim.
Lil qaynaşır bulaqların gözündə,
Seçəmmədim küskünüm kim, şadım kim.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Bir ömürdə neçə ömür yaşadım,
Hər ömrün də öz qayğısı, ağrısı.
Yazı payız, payızı qış yaşadım,
Çox arzunun göyərmədi qarğısı.

Altmış anlıq yuxu imiş altmış il,
Bir axımlıq su ömrüymüş, elə bil.
Nə itirdim, nə qazandım, nə gördüm?!.
Bu sualların cavabıdır – altmış il.

27.11.2011

BİR CANDA QORUYAQ

Məni dilə tutub, a dilgir dünya,
Ömrümü, günümü vermişən yelə.
Hərdən soyuq-soyuq gülüb üzümə
Salmısan ağzımı belədən-belə.

Sənə inansam da, inanmasam da,
Yaşatdın ömrümdə qarlı qışını.
Elə bil, başqa iş qəhətmiş sənə,
Mənlə öcəsməklə qatdın başını.

Bilmədim astarın, üzün nə imiş,
Gah köhnə göründün, gah nimdaş, təzə.
Hərdən bir cilidə, bir dona girdin,
Hərdən bir şəkildə göründün gözə.

Üzünə baxıram, baxa bilmirəm,
Elə bil, mən görən dünya deyilsən.
Bəzən də beşəlli tutsam da səndən,
Hələ də bilmədim nəçisən, nəсэн.

Bəlkə də bir sirsən özün özünə,
Özün də bilmirsən nəçisən, nəсэн.
Bəlkə də bir zaman sən də mənimtək,
Dərgahdan qovulan miskin bəndəsən.

Başın havalıdır yaranışından,
“Sən atlı olmusan, mən də piyada”
Ancaq bilirəm ki, mənimtək sən də,
Çox vaxt unudulub düşmürsən yada.

Onunçün mənimlə düz yola get sən,
Bilmirəm, nəyimiz şərikdir, axı?!
Sən mənsən, mən sənəm – bir canıq elə,
Bir canda qoruyaq gələn sabahı.

13.02.2012

NƏ GÖYƏRDI, NƏ AĞARDI...

Bu dünyanı soyuq gördüm əzəldən,
Nə günündən, nə ayından yaradım.
Ömrüm boyu məni saldı təpərdən,
Gilə-gilə, damla-damla qaradım.

Dərə keçdim, dağlar aşdım, düz yordum...
Bir qarışqa izi salım sabaha.
Diş-dırnaqla yuva saldım, yurd qurdum,
Axırı da döndü toza, torpağa.

Ömrü, günü daşqırılayıb ələdim,
Urvalıq da un qalmaqda sufrada.
Arzumu da daşa büküb bələdim,
O da qara daşa döndü dünyada.

Günü-günə calasam da ümidlə,
Gündüzündən, gecəsindən yox haray...
Kirpiyimlə od götürdüm odluqdan,
Nə haqq umdum, nə bir əvəz, nə də pay...

Mən ömrümü girov qoydum haqq üçün,
Haqqı gördüm "Haqq" yanında kəsərsiz –
Bu dünyaya çoxu gəldi haqq üçün,
Ömür bitdi, köçüb getdi əsərsiz.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Bu ömür də başa yetir beləcə...
Qərcimədaş oyunuymuş ömür, gün.
Daş üstə daş qoydum, qaldı eləcə...
Nə göyərdi, nə ağardı...
Nə üçün?!

15-20.VI.2010

AY İLHAM PƏRİSİ

Könül dərgahımı yadırğamısan,
Sən niyə soyudun ilham pərisi?!
Onsuz da dünyanın qəlbi soyuqdu
Nə isti səsi var, nə də nəfəsi.

Düşmüşəm bir bitməz yolun ağına,
Qışın sazağı da qarsıdır məni.
Söz ağacı əkdim sözün bağına,
Payızın qəfsi də sarsıdır məni.

Bəlkə də haqlısan, ilham pərisi,
Sən öz istəyini tapmadın məndə.
Sənə sahib çıxdı sözün yiyəsi,
Məni də azdırdın dumanda, çəndə...

Sənin də ruhun var, qəlbin, canın var.
Sənə doğma olan ruhlara sığdın.
Çarpan ürəyin var, təmiz qanın var.
Onunçün də məndən gözünü yığdın.

Mən ta zaman kimi çirk içindəyəm,
Boğazdan yuxarı çirkə batmışam...
Tənələr, qınaqlar, erk içindəyəm,
Mən də bu "şöhrətə", "ada" çatmışam.

Dünəndən bu günə işığım bitib,
Bu gündən sabaha işıq görünmür.
İndi kələfimin ucu da itib,
İndi dühcəmin də iyi görünmür.

Düzlük dərsi aldım düz oturandan,
Düz yolu, duz yolu – yaşamaq olmur.
Düzlük ta tapmırsan yüz oturandan...
Ağırdır... bu yükü daşımaq olmur.

Ay ilham pərisi, ilham pərisi!
Sən gəldin vədəsiz, getdin vədəsiz.
Ey şair qəlbinin Haqq nişanəsi!..
Sənsiz hər şey öldü...
Bitdi... şübhəsiz!..

AĞRIDAN DOĞULUB...

Tikan üstə oturmuşam elə bil,
Bu dünyaya gələn andan, saatdan.
Rahatlığım ərsə çıxıb, yox olub,
İçim SÖZƏ təslim olduğu vaxtdan.

SÖZ ağrısı ağrıların ağrısı,
Nə ölçüsü, nə mizanı bəllidir.
Bir taleyin əbədilik qayğısı,
Min şaxəli, min haçalı dillidir.

Bu ağrının ünvanı yox, adı yox,
Loğman da baş açamırdı bu sirdən.
Dümsüklədim, bir qolayca bir gözün
Oyalandı, pardaqlandı min yerdən.

Ha özümü tuş elədim sevgiyə,
Yer yerindən sıxdı, Göy də göyündən.
Haqqa uzanmaqdan kəsövdür əlim...
Nə toydan yarıdım, nə də düyündən.

Yerdə yerlik yoxdur, Göydə də göylük,
Ağrıdan ləms olub sozalır həyat,
Hər şeyin əvvəli, sonu ağrıdır.
Ağrıdan doğulub bütün Kainat.

QORUMALIQ

Tozanaq qaldırıb gedirsən hələ,
Ağllar çaşıbdı duman içində.
Hərdən ayaq saxla, geriyə bax bir,
Hərdən özünə dön güman içində.

Özün öz içini görməyi bacar,
Özünü görməyən Allahı görməz.
Yatmış vicdanını silkələ, oyat,
Vicdanı sönüklər yerini bilməz.

Əlin ətəklərdə olanda nolar,
Çox da ki, gözünü püfləyən yoxdur.
Hər şeyə vaxt tapan şöhrət düşkünü,
Təkcə utanmağa bir vaxtın yoxdur?!

Çox da ki məscidin qarısı açıq,
Çox da ki abırına qısılib çoxu...
Sənin də utanan bir üzün olsun,
Sənin ta utanan vaxtıdır axı!..

İndi abırına qısılanların,
Meydanı daralıb, meydanı boşdur.
Barı, bircə damla əxlaqın olsun,
Özün öz yükünü çək, bir araşdır.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Vallah, sən özünü görsən, özünə
Tüpürüb qaçarsan hamıdan əvvəl.
Sən hələ abırına kor olmaqdansa,
İlğımdan yonursan özünə heykəl...

“Kimi aldadırsan, a zalım oğlu?!”
İndi deşilməmiş maska qalmayıb.
İndi tükü-tükdən seçir çağa da,
İndi ta sən görən “usta” qalmayıb.

...Utanmaq özü də bir ucalıqdır,
İndi çox az qalıb bu ucalıqlar,
Utanmaq hissindən məhrum olandan,
Bütöv bir millətə qara-qorxu var.

Hərdən özümü zə qayıtmaq üçün,
Hərdən utanmağı bacarmalıyıq.
Bir dəfə verilən ləyaqət hissini
Gələn nəsillər üçün qorumalıyıq...

15.05.2005

MƏN BİLƏ BİLSƏYDİM

Yenə dəliliyim tutubdu, Allah,
Ovuda bilmirəm özüm-özümü.
Yenə də qəzəbə gələcəm, vallah,
Rəm edə bilmirəm qəlbədə sözüümü.

İçimdə bir dünya od tutub yanır,
Tüstüsü, dumanı görünməsə də.
Sabaha bir dəli güman boylanır...
Sağımdan, solumdan tufan əssə də.

Yaşadır şübhələr, gümanlar məni.
Həqiqət donunda, həqiqət adda.
Bəzən bir haqbilməz yamanlar məni,
Onda yer tapmıram bu kainatda.

Susuram, susduqca göynəyir içim.
Qorum külə dönür, külüm də qora.
Bilmirəm, günahı, savabı seçim –
Əhli-səvablardır çəkilən dara...

Haqdan gələn sözü, haqq qulluğunu
Çatdıra bilmədim bircə bəndəyə!..
Görüb bu dünyanın çuğulluğunu
Ürək qızdırmadım, əsla kimsəyə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Ağızdan söz qarıb söz oynadanlar
Yellənir ortada iblis sayacağı.
Dilinin altında köz oynadanlar
Şeytan yanında da tapıb dayağı.

Bu dünya kimidir çoxunun içi,
Xeyiri bilinməz, şəri bilinməz.
Badalaq vurmaqda çoxu birinci,
Kişisi bilinməz, əri bilinməz.

Mən bilə bilsəydim bilinməzləri,
Ya Tanrı olardım, ya da ki şeytan.
Mən görə bilmədim görünməzləri,
Onunçün də əzir məni bu dövran...

MƏNİM YAZDIQLARIM...

*“Çoxdandır imzanız gözə dəymir”
deyən oxucuya*

Mənim yazdıqlarım havayı şeydir.
Ovuda bilmədi bircə qəlbi də.
Mənim yazdıqlarım haraydır, küydür,
Nə ayaqda durdu, nə də qəlbidə.

Bir sınaq budağın, bir qara daşın
Dərdini dərd kimi anlada bilmir.
Bir harın ayağın, yalquzaq başın
Yatmış vicdanını oyada bilmir.

Vətən əsgərinin “can dəftərində”
Bir misram, bir sözüm yoxdursa əgər,
Bir sözüm səngərdə əsgər yerinə
Döyüşə bilmirsə, de, nəyə dəyər?!

...Ya söz rəsulu ol, ya söz allahı,
Çətindir kimisə heyrətə salmaq.
Ya səvabı anlat, ya da günahı,
Əvvəli, axırı bir şeydir ancaq.

Hərə özlüyündə “dahidir” indi...
Şeytana ilğımdan pəriş da tikir.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İndi nağıl demək yaman çətindir,
İndi nağıllara aldanan kimdir...

Mənim yazdıqlarım havayı şeydir,
Havayı gülləyə tuş oldu onlar.
Mənim yazdıqlarım alayı şeydir,
Üstümə qayıdan daş oldu onlar...

Bəlkə də bu Tanrı mükafatıdır.
Axtarıb, arayıb tapıbdı məni.
Bəlkə bu da bir şeytan atıdır,
Tanrının əlindən qapıbdı məni.

Şeytanla Tanrının arasındayam,
Bir əlimdə od var, bir əlimdə su.
Mən sözün gözünün qarasında yam,
Var bir gün oradan düşmək qorxusu.

İmzalar içində gəzmə imzamı!..
Yazdıqlarım öldü ilhamım kimi.
İndi "şeir" qoşub, "söz" yazır hamı.
Çox şeylər puç oldu gümanım kimi.

ONDA

İnsanlığ, ləyaqət doğulub əkiz,
Qoşa qanaddırlar onlar həyatda.
İnsanlığ öldümü, ləyaqət şəksiz,
Qalacaq həmişə ayaqlar altıda.

İnsanda insanlığ oyatmaq üçün
Nağıllar uydurub, dastan qoşublar.
Orda insanlığa qovuşmaq üçün
Min dərə keçiblər, dağlar aşublar.

Hər an insanlığı, ləyaqəti də
Qorumaq olmayıb əmanət kimi.
Bəzən nadanlığı, rəzaləti də
Dərk edib insanlığ həqiqət kimi.

Görüblər qızılın qızıl vaxtını.
İnsanlığ vaxtını görən olmayıb.
Görüblər Cəmsidin qızıl taxtını,
Ləyaqət taxtını görən olmayıb.

...Elə bir zəmanə olaydı – insan
qoruya biləydi insanlığını!..
Ləyaqət hissilə sürəydi dövran,
Ataydı bir yolluq nadanlığını.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bu dünya Cənnətə dönərdi onda,
Onda mələklər də insanlaşardı,
Şeytanın çırağı sönərdi onda.
Onda yaşamaq da gözəl olardı?..

05-06.10.2005

...ÖZÜNDƏ AXTAR

Bəzən sevincimi, qəm-kədərimi
Həmdəmim bulaqlar, çaylar bölübdü.
Mən çoxdan ölmüşəm çoxları üçün,
Mənimçün çoxu da çoxdan ölübdü.

Bu da bir oyundu – oynadım, keçdi,
Udduğum olmadı, uduzduğum çox.
Bir dəli vulkandım – qaynadım keçdi,
Bir də qaynamağa ta gümanım yox.

Özümdən-özümə çox gileyliyəm,
Həm özümə məhrəm, həm də ki yadam.
Ömrün gün əylən çağıdır, Allah,
Hələ bir quru səs, bir quru adam.

Mənim qazancım nə, itirdiyim nə?..
Külüm qorumdadır, qorum külümdə.
Əkdiyim çox olub... bitirdiyim nə?..
Gözümə dəymir heç bircə bəlim də.

Ürəyim köz-közdü, göynəyir, tütür,
Tüstüsü burulub çıxır başımdan.
Vaxt tapa bilmirəm baş qaşımağa
Şöklü məliklərin sapand daşından.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bu da bir ömürdür – bir çay ömürü,
Astarı üzumdür, üzüm də astar,
Sən ey kölgəmi də qırmaclayan kəs,
Məni özgədə yox, özümdə axtar.

SƏN DEMƏ...

Mən talelər yazan olsaydım əgər,
Təzədən yazardım öz taleyimi.
Çıxmazdı yoluma nə pislik, nə şər,
Görəydim qəlbimcə görəcəyimi.

Ürəyim tutanı tapıb seçərdim,
Bilərdim kəsdiyim çörəyin dadın.
Aydın üfüqlərdən keçib gedərdim,
Düşməzdim toruna "yaxının", yadın.

Min nadan yoluna Günəş olunca
Bir qanan yoluna şam olaydım, kaş.
Bu vecsiz dünyanın dərdin alınca
Bircə dərd bilənə olaydım sirdaş.

Bilmədim, özgəni tanımaq yolum
Keçirmiş özümü tanımağımdan.
Özümü tanımaq – zülümdən zülüm...
Özümü tanımaq... keçib çağımdan.

Bəlkə də mənimtək öz günahını
Qanıyla yuyan kəs tapılar az-az.
Bəlkə də mənimtək qıbləgahını
Ömrü bahasına qoruyan olmaz.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Özgəyə dərş verdim müəllim kimi,
Özüm dərş almadım həyatdan ancaq.
Elə bilirdim ki, qaldırsam kimi
Bir gün də o mənə əl uzadacaq...

Sən demə, ömür də bir yuxu imiş,
Ayıla bilmədim bu yaşda belə,
Bilmirəm, kim isə nə vaxtsa demiş:
– Bəlkə ayılmağa güman var imiş...

19-20.09.2007

İLƏHİ, ŞİRLƏRƏ YAZIĞIN GƏLSİN

Qədim zamanlarda bizim babalar
Şirləri boğmaqla ad qazanıblar.
Ucalıq, məğrurluq hökmdarını
Basılmaz ən böyük qüvvə sanıblar.

...Ruhunuz şad olsun Sizin, babalar!..
Nə böyük hünərmiş şirləri boğmaq?
Şirlər ki, meydanda dayanar mətin.
MİN sifətə düşən, min hiylə quran,
Tülküləri boğmaq çətinmiş, çətin.

Şirlər boğuldumu, demək, ay babam,
Kişilik boğuldu, mərdlik boğuldu.
İnam, etibarın əvəzindəsə,
Yaltaqlıq doğuldu, yalan doğuldu.

Şirlər boğulduğu, gündən, ay babam,
Tülkülər meydanda papaq sulayır.
Ələsgər yurdunda, Şəmşir elində,
Çaqqal vaqqıldayar, bayquş ulayar.

Şirlərin daşını atan babalar,
Tülkülər hesaba-kitaba sığmır.
Qəbri tülküstanda yatan babalar,
Tülkülər yurdundan gözünü yığmır.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Zaman dəyişdikcə öz ahəngini –
Şirlər şirliyinə yaman yadlaşır.
Bəzən düşündükcə öz kimliyini
İçində kükrəyir, içində daşır.

İlahi, şirlərə yazığın gəlsin,
Ya göndər onların ölüm payını
Ya da ki, dünyaya meydan oxumuş
Şirlərə sən qaytar şir harayını!..

DİLƏK

Bir tikə minnətli çörəkdən isə,
Bir tikə minnətsiz zəhər ver mənə.
Duyğusuz, bəhərsiz ürəkdən isə,
Könüllər ovlayan qəhər ver mənə.

Yaxşını yamandan, xeyiri şərdən,
Ala-toranlığı qarışan şərdən,
Haqlını haqsızdan, düz sözü şərdən
Seçib ayırmağa təpər ver mənə.

Sonu görünməyən qara yolları,
Qara yarğanları, qara yalları,
Vətən gədiyini bağlayan qarı
Keçməyə bir dəli kəhər ver mənə.

Daha səbrimin də odu səngiyir,
Dənim qurtarıbdı, daş daşı yeyir.
Yolum gecəyədir, yüküm də əyir,
Bir aydın səmalı səhər ver mənə.

HƏLƏ NƏLƏR VAR

Bir vaxt vurulmuşdum bu dünyaya mən,
Sanırdım ən böyük dayaqdır mənə.
İndi gözlərimdən düşübdür tamam,
İndi dünya da ta soyuqdur mənə.

Mənə uzadılan əllər soyuyub,
Gözlərdə bir ümman soyuqluğu var.
Çox qəlbin gözü kor, qulağı kardır,
Çox qəlbin Haqq adlı bir yoxluğu var.

Haqqa dönük çıxır "haqqın" aşıqı,
Qəlbindən dilinin yoxdur xəbəri.
Zərtək alçı durur istənilən vaxt,
Onunçün başdadır həmişə yeri.

Ayağı kəmənddə, başı qoltuqda,
Yaşayır böyrəktək yağın içində.
Çoxları abrından atılı qalıb,
Pərdə arxasında, bucaqda, tində.

Quyruğu qapıda qalanda bunlar
Sahibsiz tulatək döyür gözünü
Elə ki quyruğu çıxdı qapıdan
Allah məqamında görür özünü.

Üfunət qoxuyur yörələrindən.
Adam cildində cin-şeytandılar.
Oğulsansa, de ki, "bir az geri dur"
Təpədən-dırnağa şərđi-qandılar.

Haqqı nahaq bilən, nahaqqı da haqq.
Özgədən haqq umur, ədalət umur.
Haqsız görəndə açılır gözü,
Haqlını görəndə gözü yumulur.

İndi nə deyəsən, nə eşidəsən.
Dediyin dəyərsiz, eşitdiyin xar.
Bezirsən yalandan, şərdən, böhtandan.
Hələ bezmədiyin, gör bir nələr var...

14-15.07.2011

ƏHLƏT DAŞI

Bazarda düşüncə

Bazarın içində bir ət kötüyü,
Üstündə, başında laxta-laxta qan.
Başının üstündə fırlanır balta,
Ey qəflət düşkünün olanım, oyan...

Üfunət qoxursan, ey ət kötüyü,
Üstündə nə qədər başlar vurulub?
Nə qədər ananın acı göz yaşı,
Nə qədər bacının qanı sovrulub?..

Başın şırım-şırım balta ağzıdır,
Sən gərək əriyib öləydin çoxdan.
Ey Allah qarğışı, bəndə qənimi,
Ayıra bilmədin haqqı nahaqdan.

Fərqinə varmadın balta vuran kim,
Üstündə doğranan nədir, nəçidir.
Ya tülkü quyuğu, ya şir pəncəsi,
Ya da bir ölkənin ləyaqətidir.

Haramdır bu yurdu torpağı, suyu,
Özündən özünə qənim olana.

İçində özgənin buyuruq qulu,
Çölündə mənimki, mənim olana.

Başının üstünü kəsən qəssablar
Üzü üzlər görmüş dəllal başıdır.
Sənin ömür yolun, sənin görkəmin,
Başların dəydiyi əhlət daşdır.

Sən ey ət kötüyü, ey əhlət daşı,
Nə vaxtadək belə yaşayacaqsan?..
Üstündə vurulan məğrur başların
Bir gün günahını daşiyacaqsan.

DÜNYADI

Bu dünyanın dərdi böyük, qəmi yük,
Ha yayınla, ha yığışdır, ha da bük,
Əzabı çox, ağrısı tam, dəm bölük...
Dözə bilsən, şirin-şəkər dünyadı.

Hər zamanın havacatı başında,
Dağlayar sinəsin dağın, daşın da,
Diz yerə qoymayıb çərx savaşında,
“Mənəm” – deyənlərə yəhər dünyadı.

Gahdan haqq deyəni salar ayağa,
Gahdan da haqq üçün qalxar ayağa,
Kefi istəyəni verməz ayağa,
Gah ahıl, gah cahıl, gah tər dünyadı.

Şanına min tərif, min dastan da qoş,
Ya dahi adlandır, ya da ki sərxoş,
Ya bülbül hesab et, ya da ki bayquş,
Fərqinə varmayan bətər dünyadı.

Sən əl uzatsan da, sənə əl verməz,
Can qurban etsən də – sənə dil verməz.
Yasında ağlamaz, toyunda gülməz,
Təpədən-dırnağa xətər dünyadı.

Ay Xanəli, çox özünü yorma sən,
Bu dünyadan düz bazarlıq görməzsən.
Farağat dur, yoxsa xeyir görməzsən...
Dili şəkər, qəlbi zəhər dünyadı.

BU DÜNYA BİR DƏYİRMANDI...

Xaqani, Allah sənə rəhmət eləsin...

Bu dünya bir dəyirmandı, ey insan, sən də çax-çax,
“Dəyirman bildiyin eylər, çax-çax başın ağrıdar”.

Hey fırlanır bu dəyirman... milyard ilmi... bilinməz,
Hər anında min qan eylər, neçə qapı bağladar.

Düşünmə ki, nərduxtada zərlər sənə şeş verir,
Axır səni xəcil eylər, axır səni aldadar.

Sən dəyirman dənliyində bəslənsən də can kimi
Zamanında un eyləyər, unluğunda ağladar.

Çox öyünmə dəyirmanda üstü unlu gəzirsən,
Bir vaxt səni çırpındırar – nə veribsə aldırar.

O, bir tikə çörək üçün səni ta ömrün boyu
Dizin-dizin süründürər, dizin-dizin oynadar.

Ömrün güllü-çiçəkli, təzə-tər bir çağında
Bir də gördün ömrümə qəfildən yağdırdı qar.

Ta əzəldən sən olsan da dəyirmanın incisi,
Səndən üzü döndüyü an donuzluqda boğdurar.

Dəyirmançı ömrü boyu ona qulluq etsə də,
O da daşına toxunsa, qabığını aldırar.

Nə dəyirman sənsiz olub, nə sən onsuz olmusan,
Ancaq sənə axıracan olmayıb bir vəfadar.

Bu pərdəli dəyirmanə çox da uyma, Xanəli,
Bir gün nəzərdən salar, ömrünə möhrün vurur.

BİR “XIRDA PADŞAHA”

Nə qədər düşünüb-daşınsam da mən,
Özüm də özümə hələ də sirrəm.
Bəzən “çəkimsəm” də, yaşınsam da mən
İçimdə tufanam, içimdə kürəm,
Özüm də özümə hələ də sirrəm.

...Nədəndir, haqq deyən qaçaqdır haqdan,
Haqqa gödəbinin gözüylə baxır?
Əli daş altında qalanda xalqdan
Zəli tək yapışır, zəli tək yaxır,
Haqqa gödəninin gözüylə baxır.

Astarı iblislər, üzü mələklər
Qılınc kəsməz başı pambıqla kəsir.
Qəlbində, hissində soyuq küləklər...
Tamah qabağında külədir – əsir,
Qılınc kəsməz başı pambıqla kəsir.

...Sən tək gödəngirin bir şüarı var:
“İnsan gül kimidi, qoxladın... tulla”
Sən ey başa çıxan “sahib-ixtiyar”,
Nə qədər gedəssən bu usta yolla:
“İnsan gül kimidir, qoxladın... tulla”.

Vaxt olar haqq gələr döyər qapını,
Onda üzün olmaz haqqa baxmağa.
Tərsinə çevirər zaman taxtını,
Yön tapa bilməzsən əl uzatmağa,
Onda üzün olmaz Haqqa baxmağa.

KÖTÜKLƏR

Kötük var – bir eli, bütöv mahalı
Qoruyar uçqunun, selin ağzından.
Kötük var – boy atan körpə şivlərin
Qoymaz tükünü də tərپətsin dövran.

Kötük var – bir qərib közsüz ocağın
Gözündə od tutub alışıb yanar.
Kötük var – səngəri məzarı bilib
Bayraq tək əyilməz, öndə dayanar.

Kötük də var – sanki it kəlləsidir,
Nə ocağa yarar, nə də divara.
Kəssən anasının döşünü belə
Bir yol qeyrət edib gəlməz haraya.

Kötük var – əzəldən kötük olubdur
Fidanlar önündə, şivlər önündə.
Nə başı ağrıyır, nə qəlbi sancır
Peysər bağlayıbdı camış gönündə.

Yığsa da dünyanın dövlətin, varın,
Yenə də əllərdə qalıb gözləri.
Can Allaha verər qəpiyi çıxsə...
Ancaq soymalayır köməksizləri.

Nə utanmaq bilir, nə də qızarmaq,
Tüpürsən üzünə qazancdır deyər.
İt milçəyi kimi qırsaqqız, sırtıq,
Bu yandan qovanda o yandan yeyər.

Vay odur deyəsən: "yerin ayrıdır"
Təpədən-dırnağa şər oğlu şərdir.
Bütün varlığını bal elə, yedirt,
Yedikcə deyəcək: "Ağü, zəhərdir..."

Belə kötüklərin kötüklüyünə
Allahın özü də qalıbdı çaşbaş.
Min dəfə kökünü qazıb atsan da,
Yenə də çoxalır, çoxalır qardaş...

ALLAH ÖZÜ QURTARSIN

Sən ey mənə gülən bədxah, mənim nədir günahım?..
Hər kəsin bir taleyi var, hər kəsin bir qisməti.
Allah sənə bağışlayıb min sifəti, dövləti,
Əvəzində alıb səndən ləyaqəti, isməti.
Bununçün də ömrün boyu qoltuqlarda böyüdün,
“Başkəsənlər məktəbində” formalaşdı öyüdü.
İndi artıq vəzifəli, “Mercedes”li gədasan,
Bu torpağa yad əllərlə səpilmiş bir qadasan.
Bir budaqda oturmusan, min budaqda əlin var,
Sənin necə əmcəyin var, sənin neçə dilin var?..
Dünən meydan bülbülüydün, bu gün kürsü qulusan,
Üstün-başın zər-zibasa, ayaqaltı çulusan.
Hər mühitə uyğunlaşan kərtənkələ kimisən,
Sən – şeytanların şeytanı, iblislər iblisisən.
Gah türkcə qonuşuyorsan, gah farsca yazırsan,
Allah bilir... bəlkə də xaç asmağa da hazırsan.
Gah da millət vəkilisən, gah nəçisən, gah da nə..
Bu millətə nə vermisən... nə vermisən... axı nə?..
Arvadının qaş-daşların vursan qatar aparmaz,
Kürsülərdən min vəd verən, ay şərəfsiz, utanmaz.
Sən tək qarayaraların sayı artır günbəgün,
Əvəzində yoxa çıxır yaxşı adam, yaxşı gün.
Bircə ümid Allahıdır... Allah özü qurtarsın,
Sənin kimi gədalardan bu millətin yaxasın...

1993

KÜÇƏ İTİ

Uşaqlıq vaxtlarım idi. Ailəməzlə yaylaqda qalırdıq. Obanın arana köçmək vaxtı çatmışdı. Qonşu obadan köç gəlib bizim obadan keçəndə, necə oldusa, bir it köçdən azıb qaldı. Bu it ilk vaxtlar özünü çox məğrur aparır, oba itlərinin gözüünün odunu alırdı. Az keçəndən sonra sahibsizliyini duydu, doğmalarını görmədi, yavaş-yavaş müti-ləşdi, yazıqlaşdı. İş o yerə çatdı ki, məktəbyaşlı uşaqlar onun boynuna məftil salıb oynatdılar. Bir tikə çörəkdən ötrü quyruq bulatdılar. İt olsa da bu faciəli tale məni uzun illər rahat buraxmadı. Nəhayət, aradan 25 ildən artıq bir vaxt keçəndən sonra o narahat duyğularım "Küçə iti" adlı şerə döndü.

Sənin bu halını görməyəydim, kaş,
Bu halın mənimçün ağırdan ağır.
Sənin bu halını görməyəydim, kaş,
Bu nə gün-dirlikdir düşmüşən, fağır?..

Bir vaxtlar atlını salardın atdan,
Elatı saxlardın oğrudan, yaddan,
Bir quş da qorxundan səkməzdi yurddan,
İndi üz-gözündən tulalıq yağır.

Sən itlik edəndə çox itlərin heç
Adları yox idi it dəftərində.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İndi o itlərdir meydan sulayan,
Mizanı yerində, haqqı yerində.

Sənsə arxalı bir küçük səşindən
Quyruğunu qısıb yaman qaçırısan.
Bir tikə çörəkçün, mərhəmət üçün
Ünvanlı-ünvansız qapı pusursan.

Özün də bilirşən bir xoş gün-güzar,
Daha sənin üçün gümandı, güman.
Dünyada hər dərdə dərman olsa da,
Sahibsizlik dərdi yamandı, yaman.

Kölgəsindən küyə düşən kölgələr,
Yaman ucuz tutdu sənin qədrini.
Neyləyək ki, zaman belə zamandı,
Xoş eyləyir tulaların xətrini.

Bu da bir taledi, bu da bir yazı,
Tale yazısını pozan olubmu?
Sənin tək yurdundan didərgin düşən
Elindən, günündən azan olubmu?..

Vüqarla yaşamaq, halal yaşamaq
Həyatın bəzəyi, ömrün naxışdır.
Sənin bu halını görməyəydim, kaş,
Belə yaşamaqdan ölüm yaxşıdır.

May 1986-cı il

LƏKƏ GƏTİRMƏ

Bir “alimlə” yoldaş oldum səfərdə,
Yerə-göyə sığmayırdı ədası.
Danışanda – haqq-ədalət carçısı,
Əməlləri – gədələrin gədəsi...

Deyirəm, dünyaya dahilər verən,
Odlar ölkəsinin “aliminə” bax.
Hər quru salamdan təmənnə güdən
İyrənc təbiətli cahilinə bax.

Ay “alim” vətəndaş, ay “alim” yoldaş,
Qırxı haqlamısan nə vaxtdan bəri
Sən hələ özünü dərk etməmişən,
Bu qoca dünyanı nə dərk edəssən?

Nə olsun, var-dövlət, cah-cəlalın var,
Yağ içində şişən böyrək kimisən.
Ancaq unutma ki, bu görkəminlə,
Yazıq bir dilənçi, yolçu kimisən.

...Bu müqəddəs yurddan çıxan alimdən,
Ölkələr dərs alıb hey zaman-zaman.
Özgə kisəsindən uman alimdən,
Nə bir ad qalıbdı, nə də bir nişan.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Elm müqəddədi – çörək tək əziz,
Müqəddəs varlıqla alver olarmı?!
Cibin ölçüsüylə yaşayanların,
Vicdanı olarmı, andı olarmı?!.

Ay “alim” vətəndaş, ay “alim” yoldaş,
Alimlər adına ləkə gətirmə!
Sən bu əqidənlə, bu mənliyidlə
Alimlik adını üstə götürmə!

Alimlik ölçülmür quru diplomla,
Alimlik dağların təmiz qarıdır.
Alimlik ölçülmür pulla, adamlar,
Alimlik zəhmətin halal barıdır.

Alimlik ucalıq, paklıq deməkdir,
Alimlik vicdanın təntənəsidir.
Alimlik nə içmək, nə də yeməkdir,
Alimlik ədalət, haqqın səsidir.

Ay “alim” vətəndaş, ay “alim” yoldaş,
Alimlər adına ləkə gətirmə!
Sən bu əqidənlə, bu mənliyidlə,
Alimlik adını üstə götürmə!

PİYADA – SƏRNIŞİN

*B.Vahabzadəninini eyniadlı
şerini oxuyarkən*

Piyada yol aldı mənzil başına,
Mənzili uzaqdı, yolları çətin.
İllərin bəranlı, qarlı qışına
O sinə gərərək yeridi mətin.

Piyada qət etdi yola çıxanda:
“Mənim öz çığırım, yolum olmalı.
Mən dəfə keçilmiş, tapdağa dönmüş
Tozanaq yollardan uzaqlaşmalı”.

Tükənməz nəfəsi, eşqi ilə o
Quşqonmaz qayadan yolunu açdı.
Təzə nəfəs duyan, təzə səs duyan
Murgülü dağların yuxusu qaçdı.

Piyada çatınca mənzil başına
Ağardı saçları, büküldü qəddi.
Odlu nəfəsiylə, alın təriylə
Mən il qısırlaşan daşı göyərtdi.

Piyada çatınca mənzil başına
Sərnişin orada cah-calal qurdu.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Dünyanın əzabın çəkən piyada
Dindikcə, sərnişin ağzından vurdu.

Sərnişin arxalı, sərnişin adlı,
Saldı piyadanı gözümçixdiya.
Sərnişin böyüdü qollu-qanadlı,
Piyada sıxıldı küncə, arxaya.

Piyada "haqq" dedi ömrü boyunca,
Köçdü bu dünyadan piyada kimi.
Sərnişin dünyanı yedi doyunca,
Dünyadan da köçdü sərnişin kimi.

HEYİF

Gəzəsən də dünyanı qarışbaqarış,
Dərmançün taparsan tək-tük ov iti.
Ancaq hər addımda, hər tin başında,
Durub quyruq bular yüz küçə iti.

Qazdan ayıq olur küçə itləri,
Gözdən tük qapırlar girəvə düşcək,
Gündüz quyruqların qısib gəzərlər,
Gecə qurd olurlar ta səhərədək.

Bircə tikə üçün nə namus, nə ar...
Çımxırar, diş atar bir-birlərinə.
Əlinə girəvə düşən alçaqlar
Onları qısqırdar ov itlərinə.

Küçə itlərinin öz qanunu var:
Aşkarda bir-birin asıb-kəsərlər.
Elə ki daldaya, xəlvətə düşdü
Bir-birinin kölgəsi üstə əsərlər.

Təkcə ov itinin şəklini görcək
Səs-səsə verərək mırıldaşırlar.
Əlləri heç yerə çatmayanda da
Dürtülüb xəlvətə xosunlaşırlar.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Qaçırsan – ayağın tutana qədər,
Səndən qabaq qaçır küçə itləri.
Vay odur, birinə bir çınqıl at sən
Gör bir haralardan gəlir səsləri!

Onların üzünə qapılar açıq,
Sümsünə-sümsünə xal qazanırlar.
Bilmirəm, bunlara rəvac verənlər
Axı nə itirir, nə qazanırlar?

Xeyirxah əməllər yaddır onlara,
Ancaq bəd əməllər anasıdırlar.
Ən “uca məqamın”, ən alçaq yerin
Nazlanan, oxşanan “sonasıdırlar”.

Ov itlərin də bir vaxtı vardı,
Onlar sağ əliydi bəy babalarının.
İstedad, bacarıq, ləyaqətilə
Bağrın çatladardı əl tulalarının.

... Ömrü qillü-qalla bitən əsrdə
Dəyişdi çox şeyin mənası, əsli.
Küçə itlərini yer-göy ta tutmur,
Heyif, ov itlərinin kəsilir nəsl.

Mart 1988-ci il

MƏNİ SILKƏLƏMƏ...

Məni silkələmə,
Silkələsən sən,
Üstümdən-başımdan dərd töküləcək.
Dünyanın üzünü su alan kimi,
Dünya dərd içində ölüb gedəcək.

Yazıqdı, bu dünya,
Hünər ona ki,
Mən tək dərd ümmanın üstə gəzdirir,
Bir damlam düşəndə bu Yer üzünə,
Bir damla əzabım onu bezdirir.

Qoy özüm-özümlə, dərdimlə qalım,
Mən özüm çəkərəm əzab yükümü.
Özüm bilirəm ki, içimdə nə var,
Sən necə verəssən mənim hökmümü.

Mənim taleyimi yazan yazıbdı,
Dərdi ruzi kimi bəxt-qismətimə.
Dərdlərimdir məni məndə ovudan,
Məni qovuşduran səadətimə.

Aləmlər içində, dünya içində,
Mənim öz aləmim, öz dünyam var.
Əlacsız, çarəsiz qaldığım anda,
Yenə öz dünyamda gördüm etibar.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Məni silkələmə,
Silkələsən sən,
Üstümdən-başımdan dərd töküləcək.
Tanrı qəzəbinə gələn iblis də,
Baxıb əhvalıma qəşş eləyəcək.
Məni silkələmə,
Silkələmə sən!..

QIRX DOQQUZ YAŞIMA EPİLOQ

Bu qaranlıq gecə qorxudur məni,
Nə bir hənirti var, nə də səs-səda.
Qalmışam Yer ilə Göy arasında,
Nə şeytan əl tutur, nə də ki Xuda.

Qapqara boğulub göyün çöhrəsi,
Yerin də elə bil çəkilib qanı,
Əllərim nə Yerə, nə Göyə çatır,
Harayım tutsa da bütün cahanı.

Dünyanın dilinə düyün düşübdü,
Haqqı görən gözlər kor olub çoxdan.
Mən nahaq özgəyə bel bağlamışam,
Gərək öz yükümü çəkdiyim vaxtdan!..

Asılıb bir nazik tükdən əllərim,
Ayaqların altda uçumdur daha,
Nə qədər özümü aldatsam belə,
Hələ xeyli qalır gələn sabaha.

Ən yaxın ulduzlar çəkilib qına,
Azalır anbaan inam, etibar.
Axır ki, bir nida gəldi göylərdən:
– Nicat özündədir – özünü qurtar.

27.11.2000

ƏBƏSMİŞ

Bu dünyanı dərk etməsən yaxşıdır,
Dərk etsən, əzabın hesaba gəlməz.
Bircə an düşünsən, görərsən, vallah,
Bu dünya bir çürük qoza da dəyməz.

Hələ bu idbarın astar-üzünü
Seçən olmayıbdı yaranışından.
Kələfi fələkdir, fələyi kələf,
Bilinmir ağusu südlü aşından.

Yaşından, başından utanmağı yox,
Nadana arxadır, qanana qənim.
Şeytan mayasından yoğrulub qanı,
Bu şeytanüzlüyə niyə güvənim?

Bircə an üzündə görsə təbəssüm
Ac yalquzaq kimi qapar əlindən.
Bir damla kədərə tuş olanda da
Hey zəhər damzırar haça dilindən.

Əzəldən açarı itən bu kilid
Demə, bir quru ad, quru həvəsmiş.
Bu üzü dönmüşə dil vermək nədi,
Adi bir salam da vermək əbəsmiş!..

BƏLKƏ DƏ HAQLIYAM

İçim alaçalpov qar havasıdır,
Qırovlaşıb hissım, duyğularım da.
Dilimin ucunda sözüüm də donub,
Bir üşütmə gəzir dodaqlarımda.

Yaşımın da hələ o çağı deyil,
Nə əllərim əsə, nə başım əsə.
Zorumun da hələ o çağı deyil,
Hər yerindən duran sözüümü kəsə.

Ancaq öz içimdə içim ağlayır,
Nakam öldürdüyüm duyğularıma.
Özüm öz əlimlə qəbir qazmışam
Ömrümün-günümün qayğılarına.

Bəlkə də haqlıyam, bəlkə də haqsız,
Haqqı gəzə-gəzə döndüm “haqsıza”.
Vurub çıxardılar sıradan məni,
Axır döndərdilər qurd tək yalquza.

“Zaman sənə deyil, sən zamanla ol”,
Vaxtında düz sözü sən dedin, atam!
Neyləyim, taleyin öz hökümü var,
Qoymadı başqa cür bir addım atam...

18.02.2003

HAQQ GƏZƏN İNSAN

Zarafatyana

Bu nahaq dünyada haqq gəzən insan,
Haqqı tapan yerdə başın gedəcək,
Başın getməmişdən dizin çökəcək,
Daşının üstündən daşın gedəcək.

Sən milyon il qabaq, milyard il qabaq
Dərgahdan qovuldum günahın üstdə.
Bu qəbir evinin əzablarını
Axtarma Allahda, nə Tanrı kəsdə.

Özün öz əlinlə vurdun ipini,
Sönmüş ocağında üfürmə qoru.
Beş günlük dünyadı – keçibdi daha...
“Lənət şeytana” de “başını qoru”.

DÖNÜKMÜŞ

Məni bu dünyanın gözü götürmür,
Elə burunlayır hər axşam-səhər.
Tanrının qisməti bir tikəni də
Salıb ovsanatdan eyləyib zəhər.

Nə qədər özümü yaxşı apardım,
Yenə də ağzını əyibdi məndən.
Özüm çox divana çəkdim özümü,
Bu dünya nə pislilik görübdü məndən?..

Gözü pərdəlidir yaranışından,
Yaxşını-yamandan seçəmmədi heç.
Mən onun yolunda ömür çürütdüm,
O bir çöpündən də keçəmmədi heç.

Ömrümün gün dönən çağında bildim
Dünya qəhrin çəkmək izafi yükümü.
“Mərdi qova-qova namərd eyləyən”
Dünyanın əzəldən üzü dönükmüş.

MƏNİ QINAMASIN

Əyri xətlər kimi əyri adamlar
Birləşə bilirlər istədiyi an.
Paralel xətlər tək düz adamlarsa
Birləşə bilmirlər heç vaxt, heç zaman.

Əyрилər əyilir əyri önündə,
Saxlaya bilməyir başda papağın.
Beş əyri birləşsə, keçirə bilir
Yüz nəfər, min nəfər düzün çıraqın.

Ailə də, uşaq da dözməyir bəzən
Düz ərin, atanın əməllərinə.
Cibi boş, vicdanı dolu olanlar
Ürəklərin yeyir çörək yerinə.

Fırlanan dünyanın oxu əyilib,
Əyri əməliylə, şeytan əliylə.
Mən görən düzlərin çoxu əyilib...
Çəkilir "haqq" əyri tərəziylə.

Düzlərin qisməti susuz səhra, düz,
Düzlərə düzün də qaynamır qanı.
Məni qınamasın tənqidçi qardaş,
Əyрилər "idarə edir" dünyanı.

DÜNYAYA

Mənə minnət qoyma ki, sən
“Səni qoynumda bəslədim.
Üstümdən-başımdan kəsib
Əyin-başını süslədim”.

Nə yığmışdım diş-dırnaqla,
Hamısını töküb gedirəm.
Mən sənə tənha gəlmişdim,
Tənha da çıxıb gedirəm.

27.11.2002

A DÜNYA

Üzün ağ olsun, a dünya,
Saldın məni öz gününə.
Mənə qalsaydı, birtəhər,
İşi qoyardım yönünə.

Mən deyirəm "həmdəm-həmə",
Sən deyirsən "dəmdən-dəmə".
Yoxsa sən də ta uymusan
Şeytan adlı ağıl kəmə?..

Əl çəksən mənim yaxamdan,
Özüm bilərəm işimi.
Get öz işinlə məşğul ol,
Pozma mənim gərdisimi.

İŞİN OLMASIN

Əlim işdən soyuyanda
Damarımda qan soyuyur.
Baxışlarım haçalanır,
Qəlbimdə şeytan uyuyur.

Qara-qura fikirlərlə
Çürüdürəm ömrü, günü.
Haqla nahaq çəkisində
İtirirəm düz ölçünü.

Elə bil ki, o anlarda
Havasızlıq içindəyəm.
Nə şeytanın yolçusuyam,
Nə imanda, nə dindəyəm.

Özümə ən yaxın özüm,
Bezirəm özüm özümdən.
Getməyə də yer tapmıram
Düşür dünya da gözümdən.

Kim kimə qarğış eyləsə,
Desin: "İş-gücün olmasın".
Mənə qarğış edən bəndə,
Mənlə ta işin olmasın...

28.10.2007

VƏRDİŞ

Bu dünya qumarxanadır,
Uduzmasan udmaq olmur.
Uduzduğun bir yanadır,
Udduğunu əldə qoymur.

Ha çapırsan sağa, sola,
Yenə əlin çıxır boşa.
Uymasan da qeyli-qala,
Özü qurur bir tamaşa.

Dil bilmir ki, dil anlaya,
Ayırsan xeyri şərdən.
Nə də baxır haqqı-saya,
Qurtarasan dərdi-sərdən.

“Siçan-pişik” oyunudur
Bu dünyanın bizlə işi.
İstədiyini bir-bir udur
Tərgidəmmir bu vərdişi.

HÜRÜŞÜNÜ BİLMƏYƏN İT

Hürüşünü bilməyən it.
Hürüb çaqqalı oyatdın.
Çaqqal meydana çıxanda
Çəkilib yuvanda yatdın.

Nə qazandın bu hürüşlə?
Qazancın yox, qınağın çox.
Acından ha quyruq bula
Daha sənə ehtiyac yox.

Ağlının ucbatından
İtirdin olub-qalanı.
Açdın nimdaş hürüşünlə
Başına olmaz bəlanı.

Sən insanlar içindəydin
Çaqqal çöllü-biyabanda.
Sən itirdin itliyini
Çaqqalsa gör nə ad-sanda...

Ağarsa da yol-quyruğun
Heç bilmədin hürüşünü.
Dərək etmədin zamanının
Ağısını, gülüşünü.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İt olsan da it dilini
Anlamadın bircə kərə.
İnsan dili deyil ki, o
Min rəng çala, məna verə.

Hürüşünü bilməyən it,
Sənin səndən xəbərin yox.
Yersiz-yersiz hürüşün var
Yaşamağa tərərin yox.

08.10.2007

ÖMRÜMÜN KƏRPİCLƏRİ

Gündə bir kərpic düşür
Ömrümün sarayında
Xalq bayatısından

Gündə bir kərpic qoydum
ömrümün sarayına –
Əməlimlə, işimlə,
dəyişməz vərdişimlə.

Qoyduğum kərpiclərin
qarası var, ağı var,
parası var, sağı var.

Hər kərpic özlüyündə
ömrümə bəzək olan
bir məzmun, bir formadır.
Hərəsindən bir cürə
ruhumun dadı dadır.

Kərpic var, əl vuranda
çırpınır ürək kimi.
Kərpic də var tam verir
təndir unundan bişən
təzə-tər çörək kimi.

Kərpic də var, yük altda
qəzəbindən, küründən

boğulub, qaralıbdı.
Kərpic də var həsrətdən
qürubdan zorla sızan
Günəş tək saralıbdı.

Kərpic var, min illərin
yaşadır dadın, duzun.
Kərpic də var, yaşadır
bu günün rəngin, sözün...

Bu ömür sarayımın
Tanrı çəkib nəqşini.
Mənsə fəhlə, memartək
görmüşəm hər işini...

Neçə ki sağam hələ
yaşayacaq sarayım.
Bir vaxtlar da gələcək
əlimlə işiq tapan,
alnımın təri hopan
ömür kərpiclərimdən
səsim, ünüm, harayım...

10-11.05.2010

DƏRD OLDU

Mən dünyadan bezmədim,
Dünya bezdirdi məni
Verdi dərdi, möhnəti,
Dindirmədi kimsəni.

Mən arzu etmirəm ki,
Kimsə görsün dərd, bəla.
Kimsə durduğu yerdə
Özünü dərdə sala.

Xoşbəxtsən, ay dərdbilməz,
Üst-başına sağ əlin.
Dərdin olsa, bilərdin
Dağın, daşın da dilin.

Dünya deyil vecinə,
Sən gərəksən dünyaya
Çünki dünya da səntək
Dərdsiz gəlib dünyaya.

Onunçün də bu dünya
Duyammadı heç məni.
Mənə sitəm etdikcə
Kökəldi kefi, dəmi.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Şükür, mənim qazancım
Bu dünyadan dərd oldu.
Dərdimin bolluğu da
Dünya üçün dərd oldu...

08.10.2007

PUL

Sən dirini öldürən,
Ölüyə can verənsən.
Sən yoxluğu var edən
Varı yox eyləyənsən.

Bağlı qapılar açan,
Qapılar bağladansan.
Sən "azları" güldürən,
"Çoxluğu" ağladansan.

Yerin-göyün ləngəri,
Ucalığı var səndə.
Sənə ağ olan bəndə
Yaşayır it günündə.

Sənə əl çatmayanda
Deyirlər "əl çirkisən".
Səni tanıyan bilir –
Tanrı nişanəsisən.

Səxavət də səndədir,
İbadət də səndədir.
Sənə iman gətirən
Haqq yanında öndədir.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Ey dövranlar hakimi,
Dövran sənindir yenə.
Allahdan qorxmasaydım,
“Allah” deyərdim sənə.

DÜNYA MƏNİ

Dünya məni tez öldürmə
Öldürsən, özün öləssən.
Mən ki bir cana borcluyam,
Dərdini kimlə böləssən?

Yaxşı-yaman üz-gözümüz,
Öyrəribdi bir-birinə.
Məni öldürüb doğassan
Bir səfeh mənim yerimə.

Onda yerim görünəcək
Vaxtsız axan ulduz kimi.
Tamarzı qalassan mənə
Bircə dadımlıq duz kimi.

İndi özün bilən yaxşı,
Nə xeyrinsə, onu elə.
Ancaq necə ki, gec deyil,
Düşünməyə dəyər hələ.

ÇARƏ

Beş hərfdir “bəşər” sözü,
İkisi haqq, üçüsə şər.
Tək bir kəlmə sözdə belə
Üz-üzədir xeyirlə şər.

Üz-üzədir xeyirlə şər
Haqqın zərrələrində də
“Qara” bəndələrdən tutmuş
Allah peyğəmbərində də.

Şər xeyirsiz, xeyir şərsiz
Olsa idi – yox həyat da.
İtirərdi nizamını
Yer də, göy də – kainat da.

Min illərdir bu dünyanın
Fırladıqca çarxı belə.
Nə xeyrindən, nə şərindən
Qaçammayıb kimsə hələ.

Kimsə qaçmaz xeyrindən,
Şərdən qaçan, qaç özündən!
Çünki şər öz içindədir...
Cihad et sən öz içindən.

Hər kəs boğsa öz şərini,
Dünya xilas olar şərdən.
Nə qantökən olar, nə də
Anasının döşün kəsən.
Bircə çarə qalır, qardaş,
Nizamlana xeyirlə şər.
Bəlkə onda bir-birinə
İsinişə yazıq bəşər.

BAŞDAŞI YONAN USTA

Qəbirdaşı sexində
Başdaşı yonur usta.
Hərdən papiros çəkir
“Oxuyur” asta-asta.

Yonduğu hər başdaşı
Bir sənət əsəridir.
Daşlara düşən naxış
Ömrün ilmələridir.

Hərə bir ömür sürüb
Köçüb gedir dünyadan.
Başdaşı əzabını
Çəkir yalnız yaradan.

Heyif, zaman dəyişib
Ötdükcə aylar, illər,
Başdaşı yonanı da
Unudur qərinələr.

Ay “özgəyə” başdaşı
Yonan qonaq qardaşım!
Başdaşılar içində
Sənin hanı başdaşın?!

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Neçə ki, vaxt var hələ
Özünə də gün ağla.
Sonra macal verilməz,
İşin düşər nağıla.

26.04.2001

TANIT MƏNƏ

İçim dərdlər qəbristanı,
Çölüm ruhlar aləmidir.
İçim, çölüm bir atəşgah,
Sanki qiyamət dəmidir.

Dəfn etdiyim dərdlər bir-bir
Baş qaldırır gorgahından.
Qulaq tutur Yer də, göy də
Sərgərdan ruhlar ahından.

Çölümdən baş açammıram,
İçimdən də qaçammıram.
Nə sirdir ki, ey yaradan,
Bu atəşgahda yanmıram?!

Yolum Hatif yoludursa,
Museyi-kəlamım hanı?!
Mənə sinə dəftər etdin
Lövhi-qələmlə "Quran"ı.

İçimə də, çölümə də
Sən ağasan, ağahdarım!
Səndən özgə kimim var ki,
Sənsən mənim qiblədarım.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Tanıt mənə məndə məni,
Adəm adlı ilk ayəni.
Bəlkə onda dərk eləyim
Özümtək bir möcüzəni.

ZAMAN VƏ MƏN

Zaman dəyirman daşdı,
Mən də buğda dənəsiyəm.
Ha qaçsam da bu qovğadan,
Bir gün una dönəsiyəm.

Qovğasından qaçammıram,
Qapısın da açammıram,
Mən ki, haqq-hesab danmıram...
Axır dilə gələsiyəm.

Zaman mənə nə veribdi?..
Mən zamana nə vermişəm?..
Kimin kimdə hesabı var?..
Bir gün vurub böləsiyəm.

Qanun-qaydaynan gərək
Hesabımız taraz gələ.
Hesab-kitab gedə-gedə
Bir gün düşüb öləsiyəm.

MƏN ZAMANIN SUALIYAM

Mən zamanın sualıyam,
Cavabım sirri-Xudadır.
Hər bir sözüm, hər misram
Tanrıdan gələn nidadır.

Min illərdir yol gəlirəm
Bir cavabın havasıyla.
Zaman məni çox ovudub,
Gah düyünü, gah yasıyla.

O mənimtək sualıyla
Özün salıb bitməz işə.
Bilmir ki, mən gəlişimlə
Nə vermişəm bu gərdişə.

Harda savab axtarmışam,
Orda günaha batmışam.
Harda günahdan qaçmışam,
Orda savaba çatmışam.

Mən həm zaman, həm də mənəm,
Zaman adıyla gəlməyəm.
Göylə yerin arasında
Elçi sifətli ilməyəm.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Min bir dərdə dərman olan,
Zəhəri içimdə balam
Adəmdən İsrafilədək
Həm cavabam, həm sualam.

DÖZMƏLİSƏN

Bu yazını yazan yazdı,
Bu yuxunu yozan yozdu,
Bu quyunu qazan qazdı,
Dözməlisən, döz, ürəyim!

Hər ömrün xoş anı var,
Vaxtsız gələn xəzanı var.
Günəşin də son anı var,
Dözməlisən, döz, ürəyim!

Xoş iqbalın, ayın getdi,
Bir alagöz tayın getdi.
Daha sevgi payın getdi,
Dözməlisən, döz, ürəyim!

Bu dünya karvan yoludur,
İçi gah boş, gah doludur.
Qismətin səndən uludur,
Dözməlisən, döz, ürəyim!

Sən özün özünü yaxdın,
Öz özünə dönük çıxdın,
Axır öz evini yıxdın...
Dözməlisən, döz, ürəyim!

QAYÇI

Qayçı elə qayçıdı,
Onun peşəsi kəsmək.
O kiminin əlində
Qırmızı lentlər kəsir,
Kiminin də əlində
Kişi ömrü yaşayan
Mərdlərin ipin kəsir.

Qayçı elə qayçıdı,
İstərsə o vaxtları,
İstərsə bu vaxtları.
Kiminə kəfən biçir
Kiminə toy paltarı.

Hələ sual altdadı
Mənim ömür taleyim.
Bilmirəm, başım üstə
Fırfıra tək fırlanan
Zamanın sərt qayçısı
Məqam gələndə necə
Olacaqdı gərəyim...

DÖRDÜNCÜ KİTAB

**BAŞIMIN
TACI
TORPAQ**

...Xanəli Kərimlinin deyim tərzı sərrast, düzüm tərzı bit-kindir. O, yaradıcılığında dilimizin tükənməz bədii ifadə vasitələrindən ustalıqla istifadə edərək şeirlərində yüksək ifadəlilik, obrazlılıq yaradır, emosional fikirləri, sadə, aydın, yığcam bir dillə ifadə edir, doğma dilimizi özünün qürur mənbəyi sayır:

...Xanəli Kərimli sözə həssas şairdir. O, daim söz axtarışında olur, sözdə bir işıq, bir nur axtarır. O, sözün çəkisini, qədrini bilir, qüdrətini, hikmətini qiymətləndirir, sözü hər şeydən ağır hesab edir. Şair üçün «söz ən böyük enerji mənbəyidir. Onun təsir gücünü əvəz edə biləcək heç bir qüvvə yoxdur»...

Adil BAĞIROV
Filologiya elmləri doktoru

ANAMDAN MƏKTUB

Yaman soyumusan kənddən-kəsəkdən,
Yadlar tək bir quru salamın qalıb.
Yadına düşürmü mənim o kənddə
Bir həzin laylamı çalanım qalıb...

Niyə gen gəzirsən eldən-obadan,
Yaman qəribsəyib doğma od-ocaq.
Atanın vaxtından yarımçıq qalan
Damın divarını kim ucaldacaq?..

Bir zaman sünbülü at döşü döyən
Zəmi yerlərini qanqal alıbdı.
Karvanın səsiylə oyanan torpaq
İndi holavara həsrət qalıbdı.

Qapını açsan da Günəşə tay-tay,
Evini qızdırmaz onun işığı.
Bir evdə nə xeyir-bərəkət olar
Düşməsə o evə torpaq işığı?

Sənin baban tapdı hər ucalığı
Qızıldan qiymətli qara torpaqda.
İnsana şərəfdir, şöhrətdir, şandır
Əkdiyi ağac da, adi yarpaq da.

Min il yağış yağa, günəş nur saça,
Torpağa can verən alın təridir.
Nemətlər neməti müqəddəs çörək
Qabarlı əllərin şah əsəridir.

Sevincimə şərək, qədimə ortağ
Mənimçün bir ana, bacıdır torpaq.
Dizimin taqəti, gözümün nuru,
Bir də ki, başımın tacıdır torpaq.

Gəlin bu torpağa arxa çevirib,
Özgə süfrəsinin qulu olmağ.
Dünyada hər şeyə borclu qalsaq da,
Təki bu torpağa borclu qalmağ.

ANAMLA SÖHBƏT

– Ay oğul, ay bala, qurbanın olum,
Qəlbinə dəyməsin sözü, sən Allah.
Yaşının otuzu qalib arxada,
Hələ bir daş üstə daş qoymamısan.
Hələ də köçəri quşa dönmüsən,
Bir yerə kül töküüb baş qoymamısan.

Nə yatdın, nə yuxu görəsən, bala,
Ağartdın saçını vaxtsız-vədəsiz.
Anadan, bacıdan uzaq düşəndə
Yaşamaq olarmı dərdsiz, kədərsiz.

Ay oğul, sən yüz də döşünə döy ki,
Mən xalqın oğluyam, xalq da mənimdi.
Sevə bilmədirsə doğma kəndini,
Bir xalqı sevmək də sənə çətindi.

Boğazdan yuxarı “xalq” deyə-deyə,
Xalqın kölgəsində yatanlar azmı!
Ayaqlardan öpüb, ətəkdən tutub,
“Şərəfə”, “şöhrətə” çatanlar azmı?!

Ay bala, gəl kəndə, gəl torpaq götür,
Sənin də el kimi dam-daşın olsun.

Şəhərdə suyu da pula satırlar,
Çətin ki, öz əlin, öz başın olsun.

– Ay ana, incimə mənim sözümdən,
Kəndin də havası dəyişib yaman.
Qohumlar, qonşular sanki yadlaşib,
Umular, küsülər, giley-güzarlar,
Lap ölçüsün keçib, həddini aşıb...

Yaxşı yadımdadı köhnə ev-eşik,
Hər gecə bir nağıl deyərdi atam.
Bütün kənd axışb bizə gələrdi,
Oxuyan, oynayan, kim idi yatan.

İndi bir toyuğun “günahı” üstə,
Yüzillik hörməti tökənlər də var.
Həyətin bir qarış genəltmək üçün,
Qonşunun divarın sökənlər də var.

Bir arşın torpağın ucbatındanca
Qohum qohum ilə tamam əyişib.
Ruhuma can verən kənd bulağının
Suyunun tamı da indi dəyişib.

Təbiət dəyişib öz xislətini,
Güllər əvvəlki tək ətir də saçmır.
Bir ana südündən pərvəriş tapan
Qardaş da qardaşın qarısını açmır.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Qalmışam iki daş arasında mən,
Axı bu soyuqluq hardan yarandı?..
Süfrəyə yol açan haram tikədən,
Yoxsa cah-calaldan, vardan yarandı?..

Məni qınamayın, danlamayın siz,
Nə qədər xoş günüm, anım olsa da,
Keçmiş könlümdən silə bilmirəm.
Qohumu, qonşunu soyuq görəndə
Mən daha o kəndə gələ bilmirəm.

Təzəcə köz tökür odum, ocağım,
Közü söndürməyə əlim gəlməyir.
“Mən daha o kəndə gəlməyəcəyəm”,
Belə deməyə də dilim gəlməyir.

SOYUQDUR

Anamın xatirəsinə

Mənim ad günümdə, doğum günümdə
Sən köçdün gor adlı təzə mənzilə.
Canına can gəldi, sanki yerin də
Ana cəsədinin hərərət ilə.

Hamıya anası müqəddəs, əziz.
Sən bir ana idin kişi xislətli.
Bir ömür yaşadın vüqarlı, təmiz.
Necə mehribandın, necə şəfqətli.

Görmədim üstündə nə sırğa, üzük,
Nə qızıl qolbağı, nə boyunbağı.
Bilirdin hər övlad çiyində bir yük,
Sən oldun atamın evin dayağı.

Nəsihət verərdin qıza, gəlinə:
"Kişiyə ən böyük dayaqdı qadın,
Kişini qadını bağlar evinə
Qadın kişisiylə qoruyar adın".

Bir tikə çörəyi, bir udum suyu
Qazandın qabarlı əllərin ilə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Nə qədər nişanı, nə qədər toyu,
Bəzədin haxışta dillərin ilə.

Deyərdin, gözüm yox dünya varında.
Sizdən də ummuram bir çürük dənə.
Təki sağ sədanız gəlsin, ay bala,
Təki siz çıxasız xoşbəxt, ağ günə.

Yaxamın düyməsin tikəndə hərdən
Dəyərdi üzümə isti nəfəsin.
Küsməzdin heç zaman umduğun yerdən,
Dəyməzdin qəlbinə, əsla, heç kəsin.

Özün öz içində bir dünya idin,
Üyütdün dünyanın qəm-kədərini.
Sinə dəftər idin, bir dərya idin,
Bilirdin hər kəsin, sözün yerini.

Bir səs tanımadan, qələm tutmadan
Sən mənim ilk məktəb, müəllimim oldun.
Gecələr bir çimir yuxu yatmadan
Mənim sinədəşim, həmdəmim oldun.

İndi bir yuxudu sənli günlərim,
Özüm öz içimdən alısan odam.
Dost da var, qardaş da... daha nələrim,
Mən sənsiz tənhayam, mən sənsiz yadam.

Yığdın bu dünyadan gözünü getdin,
Mənim də dünyada ta gözüm yoxdur.
Sən niyə götürüb özünü getdin?!
Sənsiz bu dünya ta mənə soyuqdur...

15-20.01.2008

ÜRƏYİNİ SIXMA

Bacım Gülşənə

Hərdən kəndə düşür yolum-yolağam,
Baxıb saçlarıma köks ötürürsən,
Bilirsən ki, neçə günlük qonağam,
Giley-güzarından əl götürürsən,
Baxıb saçlarıma köks ötürürsən.

Mənim taleyimçün nigaran olma,
Bu tale mənimlə əkiz doğulub.
Hər şeyi dərd edib qəlbinə salma
Qismətim sevinc də, kədər də olub,
Bu tale mənimlə əkiz doğulub.

Qəlbi mehmanxana qapısı kimi,
Hər kəsin üzünə açma bilmədim,
Dünyada çox şeydən qaçdım, ay bacım...
Taleyin əlindən qaça bilmədim,
Qəlbimi hər kəsə açma bilmədim.

ÜRəyini sıxma, demə ki, təkəm,
Mənim Toğluqayam, Savalanım var.
Dünyanın dərini gərək mən çəkəm
Sənin gözlərini almasın qubar,
Mənim Toğluqayam, Savalanım var.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Ucuz şöhrət üçün, ucuz ad üçün,
Mən öz istəyimə dönük çıxmadım.
Ucuz şöhrətlər də ucuz ölümdü...
Təmənna xatirinə əllər sıxmadım.
Mən öz istəyimə dönük çıxmadım.

Mənim bu dünyada vardan-dövlətdən
Bir təmiz adım var, bir də ürəyim.
Pislərə dərmançün zəhər vermərəm,
Yaxşıya halaldı halal çörəyim,
Bir təmiz adım var, bir də ürəyim.

Vicdanı cibində gəzdirənlərə,
Arxalı nadana üz görənlərə,
Vəzifəsi üçün, rütbəsi üçün
Yalandan dil töküb, söz verənlərə
Mənim nə hörmətim, nə qayğım oldu...

Ürəyini sıxma, demə ki, təkəm,
Mənim Toğluqayam, Savalanım var
Dünyanın dərddini gərək mən çəkəm...
Sənin gözlərini almasın qubar,
Mənim Toğluqayam, Savalanım var.

VARMİŞ

(Qardaşım Qubadın vaxtsız ölümünə)

Bu necə yuxudur – sonu görünməz,
Bu necə səfərdir – yönü bilinməz.
Getdiyın yollar ta geriyə dönməz...
Sənin gedər-gəlməz yolların varmış.

Hər ciyərimdə var bir qardaş dağı,
Əriyib gözümün qalmayıb yağı.
Ömrümün payıza döndüyü çağ
Mənim görəcəkli günlərim varmış.

Mənə başsağlığı verən qonaqlar,
Qəfil ölümünə səbəb soraqlar.
Dərdi bilinməyən, sinəsi dağlar,
Özündən xəbərsiz dərdlərin varmış.

Sanki bir quş idin, uçdun əlimdən,
Yoxsa incik düşdün mənim dilimdən?
Yaman vaxtsız köçdün doğma elindən,
Taleyin nə qəfil dönümü varmış.

Səni ağlamağa dilim gəlmədi,
Səni dəfn etməyə əlim gəlmədi,
Aylarım gecikdi, ilim gəlmədi,
Fələyin mənimlə gərdişi varmış.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mən bir üzükdümsə – sən üzük qaşı,
Mən bir zirvəydimsə – sən zirvə başı,
Sən necə tərək etdin dostu, qardaşı?!
Sənin nə vəfasız ilqarın varmış!

Vaxtsız xəzan vurub salan yarpağın,
Dərdi qəddin bükür qalan budağın.
Sənə balam deyən ana torpağın
Bir gün də qoynuna almağı varmış...

15.06.1995

TƏBİƏT OXUYUR...

Duman yalmanına yatıb dağların
Oxşayır ruhunu meh nəfəsilə.
Kipriyi şəbnəmli tər çiçəkləri
Oyadır bulaqlar zümzüməsilə.

Baharın nəfəsin duyduqca torpaq
Qaynayır ot-əncər yerin qatından.
Təzəcə morlanan şamamalartək
Göbələklər qalxır torpaq altından.

Qayanın çinqıllı ətəklərində
Oxuyur kəkliklər xoş avazıyla.
Şəbnəmdən yoğrulan dağ gölləri də
Nazlanır yaşılbaş sonalarıyla.

Dolama yolların gədəklərində
Ləpiri görünür dağ kəllərinin.
Dağlar yanağında qara xal kimi
Yerləri bəllənir hellənlərinin.

Bir sal daş üstündə bir ovuc torpaq
Qoruyur bircə kol kəklikotunu.
Bir sısqa bulaq da alıb qoynuna
Məst olub uyuyan bulaqotunu.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İllərin tufanı sal qayaları
Zaman-zaman yonub heykəlləşdirib.
Təbiət də rəssam möcüzəsilə
Hərəsin bir cürə gözəlləşdirib.

Ürəyin gəlmir ki, ayaq basasan,
Çəmənini, çiçəyini, gülün üstünə.
Yanımdan sayğısız ötsən lələnin
Səni ovsunlayar, durar qəsdinə.

Təbiət oxuyur çiçək dilində,
Bu dilin min rəngi, min ahəngi var.
Yuyunur, daranır yağış telində
Başında çisəkdən nur çələngi var.

Bir çiçək ətri də vətən ətridir,
O duyğu qəlbinə sığılsa əgər,
Onda görərsən ki, babalar haqmış,
Bu torpaq uğrunda ölməyə dəyər.

*Şahbuz, Toğluqaya,
10.05.1999*

QARTAL ÖMRÜ

Qartal döyüxsə də asimanlarda,
Torpaqdan güc alır odlu ürəyi.
Enəndə zirvənin qaşına enir,
Köksünü oxşayır dağlar küləyi.

Qışın boranında, yaz dumanında,
Qoruyur əlçatmaz ucalığını.
Hərdən tufanlarla döş-döşə gəlib,
Yaşayır ömrünün şirin çağını.

Qalxır buludlarla qanad-qanada,
Qəlbin atəşini ovutmaq üçün.
Bir ildırım kimi şığıyır bəzən
Mürgülü dağları oyatmaq üçün.

Min il ac yaşayar, susuz yaşayar,
Nə minnət götürər, nə boyun əyər.
Onun bircə anlıq qıya çəkməsi
Yüz yastıyapalaq ömrünə dəyər.

Qartal öləndə də uçuşda ölür
Ki, dağlar sıxılıb qəmə batmasın.
Məğrur yerişini, şah duruşunu
Zirvələr əbədi hey xatırlasın.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Onun hər uçuşu bir yeni həyat,
Bir yeni zirvəyə açılan yoldur.
Qartala uzaqdan “xoşbəxt” dedilər,
Qartal ömürü də yaşamaq zordur.

11-12.06.2001

DƏYMƏZ

Gözəllər, çəmənlər ayağım altda,
Başımın üstündə duman dolanır.
Bir saat içində, bir an içində,
Təbiət hərdən bir rəngə calanır.

Birdən ki, çən alır qoynuna səni,
Soyuq bir üşütmə keçir canından.
Göz-gözü görməyir bir addımlıqda,
Ayağın altında sanki asiman.

Bir addım bu yana yamyaşıl çəmən,
Bir addım o yana dağ cabında qar.
Daş altından sızan qarın suyunda
Təzəcə göz açır yuxudan lilpar.

Səhləb çiçəyinin yaxasında zər,
Lalənin köksündə xaş-xaş düyməsi.
İynəuc otların yanağına tər
Səpir, meh nəfəsli dağ şələləsi.

Hər addım başında çıxır qarşına
Çoban çəlbərisi, quzu küzləri.
Təzəcə qar getmiş torpaq üstündə
Görünür apaçıq kəklik izləri.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Burda quşların da təmizdir səsi,
Hər səsdə elə bil şeḥ həniri var.
Hər quşun kol dibi kiçik yuvası,
Hər quşun su içən öz bulağı var.

Bumbuz bulaqlarda don vurur, əgər
Əlini bir anlıq saxlasan suda.
Bir udum su içsən bulaq gözündən
Dil açar ürək də, yatmış duyğu da.

Burda keçən günün bir saatını
Vermərəm aranın min baharına.
Təbiblər, loğmanlar ilacı dəyməz
Dağların bir ovuc dənər qarına.

Batabat, 20.05.2003

BƏLKƏ QAYITDI

*“Kənd düşüncələri”
silsiləsindən*

Quşu uçub getmiş yuvalar kimi,
Boşalır günbəgün kənd evləri də.
Bir xəlif nəfəsçün burnu göynəyən
Evlər qonaqlayır küləkləri də.

Bir vaxtlar toy-bayram içində üzən
Evlərin damında ruhlar ağlayır.
Gözləri torlanmış qocalar hər gün
Boşalan evləri barmaqla sayır.

Şər qarışan zaman üşənir adam
Keçəndə sahibsiz evlər yanından.
Bu evlərin himin basan kişilər
Dirilsə, ayrılar canı canından.

Kilidi pas atmış darvazaların
Çürüyüb dəstəyi, sökülüb tağı.
Qar-yağış o qədər döyüb başına
Pəncərələrin də sönüb “çırağı”.

Quşlar cələ² qurub artırmalarda,
Hörümçək torlayıb girəcəkləri.

---

² Cələ – dialekt sözü olub “quş yuvası” deməkdir.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Dəfn olub toz-torpaq içində cığır,
İtib həyətlərdən ayaq izləri.

Nə qədər “yurd” desək, “vətən” də desək,
Gödən uca durur yurd sevgisindən.
Az qalır başına hava da gəlsin,
Sönmüş ocaqların hənirtisindən.

Üstünü ot basmış qəbirlər kimi
Ot-ələf göyərüb daş pillələrdə.
Köçəri quşlar tək bəlkə... qayıtdı
Köçənlər öz doğma yurduna bir də.

BİR YAZ DUYĞUSU

Təbiət vurğunu alim dostuma

Duman sərin-sərin yenir dərəyə,
Çən də qanadını gərir zirvəyə,
Təkəm-seyrək atan yaz çişəkləri
Sanki layla çalır gülə, çiçəyə.

Qayalar yuyunub dumanda, çəndə
Gözləyir çağlayan yaz günəşini.
Başının üstündən duman keçəndə
Duyursan xəfifcə meh nəfəsini.

Quşlar daş üstünə, kol qanadına
Qonub çırpınırlar yağış suyunu.
Lalələr, nərgizlər, qar çiçəkləri
Naxış tək bəzəyib cığır boyunu.

Gah duman çəkilir, gah yağış yağır,
Günəş də arabir oxşayır yeri.
Al-əlvan rəngilə göy qurşağı da
Bürüyür şəfəqə süslü çölləri.

Dodağı süd qoxan körpə bulaqlar
Açır yavaş-yavaş dil düyününü.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Oxşayır çiçəklər çiçəyi olan
Nərgiz çiçəyi tək ərköyününü.

Bənövşə sığıb kolun dibinə
Şehli baxışlarla yol çəkir gözü.
Bir vüsal eşqilə alışıb yanır,
Məst edib ətrilə çəməni, düzü.

Dilotu yeyibdi sanki təbiət,
Dindirir könlünü cah-calalıyla.
Onun çox qəribə möcüzəsi var,
O da rahat olur əhli-halıyla.

Təbiət müqəddəs məhək daşdır.
Bu müqəddəsliyə yol tapmalıyıq.
Hərdən də onunla baş-başa qalıb
Arınıb, durulub, saflaşmalıyıq...

Batabat, 24.04.2011

PAYIZ DUYĞULARI

Təbiət könülsüz köçən qız kimi
Qəlbin ilk eşqini ata bilməyir.
Təpədən-dırnağa qızıllaşsa da,
Uyuyub payızla yata bilməyir.

Ağaclar gözünün sıxır qarasın,
“Yarpaqlar ələnir göz yaşı kimi”.
Bulaqlar oxuyur vida nəğməsin
Ana təbiətin sirdaşı kimi.

Çaylar da kövrəlib,
dindirsəm əgər,
Bir giley dastanı bağlayacaqdı.
Mənsiz qəribsəyən məcnun söyüdlər
Əl vursam, hönkürüb ağlayacaqdı.

Yığılıb meşədən əl-ayaq izi,
Ocaq daşları da qırovlaşdı.
Dünya yola salan qoca palıdın
Gözü yolda qalıb, tənhalışdı.

Dərələr boyunca axan bulaqlar,
Sizənlə görüşüm gümana qaldı.
Mənə oğul deyən arxalı dağlar,
Zirvəniz borana, dumana qaldı.

MƏNƏ

Bu gün dayanmışam Mənlə üz-üzə,
Xəyal çəkir gah arana, gah dağa.
Uşaqlıq dünyamın tozlu yolları
Qaytarır əlli il bundan qabağa...

Kefim kök, damağım çağ idi onda,
Sağım da, solum da sağ idi onda.
Bəxtimin günəşi ağ idi onda,
Onda həmdəm idi bu dünya mənə.

Dəminin, duzumun dəm-duzu vardı.
Aylı gecələrin gündüzü vardı.
Hamının bir sözü, bir üzü vardı,
İndi bir nağıldı o günlər mənə.

Elliklə gələn dərd toy-bayram idi,
Yediyimiz horra, süd, ayran idi.
Hamı bir-birindən nayıran³ idi,
Hamı doğma idi doğmadan mənə.

Bir kəsib kürsüsü kürsümüz idi,
Bir ağsaqqal sözü hürkümüz idi,
Bir hünər göstərən görkümüz idi,
Candan can qıyardı "can" deyən mənə.

---

³ "nigaran" mənasında

Bilməzdik dostluq nə, düşmənçilik nə,
Satqınlıq, şeytanlıq, şərməndçilik nə.
Şəhərçilik nəydi, nə kəndçilik nə,
Şirin bir yuxuymuş o aləm mənə.

Onda bir tikənin dəyəri vardı,
Onunçün hamının çörəyi vardı.
Hamının gül kimi ürəyi vardı,
Halallıq haqqıydı halallar mənə.

Bir “sən öl” sözünə qan barışardı,
Sönmüş ocaqlarda od alışıardı.
Ümmanlar kükrəyib, çaylar daşardı,
İnam, ocağıydı hər ocaq mənə.

Ağsaqqal, ağbirçək həddi var idi,
Ədəb-ərkanların səddi var idi.
Vədlərin əyilməz qəddi var idi,
Etibar dərsiymiş o dərslər mənə.

Xeyrimiz, şərimiz bir idi onda,
Atamız, anamız pır idi onda.
Andımız göy idi, yer idi onda,
Ərdəmlik duyurdu ərdəmlər mənə.

Kasıb da, varlı da mərd idi onda,
Bir yetimin dərdi dərd idi onda.
Hərə bir yenilməz qurd idi onda,
Yaşamaq öyrətdi o çağlar mənə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Hər kəsin öz oyun havası vardı,
Hər kəsin bir cürə davası vardı,
Hər kəsin bir ağız duası vardı,
Urvatlı anlardı o anlar mənə.

...İndi əlçatmazdı o keçən günlər,
İndi torpaq olub sevən könüllər,
İndi çətin olar məni sevənlər...
Başqa bir aləmdi bu aləm mənə.

04-06.01.2012

GƏL ÇIXAQ DAĞLARA...

Qələmdaşım Vaqif Məmmədova

Gəl çıxmaq dağlara, gur meşələrə,
Görək hazırkı qış həyatına?!
Uyuşa bilirmi, görək, təbiət,
Boranın, çovğunun toy-büsatına.

Şair təbiətin dil açarıdır,
Gərək dilin tapaq şah təbiətin.
Şaxtaya qovuşub, çovğuna düşüb,
Duyaq təbiətin sərt təbiətin.

Dörd divar içinə sığıb qalmaqla,
Yarpaq nəfəsin də duya bilmərik.
Bir qaya cabında gecələməsək,
Sözü də söz üstə qoya bilmərik.

Gəl çıxmaq quşqonmaz zirvə qaşına,
Görək tara düşən kəklik nə çəkir.
Görək dağ kəlinin qışlığı varmı,
Yem üçün sürünü hayana çəkir.

Görək gözü dolan sısqa bulaqlar,
Dil tapa bilirmi qarla, boranla.
Görək külək qarı necə sovurur,
Görək şlalələr axır aramla...

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Görək itburnuda, yemşan kolunda,
Qalan mer-meyvədə quş payı varmı.
Görək dağ çayının şırıltısından,
Bir misralıq duyğu qəlbə hoparmı.

Görək boz canavar bir yemlik üçün
Bütün qış gecəsin keçirib necə.
Ağciyər dovşanlar kolun dibində
Zillət çəkə-çəkə yaşayır necə.

Görək ayları qış yuxusundan
Vaxtsız oyatmayıb qar püsəkləri.
Görək qartalların kefi necədir,
Soyuqmu, istimi qışlaq yerləri.

Görək istidirmi qışın günəşi,
Şaxta qorxutduğu körpə budağı.
Görək taparıqmı qar altda itən
Daşları buzlaşmış közsüz ocağı.

Görək köçüb getmiş şanapıpiyin
Yuvasında hansı quş yuvalayır.
Görək qıyya çəkən şahin-şonqarlar
Necə cövlan edir, meydan sulayır.

Bu qışın günündə təbiət bizi
Gözləyir qəlbinin sirdaşı kimi.
Qayalar yanında yer saxlayıb ki,
Qol-qola dayanaq qardaşı kimi.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Çıxaq təbiətin qış büsatına,
Görək qışlığını necə qışlayır.
Görək nə duyubdu qış yuxusundan
Bahar nağılını necə başlayır.

19.02.2012

DUMAN, SƏNİN BU ŞƏHƏRDƏ NƏ İŞİN

Duman, sənin bu şəhərdə nə işin?!
Bu şəhərin dalanı var, tini var.
Bu şəhərdə itəcəkdir keçmişin,
Bu şəhərin şeytanı var, cini var.

Sən dağlara sis yayanda gözəlsən,
Dağlar səni saxlayardı göz üstə.
Bu şəhərdə bir qəpiyə dəyməzsən,
Bu şəhərdə sürünəssən diz üstə.

Azacaqsan döngələrdə, dalanda,
Çaşacaqsan küçələrin başında.
Sənə doğru görünəcək yalan da,
Çox şeyləri görəssən bu yaşında.

Bu şəhərin tüstüsünə qarışıb,
İtirəssən təmizliyi, saflığı.
Yavaş-yavaş bu şəhərə alışıb,
Unudassan ilqarı, urvatlığı.

Bəlkə sən də yol azmısan vətəndə?
Murov dağa, Şuşa dağa yolun yox?..
Dağımızın çoxu düşübdü bəndə,
Bəlkə sənın qonmağa bir kolun yox?..

Duman, sənin yerin deyil bu şəhər,
Dağlar sənə möhtac qalıb nə vaxtdan.
Çəkil, çəkil öz yerinə bu səhər,
Üz çevirmə o ocaqdan, o haqdan!

HEÇ ELƏR

Dağlar məndən uzaq düşüb nə vaxtdan
Harayıma haray verməz təpələr.
Bir yelkənsiz qayıq oldum dəryada.
Vurub atdı sahilinə ləpələr.

Bu sahilin boz sifəti – bozalaq.
Yetirdiyi, bitirdiyi boz alağ...
Hey çırpılır ayağıma tozanaq.
Küləkləri görün gözə qum ələr.

Ha çəkildim sağa, sola – bir yana,
Hər addımda tuş gəldim bir ilana.
Bu ilanlar nə anlaya, nə qana,
Bircə anda ömrümü də puç elər.

Tale varmış, qismət varmış, sən demə.
Kilid vurdu hər bərəmə, bəndimə.
Bu dünyanın aşkarı nə, fəndi nə,
Çox bənd olsam, axır məni gic elər.

Karvan gedib, boz qum üstə iz qalıb.
Kol-kos üstdə ara-bərə toz qalıb.
Ay Xanəli, ömrünə də az qalıb...
Səbrin olsun, “zaman” səni heç elər.

AY İŞIĞINDA

Zirvədən təzəcə boylanırdı Ay,
Ocaq köz töküdü aramla lay-lay.
Çubuq şişlikləri düzdük bir qolay,
Başladıq gecəni gecələməyə.

Boynu buruq-buruq dəvə təpələr
Ayın işığında mürɡü döyürlər.
Ləçəyi yellənən güllər, çiçəklər
Çırpınır ətrini səpələməyə.

Kəndin yamacında novruzgülü tək
Alışan çıraqlar oxşayır ürək.
Əlçim biçənəklər – əsdikcə külək
Boy verir dəniz tək ləpələnməyə.

Sinəmi dolduran dağın küləyi,
Çəkdi gözlərimdən yuxu örpəyi.
Gədəkdə çağlayan çoban tütəyi
Yellədi könlümü gözəllənməyə.

Dağın bar ağacı yemişan kolu
O qədər barlanıb əyilir qolu,
Nə bir gileyi var, nə qeylü-qalı,
Yırğanır bizimlə məzələnməyə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Çay da nəğmələdir, ay işığında,
Füsunkar bir gəlin yaraşığında,
Nazlanan söyüdlər ərlik yaşında
Əyilir su üstə hövkələnməyə.

Bu yay gecəsinin aylı gecəsi
Bulaq pıçılması, mehin nəfəsi
Göz üstə dəmlənən çay zümzüməsi
Çağırır könlümü təzələnməyə.

Çıxır dan ulduzu, ağarırdı dan,
Çəkir karvanını nurüzlü sarban.
Başlayır sinəmi yaxıb-yandıran,
Bir yeni şeirim çözlənməyə...

MƏN DAĞLARSIZ YAŞAMARAM...

Bir qələm dostuma

Mənə deyirsən ki, köç gəl şəhərə,
Burda yazıb-pozub tez ucalarsan.
Ancaq heç demirsən: "Ay dağlar oğlu,
Dağlarsız yaşama, tez qocalarsan".

Dağlar – mənim min havalı kamanım,
Dağlar – mənim sədaqətim, imanım.
Dağlar– mənim son dayaqda gümanım,
Nəyim varsa bu dağlarla bölərəm,
Mən dağlarsız yaşamaram, ölərəm.

Ad almışam ulu dağlar adından,
Od almışam yanar dağlar odundan
Ay uşaqlıq... heç nə çıxmaz yadından,
O çağlara ömür deyib dönərəm,
O çağlarsız yaşamaram, ölərəm.

...Göbələyin göz üstündə bişməsi,
Uşaqların oğrun-oğrun eşməsi,
Babaların tüstülənən eşməsi,
Yada düşcək yaman xəyal eylərəm.
Mən xəyalsız yaşamaram, ölərəm.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Çobanların dağda ocaq çatması,
Kürəklərinə bürələnib yatması,
Ac qurdların səhərəcən çapması,
Çətin sizi xatirimdən silərəm...
O aləmsiz yaşamaram, ölərəm.

Kəklikotu – a şəhli dağ çiçəyi,
Baldırğanın suda üzən ləçəyi,
Ay dağ gölü – göllərin ən göyçəyi,
Baş aynıcaq səcdənizə gələrəm,
Axı sizsiz yaşamaram, ölərəm.

Ey dağların könül açan havası,
Bulaqların zümzüməsi, havası,
Qartalların səngiməyən davası,
Sizi deyib bu dağlara dönərəm,
Vallah, sizsiz yaşamaram, ölərəm!

Dağ babamın əyilməzdi qüdrəti,
Qoruyur namusu, satmaz qeyrəti.
Başa qaxmaz yaxşılığı, hörməti,
Dağlardakı bu hikməti sevərəm,
Mən dağlarsız yaşamaram, ölərəm.

Loğman qardaş, dağa düşcək güzərim,
Burda yoxa çıxar dərdim-azarım.
Dağlar, sizdə qoy qazılsın məzarım,
Torpağını sinəm üstə ələrəm,
Axı sizsiz yaşamaram, ölərəm.

ŞAHBUZUM

Neçə vaxtdı gəlməmişəm səcdənə,
Dindir məni bircə kəlmə söz denə.
“Əllərini əllərimdən üz”, – demə.
Sənsiz nə çörəyim, sənsiz nə duzum,
Şahbuzum,
ay Şahbuzum.

Yola çıxdım, mənə uğur dilədin,
Anam kimi arxamca su çilədin,
Balan kimi nə istədim, elədin.
Bu haqqı-izzəti mən necə pozum?..
Şahbuzum,
ay Şahbuzum.

Toğluqayan Salvartının qardaşı,
“Fərhad evi” əsrlərin sirdaşı,
Bir tarixdir hər oyuğun, hər daşın..
Bu hikməti nə arayım, nə yozum?
Şahbuzum,
ay Şahbuzum.

Qanlıgölün nahaqdan qan eyləməz,
Gözəllərin özgəyə sirr söyləməz,
Batabatın hər ötəni əyləməz,
Bu da səndə bir adətdir, ay quzum.
Şahbuzum,
ay Şahbuzum.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Göz almışam ocağının közündən,
Çox öpmüşəm bulaqların gözündən,
Yaş ötsə də, üzüm dönməz üzündən,
Bu dünyada sənsən tale ulduzum –
Şahbuzum,
ay Şahbuzum...

QALIRMI?

Dostum Yaşar Qasımova

Halallaşib ayrıldığı o dağlar,
Görən məni indi yada salırmı?
Mənsiz yanan ocaqlarda od ağlar,
Ocaq yerim, ocaq daşım qalır mı?

Zirvədəki qalaçamın özü mən,
Şimşəklərin nidası mən, sözü mən.
Ocaqların səngiməyən gözü mən,
Ocaq gözüm, şimşək sözüm qalır mı?

Başıaçıq, ayaqyalın gəzdiiyim,
Laləsini, nərgizini üzdüyüm,
Boranına, çovğununa dözdüyüm,
Toğluqayam vüqarında qalır mı?

Ucuz şöhrət mənzilimdə qonaqdı,
Giley-güzar eyləmək də nahaqdı.
O dağlara gələmmirəm nə vaxtdı,
Yolun düşsə, gör nişanəm qalır mı?

Qəlb yaxınsa, yavan çörək bal dadır,
Uşaq qəlbim məni yaman aldadır,
Ömrüm-günüm karvan kimi yoldadır,
Keçən yolda, sarban, izim qalır mı?

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Çox “kişilər” daş heylədi yoluma,
Çox “dostlarım” kəmənd vurdu qoluma.
Sağlıq olsun – çarə yox bir ölümə...
Mərd kişilər mərdliyində qalırımı?

Şahları da darğa etdi bu dünya,
Qartalları qarğa etdi bu dünya,
Köhnələri yorğa etdi bu dünya,
Bu dünyanın haqqa üzü qalırımı?..

ETİRAF

Bəzən soruşuram özüm-özümdən:
“Mən də bu torpağın övladıyam mı?
Mən də bu torpağın bir çınqıl daşı,
Bir şam işartısı, göz oduyam mı?”

Ömrün yarsı keçib, bəlkə də çoxu,
İndi öz-özümə qəbahətliyəm.
Ay keçən günlərim, keçən anlarım,
Sizin qarşınızda xəcalətliyəm.

Vaxta qızıl dedi aqıl babalar,
Mən vaxtı misdən də ucuz tutmuşam.
Gərəksiz daş kimi qoyub sapanda,
Hər istək dalınca gəldi-atmışam.

Ələnər, dolanar dünyanın işi...
Mənim də çiçəyim, gülüm solacaq.
Çörəyi, suyuyla başa çatdığım
Bu yurda bəs mənim nəyim qalacaq?..

Nə bir şairəm ki, yazdığım nəğmə
Dolaşsın dünyanı vətən adıyla.
Nə də bir rəssamam, çəkdiyim əsər,
Qəlbləri odlasın vətən oduyla.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Nə də bir bağbanam, əkdiyim ağac
Məndən sonra yüz il yaşaya bilsin.
Nə də bir memaram, tikdiyim saray
Bu yurdun şöhrətin daşıya bilsin.

Ruhuma can verən Vətən torpağı,
Mən səndə bir çiçək bitirməmişəm.
Sənin ünvanına, sənin adına
Hələ də bir şərəf gətirməmişəm.
İndi mən nə üzlə deyim: “Ey Vətən,
Mən də övladınam, mən də oğlunam”.

“...Yaşamaq çətinmiş, ölməyə nə var”
Onsuz da ölümün halal maliyam.
Vətən deyib dilə gəlməyə nə var,
Vətənçün ölməyi bacarmalıyam.

Yol üstə olanda bilmirəm niyə
Bir yaz buludu tək dolur ürəyim.
Fikirlər, xəyallar alır üstümü,
Boğazımdan keçmir halal çörəyim.

Yaxşı ki, yaxşılar çıxır uğruma,
Taleyimdən özgə yox umacağım.
Nə qədər ünvanlar dolaşsam da mən,
Ümidim sən oldun, ata ocağım.

Yollar var – ləpirim saxlar göz üstə,
Yollar var – heç izim, tozum da yoxdur.
Yollar var – köklənib şirin söz üstə,
Yollar var – görməyə gözüm də yoxdur.

Yollarda keçsə də ömrümün çoxu,
İnadım girmədi özgə qoluna.
Kaş mənim ömrümün bir səfər yolu
Gəlib qovuşaydı Təbriz yoluna.

Mən nənəmin əlçimini pozanda
Anam məni qarğıyardı, döyərdi.
“Sənin kimi nadinc, dəcəl balanı
Düşmənimə tuş olmasın” – deyirdi.

İndi anam nənə olub – qocalıb
Əlçimini nəvələri dağdır.
Gəlinbacı işə salır şilləsin,
Elə bilir balaları “yağdı”.

Gəlinbacı, hövsələni bas görək,
Bu şıltaqlıq kötəksiz də keçəcək.
Sən də nənə olan zaman əlçimin
Görək kimin ayağında itəcək.

BELƏCƏ BİR ÖMÜR YAŞAYIRAM...

Bəzən zəhləm gedir özüm-özümdən,
Kimsənin hayına çata bilmirəm.
Bəzən bir namərdin söz gülləsindən,
Qıvrılıb, açılıb yata bilmirəm.

Bəzən bir köçəri quşa dönürəm,
Nə yuvam bilinir, nə də məkanım.
Bəzən də bir ağır daşa dönürəm,
Heç kəsə, heç yana getmir gümanım.

Bəzən də qarılıb öz aləmimə,
Qəlbimin oduna qalanıram mən.
Bəzən də xəyalın qanadlarında
Bütün yer üzünü dolanıram mən.

Bəzən ilhamımın daşan çayından
Daş-qaş əvəzinə çınqıl, daş gəlir.
Bəzən də fikrimin elçi karvanı
Dolaşıb aləmi əli boş gəlir.

Qovurğa sac üstə qovrulan kimi
Bir qəmli baxışdan qovruluram mən.
İynəylə gor qazıb şam işığında
Söz-söz, misra-misra yoğruluram mən.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mən də bir dünyayam dünya içində
Mənim də Günəşim, nurlu Ayım var.
Hələ kəşf olmamış neçə dağ-dərəm,
Neçə ümmanlarım, neçə çayım var.

Hələ bir kimsədən minnət çəkmədən
Beləcə bir ömür yaşayıram mən.
Odu səngiməyən şam ürəyimi,
Ey Vətən, sənincin daşıyıram mən.

DƏRƏLƏR BOYUNCA...

Dərələr boyunca sürünən duman
Dolaşır dağların ətəklərində.
Yorulub ayaqdan düşən çəhlimlər
Yatır bulaqların bəbəklərində.

Yanağı allanan dağ qərənfil
Uyuyur dümanın tül örpəyində.
Çisəkdən şəh əmib pərvəriş tapan
Çiçəyi çırtlayır gül-çiçəyin də.

Duman laylasına uyan bulaqlar
Nazlana-nazlana pıçıldaşırlar.
Axıb yamacların yaxalığından
Bir dərə qoynunda qucaqlaşırlar.

Külək bir qolayca küləklənəndə
Qaldırır dumanı daş yatağından.
Qayalar sıyırma qılınclar kimi
Çıxırlar dumanın qatı qınından.

Zirvədən seyr edir bir ana qartal
İlk dəfə dumanda uçan balasın.
Gah da qanad açıb özü havada
Çəkir imtahana ciyərparasın.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Dağlar da dayanıb dağ vüqarında
Babamın minillik qüruru kimi.
Dumandan süzülən günəş ziyası,
Oxşayır torpağı göz nuru kimi.

Bu dağlar mənimtək çox vurğunların
Qəlbini ovlayıb yola salıbdı.
Ancaq zirvəsinə qalxan cığırda,
Ləpirim qalıbdı, izim qalıbdı.

BU DÜNYANIN İŞLƏKLƏRİ VAR İMİŞ...

Yurd yerində ocaq gördüm külü yox,
Əlçimlənən çəmənliyin gülü yox,
Sısqalaşan bulaqların dili yox,
Bu dünyanın işləkləri var imiş.

Dağ çayının harayı yox, seli yox,
Xırmanımın heşanı yox, vəli yox,
Koroğludan qalma bircə dəli yox,
Bu dünyanın işləkləri var imiş.

Yastı-yalaq tərələrin hökmü çox,
Özülü qıl qayaların hökmü çox,
Dağların da hökmlərə hökmü yox...
Bu dünyanın işləkləri var imiş.

Qartal qanadını qısıb böyrünə,
Quzğun çıxıb zirvələrin seyrinə,
Tərəzi üz görür "haqqın" xeyrinə,
Bu dünyanın işləkləri var imiş.

Bu torpağın ulusu tək ulu yox,
Bu zamanın mənim kimi qulu yox,
Kəhərim var – yəhəri yox, çulu yox,
Bu dünyanın işləkləri var imiş.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Al günəşi al bayrağım edən mən,
Bu yurd üçün qurban desən – gedən mən.
Zirvələrdən əskik olmaz duman, çən...
Bu dünyanın işləkləri var imiş,
Bu dünyanın işləkləri var imiş...

HƏR KƏSİN QIYMƏTİN VERƏCƏK VƏTƏN...

Zirvəyə qonan qar baxıb aşağı
Dərədəki qara tənə eyelədi:
“Toz-torpaq içində qalmağınla sən
Mənim də şanıma ləkəsən”, – dedi.

Təmkinin pozmadı dərədəki qar,
Dedi:
“Nə qaşın, nə gözün qaradır sənin,
Zirvə hesabına təmiz qalmısan.
Yoxsa düşünürsən o təmizliyi
Qan-tər bahasına özün almısan?!”

Zirvənin qaşından asılıb qalan
Bənzərsən minnətli ağır bir yükə.
Özgə hesabına təmiz qalmağın
Özü də ən böyük ləkədir, ləkə!

Dərənin dibində keçsə də ömrüm,
Yenə bu torpağa bərəkətəm mən.
Zirvə kölgəsində çoxu yatsa da,
Hər kəsin qiymətin verəcək Vətən”.

VƏSİYYƏT

Hər ölümə ölüm deyib ağlama
M.ARAZ

Göz yaşı tökməyin mənim ölmümə,
Onsuz qara yolun görünməz ucu.
Bir də ölənlərin “siyahısında”
Nə mən birinciyəm, nə də sonuncu.

Göz yaşı tökməyin meh qabağında
Əyilən kol-kosun səfil ölmünə.
Ağlayın tufanla döş-döşə gələn
Məğrur çinarların çəfil ölmünə.

Ağlayın Allahı Allah bilməyən,
Dağların tərəyə baş əyməyinə.
Zamanın qıl çəkən tərəzisində
Haqqın əvəzinə daş əyməyinə.

Ağlayın haqları yasaq olunmuş
Şəhidlər ruhunun üsyan səsinə.
Ağlayın gödənin quluna dönmüş,
Bir xalqın ömürlük faciəsinə.

...Əgər ölümümlə ana yurdumun
Bir kor sərgərinə işıq gətirsəm
Vətən həsrətini, Vətən dərđini,
Torpaq tək köksümə alıb itirsəm,
Onda əzizləyin, ağlayın məni.

MƏNƏ ÇARƏ QILIN...

Məni bu şəhərin istisi boğur,
İstisi bir yana...
tüstüsü boğur.
Axı bu şəhərdə nə işim vardı?..

Mən dağlar qoynunda ayaq açmışam,
Hər səhər tezdəndən o dağ döşündə
Daş altından sızan bulaq başında
Bir dağ çiçəyilə görüşüm vardı,
Mənim bu şəhərdə nə işim vardı?..

Bir çimdik şöhrətə, bir çimdik ada
Aldanıb, ömrümü vermişəm bada.
İlkin laylam olan boran da, qar da,
Kəkliyin ilişib qaldığı tar da,
Qartalın sevdiyi sivri uçar da,
Mənim cənnətim də, cəhənnəməm də
Elə orda idi, eləcə orda.

Mənim bu şəhərdə nə ölümüm var?..
Axı nə qazanıb, nə artırmışam.
Uymuşam içi boş göydələninə,
İlğım fantanının cığa telinə
Gecəsinin süslü işıq selinə...

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mənə məlhəm olan, mənə can olan,
Mənə ilik olan, mənə qan olan,
Səhlab çiçəyinin, kəklkotunun,
Baldırğan, ələyiz, bulaqotunun,
Cacığın, zirincin, çaşır, bolunun,
Quzuculağının, yarpız kolunun...
Gözün yolda qoyub, qəlbin qırmışam
Axı bu şəhərdə nə qazanmışam?..

Şirin yuxu kimi gəlir yadıma
O daşiq yolları, dağ cığırları.
Hərdən ürəyimi çəkib aparır
Uşaqlığım keçən yurd yerlərinin
Lilpar bulaqları, xına daşları,
Bir də... qurd ulayan gədik başları.

...Kiprik də ağardı, qaş da ağardı,
Saqqal da ağardı, baş da ağardı.
Bir nakam qəbirdə baş daşı olub
Yolumu gözləyən daş da ağardı.

Mənə çarə qılın, a yurd yerləri,
Ömrümün, günümün nişanələri.
Məni bu şəhərin istisi boğur,
Məni bu şəhərin tüstüsü boğur.

QOŞA BULAQ

Qoşa bulaq, qoşa xalsız
Toğluqaya yanağında.
Əsrlərlə saç ağartdız
Ruzigarın sınağında.

Çox qoşalar təklənibdi,
Əlləri yetmir əllərə.
Leyli-Məcnun yalan olub,
Dərdləri sığmır dillərə.

Qoşa bulaq, qoşalığın
Dadı getməyir damaqdan.
Ömrüm-günüm heşan oldu
Sizdən ayrıldığım vaxtdan.

...Təklənibdi ömür yolum,
Harayıma yoxdur haray.
Mən nə dedim, qurban olum
Dedim: "Getmə, haray... haray!"

Hər təkliyin sonu qəmdi,
Hər qəmin sonunda nida.
Əzəldən taleyim kəmdi...
Üzü dönmüş, di əlvida!

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Qoşa bulaq, tanrım sizi
Ayrımasın bir-birinizdən.
Bizdən sonra gələnlər qoy
Xeyir-dua alsın sizdən.

BU OCAĞIN QOŞA DAŞI

"Kənd düşüncələri" silsiləsindən

Bu ocağın qoşa daşı
Dayanıblar yan-yanaşı.
Bir ömürün çiyindəşı,
Bir ömrün yol yoldaşı...

İllərin boran qarında
İsinib sinə-sinəyə.
Şeytan da şeytanlığıyla
Qıymayıbdı bu sevgiyə.

Yana-yana inanıblar
Düz ilqara, etibara.
Can deyib can eşidiblər,
Baxmayıblar yoxa, vara.

Üzlərinin nəm-nişanı
Kəbə daşının rəngidir.
Sinələrin çopurları
Ruzigarın ahəngidir.

Daşların daş ürəyilə
Yaşayıbdı bu od-ocaq

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bu dünyada bir sədaqət,
Bir də etibar qalacaq.

...Kaş, məni də duya bilən
olaydı bir ocaq daşım.
Nə vaxtsız sancardı qəlbim,
Nə də ağarardı başım.

NEYLƏRƏM

*Ürəyim getməyən yerə
Ayağım necə getsin...
Nənəmin dediklərindən*

Ocaq yanır istisi yox,
İstisi yox, tüstüsü çox,
Sevincə ac, kədərə tox
Mən bu ocağı neylərəm.

Ah-amanı haqdan uca,
Baxmır aca-yalavaca,
Yoğurduğu getmir saca
Mən bu ocağı neylərəm.

Uzaqdan baxıram – yanır,
Başındasa dilim donur.
Daha məni qonaq sanır
Mən bu ocağı neylərəm.

Bu ocağın odu hanı?
Adı hanı, dadı hanı?
Pozulubdu gülüstanı
Mən bu ocağı neylərəm.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bu ocaqdan od alanlar,
Özünə ocaq salanlar,
Hər kəs dönsə, baxıb anlar
Mən bu ocağı neylərəm.

Bu ocağı çatan vardı,
Qəlbin oda atan vardı,
İndi dörd bir yanı qardı...
Mən bu ocağı neylərəm.

25.11.1994

HANI

*Nakam bacım Seyrangülün
əziz xatirəsinə*

Keçən keçdi – əlim yetməz
Sənsiz məni anan hanı?!
Bir şamam ki, dərdim bitməz,
Sən tək məni qanan hanı?!

Hey dönürəm o dağlara,
Qayıdıram o çağlara.
Mən tək sinəsi dağlara
Sən tək layla çalan hanı?!

Ömrümün tər gülü idin,
Dərd əhli bülbülü idin,
Məndən ötrü dəli idin,
İndi yada salan hanı?!

Hər baharın öz qışı var,
Hər dərdlinin dərddaşı var,
Fələyin də sirdaşı var...
Mənə sirdaş olan hanı?!

Gözdən-könüldən irəğam,
Yağı tükənmiş çırağam,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mən də beşgünlük qonağam,
Bir halımı soran hanı.

Fələyin çarxı çönəydi,
Şeytanın şəri sönəydi,
Kaş sənli günlər dönəydi,
Bacım, belə güman hanı...

İLHAM SİĞMİR KÖKSÜMƏ...

Çiçəklər çiçəkləyib
Dağların yamacında.
Buludlar çalmalanıb
Zirvələrin tacında.

Quşlar da yurd yurdlayır
Yemişən budağında.
Kəklilər fərəsilə
Gəzir göl qırağında.

Çırpınıb cılväləni
Çöl ördəyi göl boyu,
Sanki gəlin köçəcək,
Bu gün-sabahdır toyu.

Arıların nəğməsi
Oyadır çiçəkləri.
Çiçəklər də ovudur
Xallı kəpənəkləri.

Qaşbənd kimi qaralır
Dağ döşündə cığırlar.
Cığırlardan yol alır
Su üstünə sığırlar.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Təkəm-seyrək ağarır
Göbələklər çəməndə.
Baharın təbəssümü
Salıb göyü kəməndə.

Bulaq suyu boyunca
Çırtıb təzə yarpızlar.
Döşürür onları da
Nübarlıq üçün qızlar.

Ömür-gün təzələnir
Bir çiçək baxışından.
Ayrıla bilmirsən heç
Gözəllik naxışından.

Bənövşə tərəvətli,
Lilpargözlü bulaqlar.
Sıxıb ala gözlərin
Təzə sevgi soraqlar.

Təbiətin ilhamı
Köklənib yerə, göyə.
Könül istər ki, burda
Uymaya səsə-küyə.

Hər çiçəyi, hər gülü
Dindirə öz dilində
Qəlblərinə yol tapa
Dağın, daş heykəlinə.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Bu yurdun hüsnünə mən
Min söz qoşsam da belə,
Könlümün gözü doymur
Hələ acdır, ac hələ.

Çağlayan şələlə tək
İlham sığmır köksümə.
Baharın ətri yağır
Yağış kimi üstümə.

...Mən özüm də baharın
Canlı şəriyyətiyəm.
Bu torpağın, bu elin
Yurda sədaqətiyəm.

*Toğluqaya yaylağı,
15.05.2013*

ŞEİR YAZA BİLMİRƏM

Musa Yaquba

Şeir yaza bilmirəm
Şəhərdə olanda mən.
Elə bil çatmır havam,
Boğuluram nədənsə
Heç özüm də bilmədən.
Nə ürəkdən ağlaya,
Nə də gülə bilirsən.
Nə də bir əhli halla
Bir məxrəcə gəlirsən.

Burda da çiçək açır,
Burda da quş oxuyur.
Gəl ki açan çiçək də
Bilmirsən nə qoxuyur...
Səs-səsə verən quşlar
quş dilindən savayı
seçəmmirsən nə dildə,
nə avazda oxuyur...

Burda gülüşlərin də
Kir yağır üz-gözündən.
Ən yaxın dostların da
ilmə qaçıb sözündən.

Burda şairlər var ki,
Bircə yol görməsə də
“Vətən” deyib öydüyü
torpağının rəngini.
İlin dörd fəslində də
dəyişən ahəngini.
Şeir yazır vətəndən,
Şeir yazır torpaqdan...

Özləri haqqa dönük,
Bu Vətənə, bu elə,
bu torpağa ucuz yük,
yeri gəldi-gəlmədi
bağırırılar ucadan –
boğaz yuxarı haqdan.
Elələri də var ki,
böyük-küçük bilmədən
çayxanada, bulvarda
KİŞİLƏR adına da
şər deyirlər nahaqdan.

Şəhər o şəhər deyil...
Ta ağız dediyini
qulaq eşidə bilmir.
Burda adamlar var ki,
ömründə bircə yol da
ürəkdən güldükləri
hələ yadına gəlmir.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Yaşamağa məhkumlar
şəhəridir bu şəhər.
Yüz minlərlə insanlar
Çürüdüb ömrün-günün
Yaşayırlar birtəhər.

...Aldatmaqdır özünü
şeyr yazmaq şəhərdə.
Şəhərdə şeyr yazan,
özün hələ bir yana
şeyri də salma dərdə!..

Şeyri şeyr edən
təbiətin əlidir.
Bir də təbiət dili –
Musa Yaqub dilidir...

30-31.01.2011

BEŞİNCİ KİTAB

HƏLƏ Kİ GEC DEYİL

...Xanəli Kərimlinin yaradıcılığında İNSANA SEVGİ və İNSANİ SEVGİ xüsusi yer tutur. O insanı bütün duyğuları, ağrı-acılarıyla birgə qəbul eləyir, onun qəlbinin dərinliklərinə enməyə cəhd göstərir. Buna görə də onun sevgi şeirləri oxucunun qəlbinə asanlıqla yol tapır.

Xanəli Kərimlinin sevgisi bu mənada daha çox ruhani sevgidir.

*Sabir BƏŞİROV,
Fəlsəfə doktoru*

ELƏ SEVİN Kİ...

*Atam evdə olanda evimiz işıqlı olur.
Övladımın fikrincə*

Hərdən mənsizliyə öyrənin, bala,
Hərdən də mənsiz açın səhəri.
İllərin birində, günün birində
Gələcək mənə də köçmək xəbəri.

Hər an hazır olun – hazır və ayıq,
Taleyin ən qəfil dönüklüyünə.
Bu dünya ölgünlər önündə deyil,
Baş əyib insanın böyüklüyünə.

Hərdən qəlbinizdə soyuyun məndən,
Hərdən qəlbinizdən çıxardın məni.
Özünüz tükənməz nurunuz ilə
İşığa calayın bütün aləmi.

Nur çələngisiniz siz də mənimçün,
Almışam gözümün odunu sizdən.
Bir vaxt siz tuturdunuz mənim əlimdən,
İndi mən tuturam əllərinizdən.

Ata mehrinizi azaltmaq üçün
Bəzən bilə-bilə sərt olmuşam mən.

İçimdə çəkdiyim əzablarımla
Gizləncə qovrulub pərt olmuşam mən.

İstədim özünüz seçə biləsiz
Ala-toranlığı şərqarışandan.
Dünya dediyimiz bu dəyirmanın
Ağıl sahibini ağılı çaşından.

Sizlərə yar olsun sizi yaradan,
Həyatın ən ağır, çətin günündə.
Mən bir od olsam da, neyləyə billəm
Bəxtinizi yazan qüdrət önündə.

Sizə canımı da qurban verərəm,
Təki bəxtinizin üzü dönməsin.
Elə sevilin ki, elə sevin ki,
Sizin evinizin odu sönməsin...

MƏNİM ÖMRÜM, GÜNÜM...

Havalı oluram, havalı... çox vaxt,
İçimin çölümdən xəbəri olmur.
Məni duymayanlar, duyammayanlar,
Deyirlər: dünyanı kefinə almır.

Məni duya bilməz mən olmayanlar,
Məni duyarlırsa məndən də yazıq.
Biz ki, bir dünyanın adamlarıyıq,
Biz ki, bir-birimizi anlamalıyıq...

Vallah, mən çəkəni dağlar da çəkməz,
Atdığım hər addım əzab yüküdür.
Bir misram ərsəyə gələnə kimi,
Çəkdiyim ağrılar məni çürüdür.

Üzümdə təbəssüm gəzsə də hər an,
İçimdə kürə tək yanır ürəyim.
Məni əhli-kef tək tanıyan kəslər,
Dərd daşından çıxır mənim çörəyim.

Bir anlıq ağrımın mində birini
Bölsələr, dünyanın acı toxalar.
Əriyər şam kimi, axar çən kimi
Kainatın Günəş tacı yox olar.

Özüm öz içimdən od alan Günəş,
Yanıram qəlbimlə dil arasında.
Bəzən dorağacı sınan gəmi tək
Batıram zamanın fırtınasında.

Mən öz əqidəmin dönməzliyində
Çarmıxa çəkilmiş İsa kimiyəm.
Möcüzə əsalı qələmi olan,
Təcəllaya gələn Musa kimiyəm.

...Ey məni duymayan, duyammayanlar!..
Mənim ömrüm, günüm ömür-gün deyil.
Şükür ki, belə bir xoş taleyim var,
Başqa cür yaşamaq heç mümkün deyil.

MƏNDƏN İNCİMƏYİN...

Mənim başdaşıma vida sözünü
Dağlarımdan əsən sərin meh desin.
Ürəyidolular, gözüdolular,
Məndən inciməsin, məndən küsməsin.

Çünki ruhumda bir dağ havası var,
Mən ona borcluyam bir anam kimi.
Yurdun laylası tək həzin dağ mehi
Ovudar qəbrimi son güman kimi.

Yaşımın çoxunu qalmışam elə
Dağlar mehi ilə sinə-sinəyə.
İlk dəfə qəlbimi o mehə açdım,
Ürəyim qızmadı ayrı kimsəyə.

Ən təmiz, ən şirin nəfəsim olub,
Sübh vaxtı dağların şəhli havası.
Sinəmi də elə ilkin qarsayıb
Dağ səsi, daş səsi – daş əlifbası.

O əlifbadır ki, tutub əlimdən,
Məni qəldən-qəlbə mehman eyləyib.
Bir sızqa bulaq tək doğulsam da mən,
Oynadıb təbimi ümman eyləyib.

Məndən inciməyin, məni sevənlər,
Qoyun son laylamı dağ mehi çalsın.
Halallaşıb məndən ayrılan ruhum,
Qoşulub o mehə dağlarda qalsın.

Sonra da təzə bir meh kimi əssin,
Yurdumun dağına, həm aranına.
Bəlkə bircə çimdik əlaca döndü
Vətənin sızlayan yaralarına.

GEDƏRDİM

*Vaxtilə şagirdim olmuş bir
oxucunun söhbətindən*

Ömür də qismətdir, gün də qismətdir,
Mən öz taleyimin yol yoldaşyam.
Ayağım tutandan, aqlım kəsəndən
Duz yükü aparın karvanbaşyam.

Yağışda, boranda, şaxtada, qarda,
Bəzən yol azmışam, yol tapmamışam.
Kimsənin minnətin çəkməyim deyə,
“İlan vuran yatıb, mən yatmamışam”.

Bir tikə çörəyi qazanmaq üçün,
Nələr çəkdiyimi bir Allah bilir.
Gəlirəm evə ki, bir xoş üz görəm,
Qaşın-qabağından zəhər tökülür.

Sənin sifətini görməyim deyə,
Baş alıb bu evdən çıxıb gedərdim.
Dişim-dırnağımla çatdığım odu
Bir göz qırpımında yıxıb gedərdim.

Gedərdim ürəksiz daşlara tərəf,
Onlarla dil tapıb ülfət qurardım.

Bu qalan beşgünlük ömür-günümü
Əhmədi-biqəm tək başa vurardım.

Gedərdim qismətim yazılan yerə,
Açardım qapını ürəyim kimi.
Məni dünya bilən, duyan qadını
Sevərdim gözümün bəbəyi kimi.

Gedərdim-dünyadan çıxıb gedərdim,
Ciyərparalarım xar olmasaydı.
Gedərdim – bir elin ağır qınağı,
Bir də namus, qeyrət, ar, olmasaydı.

YAŞADIQ BU GÜNÜ YARIYUXULU...

Başım dumanlıdır zirvələr kimi,
Fikir, düşüncəm də pərən-pərəndir.
Baxıram, hər bir şey yerli-yerində...
Bu əhval-ruhiyyəmə, görən, nədəndir?!

Deyirlər, insanın artdıqca yaşı
Dünya da insanın dərddəşi olur.
Yaxınlar, doğmalar seyrəkləşəndə
Bir saman çöpü də sirdaşın olur.

Yaşımdan çox qabaq yaşa dolmuşam,
Hissim də, duyğum da ahıllaşmışdı.
Məndən sevgi şəri istəyən qardaş,
Ruhum o aləmlə vidalaşmışdı.

İndi yalanlardır sevgi donunda
Təmiz ürəkləri oğurlayanlar.
Tökdüyü dilləri, şirin vədləri
Bir göz qırpımında pozub dananlar.

Bir damla yalandan, bir toz riyadan
Dağılır əsilli-nəsilli evlər.
Aldanmış sevgiyə ömür sürürlər
Arzusu gözündə qalan gözəllər.

Azalib vicdandan, haqdan qorxanlar,
Haqsızın haqlıdan yoxdur xəbəri.
Görünür, bu dünya fırlanan gündən
Haqlıyla haqsızın dəyişib yeri.

Haqlı da, haqsız da bir kökdən gəlir.
Nə mütləq haqlı var, nə mütləq haqsız.
Görmədim dünyada bir kimsə belə
Nə savabsız olsun, nə də günahsız.

Ayılıb yuxudan yuxuya düşdük,
Nə duyduq, anladıq bu sehrbazdan?!
Fırlatdı özüylə bizi də hər gün
Bir şey dərk etmədik olar-olmazdan.

İnandıq... yazıya pozu yox imiş,
Özümüzdə gördük günahımızı.
Yaşadıq bu günü yarıyuxulu...
Görən, nə gözləyir sabahımızı?!

MƏN ÇOX İNAMLIYDIM...

Allah sənə insaf versin, mənə də səbir.
Bir-birimizi başa düşək, anlayaq barı.
Yazan yazdı, pozan pozdu...
qismət beləymiş,
Axtarmayaq nə səbəbkar, nə günahkarı.

Könlüm quşu qonmasa da ocaq daşına,
Qismətimin zəhərini bal bilməliyəm.
Keçilməsi çətin olan yol-yamaqları,
Keçilməsi məcbur olan yol bilməliyəm.

Mən çox inam, gümanlıydım doğan səhərə,
Dan yerinin toranlığı qorxudur məni.
Hələ tamam inamımı itirməsəm də,
Qəfil külək, qəfil sazaq ağrıdır məni.

Oynayırdıq bir taleyin oyunun qoşa,
Kim udacaq, uduzacaq bilinmir hələ.
Yel ki, belə əsir sabah açılmamışdan,
Dəyirman nə üyütsə də, gələrmə ələ?!.

Mən nə qədər zər atsam da, "yek" düşdü zərim,
"Şeş" qoşanın, "beş" qoşanın açıq yolları.

Zilə qalxan, bəmə yenən səsim, harayım
Oyatmadı, ayıltmadı qəlbi kaları.

Bir ovucluq qəlbim ki, var-sərhədsiz, sədsiz,
Çatammadım bu başından o başına heç.
Ha üyütdüm öz içimdə yaxşı-yamanı,
Yaxşımı da yamanımdan seçəmmədim heç ...

Bəlkə də bir vaxt gələcək dumanlı başdan,
Avazıyıb çəkiləcək duman da, çən də.
Bəlkə onda durulaşar yaxşı-yamanlıq,
Bəlkə onda bağışlanar olub, keçən də...

05.02.2008

SƏN NİYƏ VAXTINDA...

Qar üstə atılmış ağ çiçək kimi,
Üşüyür ləçəyin, baxışların da,
Vaxtında duymadın mənim sevgimi,
İndi üzü dönüb ruzigarın da.

Sanırdın həmişə gözəl olasan,
Həmişə nazını çəkən olacaq,
Bilmirdin axırda xəzəl olasan,
Küləklər zəhləni tökən olacaq.

Xatirə kitabı içində solan
Duyğusuz çiçək tək xatırlanassan.
Görəsən, bu dünya yalandan yalan,
Yalanlar içində tütüb yanassan.

Sən niyə vaxtında xoşbəxtliyinin
Bağladın yolunu, bağladın, niyə?!
Sən niyə o çağlar gələcəyinin
Qismətini verdin saxta sevgiyə?!

Kimə acıq etdin?!
Kimdən incidin?!
Hər kəsin öz isti od-ocağı var.

Nə etdinsə, özün özünə etdin,
İndi gözlərini alıbdı qubar.

Bir anlıq səhvinin ağrılarını
Əbədi yük kimi daşıyacaqsan.
Tək-tənha ömrünün qayğılarını
Özün təkbaşına yaşayacaqsan.

Axırı bezəssən özün-özündən.
Divarlar gələcək üstünə sənin.
Bezəssən ötəri tənə sözündən
İtəcək dadı da kədərin, qəmin.

Gələssən ilk görüş yerinə doğru,
Görəssən itibdir cığırlar, izlər.
Süzəcək qəlbinə həzin bir ağrı.
Sirdaşın olacaq ağlayan gözlər.

Sən niyə vaxtında duymadın məni?!
Sən niyə vaxtında getdin göyünən?!
Sən heç vaxt günahkar tutma özgəni,
Özün günahkarsan, bu ürəyinən...

NİYƏ GEDİRSƏN?..

*“Nə sənin mənimtək duyanın olub,
Nə məni sənin tək duyan olacaq”⁴*

Bəs niyə gedirsən, gedirsən niyə?!
Gedirsən... özü də üzü şaxtaya...
Barı, bir az ilıq Günəş doğaydı.
Küskün ürəyini sevib oxşaya.

Daha bu taleyə inanmıram mən,
Dirənib yolumuz borana-qara.
Daha duman gəlib, yolu alıb çən,
Belə bir havada gedirsən hara?!

Nə getdiyini ünvan, nə yolun bəlli,
Səmtsiz külək kimi əsirsən elə.
Təkcə göz yaşındır sənə təsəlli,
Onunçün üstündə əsirsən elə...

Nəyi qazanmışdıq, nəyi itirdik,
İtirə-itirə çatdıq mənzilə.
Biz nəyi əkmışdıq... nəyi bitirdik,
İndi göz dikmişik bir ovuc külə.

O da yel ağzında kül olub gedir,
Əlimiz boşdadı, gözümüz yaşda.

---

⁴ Misralar M.Arazındır.

Sən niyə gedirsən, niyə gedirsən?!.
Axı nə tapassan daha bu yaşda?!.
Şirin xəyallardan, ümiddən özgə,
Dünyada nəyimiz nişan qalacaq.
“Nə sənin mənimtək duyanın olub,
Nə məni sənin tək duyan olacaq”
Bəs niyə gedirsən,
Niyə gedirsən?!

06.12.2012

BƏLKƏ DƏ...

Bir qız tələbəmə

Dözürsən canını dişinə tutub
Bir ciyərparanın könlü xətrinə.
Hərdən əzabları unutmaq üçün
Özünü qoyursan uşaq yerinə.

Addıma bir yalan vəd qonağındır,
İtibdir inamın doğru sözə də,
Məcbursan özünü birtəhər boğub
Baxasan bir idbar, nankor üzə də...

Duyğusu, qayğısı, hissi ölənlə
Bir anlıq yaşamaq min illik əzab!..
Bir addım geriyə yol da qalmayıb,
Yazılan yazılıb, bağlanıb kitab...

Ən böyük əzabdır cəhənnəm odu,
Ondan da əzablı yalan sevgidir.
Nə qədər inamla çatsan da ocaq
İstisi, tüstüsü havayı gedir.

Həyatda inamsız yaşamaq olmur.
İnanan aldanır, aldanan yanır.
Aldadan özünü sanır qəhrəman
Aldanansa haqlı-haqsız qınanır.

Bilmərəm, nədənsə, gələndə sevgi
Ağılın, idrakın bağlanır gözü.
Hisslər, duyğularsa seçə bilməyir
Yamandan yaxşını, əyridən düzü.

İynə ucu qədər közərən közün
Sevgisi yoxdursa, tutuşub yanmaz.
Qanında bir məzar soyuğu olan
Nadansa sevginin odunu qanmaz.

Sən ey tale yazan, sən ey bəxt yazan,
Nolardı sevəni sevənə yazsan?!
Onda nə göz yaşı, nə dərd olardı,
Onda da olmazdı sevən peşiman.

Dözürsən bir ciryərparandan ötrü,
Mən acı yeyirsən bir şirin üçün.
Sənin də qismətin gəlibdi belə...
Əritdin, çürütdün ömrünü bütün.

Hələ gecə gəlir gecə dalınca,
Hələ dan üzünün işığı yoxdur.
Bəlkə də bir xoş gün gəzir dalınca...
Bəlkə də Allahın macalı yoxdur?!.

SEVGİ DUYĞUSU

Mənə yad olmusan, sevgi duyğusu,
Mən də çox sevmişəm, əzizləmişəm.
Bir qönçə gözlünün, nərgiz üzünün,
Eşqindən səhralar, çöllər gəzmişəm.

Əllərim əsirdi bircə kəlməlik,
Sevgi məktubunu yazanda bir vaxt.
Sanırdım yer-göy də od tutub yanır,
Onlar da qəlbimlə birgə yanacaq.

Elə bilirdim ki, mənim varlığım
Sevdiyim gözəlin varlığındadır.
Sanırdım bir udum nəfəsim belə
Onun ixtiyarı, yarlığındadır.

Çox erkən çulğadın mənim qəlbimi,
Ay sevgi duyğusu, sevgi ilhamı.
Hələ yaşımın bu çağında da,
Dadıram könlümdən ilk sevgi tamı.

Sən erkən gəlsən də, erkən getsən də
Bir ömürlük hicran bəxş etdin mənə.
İndi də yadlar tək gəndə durmusan,
Bilmirəm, nə deyim, nə deyim sənə?!

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Hərdən ürəyimin qarısını döy,
Bir ümid, bir işıq gətir könlümə.
Mənim taleyimlə oynadın, yetər...
Qovuşdur sevdalı səadətimə.

06.05.2012

XATİRƏLƏR VAR Kİ...

Bu günün istisi isitməz bizi
Bizi isidən gün görünməz daha...
O bizli günlərin günahlarının
Bağışlanması ta qaldı Allaha.

Xatirələr var ki, ölsə yaxşıdır,
Xatirələr var ki, yaşamalıdır.
Bizim yaxşımızı-yamanımızı
Təzə sevənlərçün daşılmalıdır.

Sən dedin: "Sevən kəs yalvarsın gərək",
Mən dedim: "Yalvaran qəlb oğrusudur",
Sən dedin: "Sevən kəs qul olsun gərək",
Mən dedim: "Qul olmaq can qorxusudur".

Sən dedin, mən dedim... ötüşdük belə,
Nə sən deyən oldu, nə də mən deyən.
Görüşdük, ayrıldıq, küsühdük belə,
Hərdən xatirədir qapımı döyən.
Xatirələr var ki, yaşamalıdır,
Xatirələr var ki, ölsə yaxşıdır...

HƏLƏ Kİ GEC DEYİL

Nar çiçəyi kimi göz oxşayırsan,
Bir kimsə duymayıb hələ ətrini.
Yersiz ədaların yersiz söz kimi
Səni sevənlərin qırır xətrini.

Qalanır yaş üstə illərin çin-çin
Sən hələ vurğunsan özün-özünə.
Bir vaxt ayılında görəcəksən ki,
Qəlbin inanmayır ağlın sözünə.

...Hələ ki, gec deyil-ayıla bilsən,
Özün öz əlində qala odunu.
Hələ ki, gec deyil – ayıla bilsən,
Qoru məhəbbəti, qoru adını.

MƏNİM SƏRTLİYİMDƏN...

Ömür-gün yoldaşıma

Mənim sərtliyimdən gileyli olma,
Mən daha özgə cür ola bilmərəm.
Əllərdən əllərə gəzən ney kimi
Hər gündə bir hava çala bilmərəm.

Öyüdüm, tərbiyəm sərt olub yaman,
Mən böyüməmişəm başıısığallı.
Ömrüm bir tufanlı dəniz ömrüdür,
Kükrəyir gümanlı, yatır gümanlı.

Sən hələ kövrəksən, həlimsən hələ,
Zənn etmə beləcə qarıyacaqsan.
Elə ki tək qaldın, tənhaləşdın ta
Sən məndən də betər sərt olacaqsan.

Sənin kövrəkliyini kövrəltməz məni,
Mən onsuz “dəvəsi ölmüş ərəbəm”.
Sən məni nə qədər əzizləsən də,
Mən sığal altında çətin göyərəm.

Göyərdim dağdağan ağacı kimi,
Sal qaya qaşında, dağ yamacında.

Boranlar önündə tənha qalanda
Duydum sərtləşməyin ehtiyacın da.

Yoxsa ki, kövrəkdim, səndən də kövrək,
Məni “döyə-döyə” sərt elədilər.
Qoltuqlar altında yetişən başlar,
Hər addımda məni pərt elədilər.

Mənim sərtliyimdən gileyli olma,
Mən ona borcluyam xoşbəxtliyimçün.
Əgər kövrək-kövrək yaşasaydım mən,
İndi ayaq altda itmişdim bütün.

De, heç görmüsənmi zərif bir çiçək
Dözsün beşcəgünlük meh nəfəsinə?..
Ancaq daş üstündə bitən qarağat
Heç kirpik də çalmır tufan səsinə.

Necə ki, qabaqda mən varam hələ,
Sən də yavaş-yavaş sərtliyə öyrən.
Neçə ki, içindən qırılmamısan
Vüqara, dözümə, bərkliyə öyrən.

Mənim sərtliyimdən gileyli olma,
Bu yoldan savayı ta yolum yoxdur.
Sənin sərtləşməyə gümanın yoxsa,
Belə ömrün də heç axırı yoxdur.

EPİTAFİYA

Bir nakam eşqə

Sən zərif bir çiçək ləçəyi idin,
Tez düşdün çovğunun sərt qucağına.
Çox qapı bağlayan bu nankor fələk
Gərək qıymayaydı qönçə çağına.

Yanağında donan iki damla yaş
Bizimçün son görüş, son vida oldu.
Ağ çiçək ölümünə bənzəyən ölümün
Ruhumu sarsıdan bir nida oldu.

Heyif, yuxuma da gəlmədin daha
Nə də ki, təzədən doğulacaqsan.
Mənim də ölməli vaxtım deyildi,
Öldüm – torpaq altı tək qalmayasan.

NƏ OLA...

Bu dünyanın sevgisi də yalandı,
Qəlbi vaxtsız çalan şahmar ilandı,
Gəl bu dünya ilə dil tap dolan di,
Astarı nədir ki, üzü nə ola.

Uydum al dilinə mən ağıldankəm,
Gəldim bircə hovur isinəm gedəm,
Tüstüsü kor etdi məni dəmadəm,
Ocağı nədir ki, közü nə ola.

Təpədən-dırnağa ağrıdır içim,
Qəmim bir ümmandır, dəmim bir içim.
Peşmanam dünyaya gəldiyim üçün,
Əsili nədir ki, özü nə ola...

SEVGİ QAYITDIMI...

“Qaytar sevgimizi” mahnısını dinləyərkən

Sevgi qayıtdımı –

O sevgi deyil.

Ləkəli namusdur qayıdan sevgi.

Hər varlıq bir dəfə doğulan kimi,

Sevgi də təzədən doğulan deyil.

O bəxt aynasıdır, qırıldı... bitdi,

Min yerdən calasan calağ götürməz.

Nə qədər ovudub əzizləsən də,

Heç vaxt əvvəlki tək üzünə gülməz.

Çalış ki, sevgini itirməyəsən,

Təzədən tapılan sevgi deyil ta.

O, üzü üz görmüş dəllal kimidir,

Çətin ki, qəlbində bir qərar tuta.

Bircə yol yuvadan uçan quş kimi

Öyrəncəli olur itən sevgilər.

Təzədən dönsə də yuvasına o,

Sönmüş ocağında soyuq kül ələr.

Sevgi ömür-gündür, sevgi həyatdır,

Sevgin itibdirsə – itib həyatın.

Sevgisini itirən bəxtin itirər,

Sevgidir məhvəri bu kainatın.

BAHAR TƏBƏSSÜMÜ

Bahar təbəssümü umurdum səndən
Sən mənim ömrümə yağan qar oldun.
Məni əzabımla qoyub baş-başa
Axır ki, sən yaman bətibər oldun.

Çox dedim, gəl daşı tök ətəyindən,
Bu yaşa, bu başa inad yaraşmaz.
Sən ki, bu dünyanın üzün görmüsən,
Uşaq deyilsən ki, düşünsən bir az.

Sevgi dünyasının öz qanunu var,
Bir üzü oddursa, bir üzü sudur.
Sənin bu tərsliyin səni yaşatmaz,
Sənin bu tərsliyin məni qorxudur.

Kibrit ömürlüdür vaxtsız sevgilər,
Səni qınamağa haqqım yox mənim.
Sən mənə bəlkə də xoşbəxt olardın,
Ay özündən küsüb üzü dönənim!..

GECİKMIŞ MƏHƏBBƏT HAQQINDA BALLADA

*Sənin "gəl barışaq" təbəssümünü,
Mən o vaxt əl açan dilənçi sandım.*

M.Araz

Arabir özümlə tənha qalanda,
Alıb xatirələr aparır məni.
Keçən ömrümün dolaylarından
Dağıdır dumanı, dağıdır çəni...

Görüm bəd niyyətin kor olsun gözü,
Bir qəfil görüşlə itirdim səni.
Mən hardan biləydim bir qız qarğışı
Allah qarğışymış, tutacaq məni.

...Bəlkə də bir qısqanc ər ucbatından,
Ağarıb saçların vaxtsız-vədəsiz.
Bilirəm... görüşsək yollarda qəfil,
Ötəssən yanımdan səssiz-sədasız.

Aradan keçsə də bir sevgi ömrü
Görünür, ilk eşqin odu sönməyib.
Sən ana olsan da, nənə olsan da,
Hələ də qəlbinin üzü dönməyib.

Məni soruşursan yaxından, yaddan:
“Oğuldan, uşaqdan nəyi var görən”.
Sən məndən ötrü nigaran olma,
Mənim də payımı verib pay bölən.

İndi qayğılarım birə on artıb,
Saçıma dən düşüb yaşımdan qabaq.
Hər günahım üçün, hər səhvim üçün,
Ürəyim ağrıyır başımdan qabaq.

Bəlkə də qisməti buymuş taleyin
Mən sənin bəxtinə yazılmamışam.
İndi neyləyim ki, qəlbindən hələ
Əbədi naxış tək pozulmamışam.

Eh... olan olubdu, keçən keçibdi,
İndi ha düşünək, indi ha anaq.
Atlanan atlanıb, köçən köçübdü,
İndi ha göynəyək, indi ha yanaq...

MƏN SƏNİ SEVMİŞƏM

Nərgizin qızılı al yanağını,
Zanbağın cilvəli tər budağını,
Bənövşə gözünün şehli çağını
Sevdiyim kimi,
Mən səni sevmişəm,
Səni sevmişəm.

Payız yarpağının xışılıtısını,
Kövrək bulaqların pıçılıtısını,
İlk sevgi nişanım – daş xınasını
Sevdiyim kimi,
Mən səni sevmişəm,
Səni sevmişəm.

Gözləri mürgülü qar çiçəyini,
Təzə puçurlayan nar ləçəyini,
Sarmaşiq gülünün tül örpəyini
Sevdiyim kimi,
Mən səni sevmişəm,
Səni sevmişəm.

Baharın nübarı torpaq ətrini,
Şəhin çiçək üstə titrəməyini,
Sevgidən qor alan göz bəbəyini

Sevdiyim kimi,
Mən səni sevmişəm,
Səni sevmişəm.

Qaya mamırının göz yaşlarını,
Yurdumun təzətər zirvə qarını,
Qaranquş nəfəsli ilk baharını
Sevdiyim kimi,
Mən səni sevmişəm,
Səni sevmişəm.

SEVƏCƏYƏM DƏ...

Bir ahıl dostumun könül duyğusu

Sən duyğu caladın duyğuma mənim,
Özündən xəbərsiz, məndən xəbərsuz.
Gecikmiş məhəbbət odu qaladın,
Yaşımdan xəbərsiz, ildən xəbərsiz.

Yüz kərə gəlsək də gündə üz-üzə,
Sənə gözücü da baxmadım belə.
Qorxdum ki, sevgimdən duyuyq düşsən,
İsti od-ocağın soyuya bilə.

Gözümdolusu da görməyim deyə,
Özüm bilə-bilə qaçmışam səndən.
Çiçəklər uzaqdan gözəl görünür,
Səni çiçək kimi sevmişəm gəndən.

Bizim yaşımızın o çağı deyil,
Ovudaq baxışla ürəyimizi.
Bizim yaşımızın o çağı deyil,
Açaq gözyaşıyla diləyimizi.

Sənin ta qaynana, mənim qaynata
Çağımız olsa da, deyəcəyəm də:
– Qarıyb əsaya söykək olsan da,
Mən səni sevmişəm, sevəcəyəm də...

GECİKMIŞ SEVGİ MƏKTUBU

Mənə “soyuqsan” – dedin,
Mən səni qınamıram.
Bilirəm, bir işinə,
sevincinə, qəminə,
taleyini tez döyən
zamanın sitəminə
daha mən yaramıram.
Qınama məni, gülüm,
Laqəyd olmuşam mən
hətta özüm-özümə.
O qədər inamsızam –
İnanmıram, bəzən də,
ağlımın diqtəsinə,
ürəyimin sözüənə.
Vallah, belə deyiləm,
sən ki, yaxşı bilirsən...
Səninlə görüşəndə,
quru torpaq, daş üstə
saatlarla oturub
könlümüzün duyğusun,
gələcəyin arzusun
ləzzətlə bölüşəndə.
İndi səbrim tükənib,
yaşım da o yaş deyil.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İnandığım sirdaşlar
daha o sirdaş deyil.
Üstümə qonan tozdan
üşənirəm belə mən.
Məni sən tanıyırdın...
Çoxu bilmir, mən kiməm.
İncimə sən, sən Allah,
Sənə soyuqluğum da
sənin özündən doğub.
Saçım hələ bir yana,
qışıma yağan qar da
                    sənin üzündən yağıb.
...Sənin gəlin köçdüyün
o payız gecəsində
bizim sevgimizin də
çaldılar son zəngini.
Aradan illər keçib,
dəyişsə də arzular,
                    mən o vaxtdan itirdim
                                    həyatın mənasını,
  ömrümün ahəngini...
Çətin... bir də bəxtimə
vüsal günü doğacaq.
Məni nahaq qınama,
Mən nələr çəkdiyimi
özüm bilirəm ancaq...

24.08.2003

SEVGİ, KƏDƏR

Ən böyük kədər də sevgidən doğur,
Sevgidir kədərin, dərдин anası.
Allahdan aşağı, məndən yuxarı
Mələklər oxuyur sevgi duası.

Böyük sevginin də kədəri böyük,
Sığışmır Yer ilə Göy arasına.
Bir çiçək önündə heyrət olsa da,
Baş əymir zamanın fırtınasına.

İnsan yaranandan köklənib elə,
İçə sevgi dolu kədərin üstə,
Vüsal həsrətinə qovuşmaq üçün
Çırpınır köksü tək bir dar qəfəsdə.

Kükürəyib coşsa da bir ümman kimi
Kədərli anında durulur insan.
Əlçatmaz, ünyetməz zirvə olsa da,
Bəzən öz içindən qırılır insan.

Sevgisiz kədərim, kədərsiz sevgim
Suya həsrət qalan çiçək kimidir.
Küləklər ağzında daşa çırpılan
Budaqdan üzülən ləçək kimidir.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mənim kədərini də, sevgini də bütöv,
Onlardır ömrümün qoşa qanadı.
Kədərsiz, sevgisiz bir arzu-kamım
“Nə muraza yetdi, nə də yaradı”.

Sevgidir, kədərdir həyatın dadı,
Göyün rəngində də sevgi, kədər var.
Yer üstü bir yana, yer altında da
Sevgi, kədər adlı dəfinə yatır.

NƏDƏN?

İtin də dilin bildim,
qurdun da.
Suyun da dilin bildim,
odun da...
Nədən,
Allahım,
Nədən –
Adam dilin bilmədim
Adam ola-ola?!
Bir ayağım burda,
Bir ayağım gorda.
Cavab tapa bilmirəm
hələ də bu suala...

AHIL SEVGİSİ

Hər ömrün öz sevgisi,
Hər sevginin öz çağı var.
Bir yandan düyün vuranın,
Bir yandan da açmağı var.

Mən dəvəsi ölmüş ərəb,
Sən ərəbi ölmüş dəvə.
Kimsə səni bu yaşında
İnanmıram mən tək sevə.

Bu sevginin adı özgə –
Bir-birimizə hayanlıqdı.
Dərdimizi, ağrımızı
Bir-birimizə bəyanlıqdı.

Yoxsa nə sən bir öpüşə
Tamarzısan, nə də ki mən.
Yaşların ta çal çağıdı,
“Nə sən sənsən, nə də mən mən”.

Tək yanan şamın istisi
Özünü də barındırmaz.

Bir çırpının hərarəti
Bir ocağı yarındırmaz.

Gəl qoşa bir ocaq çataq,
Ürəyimiz təzələnsin.
Bu ocağın şöləsindən
Ocaqlara nur ələnsin.

DUYMAQ... DUYULMAQ...

Gözüm üstə yerin var,
Yer üstündə gözüm yox.
Sən ki, məni duymadın,
Daha sənə sözüm yox.

Sənə isinmək çətin,
Səni itirmək asan.
Hələ məni demirəm –
Özünü duymamısan.

Duymaq, duyulmaq üçün
Olmalıdır ürəyin.
Sən ürəksiz doğuldun,
Mən "günahkar" neyləyim?!

Bəlkə də ürəksizlər
Xoşbəxtidir Allahın.
Çünki onlar duymazlar
Əzabını günahın.

KÖNÜL

*Ah, bu uzun sevdə yolu
Vurulurmu başa, könül...*

M.Müşfiq

*Ah, bu qısa sevdə yolu
Vurulmadı başa, könül.*

M.Araz

Sənin vaxtsız sevdə yolun
Sığmır ağla, yaşa, könül.
Görmədim ki, iki qəlbi
Heç döyünsün qoşa, könül.

Hər açılan çiçək olmaz,
Hər alyanaq göyçək olmaz,
Hər qayadan söykək olmaz,
Uyma ağıl çəşmə, könül.

Astarı yox ətəklərdən,
Sevdası yox ürəklərdən,
Səmtsiz əsən küləklərdən,
Bəla gələr başa, könül.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Nə dərini bilən oldu,
Nə üzünə gülən oldu,
Nə dərindən ölən oldu,
Döndü bağrın daşa, könül.

Karvan keçən yola döndün,
Açılmayan fala döndün,
Özün bir suala döndün,
Cavabın qar-qışa, könül.

Bu yaşında nələr gördün...
Dərd dağı silkələr, gördün!.
Ah amanı dələr, gördün!.
Sirr vermə sirdaşa, könül.

Sən sevgindən yarımadsın,
Tez büdrədi köhlən atın,
Görəndə dünyanın zatın
Çıxdı əlin boşa, könül.

08-09.05.2007

GÜNƏŞ DOSTLUĞU

Qızlarıma

– Günəş mənim dostumdur,
Mən onu çox sevərəm.
Hər gecəni yuxusuz.
Qalıb onu gözlərəm.
Çünki o azadlığın,
Səadətin rəmzidir,
O bütün kainatın –
Təbiətin, insanın
Gözəllik çələngidir.

– Günəşlə dostluğuna
Mənim heç bir sözüm yox.
Öz qəlbinin atəşi
Dostun günəşdən də çox.
Çox da sənə mehriban,
Çox da gülürüzdü o,
Çox da bütün varlığa
Eyni baxan gözdü o.
Çox da onun şəfəqi
Bürüyübdü aləmi,
Ancaq... Yaxın getmə çox
Yaxıb-yandırır səni.

21-23.09.2000

NEYLƏYİRSƏN

*Bir şeir məclisində şeir oxuyan,
ancaq özü şeirindən gözəl olan bir gözələ*

Sən, ey göylər xəbəri,
Allahın bəxtəvəri,
Hörmətdən salma şeiri...
Sən ki, özün şeirsən,
Şeiri neyləyirsən?!

Gözlərinin atəşi
Odlara saldı məni.
Mən biçarə neyləyim,
İnandırım ki səni.
Sən ki, özün şeirsən
Şeiri neyləyirsən?!

Təbəssümün, gülüşün
Dan üzünün mehidir.
Kırpiyinə qonan tər
Gül üstünün şəhidir.
Gözəlliğin Allahın
Gözəllik təşbehidir.
Sən ki, özün şeirsən
Şeiri neyləyirsən?!

Süd üzü barlanan tək
Barlanıb dil-dodağın.
Dağ qərənfil kimi
Allanıb gül yanağın.
Məni məndən alıbdı
Duruşun, qaşqabağın.
Ay Allahın bəlası,
Sən ki, özün şeirsən,
Şeiri neyləyirsən?!

Mənim qəsdimə durub
Məni öldürən gözəl,
Bu çağında aləmi
Mənə güldürən gözəl,
Nə məndən göz çəkirsən,
Nə insafa gəlirsən...
Ey haqdan gələn şeir,
Sən ki, özün şeirsən,
Şeiri neyləyirsən?!

ALTINCI KİTAB

DUYĞU ƏLÇİMLƏRİ

* * *

*Kimin ki, qəlbində tanrı eşqi var,
Başı dərin-dibsiz göylərə çatar.*

Bu misraların müəllifinin də “başı dərin-dibsiz göylərə çatıb” fikrini irəli sürməmək şərti ilə, tam məsuliyyətlə demək istəyirəm ki, Xanəli Kərimli qəlbində Tanrı eşqi olan şairdir.

*Vaqif MƏMMƏDOV,
Tarix üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Yazıçılar və
Jurnalistlər Birliyinin üzvü*

EYY... HAAQA!..

Eyy... Haaqa!
“Dünyanın
ədalət məhkəməsi” şəhəri!..
Bu gecə sənın qoynunda
açdım səhəri.
Mən Cənubdan gəlmişəm –
Günəşli bir ölkədən...
Sənin üzün, ürəyin
bu qədər soyuq – nədən?..
Sən şimal qütbünün
soyuqlu şəhərisən,
Hollandiya ölkəsində
şəhərlərdən birisən.
Səni haqq yeri,
güvənc yeri bildim...
“Xocalı” dərdimi
pasport kimi götürüb
üstünə gəldim.

Gəldim...
və sənın ədalətini də,
haqqını da gördüm!!!
“Ədalət məhkəməsi” binan
quşqonmaz qalaya bənzəyir.

Ətrafında arabir
polislər gözə dəyir...
Hər polisin
şalvarının qayıışından
asılmış bir cüt
gümüşü rəngli qandal,
əllərində dəyənək.
(Dünyanın hər yerində
polisi belə gördük –
nə deyək...)
İndi sənin ədalətli olduğunu
de, hardan bilək?..
...Bir siçanı incidənə
iş kəsirsən,
Bir köpəyin, bir pişiyin
taleyicin
quru yarpaqtək əsirsən.
Ancaq haqqı talan olan
millətlərin taleyinə
nədən belə biganəsən?!.

Görmədim bir dəfə də
Sənin aydın çöhrəni,
Ulduzlu gecəni,
Günəşli səmanı.
Günəşi səmasında
Dustaq edən bir ölkə
Ədalətə çağırır dünyanı.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sənin haqqın, ədalətin
özünçüdür, Haaqa,
bir də özün kimilərçün.
Bəlkə elə bununçün də
məni soyuq qarşıladsın.
Və soyuq da yola saldın.
Soyuq çayın, çörəyin,
bumbuz ürəyin kimi...

Məni tanımadın ki,
mən kiməm.
Tanısaydın, bilərdin ki,
min illərin o üzündən bu üzünə
Gündoğandan Günbatana
bütöv bir məmləkət quran
bu dünyada ən qədim
ən mötəbər sakinəm...
Sən Şimal soyuğusan, Haaqa!..
Mən Cənub istisiyəm,
Mən səndən də çox qabaq
ƏDALƏT ölkəsiyəm!..
Azadlığın beşiyi,
Səadət müjdəsiyəm.

Kim nə deyirsə desin
Min dəfə, milyon kərə
Məni qınağa çəksin,
Yüz il də bundan belə
nə sən məni qəbul edəssən,
nə də

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

mən səni qəbul edəcəm.
Ancaq dünyanın mizanı
pozulmasın deyə
elə-belə –
xala-xətrin qalmasın
hərdən quru ayaqla,
boyat-boyat soraqla
mən də sənin kimi
gəlib gedəcəm...

Haaqa şəhəri
26.02.2007-ci il

ATILMIŞ TƏRƏZİ

Zibilliyə atılmış,
talesiz həyatıyla
daha baş-başa qalmış
Mili əyilmiş,
Çəki daşları itmiş,
Üstündəki yazısının
son işartısı getmiş
tanış tərəzi gördüm.
Ürəyim dözmədi.
Üzüm gəlmədi.
Ayaq saxlayıb fikir verdim
Baxdım... baxdım...
Bu bədbəxtin
aldadıcı çəkisilə
gör nə qədər
“soyubdular” bizləri
İndi xəcalətdən
yerə dikilib gözləri.
Yoldan ötən uşaqlar
nişangah edib onu
tuturlar daş yağışına.
Daha kimsə məhəl qoymur
cavanlığı “satılmış”,
ahıllığı atılmış
bu gərəksiz tərəzinin
soyuq, miskin baxışına...

İllər boyu
tərəzinin sayəsində
özlərini bəs deyincə
tutan kəslər,
Əvəzində
Onun-bunun kölgəsində
yalmanaraq yatan kəslər
yaşayırlar kef içində
Allahın bu urvatsız
can çəkişir
zibilliyin bir küncündə...
Daha çoxdan bağlanıbdı
səhnəsinin al pərdəsi,
İndi nə hörməti qalıb,
nə ad-sanı,
nə işvəsi,
nə qəməsi,
nə kimsəsi...
Ömrü boyu
oynadılıb,
aldadılıb atılanlar
bu həyatın gərdişini çətin anlar!..

MESAJ

*Qurban bayramı günü edam etdilər
Səddam Hüseyni...*

Edam etdilər Səddamı
Güclülərin əli ilə
Dedilər: "Belə edərlər
adamsız adamı".

Ancaq haqq üçün deyək ki,
Səddamın özü də
duza gələn
qurbanlıq quzu kimi
otuz ildir yol gəlirdi
edam kəndirinə sarı
əməlləri ilə...

Bəlkə də
Bu bir mesaj idi Allahdan,
XXI əsrin bəzi ölkə başçılarında
Ki,
onlar da dönməsinlər haqdan
Hərdən məhəl qoysunlar
xalqının göz yaşına,
Soyuq su qatmasınlar
məzlumların aşına...

31.12.2006

İNSAN NECƏ SOYUQ OLUR...

Bu şəhərin ağacları,
Çiçəkləri, çəmənləri,
quşları,
Ala-torandan yağan
ağ mərcan yağışları,
Göy üzünün tək-seyrək
tozanaq ulduzları,
Təbiətin rəngləri,
xoş ovqatlı çaları...
yaman doğma gəldi mənə.
Onlar məni qoymadılar
Darıxmağa, sıxılmağa
bir an yenə.
Doğmaların
Mənlə dilsiz,
Tərcümansız danışdılar.
Sevincimiz, fərəhimiz,
Bir-birinə qarışdılar.
Mənə tanış nəğməsini oxuyaraq
quşlar uçur başım üstədən,
Güllər belə, çiçək belə
Ülfət umur, hörmət umur
insan adlanan hər kəsdən.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

...Bu şəhərdə
min-min insan içindəyəm,
kimsə sormur
nə məssəbdə, nə dindəyəm.
Ya Göylərdən gələn mələk,
ya Yer üzündə bəndəyəm.
Bir stəkan çay içirəm,
Barmaq-hesab gedə-gedə
hesabını ödəyirəm.
Danışırım
“Vaqiflərə ilham vermiş...”
Qorqudumun saf dilində,
Gəl ki,
Kimsə başa düşmür
nə deyirəm.
Laloyunu oynayırım
insanların arasında.
Bircə damla nur gəzirəm
gözlərinin qarasında.
Əlimizlə, gözümüzlə –
İşarələr sistemilə danışırıq.
Yavaş-yavaş fikrimizi
anlaşmağa çalışırıq.
Bir-birimizə
Ehtiramı, məhəbbəti
gözümüzdən,
üzümüzdən oxuyuruq.

Ayrılanda
baş əyərək ayrılırıq.

Düşünürəm: Kainatda
bircə damla nöqtə olan
bu dünyada
ilkin kökü, yaranışı
eyni olan insan necə
insan üçün dönür yada?..
insan nədən dönük olur insanlığa,
haqqı danıb
yavaş-yavaş
meyil salır şeytanlığa?..
İnsan necə soyuq olur
həm özünə, özgəsinə –
öz dünyadaş kimsəsinə.
Məhəl qoymur
yaxınının, uzağının
kədərinə, sevincinə.
Bağırmaqdan bağı yanan
Haqq səsinə.
Ancaq fürsət düşən kimi
qılnc çalır, güllə sıxır
bir-birinin kölgəsinə...

Küçələri, dalanları,
gəlintək süslənmiş
kəhkəşanları
gözoşşayan bu şəhərdə
üşüyürəm –
insanlığın soyuğundan.
İnsanlığa soyuq olan,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bununla da guya Şərqdən
min dəfə çox
insanlığa layiq olan
Avropanın
heç də yaxşı şeylər demir
sualaltı sabahının
xoş çağından...

Amsterdam,
26-27.02.2007

KÖRPÜ

Mənə bir saat kəfgiriyəm,
Yüz illərdir

eyni yolu, məsafəni
gecə-gündüz
hey gedirəm, hey gəlirəm
darısqal bir çərçivədə.

Gedişim də, gəlişim də,
ahəngim də, nəfəsim də
eyni tonda, bir biçimdə.

Fəqət

eyni məsafəni, eyni yolu
dəyişilməz bir ahənglə,
bir nəfəslə
milyon kərə getsəm də mən,
gəlsəm də mən,

Hər gedişim gəlişimlə
mən zamanın binasına
bir daş hördüm saniyədən,
dəqiqədən.

Zaman mənə zamanlaşıb
tarix oldu,
yadda qaldı.

Dünənindən bu gününə,
bu günündən sabahına
“Dövrən” adlı körpü saldı.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

O körpüdən keçib gəlir
nəsillərin nəsildaşı,
O körpüdən keçib gəlir
keçmişimin qan yaddaşı...

ŞEİR YAZMAZDAN ƏVVƏL

Şeir yazmazdan əvvəl
ağ vərəqlər üstündə
gah şəkillər çəkirəm,
gah da ki, "turp əkirəm".
Sonra da
çəkdiklərimi, "əkdiklərimi",
ya cırıb atıram,
ya da
bir an xatirəsitək
dördqat bükürəm.

Hövsələm tənğişir...
Qalxıram ayağa.
Bir otaq küncündə
bir anın içində,
düşürəm iqlimdən-iqlimə –
fəsildən-fəsilə
gah istiyə, gah soyuğa.

Çox uzun vaxt çəkir ki,
enmə zolağını itirmiş
uçaq kimi
enə bilmirəm
yazı masam adında
düşərgə limanıma.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Görünür ki, hələ
şerin, sözün ağrısı
gərəyincə hopmayıb
nə canıma, qanıma.

Acından ağrı çəkən
qurd kimi fırlanıram
yazı masamın yanında.
Bir şerim doğulunca
ya dəli oluram, ya ölü
ömrümün, günümün
o anında.

ÖZÜNƏ GƏL, A DÜNYA

Ayaqlarım üstündə
İçi boş tabut kimi
yönüm son mənzilədir.
Ümidim, arzularım
saplağından üzülmüş
gilə-gilədir.

Heç bilmirəm,
Bir ömür yolunda mən
nə əkdim, nə bitirdim,
nə qazandım, nə itirdim,
Dünənimdən günümə,
günümdən sabahıma
nə gətirdim, nə yetirdim.

Hərdən dənsizliyimdən
daşım-daşımı yedi,
Hərdən fikirim, kədərim
dönüb "başımı yedi".

Əlli yeddi yaşımdan
dönüb baxıram geri,
Gözlərimə dəyməyir
keçdiyim yollarımda
nə ayaq izlərimin,
nə cığırımın yeri.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Elə bil, yuxu imiş
yaşadığım ömür-gün.
O çağlardan, o vaxtdan
eşidilmir bir səs, ün.
Milyonlar kimi mən də
bir işıq sevdasıyla
gəlmişəm bu dünyaya.
Ancaq məni də dünya
nə yaxına buraxdı,
nə də saymadı saya.
Dünya, yaranışından
nə bir boy ucalmısan,
nə bir boy alçalmısan
Necə var
eləcə də qalmısan.
Hər gedənin dalınca
astaca "sur"u çalmısan.

"Pay-payı döyər", – deyib
dünya yoran babalar.
"Əli boş, qəlbi dolu
həmişə gendə qalar".
Mən dünyaya əliboş
qəlbi dolu gəlmişəm.
Onunçün də bu acgöz,
bu qansız və imansız
dünyanın boz üzünü
şaxtasını, qışını,
soyuğunu görmüşəm.
İlk tanışlıq, ilk gündən

dünya baxdı əlimə
lüt-üryan bədənimə
üst-başıma çölümə.
O duymadı ümmantək
çağlayan ürəyimi.
Bu ürəyin öluncə
dünyaya gərəyini
...Özünə gəl, a dünya,
Mənəm sənin zinətin,
Mənəm sənin qiymətin.
Heç də göylə getmə sən
Bil ki, mənsiz də sən
kor qəpiyə dəyməzsən.

26-27.11.2008

ƏBƏDİLİK

Bu dünya üzən gəmidir
Çıxıb bir gün orbitindən
batacaqdır göy üzündə.
Onda bütün dünyadaşlar
qayıdaraq ilkininə
anlaşacaq eyni dində.
Adəmdən də çox qabaqkı
Adəmlər də görüəcəkdir.
Dərdlərini, sərlərini
Haqq dilində bölüşəcəkdir.
Milyon-milyon illər qabaq
dövrən sürən İnnilər də,
Cinnilər də
İlkin əcdadları kimi
tanyacaqlar... məni də.
O gün bütün ruhlar belə
qovuşacaq məqamına.
Mələklər də gələcəklər
Qiyamətin qiyamına.
O gün tanrı yaratdığı
bəndəsinin səvabını,
günahını
çəkəcək haqq divanına.
Məhşər günü bitən andan

Əqli-küllün əmri ilə
yeni dünya yaranacaq.
Yenə də ilkin peyğəmbər –
ilkin insan var olacaq.
O zaman da
Ötən nəslin son nişanı,
Gələn nəslin ilk insanı
mən olacam bu rəng ilə.
Yenə də yeni dünyanın
ağrısını, əzabını
yaşayacam damla-damla
gilə-gilə.
Cismimi də yapacaqlar
hər varlığın ilk zatından.
Onunçün də
Cənnətdən də qovulacam
nəfsimin ucbatından.
Başlayacaq o andan da
Cənnət-cəhənnəm davası.
Yavaş-yavaş qarışacaq
yeni dünyanın havası.
Yenə də bölünəcəkdir
İnsanlar doğmaya, yada.
Yenə də baş qaldıracaq
ölüm-dirim,
həm qan-qada...
Yenə də yolunu azmış
İnsanlara imtahançün
Nuh tufanı başlayacaq.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Yenə də peyğəmbərləri
əhli-nadan daşlayacaq...
Yenə də...
Necə ki, əbədi olan
bir Allah var,
bir də şeytan –
Demək, qoşa qanaddılar
xeyirlə şər.
Demək yenə yaşayacaq
bütün olub keçənləri
Yeni dünya,
Yeni bəşər!..

QARA BULUD

Qara bulud,
Mən dünyaya gələn gündən
heç bilmirəm,
niyə, nədən,
Səni mənə tanıtdılar
qara qüvvə, qara niyyət.
Dedilər ki,
Qara bulud olan yerdə
nə torpağın üzü gülür,
nə sevinir bəşəriyyət.
Dedilər ki,
Qara bulud əzəl gündən
qənimidir azadlığın –
al Günəşin.
Guya səni görən kimi
qışqırıb ki, qədim insan
çəkil mənim başım üstədən,
Sənin burda de, nə işin...
Qara bulud!
İnsan niyə
haqq itirən olur görən?!
Sənsən axı al Günəşin
yandırdığı bu torpağa
göz yaşınla-yağışınla
ilk can verən.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sən olmasan,
təkcə Günəş
məhv eyləyər
təbiəti, dağı, daşı.
Sən olmasan,
göyərərmi nə bir çiçək,
nə ot başı.

Sən olmasan,
kəsiləcək təbiətin süd döşləri –
bulaqların zümzüməsi!..
Ömrünü bitirəcək
zirvələrin şah əsəri –
nazlı gəlin şələləsi!..
Yavaş-yavaş quruyacaq
dağların dil nəğməkarı –
sazlı, sözlü dağ çayları.
Yavaş-yavaş dənizlərin
kəsiləcək harayları.

Sən olmasan,
Günəş belə düşəcəkdir
əkinçinin, biçinçinin –
İnsanların nəzərindən.
Torpaq tamam əl çəkəcək
naz-nemətli bəhərindən.
Torpağın da üzü dönsə,
zaman-zaman
ünvanına böhtan deyən
İnsan nə zövq alacaqdır.
al günəşli səhərindən?!

Mən Günəşi sevdiyim tək
Səni sevdim, Qara bulud!
Nə yaxşı ki,
sən də varsan, Günəş də var.
Sən Günəşsiz, Günəş sənsiz
gəlməzsəniz kara, bulud!..

SABAHIN SABAHİ ÇOX

Mən bir at fiquruyam
Şahmat taxtası üstdə.
İradəm, yüyənimsə
özgə əldə, yad kəsdə.
Nə sağa gedə bilirəm,
nə sola,
nə qabağa,
nə dala.
Qarşı tərəf "peşkası"
ayaq alıb üstümə.
Baxmır nə ad-sanıma,
nə boyuma, şəstimə.
Çeynəyirəm qəzəblə
yüyənin sərt dəmrini.
Səbrimi basa-basa
illərdir gözləyirəm
məni oynadanımın
mənə hücum əmrini.
...Hər günün sabahı var.
Sabahın sabahı çox.
Yel belə əsəcəksə,
gələcək sabahlara
zərrəcə gümanım yox!..

ÜNVAN

Mənim şeirlərimin ünvanı –
nə ehtirasdan qovrulan,
şəhvət əsri olan qadın ürəyidir,
nə də
mən bir əzabla qazandığım
bir tikə gün çörəyidir.

Mənim şeirlərimin ünvanı –
nə tostlardan məst olan
toyxanalar qucağıdır,
nə də
mey havası qoxuyan
meyxanalar bucağıdır.

Mənim şeirlərimin ünvanı...
ümman kimi çalxanıb
qranit qayaları
yalquzaq canavar tək
gəmirən sərt dalğalar,
qasırga, tufanlardır.
Milyon, milyardların
bir Azadlıq eşqinə
axıdılan qanları,
verdiyi qurbanlardır.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Mənim şeirlərimin ünvanı –
bütöv Vətən naminə
səngər-səngər döyüşən
Vətən əsgərlərinin
yuxusuz gecələri,
aydın səhərləridir.
Bir də
Günəşi doğmaq üçün
hamiləlik dövrünü
yaşayan dan yeridir...

ŞAIR ÖMRÜ

Şair ömrü –
əvvəli kösöv ömrü,
sonu papiros külü.
Yanğısız, tüstüsüz,
duyğusuz bir ömür
öldən ölü.
Nə içi bəllidir,
nə çölü.
Hərdən
İçimi görmək üçün
baxıram
şərimin aynasında
çəsməkli gözümə,
avazımış üzümə.
Sonra da
düşüncələr içində
qayıdırəm özümə.
Soruşuram:
– Mən bir şair ömrü
yaşaya bildimmi?!
Qəlbimdə bu dünyanın
xeyirini, şərinə...
bir insan kimi
daşıya bildinmi?!
Suallar çox,
Cavablar təkəmseyrək.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Çox şeylər dəyişdi...
Nə təpər o təpərdi,
nə ürək o ürək!..
İndi neyləyək?!
Durub
ölüm çağınımı gözləyək?!.
...Neçə ki
ağıl kəsir, göz görür,
Neçə ki
sağımda, solumda
kölgəmə də
çaqqallar sümsünür,
itlər hürür,
Neçə ki
kor zəmanə
Yurdumun ağrısını,

Min cürə qayğısını
qulaqardına vurub
hər şeyi əyri görür...
Qələmin tətüyindən
əlimi çəkməyəcək,
yolumdan dönməyəcək,
Deyəcəyəm sözümü
Zamanın sərt üzünə
öləcəyim günədək!..

22.01.2011

ADSIZ ŞEİRLƏR

1.

Bir azadlığı sevərdim,
Bir də (qəribə də olsa)
siqara çəkməyi.
Bunlarla azalardı
İllərlə qövr eyləyən
ürəyimin ağrısı,
sinəmin də göynəyi.
Ancaq bilmirəm nədən
hakimlər azadlığı,
həkimlər siqaranı
yasaq etdilər mənə.
Bununla da çıxardılar
məni ağ günə...

2.

Hərdən yazmaq istəyirəm
içimdəki qorxunun rəngindən,
Ancaq tapa bilmirəm
o rəngin rəngini.
Qaradırmı? – Bilmirəm.
Sarıdırmı? – Bilmirəm.
Hər halda, ağ deyil,
Heç qırmızı da deyil...

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

...Bir sifətimin,
bir də
gözlərimin rəngindədir
içimdəki qorxunun rəngi...

3.

Yayın yaylağında
üşüyür içim.
Çünki içimdə
sözlərim donub
əlçim-əlçim,
biçim-biçim.
Şairi söz qızdırar,
Ocağı köz.
Közsüz ocağın tüstüsü olmaz
Sözsüz şairin də istisi.

4

Bəzən ağrımı danmışam qorxudan,
Bəzən də ağrımışam qorxudan.
Ağrısız, qorxusuz
İlim, ayım, günüm –
olmayıb anım belə.
Ağrılar, qorxular məngənəsində
sıxıla-sıxıla,
əzilə-əzilə
yaşayıram hələ...

5

"Nəsimi" filminə baxarkən

Atasını edama aparan
bəzəkli, qotazlı
kəcavəni boş gördü
Nəiminin balası.
Çırpıldı daşlara
ümidi, arzusu,
sevdalı havası.
Çox bəzəkli şeylərin
içi boş olur nədənsə,
Ancaq bunun fərqi
varmaq istəmir çox kimsə.
İçi boş,
bəzəkli, qotazlı kəcavənin
dalınca yol alıb
gedir ümidə doğru
neçə milyon insan
Başlarının üstündə Allah,
Ayaqlarının altında
Qabar dolu qan...

6

Allaha xoş getsin,
nə yaşamağımız yaşamaqdır,
nə ölməyimiz ölmək.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Heç bilmirəm,
bu halımıza
ağlamaq lazımdır,
yoxsa gülmək?!

7

Vətəni işğal olmuş millətin
birinci, edam edilməli
şairləri, müəllimləri.
Sonra alimləri,
zabitləri, əsgərləri.
Daha sonra,
vaxt qalsa,
həvəs olsa,
o biriləri...

8

Ata babam deyərdi:
“Qorxan gözə çöp düşər,
neçə ki, canında can var,
arxanda arxan
qorxma nə soldan,
nə sağdan”.
Ana babam deyərdi:
“Qorxulu baş salamat olar,
Qorx Allahdan,
bir də allahsızdan”.

İkili ömür yaşaya-yaşaya
Çatdım babalıq yaşına,
Heç bilmirəm, bu yaşda
Mən nə ağıl qoyum
nəvələrin başına?..

9

Mənim ömrüm
Zaman ocağında
Korun-korun odlanan,
İçin-için əriyən
Çinar kötüyü ömrüdür.
Qana-qana yanırım,
Yana-yana qanıram...

10

Bu çağacan yazdıqlarım
oyatmadı kimsənin vicdanını,
Dəyişmədi yaşamını,
Dəyişmədi ehkamlara
İmanını, inamını.
Nə birinə sevinc verdim,
nə xoş qədər.
Yazdığım da –
ömrüm kimi
oldu hədər...

11

Nə zaman ki ilham adlı
dəlidolu, sərt qasırğa
tüğyan edir varlığında,
Onda bütün dünya belə
eşidilmir karlığında.
Dərmanının vaxtı keçən dəli kimi
çırpınıram
Yerlə-Göyün arasında.

Heç bilmirəm yaşayıram
bu dünyanın harasında.
Elə bil ki, havam çatmır,
Boğuluram öz içimdə.
Sığmayıram Yerə, Göyə,
yovuşmuram bir kimsəyə.
Çəkilirəm gözdən iraq,
səsdən uzaq
əl çatmayan,
ün yetməyən
bir guşəyə
ki, görməsin məni məntək
duyammayan kimsələr.
Sonra məni dəli bilib
ələ salar...
mənə gülər...

12

Günahsız doğuldum bu dünyaya mən,
Bu dünya batırdı günaha məni.
Tanrı da
bəyənmir günahkar bəndəni.
Nə vaxt ki Tanrının rəhmi gəlsə
mənim tək bəndəsinə,
Əvvəl əncam qılacaq günahına,
sonra da
təzədən günaha batmasın deyə
aparacaq yanına...

13

Zaman saqqız kimi
çeynəyir məni.
Nə dadım qalıb,
nə sanım.
Çeynəm-çeynəm olmaqdan
daha çürüyüb canım.

14

Danışırım başım ağrıyır,
Danışmıram ürəyim.
Qalmışam iki daş arasında...
Heç bilmirəm neyləyim.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

15

Bəlkə də sifarişlə
yuxu görə bilərəm,
...şey yazı bilmərəm.

DÜŞÜNCƏLƏR

1

Mən zamanın içində,
Zaman mənim içimdə,
Anlaşırıq birtəhər.

Aləmin sirriyəm mən,
Aləm də sirdir mənə,
Yollaşırıq birtəhər.

Bir başsız ayağam mən,
Həm də ayaqsız başam,
Dolanırıq birtəhər.

Qara gün başım üstə,
Mən də qara gün üstə,
Gündür... keçir birtəhər.

Mən özümdən xəbərsiz,
Özüm məndən xəbərsiz,
Yaşayırıq birtəhər.

2

Kiminə dərd verdi Allah,
kiminə sərvət.
Dərd bir sərvətdir,
sərvət də bir dərd.

Kiminə dərd verdi Allah
kiminə dərman.
Dərmansız dərd olmaz,
dərdsiz də dərman.
Kiminə dərd verdi Allah
kiminə dövran.
Dövransız dərd olmaz,
dərdsiz də dövran.

3

Kiminə at verdi Allah,
meydan vermədi.
Kiminə meydan verdi Allah,
at vermədi.
Nə meydanı olan yaradı qismətindən,
nə atı olan.

Kiminə də nə at verdi Allah,
nə də meydan.
Bir ömür yaşatdı –
səfil, sərgərdan.

Kiminə at da verdi Allah,
meydan da,
amma qeyrət vermədi.
Qılıncının qəbzəsi də
pas atdı qında.

Kiminə at da verdi Allah,
meydan da,
qeyrət də.
Qılıncının gücüylə
dünyanı qoydu heyrətdə.
Ancaq öləndə
Vətənsiz öldü...
İçində bir çəngə yangı qaldı.
Dodağında bir udum ah...
Oyunun olsun, Allah,
Oyunun!

TARİX

*Ruhu da həmişə mənim üçün
əziz olan unudulmaz
Əsəd müəllimin xatirəsinə*

Babamın babası bir çinar əkd
yeddi arxa dönən baba yurdunda.
Gecəli-gündüzlü
keşiyin çəkdi.
Özü ac qaldı,
Yalovac qaldı.
Bəzən də
bir içim su üçün
kimsəyə möhtac qaldı,
ancaq çinara
su gətirdi ordunda.
Dolandı başına pərvanə kimi,
Qanından qan verdi divanə kimi.
Yurdun ərənlərindən
yenilməzlik,
Boyuna boy verən dağlarından
əyilməzlik,
Günəştək al sancağından
ölməzlik əmən çinar
ucaldı budaq-budaq,
Böyüdü qucaq-qucaq.
Bir qolu Günçixanı,
Bir qolu Günbatanı

Sıxıb aldı qoynuna.
Baş əymədi zamanın,
boranına, qışına,
riyakar oyununa.
Babamın babası öldü...
Sonrakı nəsildəşləri
Fürsət düşcək əlinə,
uydu məqam gözləyən
babamın babasının
qanına susadığı
yağların felinə;
zaman-zaman çinarı
parça-parça doğrayıb
qola, budağa böldü.
Rahət nəfəs alaraq
yağlar qas-qas güldü.
Gözyaşı tək dumduru
qan fisqırdı çinarın
budağının,
puçurunun,
yarpağının yerindən,
Babamın babasının
kəmfürsət düşmənləri
ocaqların çatdılar
onların hər birindən.
...Nə yaxşı qalır hələ
Xan çinarın kötüyü,
O da,
Babamın babasının
Torpaq altda tənğişən
ruhunun üz örtüyü...

SONRA DA

Yaranışımızdan köçkünük

hamımız:

İlk əvvəl cənnətdən

bu dünyaya köçdü

Adəm atamız,

Həvva anamız.

Sonra da

Adəm atamızdan

Həvva anamıza

köçdü qanımız.

Həvva anamızdan da

dünyaya köçdü canımız.

O zamandan başladı

həm sevincli, kədərli –

müsiibətli anımız.

Bu dünyada da:

kimisi gəlin köçür

ata evindən,

Kimisi çörək üçün,

Kimisi də vətəni

düşməyə satdığıyçün

köçür Vətəndən.

Vətəninini satan da,

Ata evindən köçən də,

Vətəninindən gedən də –

Sən də, mən də
günlərin bir günündə
düşəcəyik kəməndə –
köçəcəyik dünyadan.
Cisminizi torpağa,
ruhumuzu Cənnətə,
ya da ki, Cəhənnəmə
köçürəcək Yaradan.
Canımız qurtaracaq
bu sevincli, kədərli,
astar-üzlü dünyadan.
Sonra da, nə zamansa
İsrafilin surunun
qəfil sədası altda
Cənnətlə Cəhənnəmin
arasındakı qatda
“Qiyamətin gününə”
çağırılacağıq hamımız.
Yenidən çək-çevirə
çəkiləcək canımız,
ruhumuz, vicdanımız.
Sonra da...
Eh...
Lənət sənə, kor şeytan!
Heç bilmirəm
belə “ağıllı” şeylər
hardan ağılıma gəldi,
hardan?!

YOLUM GƏLƏCƏYƏDİR

Bir "alim"ə

Mən sonsuz fəzalarda
sonsuz mənzil başına
uçan ünlü uçağam.
Sən tək qara buludlar
qoymasa da görünəm,
Yeri, Göyü titrədən
səsim, ünüm harayım
hayqırır ki, mən varam!..
Ən şərəfli, işıqlı,
uğurlu bir yoldayam.

Bütün qadağalara,
sərhədlərə, sədlərə
məhəl qoymadan belə
uçuşum davam edir!
Yolum gələcəyədir!
O gələcək eşqinə
hər cür qaranlıqları,
kölgəmi də gəmirən,
özlərini içindən
didən xəbiskarları,
özgələrin fikrini
çalan qəsbkarları,

Bircə çeynəm saqqıza
baş kəsən cəlladları,
Şəcərəsi boyunca
əbədi məddahları,
Sürtülmüş yaltaqları,
Ağappaq qara baxıb
Çamır deyən "korları",
Bir haqq fikri, haqq sözü
eşitməyən "karları",
Yolumun üstə qonan
bayquşları, sarları,
vurub atdım bir yana.
Qaldılar yana-yana!..

Məqsəd, məramım aydın –
Səma kimi, gün kimi.
Aydınlıqlar içində
şeytan belə dəyişdi...
Qara niyyət, bəd əxlaq,
Sənsə yerində saydın...
Ürəyinin qarası
Çökübdü sifətinə.
Ona, buna şər atmaq
çevrilib sənətinə.
Özün bir yana, yazıq,
Oğlunu, uşağını
barı yoluxdurma sən
qara, bəd niyyətinə –
Xəstə xasiyyətinlə
beşgünlük həyatını

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

etdin özünə zəhər
bu azad, gen dünyada
yığıla-dura ömür
yaşayırsan birtəhər.

Mənim, onun, kimsənin
çəkib paxıllığını,
Gecə-gündüz əritmə
ürəyinin yağını.
Tanrı verən qisməti,
bəxti çala bilməzsən.
Sən kimsən ki, ay bədbəxt?!
Sən heç tozun tozunun
tozuna da dəyməzsən!..

Rəngim qara olsa da,
bəxtim Günəş tək təmiz,
həqiqət kimi ağdır.
Sən ey özünə qənim,
At kini, küdurəti,
qara-qura niyyəti.
Qoşul Günəş işıqlı
insanlar cərgəsinə.
Səsini qat əbədi,
dəyişməz haqq səsinə.
Necə ki canın sağdır,
Ölüm səndən uzaqdır,
Yaşa ürək dolusu!..
Göyərsin arzu-kamın.
Artsın yaratmaq eşqin,

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Tükənməsin ilhamın.
Ümmanlar da baş əysin
təmiz qəlbin önündə,
Əhsən desin sənə xalq
günlərin bir günündə.

... Uçuşum davam edir!..
Yolum gələcəyədir!..

14-15.10.2005

BU ŞƏHƏRDƏ

Bu böyüklükdə şəhərdə
sıxılır adam –
liftdə qalan adam kimi.
Di gəl ki,
iynə atsan, yerə düşməz –
Bir-birinin boğazına tıxılır adam.
Bir-birinin ayağına yıxılır adam.
Çoxu vecsiz-vecsiz
küçə avarasıdır.
Bilmir ki,
küçəsinə sığındığı bu şəhər
dünyanın harasıdır.
Bir çoxu da atıb
dədə-baba torpağını,
Söndürüb ata ocağının
son ümid çırağını,
Gəlib tum satır
üskük boyda stəkanla
o tində, bu tində.
Üz-başını tük basıb,
Səfil-sərgərdan gündə...
Unudub əkinçiliyini,
                    biçinçiliyini,
Nə bilim, ta nəyini...
yaşayır öz şəhər həyatını.

Bununla da ovudur
can verən ovqatını.
Kimi də
bir tikə çörək üçün
özünü vurub Allahın qılıncına:
“Ya morçalıq çıx, ya şiş sına” ...
Kimisi yarısı ölmüş
ilan kimi sürünür.
Kimi də içindən
yağı tükənmiş
şam kimi sönür.
Ancaq
özünü tox tutur –
zahirən diri görünür.
Kimi də
təpib yaşamağın çəmini,
Şükürlər olsun ki,
kefinə də almayı
dünyanın kədərini, qəmini.
Heç fərqi nə varmayır
gün hardan çıxır,
batır harda...
Kiminin qəlbi intizarda,
Kiminin gözləri qubarda.
Bu şəhərdə
yolun bir tərəfindən
dəfnə adam gedir,
o biri tərəfindən
şadlıq evinə gəlin.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Heç bilinmir
savab əhli kimdir,
günah əhli kim.

Bu şəhərdə
yazılmamış qanunlar var
insanların arasında.
Ağlagəlməz, dərkolunmaz
adətlər var, qaydalar var
həm toyunda, həm yasında.
Barama qurdu ömrü
yaşayır çoxu.

Gecələr də
gözlərinə getmir yuxu.
Çoxu da papiros tüstüsündən
əriş-argac çəkərək
toxuyur kəfəni.
Qapıbir qonşular belə,
bəzən,
tanımır bir-birini.
Bölüşmərlər sevincini,
fərəhini, kədərini, qəmini.

Bu şəhərdə
hər kəs öz nağılını söyləyir –
özündən xəbərsiz.

Mənimsə
burnumun ucu göynəyir
bir udum dağ mehi üçün
bu şəhərdən xəbərsiz...

Bakı,
23-25.10.2006

ARXİMED

Sən istinad nöqtəsi axtarırdın,
Xızır peyğəmbər dirilik suyu.
İsgəndərin dəlləyi də
dərdini deməyə quyu...

Elə şey axtarırdın ki, Arximed,
Onu tapa bilməzdi insan.
Allah allahlığıyla
İstinad nöqtəsi tapmadığından
oldu laməkan...

Əgər o nöqtə tapılsaydı,
tapılacaqdı dirilik suyu.
Dəlləyə də heç
gərək olmayacaqdı quyu...

Özündə özünü tapsaydın,
O nöqtə özün idin, Arximed.
Dirilik suyu da
Xızır peyğəmbər.
Quyu da...
Bu sirr açılsa,
araya qan düşər.
Nə həyat olar,
nə bəşər!..

KOLUMBA

Ay rəhmətlik, Kolumb!
Sən özünü kəşf etməmiş
kəşf etdin Amerikanı...
Dedilər,
Kolumb kəşf edib yeni dünyanı...
Bununla da
heyrətə saldın
o vaxtkı insanı.
İndi özünü kəşf etməyə
Kolumb axtarır bəşər.
O hanı?!
Kəşf etsin
İnsanlıq adlanan
ƏBƏDİ DÜNYANI!

YAŞAYIRAM

Ürəyimi yeyə-yeyə yaşayiram,
Əvəzində
bu dünyanın dərdlərini
ürəyimə daşıyiram.
Elə dərd var
zərrə-zərrə, damla-damla
ürəyimi əritsə də,
çürütsə də
kağıza da, qələmə də
açmaq olmur.
Dərd də var ki,
bir dost ilə, sirdaş ilə
bölüşməkdən qaçmaq olmur.
Bu dünyada hər bir şeyin,
öz həddi var,
öz səddi var.
Ancaq təkcə
nadanlığın
nə həddi var, nə səddi var...
Nadanlıq da iblisliyin,
şeytanlığın bir növüdür –
Ölkə bilməz, sərhəd bilməz.
Şər günündə ağı deməz,
Şad günündə üzü gülməz.
Üzü bəzək, içi təzək
olur onlar.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Özlərinə elə gəlir
yaxşı, yaman qanır onlar.
Adamların cərgəsində
özlərini adam kimi
sanır onlar.
Bir nadanın ucbatından
min qananın bağı yanır.
Beş barmağın beşini də
çıraq eylə, yağ-bal eylə
gözünə sox, ağızına sox,
haqq itirir, haqqı danır.
Onlar bilmir
Yaradan kim, yaranan kim.
Onlar bilmir
hesab nədir, kitab nədir,
Savab nədir, günah nədir.
Onlar bilmir
asqıraqla "öskürəyin"
fərqi nədir.
Bu millətin, bu Vətənin
ağrısı nə, dərdi nədir.
namərdi nə, mərdi nədir!..
Onlar ancaq ömrü boyu
gödəninin vayındadır.
Bütün ölkə, bütün millət
batsa belə, itsə belə
Yer yerindən dəlinsə də,
Göylüyündən göy çöksə də
qəpiyinin hayındadır.

Bəziləri beşcə cümlə,
Beşcə misra yazmağa da
hünərləri,
qeyrətləri çatmasa da,
utanmadan, qızarmadan
çəşid-çəşid kitabların,
əsərlərin "müəllifidir,
yazarıdır".

İş-gücləri,
məsləkləri, amalları
ondan buna, bundan ona
söz aparıb, söz gətirmək –
ara vurmaq
mərəzidir, azarıdır.
Üzlərində, gözlərində
İşıq sönən, həyat ölən
belələri
sanırsan ki, bu dünyanı
başdan-başa yaxıb yıxan
qara taun azarıdır.

Qalstuklu, şlyapalı,
nadanlar var
Həm dədəli, həm "papalı".
nadanlar var
həm aşikar, həm qapalı.
nadanlar var
möhürlənmiş, ştamplanmış
nadanlar var.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Yəhərlənmiş, cilovlanmış
nadanlar var.
Balıq kimi tilovlanmış
nadanlar var.
Sabunlanmış, qılovlanmış
nadanlar var...
Bircə tikə çörək üçün
onlara da möhtac qalan
milyon-milyon adamlar var.

Nadanlığın nə irqi var,
nə dini var, nə milləti.
Nadanlıqdan min illərdir
bəşər çəkir hər zilləti.

Görünür ki, bu dünyanın
mayasında nadanlıq var,
qayəsində nadanlıq var.
Bəlkə elə buna görə
Dünya-dünya olan gündən
qananlara dar ağacı,
nadanlara taxt qurdurur.
Nadanlardan bir kəlməlik,
qananlardan min kitablıq
haqq sordurur.

Ancaq yenə qananlardır
dar ayaqda, yaman gündə
özlərini oda vurub,
küzə vurub,

kirpiylə od götürüb
nizamlayan bu dünyanın
astar-üzün.
Nadanlarsa, fürsət düşcək,
tərəzinin əyir gözün...
Nadanlara
“gözün üstə qaşın qara”
deyilməyib ta əzəldən.
Min təəssüf, nadanlıq da
tüğyan edib günü-gündən,
ili-ildən...
Min illərdir
aldadıriq özümüzü
bilə-bilə, qana-qana.
İçimizdə oturuşmuş
köz üstündə yana-yana.
Yaşayırıq bir-birimizdən
həqiqəti dana-dana.
Həqiqəti dana-dana yaşamaqsa,
sığışmayır nə ağıla,
nə əxlaqa, nə imana, nə vicdana!..
Onunçün də, canqardaşım!..
Bu dünyanın dərd yükünü
zərrə-zərrə, qram-qram
ürəyimə daşıyiram
Əvəzində sakit-sakit
aram-aram
ürəyimi yeyə-yeyə yaşayiram...

13-14.10.2007

AH, KÜÇƏ İTLƏRİ...

*Arxivimi saf-çürük edəndə
26.05.1982-ci ildə yazdığım
"Ah, küçə itləri" şerinin
əlyazmasına rast gəldim...*

Ah, küçə itləri,
    küçə itləri!..
Nə xoşbəxt yaradıb
yaradan sizi.
Çünki
    Sizə nəsib olmayıb
İnsanlığın pis üzü.
Nə yerişinizə qadağa var,
nə "görüşünüzə",
Nə işinizə pəl vuran,
nə də ki, tələ quran.
Öz əliniz, öz başınız,
Nə isti,
    nə də
soyuq olur aşınız...

Necə xoşbəxtsiniz ki,
icazə verilmədən
yuxular görürsünüz.

Könlünüz istəyəndə
istədiyiniz yerə
doyunca hürürsünüz.
Gəzirsiniz azad,
Yaşayırsınız ən sadə,
xoşbəxt həyat.
O dalanda, bu tində,
çoxalaraq günbəgün
atırsınız qol-qanad.

Adınız

“küçə iti” olsa da,
əl tulaları sizi
hər an gözdən salsa da,
Ancaq siz
hamını bir gözdə görürsünüz.
Hürəndə də birlikdə hürürsünüz.
Heyranam sizdəki birliyə.
Ən dar məqamda da
ən səfeh itə də
çıxırsız yiyə.
Onunçün də
İstədiyiniz atlını
salırsınız atından.
Qorxunuz yox
nə zamanın hökmündən,
nə kimsənin zatından.

Sağ əliniz başıma,
küçə itləri!..

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Nə ölü kimi ölüyəm,
nə diri kimi diri.
Mən də
qadağalar içində
çürüyənlərdən biri.

Ah, küçə itləri,
küçə itləri!..
Bilirəm,
İtlər dünyasında var
hərənin öz sözü,
öz yeri...
Bilsəm sıranızda yer verərsiniz,
Məni özünüzə dost bilərsiniz,
Təkcə
bircə günlük azadlıq üçün
tüpürərəm
“insanlıq” adında hər şeyə,
Məhəl qoymadan kimsəyə
sıranıza gələrəm!..
Sizin kimi şən, azad,
riyasız, boyasız,
bir həyat yaşayıb
təmiz adla ölərəm...

Ah, küçə itləri,
küçə itləri!..

ŞAİRLƏRİN MÜKAFATI

Şair olan
təkcə insan dili deyil,
at dilində,
it dilində,
daş dilində,
ot dilində,
birə dili,
bit dilində...
danışandı!..
Ən zülmətli zamanlarda
nəyə gücü yetməsə də,
gün yerinə, ay yerinə
ürəyinin atəşilə
alışandı.
Özü yanır
özgəsinə işıq verir,
nur paylayır
ürəyindən.
Tikə tutur,
pay göndərir
min əzabla qazandığı
son tikəlik çörəyindən.
O zamanın min üzünü görə-görə,
Hər ağrını, hər acını
ürəyinə hörə-hörə
sitəmlərə, əzablara
sinə gərir.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Öz məsləyi,
əqidəsi amalıyla
zəhər qatıb öz əliylə
öz ömrünə bilə-bilə,
varlığını qurban verir.
Qazancısa quru şöhrət,
ucuz hörmət...
Çox vaxtı da
nadanlardan eşitdiyi
təhqiramiz acı nifrət,
ağır minnət.
Ancaq bütün taclılardan,
başçılardan daha əvvəl
daha öncə şairlərdir.
Vətəninin,
Millətinin,
Tarixinin
cavabdehi.
Onlar daha tez duyurlar
ən zərif bir əsintini,
ən sısqaca əsən mehi.
Onunçün də
özgələri kef çəkəndə
şairlər də dərd yeyirlər.
Dərdi yeməklə doymayıb
üstəlik də
paltar kimi, libas kimi
əyinlərə geyinirlər.

Şair olmaq –
çürütməkdir ömür-günü.
Çürütdükcə ömür-günü
əvəzində
söz qılınıcı – qələmiylə
parçalayır şər mülkünü.
Nə şər bitib-tükənəndi
bu dünyada,
nə fitnə-fel,
nə qan-qada.
Yenə bütün zamanlarda
şairlərdir
özlərini salan oda.
Hər zilləti,
hər minnəti çəkə-çəkə,
Bircə tikə çörək üçün,
abırını tökə-tökə
ömür sürən şairlərin
axırda da
ən “uğurlu”,
ən “şərəfli” mükafatı
ya “xalq düşməni” adıdır,
ya zindanlar bucağıdır,
ya da ki –
dar ağacıdır...

24.06.1992

VAXT GƏLƏCƏK...

Bəzən
Ölü doğulur yazdıqlarım –
Ölü doğulan uşaq kimi.
Nə qədər əzablı olsa da, dəfn edirəm
Ölü doğulmuş yazılarımı –
Ölü doğulmuş “uşaqlarımı”...

Bəzən də
Şikəst doğulur yazılarım –
Şikəst doğulan övlad kimi
Qalırım yerlə göy arasında
Əzabımla baş-başa.
Nə öldürməyə əlim gəlir,
Nə saxlamağa ürəyim...
Yolum dirənir daşa.

...Mənim şikəst yazılarım
ümidlərim, arzularım!
Baxa bilmirəm üzünüə,
Toxuna bilmirəm sözünüə.
Axı siz də tarixsiniz –
Doğulduğunuz
Şikəst ZAMANIN tarixi.
Bu Zaman sizdən əvvəl
Özü kimi şikəst etdi
sizi doğan ürəyimi.

Şikəst etdi hisslərimi,
düşüncələrimi,
varımı, yoxumu –
hər şeyimi...

Şikəst övlad anasına
Əziz olan övlad kimi
Siz də mənə əzizsiniz.
Bir ömürlük taleyimdə
pозulmayan bir izsiniz,
mənim şikəst yazılarıım.
Ürəyimin soyuğunda,
İstisində bəslədiyim.
könül varım.
Bu gün sizin üzünüə
bağlansa da çox qapılar,
Bir vaxt gələr
Sizi şikəst edən şikəst ZAMAN
Qarşınızda diz çökərək səcdə qılar...

DƏLİ OLMAQ QORXUSU

Dədəmin xətti
Gültəkin – abidəli,
Babamın xətti
Ərəb qiyafəli,
Atamın xətti – latın,
Mənim xəttim – kiril,
Oğlumun xətti
“yeniləşmiş” latın...
Dedilər itməlidir
əslin,
kökün,
zətin.
Dedilər də,
etdilər də!..
İndi
Nə oğlum məni,
nə mən atamı,
Nə atam babamı,
nə də babam dədəmi
anlaya bilir.
Onunçün
tərixçi Əlinin də,
dilçi Vəlinin də
yazdığı kara gəlmir.

İtib kələfin ucu...
Əli deyəni Vəli demir,
Vəli deyəni də Pirvəli.
Az qalırsan ki,
dəli olasan, dəli...

İNSAN VAR

İnsan var –
Sürtülmüş çay daşına bənzəyir.
Lap üzünə tüpürsən də,
qaşyaraq boynunu
üzünə "gülümsəyir".

İnsan var –
Susuz səhra daşı kimi
dəfn edibdi içində
sevincini, dəmini.
Yaşın çoxu keçsə də,
hələ tapa bilməyib
yaşamağın çəmini.

İnsan da var –
Bir üzü səhra daşı,
bir üzü çay daşığı.
Bir tikə çörək üçün
bütün ömrü boyu
üzdə boynun qaşığı,
İçində qəm daşığı.

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

Beş əli alımlı,
Bir əli verimli,
üzü bazar,
içi azar
dünyada
bəs sən kimsən,
Ay Xanəli Kərimli?!

06.12.1998

BİR VULKAN PÜSKÜRMƏSİ

Ürəyim bomboşdur...
Yel vurur, yengələr oynayır.
Ürəyimin boşluğu
    bəsarətin korluğu,
    beynimin karlığıdır.
Məstəm –
    ya ağlın yoxluğundan,
    ya dərdin çoxluğundan
Tükənir yavaş-yavaş
    səbrim də, gücüm də,
Ancaq...
Bir vulkan püskürməsi
    gözlənilir içimdə!..

DƏNİZ OLMAQ İSTƏYİRƏM

Dəniz tufanlanmasa,
kükürəməsə, coşmasa,
üfunət iyi gələr dənizdən.
Nə sahilinə çıxan olar,
nə hüsnünə baxan,
Yavaş-yavaş düşər gözdən.
Dəniz olmaq istəyirəm –
Kükürəyən, coşan,
tufanlı bir dəniz.
Hər qasırğam, fırtınam
məni məhbəstək sıxan
qayaların köksündə
şırım-şırım açsın iz.

Dəniz olmaq istəyirəm –
Göz yaşı tək dumduru.
Cilvəli sularımda
asimanlar
sığal versin özlərinə.
Mışıl-mışıl çırpıldıqca
sahilimə ləpələrim
qıvırcıqlar səpilsin
sevənlərin
yalınayaq izlərinə.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Dəniz olmaq istəyirəm –
azman-azman dağ çayların
ovundurum köksüm altda.
Dəniz olmaq istəyirəm –
Görsün özün hər zərrəmdə
Yer də, Göy də – Kainat da...

GİLEYLİ DƏ DEYİLƏM

Deyirlər –
Cənnətin havası yaxşıdır,
Cəhənnəmin adamları.
Deyirlər də...
Kimdir gələn cənnətdən,
Ya cəhənnəmdən.
Ancaq –
mən öz ömrümdə
hər gün, hər an, hər saat
Cənnəti də görmüşəm,
Cəhənnəmi də.
Nə cənnətim cənnət olub,
Nə cəhənnəməm cəhənnəm.
Gileyli də deyiləm...
Yaşayıram
tale yazan ömrümü
Daha nə qəm...

YÜZ İL ƏVVƏL, YÜZ İL SONRA

Təxminən bilirəm ki,
Yüz il bundan əvvəl
bu ildə,
bu ayda,
bu gündə
necə olub dünyanın pərsəngi,
zamanın ahəngi,
havanın rəngi.

Görəsən, necə olacaq
yüz il bundan sonra
bu ildə,
bu ayda,
bu gündə
dünyanın pərsəngi,
zamanın ahəngi,
havanın rəngi?!

Görəsən, onda
kiminə zəhər içirəcəklər,
kiminə şərbət,
kiminə Vətən nəsib olacaq,
kiminə qürbət...

Görəsən, onda
kiminə dandıracaqlar anasını,
kiminə yasaq edəcəklər
balasının yasını...

Görəsən, onda
kiminə heykəl qoyacaqlar qranitdən
kiminin cəsədini yellədəcəklər
ipdən...

Görəsən, onda...
bu günün nəfəsi,
harayı, səsi kimi
kimi oxuyacaqlar vərəq-vərəq,
kimi gəzəcəklər əl-əl,
soraq-soraq...

Əgər o çağ,
bircə misram,
bircə sözüm,
heç olmasa,
tək bir qəlbə hopub qalsa,
Bir haqq yolu yolçusunun
uğruna işıq salsa,
Onda Sən, ey qəlb sahibi,
Onda Sən, ey haqq yolçusu,
məzarımın üstə gəlib
ehtiramla süzərsən o
məzarüstü daş heykəli.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Sonra imkan tapsan əgər,
bir anlığa sükut edib
xəfif-xəfif pıçıldarsan:
– Hayıf sənə, Xanəli,
– Hayıf sənə, Xanəli...

26.09.1996

MÖCÜZƏDİR

Deyirlər bu dünyanın
yeddi möcüsəsi var,
yalandı...
Bu dünya başdan-başa
möcüzədi, filandı.
Möcüzədir, dünyanın
bu başında doğulmuş
Allahın gic qoyunu
dünyanın o başında
tapanda öz soyunu
danışır, dilləşirlər
tərcüməsiz, filansız.
Yaşayırlar mehriban,
umu-küsüsüz, qansız.

Möcüzədir, dünyada
İtlər öz it dilində,
qurdlar da qurd dilində
dil tapıb ünləşirlər.
Bir təhlükə görəndə
bütün umu-küsünü
bir yana tullayaraq
yumruqtək birləşirlər.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Möcüzədir, heç vəhşi
basdığı həmcinsini
parçalayıb dağıtmaz.
Nə də ki arxasınca
böhtan, badalaq atmaz.

...Di gəl bütün varlığın
əşrəfi, tacı olan,
ölüm-itimdən özgə,
hər bir çarəsizliyin
dərdi, əlacı olan
insan adlı bir qüdrət,
zətı riya və şöhrət,
bir pillə yüksəlişçin,
bir azca xoş gəlişçin,
doğma qardaşının da
kəsir başın, tökür qan.
Adəmdən xatəməcən
öz-özünü itirən,
öz-özünü axtaran
əvvəli yazıq insan,
axırı yazıq insan...

ZİRVƏ OLMAQ İSTƏYİRƏM

Zirvə olmaq istəyirəm,
Görmək üçün
Günəşin ilk doğan anın.
Bir də vətən dediyimiz
köksü para-para olan
Bu torpağın
Gündoğanın, Günbatanın.

Zirvə olmaq istəyirəm;
almaq üçün
ıldırımlar zərbəsini.
İstəmirəm
sinəsində ucaldığım
bu torpağın
qanı sızan yarasına
bir də zərbə dəyməsini.

Zirvə olmaq istəyirəm;
bu torpağın ucaldığı
beş zirvədən biri kimi.
Bir gün qəfil yananda da
yerim qalsın
torpağımın sinəsində,
içindəki vulkanların
atəşindən gülə dönən
zirvələrin yeri kimi.

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Zirvə olmaq istəyirəm;
içimizə zaman-zaman
əsən səmum yellərinin
önün kəsəm,
Yurdun şöhrət tacı kimi
sərhədlərdən sərhədlərə
ötüb keçəm.

Zirvə olmaq istəyirəm...
Yastı-yalaq təpələrin
tələsindən çıxa bilsəm.

ARZU

Hərdən havam çatmır,
Boğuluram...
İstəyirəm
nəfəsim çatanacan,
Ayağım yer tutanacan
baş götürüb qaçam
bu dünyanın
“yaxşı” adamlarının
sırtıq əlindən,
boyalı sifətindən,
turşaşirin vədindən.

Qaçmaq istəyirəm
hərdən özümdən də,
kimsənin “xatirinə”
ətimi yeyə-yeyə
ürəyimdən xəbərsiz
dediyim sözümdən də.

Qaçmaq istəyirəm
bəzən çarəsizlikdən
içdiyim sudan,
kəsdiyim çörəkdən də
taleyimə yazılan
ancaq

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

gecikmiş qonaq kimi
vaxtsız qarımı döyən
xeyir-bərəkətdən də.

Qaçmaq istəyirəm –
əgər qaça bilsəm,
hələ saymadığım
bir çox qaçılmazlıqdan,
ruhumu, hissimi
özümdən də bezdirən
pərdəli oyunbazlıqdan.

Qaçmaq istəyirəm –
hələ insan nəfəsi,
insan ayağı dəyməmiş,
gözdən-könüldən uzaq
sərt qaya kölgəsinə,
bir sısqa bulağın
pıçıltılı səsinə,
bir də
kirpiyi şəbnəmli
dağ çiçəyinin
dodağı şəh qoxulu
tərtəmiz nəfəsinə.

İstəyirəm –
qalan ömür payımda
Allahın yaratdığı
günahsız insan kimi
heç olmazsa bircə yol
rahatca nəfəs alam.
Vəssalam,
Allahım, vəssalam...

DİLİM SÖZƏ YATANDAN

Dilim sözə yatandan,
Ayağım yer tutandan.
Nə əvvəli bilinən,
Nə axırı görünən
“Özüm” adlı dünyamda
Özümü axtarıram.
Bu çağacan olmayıb
Nə yerimi bilənim,
Nə də “gördüm” deyənim.

Axtarmışam özümü
qarqara gecələrin
ürəyimin qanıyla
qızaran dan yerində,
Bəzən Allah yanında –
Göyün yeddi qatında,
Bəzən şeytan donunda –
Cəhənnəmin odunda.

Özümü gəzə-gəzə
gəlib çıxdım əsrin
iki minilliyinə,
Yaşın qırx doqquzuna.
Nə vaxt tapsam özümü
üz tutub gedəcəyəm
özünü tapanların
əbədiyyət yoluna.

TƏZAD

Bir udum su verdilər,
Əvəzində dənizi
ərməğan istədilər.
Mən dəniz bağışladım...
Di gəl, üzüm gəlmədi
bir damla istəməyə.

Dedilər:
ya xəstədi,
ya gicdi,
ya sərsəri.
Ancaq öz aramızdı,
ağlından şikayətçi
olmayanlar içində
mənim kimilərin də
hərdən görünür yeri.

ÖZÜMƏ YAZIĞIM GƏLİR

Özümə yazığım gəlir –
hamıdan çox özümə.
Çünki aqlım kəsəndən
inanmışam insanın
isti göz yaşlarına,
ürəyimin sözünə.
Kimi and içir –
Yalanmı?.. Doğrumu?..
İnanıram.
Bir süfrə başında
çörək kəsdiyim –
Oğrumu?.. Doğrumu?..
İnanıram.
İnanıram,
dodağı süd qoxulu
bir çağa səsinə də.
İnanıram dünyanın
bədbəxt bəndəsinə də
İnanıram...
Onunçün də çox zaman
ya yaxam qalır
bir nadanın əlində,
ya da qalırım
çöllərin lap çölündə.
Ömrüm boyu çəkdiyim

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

bu əzablar içində
hər gecə öz-özümü
hakim, məhkum edirəm.
Hər sözümün, işimin
axırına gedirəm.
Söz verirəm özümə
min kərə, milyon kərə:
hər kəsə inanmayım,
hər kəsə aldanmayım.
di gəl, kimə deyirsən,
ay səni, yazıq canım...

MƏNƏ BİR QUYU VERİN

R.Rzaya

Mənə bir quyu verin:
Nə elə dərin olsun ki,
səsimi, ünümü almasın,
Nə elə dayaz olsun ki,
dərdimin fərqiñə varmasın.

Danışım, danışım...
Dilim dildən düşənəcən!..
Danışım...
Dilsiz, ağızsız quyu...
dərdimdən üşənənəcən!..
Danışım...
İçimdə qalmasın
nə bir ağrı, nə kədər.
Varım-yoxum
bir quru nəfəsim olsun,
bir də
köhnə dərddeşim
Kefli İsgəndər.
Arzuları, ümidləri göyərən,
Xoşbəxtliyi bağlı qapılar döyən
bir insan kimi
ondan sonra
üz tutam mələklər mələyi
Əzrail qardaşa.
Deyəm: Xoş gəlmisən,
buyur, yuxarı başa!..

01.03.2001

BİR GÜN

Bir gün məzun olacağam
bu dünyadan,
Qovuşmaq üçün haqq dərgahına.
Fələk məhəl qoymayacaq
kimsənin göz yaşına,
kimsənin də ahına.

Sevinənlər də olacaq o gün,
kədərlənənlər də.
Hərə bir cürə
düşəcək dərdə.
Sevinənlər – sevinəcək ki,
bu dünyanın ağrısından,
əzabından canı qurtardı.
Kədərlənənlər – kədərlənəcək ki,
ən şirin arzuları, ümidləri
özü ilə apardı.

O gündən sonra
kiminsə qəlbində
yerim olacaq, olmayacaq...
bilmirəm.
Düzü, heç o mətləb üstə də
gəlmirəm.

Ancaq...
ürəyimə damıb ki,
yeddi nəsildən sonra
təzədən doğulacam
bu görkəmdə, bu tipdə.
Yazılarım, düşüncələrim sə,
zamanın rəngi kimi
tamam ayrı biçimdə,
tamam yeni klipdə...

SÜPÜRGƏÇİ

Necəsən,
süpürgəçi qardaş!
Bu ölkədə, bəlkə də
ən təmiz vətəndaş!
Yatırsan hamıdan gec,
Oyanırsan hamıdan baş.
Sübhün təmiz havasını
ciyərinə çəkə-çəkə
ləzzət ilə,
qeyrət ilə
bu küçədən,
bu şəhərdən,
bu dünyadan,
zibilləri süpürürsən,
Kefin istədiyi vaxt da
qəlbinə yatmayanların
üzlərinə tüpürürsən!..

Adəm oğlu xəlq olandan
sənin peşən meydandadır.
Təmizlik bir qandadırsa
zibillik də bir qandadır.

Qoy dəyməsin xatirinə...
Əziyyət verib özünə,
ağırlaşdırma yükünü

Süpürsən də gözdə olan,
üzdənirəq zibilləri
kəsə bilməzsən kökünü.

İstəyirsən zibillərdən
ömürlük qurtarsın yaxan?!
Gərək onda
astarında astarlanan,
Özlərini insanlığa
“örnek sayan”
ikiyaq zibilləri –
üfunət yayan tipləri
Süpürəsən – qaşığıasan
bu küçədən...
Bu şəhərdən...
Bu dünyadan!..

23-25.04.1991

BAR AĞACI

Neçə ki
barsız idi bar ağacı,
nə dəyib-dolaşanı vardı,
nə daş atanı,
nə də baş qoşanı.

Adi ağac ömrü yaşayırdı.
Vaxtı keçirmək üçün
başını qaşıyırdı.
Elə ki mindi bara,
budaqları
yatdı nübara
başladı ömrünün
qara günləri...

Daraşdı canına
hər yoldan ötənin
bozuntul ilan əlləri.
Kimisi daşa basdı,
kimisi budağını
qırıb boynundan asdı.
Kimisi
ağladı için-için
Kimisi də qəzəbindən hayqırdı:
– Axı nə üçün?!
...Hərdən yazığım gəlir
bar ağacı ömrü
yaşayanlara!..

DÜNYA DARALIR

Dünya daralır
gözümdə yaman.
Daralır –
edam ağacından
    xəfif-xəfif yellənən
        kəndirin ilgəyi tək.

İçimdə soyuq küləklər əsir
Zamanın küləyi tək.
Payızın son çağında
bir çinar budağında
    solan son yarpaq kimi,
Sahibini itirmiş
gözü yollarda qalan
    niskilli torpaq kimi
        yavaş-yavaş üstümü
            qara kölgələr alır.

Ancaq –
hələ bilmirəm
    son mənzilə nə qalır.

NƏNƏM DEYƏRDİ

Nənəm pis adama
Sovxa adama,
qarğış eyləyəndə deyərdi:
– Sənə
Allah ucuz ölüm qismət eləsin.

Deyərdim:
“Ay nənə,
Ölüm-ölümdü.
Onun nə ucuzu,
nə bahalı?”

Deyərdi:
“Ay bala, bahalı ölüm
şərəflə yaşayan kişilərindi!
Ucuz ölümlərsə pis əməliylə
şərəfsiz ömür-gün sürənlərindir.
Bahalı ölümlər qan bahasına
Alınır Allahın haqq dərgahından.
Ucuz ölümləri Allah pay verir,
İlahi, sən mənim keç günahımdan!”

ÇƏTİN İSİNƏ...

Qələmdaşım Rafiq Babayeva

Üzümüz soyuyub:
Vaxtsız sönən ocağın
daşları kimi;
ölüm ayağında
bir nakamın
solğun yanağında
son hıçqırıqdan donan
son göz yaşları kimi.

Üzümüz soyuyub:
sahibini itirən
təndirin badları tək;
Uçuşu yarımçıq qalan
quşun qanadları tək.
Üzümüz soyuyub:
qu quşlarının yuvası kimi;
günəşin qar üstünə
sızan ziyası kimi.

Üzümüz soyuyandan
soyuyub içimiz də.
Çətin isinə... çətin
üzümüz – bir də!

14.02.2004

XOŞBƏXT ADAM

Bu dünyanın
Ən bəxtəvər adamısan.
Bir şair demişkən:
“Nə qanırsan,
Nə qandırırısan.
– Sən də adamı
Belə yandırırısan”
“Kiş” – deyəndə getmirsən
“Vur ölüm, qan pulumu ver” –
deyirsən.
Sənin bəxtini yazan
Gərək bilməyib yaza
Qismətinə namus, ar.
Xoşbəxt adamsan,
Vallah,
xoşbəxt.
Belə yaşamağa nə var.

YER

Bir nakam şairin əziz xatirəsinə

Sağlığında
adam yerinə qoymadılar.
Salamını almadılar,
Kimliyini duymadılar.
Qasırgalar yardı köksü,
“Sağ ol”a da qıymadılar.
Kölgəsinə qısqandılar,
Varlığını da dandılar.
Ac qurd kimi
uladılar arxasınca.
Danışdılar, gülüşdülər
qarasınca.
Şərinə ağız büzdülər.
Qana-qana, bilə-bilə
İçindən qırdılar,
içindən əzdilər,
İmzasını çıxardılar
imzalar içindən.
Dedilər:
“Üfunət iyi gəlir
şərinin nəfəsindən!”
Ancaq dözdü –

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Bağrına daş bağlaya-bağlaya.
Şerini yazdı –
İçində qan ağlaya-ağlaya.
Nə sındı, nə əyildi.
Elə bil, heç
zamana adamı deyildi...
Nə gözə dürtüldü,
nə əl-ayağa sürtüldü.
Bir şair ömrü yaşadı!..
Öləndən sonra da
yaddaşlarda ədəbi
Kişi adı daşdı.

KİMƏ NƏ

Tənqidçi qələmdaşına

Cin tasdan qorxan kimi
Üşənirik tənqiddən.
Qorxuruq ki,
desək
bu əsər əsər deyil,
bu söz yerində deyil.
Sən yazdığın fikri
deyibdi filan şair,
və ilaxır, və sair...
Kimlərsə küsər birdən.
Sən də sus,
mən də susum,
qoy o da sussun!
Əvəzində
Ədəbiyyat adlanan
Tanrı məbədghahına
Yolun azan, təzənlər,
Utanıb-qızarmadan
“Dahi” kimi gəzənlər,
Söz pərdəsi altında
həftədə bir kitablıq
üfunət, çirkab qussun.
Sən də denən – mənə nə?!
Mən də deyim – mənə nə?!
O da desin – mənə nə?!
Bəs görəsən – KİMƏ NƏ?..

VARİS

İstanbul havasından
bir toz qondu üzümə,
Sanki içim göynədi,
Üzüm od tutub yandı.
Sildim – getmədi,
Yudum – getmədi.
Düşündüm öz-özümə:
Bu, ya bir möcüzədi,
ya da ki... nədi?
Ayaq saxlayıb baxdım
Gah soluma, sağıma.
Bir pıçılı süzüldü
bolşevik havasından
“karlaşmış” qulağıma:
– Zəhmət çəkmə, arkadaş,
bu toz məhrəmdir sənə,
sən də bu toza sirdaş.
Bu toz Əli bəylərin
İstanbul havasına
hopan ayaq tozudur.
Sənin bəxtinə düşən
bir talelik yazıdır.

Neçə illərdir bu toz
sərgərdan ruhlar kimi
dolaşır küçə-küçə,
dolaşır ölkə-ölkə,
dolaşır qitə-qitə.

Tək İstanbul havası
qoymayıb bu toz itə!
Üzümə qonan tozu
çəkirəm ürəyimə.
Əli bəylər ruhuna –
Turançılıq adına
Kökü dərindən dərin
yoğun bir dərd ağacı
əkirəm ürəyimə...

İstanbul, 03.04.2004

QİYMƏT

Bütün zamanların tozanağında
nə sənət görünüb,
nə də sənətkar
Ancaq –
Hər şeyi yerinə qoyub
Tarix dediyimiz
Müdrük ixtiyar...

ÜÇ SAAT

Mənim iş otağında
üç rəng saat işləyir.
Biri əqidəm kimi
elə yerində sayır.
Biri ürəyim kimi
zamanla addımlayır.
Biri də duyğum kimi
zamanı qabaqlayır.
Bu üç saata elə
öyrənib ki, üz-gözüm,
Onlardan biri yoxsa,
demək, yoxam mən özüm.

QORXURAM

Neçə ki, əli isti idi
dolandılar başına
Yer Günəşin başına
dolanan kimi.

Yanırdılar oduna
pərvanələr şamın
oduna yanan kimi
Aparırdı ağlını
“gözəllərin” duruşu,
“sevgi dolu” çəm-xəmi.

Kef üstəyidi kefi,
dəm üstəyirdi dəmi.

Deyirdilər:

– Orada oturma, sən Allah,
ora sənə soyuq olar.

Buyur yuxarı başa,
bura sənə layiq olar.

– Yox-yox... nə zəhmət,
inciyərəm, vallah.

– Təki sənə xoş olsun,
Yoxsa küsərəm, billah.

– Sənə gələn mənə gəlsin,

– Səni istəməyən ölsün.

– “Öl” desən, ölməsəm,
mənə min nifrət.

“Qal” desən, qalmasam,
zatıma lənət...
...Elə ki, “qış gəldi”
soyudu əli,
Gözünə dəymədi
nə ağıllı, nə dəli.
Toyunda oynamağa,
yasında ağlamağa
adam tutdu günəmuzd...
Nə sevincini bölən oldu,
nə dərdini bilən.

Yavaş-yavaş çoxalırdı
üstünə ayaq açan,
üstünə gülən.
Yayın yaylığında da
dön vurmuş adam kimi
gəzirdi aram-aram.
Dünəndən əl üzülü,
Sabaha da bədgüman.
Belə dönük taledən
Yaman qorxuram,
Yaman!..

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Neçə ki,
öz əlim, öz başımdı,
Allah xatirinə, qoyun
heç olmazsa bircə yol
ağlayım özümü
ürəkdolusu.
Öləndən sonra
ağlayanlar tapılacaq:
Ancaq –
Məni bəhanə edib
öz dərdini ağlayacaq
çoxusu...

DƏLİ SAYIQLAMASI

Torpağınızı qoruyun!..
Qoruyun torpağınızı!..
Ayıb örtəndir torpaq...
Belə getsə... ayıbınız
Axır "çöldə qalacaq".
Qoruyun torpağınızı,
qoruyun!..

24.03.1993

QƏZƏL

Saqi, məni göndər gedim mey dalınca meyxanəyə,
Bəlkə orda çarə oldu mənimtək bir divanəyə.

Nə müddətdir dərdim məni bayquş edib viranədə,
Xəstəhalam, dönmüşəm ta şama yanan pərvanəyə.

Çıxıbdır əldən ixtiyar, qalmayıbdı səbrü-qərar,
Mən Hatəmi-dövrən idim, möhtac qaldım bir danəyə.

Baxmaq olmur bu tənimin nə başına, ayağına
Ürəyimin hər guşəsi dönüb artıq viranəyə.

Bu fələklə zər atmağın faydası yoxmuş, sən demə,
Qoymadı ki, bir "yek" atıb mən daş qoyam bir xanəyə.

Üzü dönmüş bu dövrənə nə pisliyim keçdi mənim,
Ki, axırda zəhər qatdı haqdan gələn peymanəyə?!

Mən bir rindü-qəllaşam ki, ta cahana gələn gündən
Biyətim yox nə sultanə, nə şeyxə, nə üləmayə.

Nə yaxından, nə uzaqdan bir çarə yox mənə, haşa,
Özün, Tanrım, əlac eylə Xanəlitək binəvayə...

SON SÖZ YERİNƏ

İLƏHİ... RƏHMİNİ GÖNDƏR

(lirik monoloq)

Eyniadlı yüklər, eyni cinslilər
Biri-birlərini dəf edən kimi
İnsan da insanla qovuşa bilmir,
İnsan da insanla yovuşa bilmir.
İnsan daşa dönüb daşla danışır,
İnsan quşa dönüb quşla danışır,
Dönüb təbiətin bir parçasına
Bulaqla danışır, çayla danışır,
Ulduzla danışır, Ayla danışır,
Yarpaqla danışır, otlə danışır,
Beş günün içində vəhşi heyvanla
Münasibət qurur, ünsiyyət qurur,
İtlərlə dilləşir, qurdla danışır,
Onların halını, kefini sorur,
Namusunu belə, silahın belə
Onların yanında əmanət qoyur...

İlahi! Bu varlıq nədir yaratdın?!
Çirkin əmələndən bezərək sən də
Qəzəbin tutaraq dərgahdan atdın.
Özü öz başını saxlasın deyə...

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

Onunçün bir tikə gödənlük üstdə
Milyon illərdir ki, min illərdir ki,
Rəhm edə bilməyir kimsə kimsəyə.

Bu necə oyundur, bu necə sirdir,
Adam yaranandan qiyamətədək
Hamı günahkardır, hamı günahsız.
Günahkar insanın günahsızlığı,
Günahsız insanın günahkarlığı
Ortaya qoyulmur qansız-qadasız...

Sənin göndərdiyin kitablar deyir,
İnsan yaranandan təlqin eylənir,
Guya ki, ən əsrəf xilqətdir insan,
Onda yerin-göyün möcüzəsi var.
Guya ən yenilməz qüdrətdir insan.
Onda tanrılığın nişanəsi var.
Boş şeydir, ey məni yaradan Allah!..
Bəlkə də günaha batıram, vallah.
Şüurum kəsəndən, aqlım kəsəndən
İnsanı içindən "ölən" görmüşəm,
Sənin qismətinə naşükür olub
Özgənin haqqını bölən görmüşəm.

Hərdən düşünürəm, daşınram mən
Biz sənin əmrinlə yaranmışıqsa,
Bəs niyə şeytanın yedəyindəyik?!
Bəs niyə dünyaya gələn bir gündən,
Qıraqlar bir yana, yadlar bir yana –
Anamızla da dil tapa bilmirik?!

Həmqafiyə olan, həmməzmun olan
İnsan,
Şeytan,
Qan...
Üçü də bir canda eyləyib məkan.
Harda insan varsa, orda şeytan var.
Harda şeytan varsa, orda da qan var!..
Bəlkə də, bəlkə də elə bununçün
İnsanın özünə inamı itib,
İnsanın özünə gümanı itib.
İnsanın insana etiqadı yox,
İnsanın insana etibarı yox,
İnsanın insanla düz ilqarı yox.
Həqiqət sözünün yox həqiqəti,
İnsanın insana yox məhəbbəti,
Göylərə çəkilib sanki sədaqət
Ayaqlar altında itib ləyaqət...

Bütün canlıların, yaranmışların
Bircə sifəti var, tək bir də üzü...
İnsanın sifəti gəlməz hesaba,
İnsanın sifəti sığmaz kitaba.

İlahi! İnsanı nədən yaratdın –
Torpaqdan yaratdın, sudan yaratdın?!
Ruhundan üfləyib, ruhdan yaratdın?!
İndi torpağın da tərkibi bəlli,
İndi suların da tərkibi bəlli,
İndi ruhlardan da çoxu xəbər dar,
İndi ümmanların görünür dibi,

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İndi kainatın çox sirri bəlli...
Bəs niyə insanın materialından
Bircə zərrə belə kəşf etmək olmur?!
Bəs niyə insanı insan dilində
Başa salmaq olmur, anlamaq olmur?!

Dönüb bu dünyanın qara yelinə,
Dönüb bu dünyanın fitnə-felinə,
Dönüb bu dünyanın bəd əməlinə,
Dönüb bu dünyanın dərdi-sərinə...
Özünü əliylə dəfn edən insan
Yaşayıb həmişə səfil-sərgərdan!..

İlahi, sən mənim keç günahımdan,
Bəlkə sənə də sirdi bu insan!..
Bu nə yaranışdır, bu nə məxluqdur,
Yediyi də qandır, qusduğu da qan!..

Hər bir möcüzənin bir axırı var,
"İnsan" möcüzəsi sahilsiz ümman.
Hər sahilsizliyin sonu bir nöqtə,
Sahilsiz insanın sonu bir güman...

Əzab vermək üçün insana, bəlkə
Özündən bixəbər yaratdın onu.
İnsanlıq özünü dərk etməyincə
Əzablarının da tükənməz sonu.

Bəlkə də sən özün razı deyilsən
İnsan dərk eləsin insanlığını!..
Çünki öz-özünü dərk etsə insan,
Tanımaz sənənin də allahlığını.
Bu da ki daha bir fəlakət olar,
Qarşısı alınmaz cinayət olar.

İlahi! İlahi! Rəhmini göndər..
İnsanlıq içində tüğyan edir şər...
İlahi! İlahi! Rəbbini göndər,
Yazıqdır, yazıqdır, vallah, bu bəşər!..

04-05.09.2006

KİTABDAKI ŞEİRLƏR

Ön söz yerinə. Bu da bir nağıldı 7

BİRİNCİ KİTAB VƏTƏN VƏ VƏTƏN DAŞI

AZƏRBAYCAN.....	11
AZƏRBAYCAN BAYRAĞI.....	13
ONU ZAMAN DOĞMUŞDU.....	15
HARDA AZƏRBAYCAN BAYRAĞI QALXSA.....	17
NAXÇIVANIM MƏNİM.....	20
ÖZ DİLİMSƏN	22
XALQIM	24
ŞƏHİDLƏR XİYABANINDA	26
BU QAN YERDƏ QALAN DEYİL	29
KİMSƏ YAŞAMASIN	30
XİYABANI DEMİŞ.	32
EN RUHLARIN ARASINDAN.....	35
ULA, QURDUM.....	38
YUXUDA GÖRDÜYÜM DAĞ	41
MƏRAMSIZ YAŞAMAQ	46
ÖZGƏ MİLLƏT	48
SƏNLƏ NECƏ DƏRDLƏŞİM.....	51
NECƏ Kİ.....	54
DÖYÜŞ GEDİR ÖZ İÇİMDƏ.....	56
GƏZİRƏM VƏTƏNDƏ İTƏN VƏTƏNİ	59

MƏRMƏRƏ DƏNİZİ	60
SEVGİ.....	62
İSTANBULDA DÜŞÜNCƏLƏR.....	63
TÜRKƏ AĞI DEMƏK OLMAZ	66
AĞRIDAĞI.....	68
VAN GÖLÜ	71
QARA DƏNİZ	73
ŞÜKÜR SƏNİN HÜSNÜNƏ	77
HEYKƏLƏ XİTAB.....	79
USTAD	85
CAVİD ƏFƏNDİ	87
YÜKSƏL	91
APARMAĞA.....	93
TOĞLUQAYANIN SAVALANA MƏKTUBU	95
SAĞLIĞINA.....	97
SUAL.....	99
ƏBƏDİYYƏT HEYKƏLİ	101
QAYIDA BİLSƏN	104
ŞÜKÜR Kİ.....	106
ELEGİYA.....	108
ZİRVƏ ÖMRÜ	110
BİR ÇİNAR GÖYƏRDİ.....	112
RƏHMƏT SƏNƏ	113
QƏRİB QUŞUN NƏĞMƏSİ	114
ŞİRAZA GƏLMİŞƏM.....	116
MUZEYDƏ DÜŞÜNCƏLƏR.....	118
GÜMAN SƏNƏ QALIB	121
SABAHLARIN SABAHINA.....	123
“MÜSTƏQİLLİK”	128
GÖRDÜM... GÖRMƏDİM.....	130

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

BİGANƏLİK.....	132
BAYAĞI ŞEİR.....	134
HAYIF SƏNƏ, TƏBRİZ YOLU.....	135
QABAQDADIR.....	137
NİYƏ QAYIDIRSAN.....	138
A KÜR BACIM.....	140
VAXT VAR İKƏN.....	144
QIZIMLA SÖHBƏT.....	148
İKİ ÖMÜR.....	150
AĞRI.....	152
“SAĞLIĞINA”.....	154
YAVAŞ-YAVAŞ.....	156

İKİNCİ KİTAB
MƏN TÖVBƏLƏR QAPISIYAM

HƏR ŞEYİN ƏVVƏLİ-AXIRI SƏNSƏN.....	161
HAQQA TAPIN.....	163
MƏN BUYRUQ QULUYAM.....	164
YOL GEDİRƏM.....	166
MƏN SÖZDƏN QORXURAM.....	167
BİR YOL TUTUB GEDİRƏM.....	168
NƏYİMDƏN YARIDIM, NƏYİMDƏN BEZDİM.....	170
TANRININ GÜNAHKAR BƏNDƏSİ – ŞAİR.....	172
ALLAH.....	174
DUA.....	176
ŞAİR ÜRƏYİ.....	179
ÜMİD.....	181
QAYITMALIYAM.....	183
ŞAİR HAQQIN YOLÇUSUDUR.....	185
ŞEİR GƏRƏK.....	187

ƏSİRGƏMƏ LÜTFÜNÜ.....	188
YAZIRAM.....	191
GƏZMƏ HAQQI HAQQ YANINDA.....	193
GÖRƏ-GÖRƏ, BİLƏ-BİLƏ	195
MƏNİ.....	197
MƏNİM KÖNLÜM.....	198
DİRİYƏM.....	201
KƏDƏRDİR BİRLƏŞDİRƏN	202

ÜÇÜNCÜ KİTAB DÜNYA VƏ MƏN

BUNDAN BELƏ.....	205
XEYİRLİ GÜNLƏRİM, ŞƏRLİ GÜNLƏRİM.....	207
VİCDAN AĞRISI.....	209
İNAMLAMA... VÜQARLA	211
BİR ALLAH BİLİR.....	213
BU ŞÖHRƏTİN İNDİSİNDƏN QORXURAM.....	215
DÜNYAYA.....	217
ALTIMIŞ İL.....	219
BİR CANDA QORUYAQ	221
NƏ GÖYƏRDİ, NƏ AĞARDI	223
AY İLHAM PƏRİSİ	225
AĞRIDAN DOĞULUB	227
QORUMALIQ.....	228
MƏN BİLƏ BİLSƏYDİM.....	230
MƏNİM YAZDIQLARIM	232
ONDA	234
...ÖZÜNDƏ AXTAR.....	236
SƏN DEMƏ.....	238

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

İLAHİ, ŞİRLƏRƏ YAZIĞIN GƏLSİN	240
DİLƏK.....	242
HƏLƏ NƏLƏR VAR.....	243
ƏHLƏT DAŞI	245
DÜNYADI	247
BU DÜNYA BİR DƏYİRMƏNDİ	249
BİR "XIRDA PADŞAHA"	251
KÖTÜKLƏR.....	253
ALLAH ÖZÜ QURTARSIN.....	255
KÜÇƏ İTİ	256
LƏKƏ GƏTİRMƏ	258
PİYADA – SƏRNİŞİN	260
HEYİF.....	262
MƏNİ SİLKƏLƏMƏ.....	264
QIRX DOQQUZ YAŞIMA EPİLOQ	266
ƏBƏSMİŞ.....	267
BƏLKƏ DƏ HAQLIYAM.....	268
HAQQ GƏZƏN İNSAN	269
DÖNÜKMÜŞ.....	270
MƏNİ QINAMASIN	271
DÜNYAYA.....	272
A DÜNYA.....	273
İŞİN OLMASIN	274
VƏRDİŞ	275
HÜRÜŞÜNÜ BİLMƏYƏN İT.....	276
ÖMRÜMÜN KƏRPİCLƏRİ.....	278
DƏRD OLDU.....	280
PUL.....	282
DÜNYA MƏNİ	284
ÇARƏ.....	285
BAŞDAŞI YONAN USTA	287

TANIT MƏNƏ.....	289
ZAMAN VƏ MƏN	291
MƏN ZAMANIN SUALIYAM	292
DÖZMƏLİSƏN	294
QAYÇI.....	295

DÖRDÜNCÜ KİTAB BAŞIMIN TACI TORPAQ

ANAMDAN MƏKTUB.....	299
ANAMLA SÖHBƏT	301
SOYUQDUR.....	304
ÜRƏYİNİ SİXMA	306
VARMIŞ	308
TƏBİƏT OXUYUR	310
QARTAL ÖMRÜ	312
DƏYMƏZ	314
BƏLKƏ QAYITDI.....	316
BİR YAZ DUYĞUSU	318
PAYIZ DUYĞULARI	320
MƏNƏ	321
GƏL ÇIXAQ DAĞLARA.....	324
DUMAN, SƏNİN BU ŞƏHƏRDƏ NƏ İŞİN	327
HEÇ ELƏR	329
AY İŞİĞİNDA.....	330
MƏN DAĞLARSIZ YAŞAMARAM.....	332
ŞAHBUZUM.....	334
QALIRMI?.....	336
ETİRAF	338
“YOL ÜSTƏ OLANDA”	340
“MƏN NƏNƏMİN ƏLÇİMİNİ POZANDA”	341

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

BELƏCƏ BİR ÖMÜR YAŞAYIRAM	342
DƏRƏLƏR BOYUNCA.....	344
BU DÜNYANIN İŞLƏKLƏRİ VAR İMİŞ.....	346
HƏR KƏSİN QIYMƏTİN VERƏCƏK VƏTƏN.....	348
VƏSİYYƏT	349
MƏNƏ ÇARƏ QILIN	350
QOŞA BULAQ	352
BU OCAĞIN QOŞA DAŞI	354
NEYLƏRƏM.....	356
HANI	358
İLHAM SIĞMIR KÖKSÜMƏ	360
ŞEİR YAZA BİLMİRƏM	363

BEŞİNCİ KİTAB
HƏLƏ Kİ, GEC DEYİL

ELƏ SEVİN Kİ.....	369
MƏNİM ÖMRÜM, GÜNÜM	371
MƏNDƏN İNCİMƏYİN.....	373
GEDƏRDİM.....	375
YAŞADIQ BU GÜNÜ YARIYUXULU.....	377
MƏN ÇOX İNAMLIYDIM	379
SƏN NİYƏ VAXTINDA	381
NİYƏ GEDİRSƏN?	383
BƏLKƏ DƏ	385
SEVGİ DUYĞUSU.....	387
XATİRƏLƏR VAR Kİ.....	389
HƏLƏ Kİ GEC DEYİL.....	390
MƏNİM SƏRTLİYİMDƏN.....	391
EPİTAFİYA	393
NƏ OLA.....	394

SEVGİ QAYITDIMI.....	394
BAHAR TƏBƏSSÜMÜ.....	396
GECİKMİŞ MƏHƏBBƏT HAQQINDA	
BALLADA.....	397
MƏN SƏNİ SEVMİŞƏM.....	399
SEVƏCƏYƏM DƏ.....	401
GECİKMİŞ SEVGİ MƏKTUBU.....	402
SEVGİ, KƏDƏR.....	404
NƏDƏN?.....	406
AHİL SEVGİSİ.....	407
DUYMAQ... DUYULMAQ.....	409
KÖNÜL.....	410
GÜNƏŞ DOSTLUĞU.....	412
NEYLƏYİRSƏN.....	413

ALTINCI KİTAB
DUYĞU ƏLÇİMLƏRİ

EYY... HAAQA!.....	417
ATILMIŞ TƏRƏZİ.....	421
MESAJ.....	423
İNSAN NECƏ SOYUQ OLUR.....	424
KÖRPÜ.....	428
ŞEİR YAZMAZDAN ƏVVƏL.....	430
ÖZÜNƏ GƏL, A DÜNYA.....	432
ƏBƏDİLİK.....	435
QARA BULUD.....	438
SABAHIN SABAHI ÇOX.....	441
ÜNVAN.....	442
ŞAİR ÖMRÜ.....	444
ADSIZ ŞEİRLƏR.....	446

❖ PAYIZ DUYĞULARI ❖

DÜŞÜNCƏLƏR.....	454
TARİX.....	457
SONRA DA	459
YOLUM GƏLƏCƏYƏDİR.....	461
BU ŞƏHƏRDƏ	465
ARXİMƏD	468
KOLUMBA.....	469
YAŞAYIRAM.....	470
AH, KÜÇƏ İTLƏRİ.....	475
ŞAİRLƏRİN MÜKAFATI.....	478
VAXT GƏLƏCƏK	481
DƏLİ OLMAQ QORXUSU	483
İNSAN VAR.....	485
BİR VULKAN PÜSKÜRMƏSİ.....	487
DƏNİZ OLMAQ İSTƏYİRƏM.....	488
GİLEYLİ DƏ DEYİLƏM	490
YÜZ İL ƏVVƏL, YÜZ İL SONRA.....	491
MÖCÜZƏDİR.....	494
ZİRVƏ OLMAQ İSTƏYİRƏM.....	496
ARZU	498
DİLİM SÖZƏ YATANDAN	500
TƏZAD	501
ÖZÜMƏ YAZIĞIM GƏLİR.....	502
MƏNƏ BİR QUYU VERİN	504
BİR GÜN.....	505
SÜPÜRGƏÇİ.....	507
BAR AĞACI.....	509
DÜNYA DARALIR.....	510
NƏNƏM DEYƏRDİ	511
ÇƏTİN İSİNƏ	512
XOŞBƏXT ADAM.....	513

❖ XANƏLİ KƏRİMLİ ❖

YER.....	514
KİMƏ NƏ.....	516
VARİS.....	517
QİYMƏT.....	519
ÜÇ SAAT.....	520
QORXURAM.....	521
“NEÇƏ Kİ”.....	523
DƏLİ SAYIQLAMASI.....	524
QƏZƏL.....	525
SON SÖZ YERİNƏ.	
İLƏHİ... RƏHMİNİ GÖNDƏR.....	526